

Praznik Črnomlja

Občinski praznik bodo počastili s številnimi prireditvami in otvoritvami

ČRNOMELJ — Praznovanje črnomaljskega občinskega praznika, ki ga občina praznuje v spomin na 1. zasedanje SNOS, ki je bilo v mestu 19. februarja 1944, bo letos povezano s številnimi prireditvami, v uporabo pa bo predanih tudi nekaj pomembnih objektov.

Slovesnost se bodo v črnomaljski občini pričele že v soboto, 15. februarja, ko bo ob 14. uri v Župančičevi rojstni hiši v Vinici območno srečanje literatov začetnikov. V ponedeljek, 17. februarja, bo ob 11. uri v sejni sobi občinske skupščine slavnostna seja skupščine raziskovalne skupnosti, na kateri bodo podelili najuspešnejšim inovatorjem v preteklem letu priznanja in nagrade. Dan pozneje bo ob 19. uri v Kulturnem domu slavnostna akademija, v kulturnem programu pa se bodo predstavili pobratimi iz Duge Rese. V sredo bo ob 10. uri v Kulturnem domu slavnostna seja vseh zborov občinske skupščine in izvršnih organov DPO, na njej pa bodo Janez Vipotnik podelili naslov častnega občana, podpisali listino o prijateljstvu s italijansko občino Terzo, izročili posebna priznanja, ki jih je ob dnevu JLA občina podelila garniziji in posameznikom, a jih zaradi zadržanosti niso mogli sprejeti, ter podelili občinske plakete.

Plakete občine za leto 1985, to najvišje občinsko priznanje, bodo prejeli: IX. armadno območje za zasluge pri krepitvi SLO in DS ter pri gospodarskem razvoju črnomaljske občine; Srednja šola Edvarda Kardašja za zasluge pri vzgoji in izobraževanju mlade generacije; Lovro Rems za prispevek k razvoju drobnega gospodarstva v občini in k njegovemu enakopravnemu vključevanju v sistem združenega dela; Slavko Pavlin, direktor novomeškega Novoteksa, Miroslav Štimac, direktor metliške Beti, in Jože Vonta, direktor ljubljanskega Tekstila, pa za prispevek k gospodarskemu razvoju črnomaljske občine.

Po slavnostni seji bodo pred Kulturnim domom odkrili doprsne kipe narodnim herojem iz občine: Jožetu Mihelčiču, Janku Starihi in Milki Šobar-Nataši. V četrtek, 20. februarja, bo ob 20. uri v Kulturnem domu mladinski festival Glas mladih Bele krajine 86, naslednji dan ob 18. uri pa v razstavnem prostoru Kulturnega doma otvoritev razstave »Bela krajina 40 let v svobodi«. Istega dne se začne v domu tudi triden domačega filma.

V okviru praznovanja bo v črnomaljski občini otvoritev nove proizvodne dvorane Beti v Črnomlju, samopostrežne trgovine na Čardaku, bencinskega servisa v Starem trgu in prizidka osnovne šole v Semiču.

Beti v novih prostorih

V dveh letih bodo zaposlili sto delavk

ČRNOMELJ — Prihodnji teden bodo ob črnomaljskem občinskem prazniku prvič stekli šivalni stroji novi proizvodni dvorani Betinega tozda Konfekcija v Črnomlju. Ta naložba, ki je tozdeljala 100 milijonov dinarjev — od tega je bilo 56 milijonov lastnih sredstev, ostalo pa krediti banke in izvajalcev — ne pomeni le boljših delovnih pogojev, ampak tudi pomembno usmeritev v izvoz.

Črnomaljski tozdel Beti bo namreč v letošnjem letu vse izdelke — gre predvsem za kopalke in športno opremo — izvozil na konvertibilni trg. Kar 90 odstotkov je klasičnega izvoza in le desetina »lohn posla«. Tako bodo letos, kar se tiče izvoza, še uspešnejši kot preteklo leto, ko je šlo na tuje dve tretjini izdelkov, plan proizvodnje pa so uresničili kljub težkim delovnim razmeram, kajti proizvodnja zaradi gradnje ni stala.

Nova hala meri skoraj tisoč kv. metrov, vendar z njo niso bistveno posegli v prostor, temveč le bolje izkoristili tisti prostor, kjer so prej stale nefunkcionalne zgradbe in dvorišče. V njej bosta začetku dva tekoča trakova, junija pa bo stekel še tretji. Seveda bodo z razširitvijo proizvodnje potrebovali tudi nove delavke. Že v začetku februarja so zaposlili 16 kvalificiranih šivilj, tako da je sedaj 269 zaposlenih. Do konca leta jih bodo zaposlili nadaljnjih 20, v naslednjih dveh letih pa postopoma vsega skupaj 100 šivilj.

SFRJ ODLIKOVALA ŠEST DELAVCEV IZ BELTA

ČRNOMELJ — Pretekli ponedeljek so v Črnomlju izročili odlikovanja šestim delavcem tukajšnjega Belta, ki jih je podelilo predsedstvo SFRJ. Za zasluge in uspehe pri delu, pomembne za socialistično graditev države, je bil z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo odlikovan Peter Štor, za zasluge in uspehe pri delu, pomembne za napredek države, pa z redom dela s srebrnim vencem Ivan Furlič, Jožef Gregorič in Stanislav Kočvar. Medaljo dela sta za prizadevanje in uspehe pri delu prejela Danilo Bolšec in Stjepan Puljak.

Dolenjska vse večja izvoznica

Dolenjski izvozniki zavzemajo v slovenskem izvozu vse vidnejše mesto

NOVO MESTO — Prvi podatki o blagovni menjavi s tujino za preteklo leto so za Dolenjsko zelo ugodni. V štirih dolenjskih občinah je izvoz blaga porasel kar za 26 odstotkov, pretežna rast izvoza pa je bila dosežena na konvertibilnem trgu.

Pokritje uvoza z izvozom znaša 115,22 odst., predvsem po zaslugi visokega pokritja na klirinškem področju, medtem ko je devizna bilanca z državami trdnih valut deficitarna. Pokritje znaša le 94 odstotkov in je slabše kot v Sloveniji. Stopnja pokritosti se je na konvertibilnem področju zmanjšala predvsem v zadnjem trimesečju. Kljub vsemu pa je na Dolenjskem po podatkih

Kulturi ni posvečen le en dan

V Ljubljani že štiridesetič podelili Prešernove nagrade — Povsod slovesno, tudi na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju — Prireditve še ves februar

Najslovesnejši trenutek letošnjega praznovanja slovenskega kulturnega praznika je bila prav gotovo petkova podelitev Prešernovih nagrad in nagrad Prešernovega sklada v veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Prešernove nagrade so dobili pisatelj in dramatik Dominik Smole, pesnik Gregor Strniša in slikar Marjan Pogačnik, vsi trije za življenjsko delo. Nagradjenci Prešernovega sklada pa so: pesnika Milan Jesih in Renato Quaglia (iz Rezije), baletni plesalec Mijo Basailovič, tenorist Karel Jerič, kiparka Dragica Čadež, dirigent Marko Munih, igralka Silvija Kobal in Vlado Novak, scenograf Mirko Lipužič in arhitekt Tomaž Medvešček.

Za najvišje kulturno priznanje v Sloveniji je bil letos 101 kandidat in

VSE VOZAČE PRIPELJALI V ŠOLE

BREŽICE — V ponedeljek zjutraj so vozili vsi šolski avtobusi, čeprav z nekoliko zamude. Edino v križe niso mogli, ker cesta ni bila spružena. Z enournu zamudo je prispel v Brežice celo kumrovec. Na poti proti Bizeljskemu se je obrnil in krenil proti Bistrici ob Sotli ter čez Svetogorski klanjec na Bizeljsko. Nekatere šole bodo te dni organizirale smučanje, da bi učenci nadomestili počitnice brez snega.

sicer jih je bilo 29 za tako imenovane velike in 72 za male Prešernove nagrade. Prešernove nagrade so tokrat podelili že štiridesetič, nagrade Prešernovega sklada pa petindvaj-

BREŽICE: DREVI LITERARNA SREČANJA V KNJIŽNICI

BREŽICE — V počastitev 40-letnega jubileja občinske matične knjižnice v Brežicah se bo nocov v njenih prostorih predstavil obiskovalec pisatelj Janez Vipotnik. Začetek literarnega srečanja bo ob 18. uri.

SNEGA JE ŠE PREVEČ — Že nekaj dni se tudi po Dolenjski snežna odeja neusmiljeno debeli. Letos velja komunalce, cestarje pa tudi trgovce pohvaliti, da so se snegu dobro postavili v bran. Bolj kot komunalci in cestarji so se snega razveselili šolarji, žal pa so se jim v teh dneh iztekle zimske počitnice. Nekatere osnovne šole so si v tem času organizirale zimske športne dneve, začele pa so se tudi šole v naravi. Na osnovno šolo Grm sta v torek zjutraj prišla poučevati slalomске spretnosti, učitelja smučanja Tomaž Dormiž in Gorazd Rade iz SK »Iskra« Semič (na sliki). Prvi dan sta z učenci vadila »na suhem«, potem pa so se do konca tedna vijuganja učili v Gačah. (Foto: Janez Pavlin)

Umrl je skladatelj Matija Tomc

V Domžalah je konec minulega tedna umrl znani slovenski skladatelj Matija Tomc, belokranjski rojak. Luč sveta je zagledal v Kap-

Slovenski kulturni praznik smo z vrsto najrazličnejših prireditev počastili tudi na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju. Zvrstile so se likovne razstave, pevski nastopi, literarni recitali in še kaj, o čemer pišemo več na kulturni strani. Več prireditev pa je še napovedanih za ta teden in prihodnje dni, saj so malone povsod sklenili, da slovenskega kulturnega praznika ne bodo odpravili z nastopom kake skupine na sam Prešernov dan, marveč naj bo praznovanje daljše.

dosežke na kulturno-umetniškem področju. Takih dosežkov pa je bilo vsakokrat in tudi letos več, kot so jih lahko nagradili. Kot je v slavnostnem govoru ob podelitvi poudaril dr. Matjaž Kmecl, sodobne kulturno-umetniške produkcije ne gre podcenjevati, saj sedanje »dobro in kakovostno jedro ni nič manj ustvarjalno, trdoživno in izvirno, kot je bilo kadarkoli v naši bližnji ali daljni preteklosti — lahko mu zaupamo in se nanj zanesemo.«

BERITE DANES!

- na 2. strani:
  - Lažne govorice o bajnih plačah
- na 3. strani:
  - Solidarnost pač nekaj stane
- na 4. strani:
  - Eni delajo, drugi kritizirajo
- na 5. strani:
  - Občutno več črevesnih obolenj
- na 6. strani:
  - Do premogovnika ne mimo ljudi
- na 7. strani:
  - Kultura kliče na pomaganje
- na 14. strani:
  - Poleg rib predpisani še črvi
- na 20. strani:
  - Pustne igre v snežnem metežu

ljišču pri Metliki in je 25. decembra lani praznoval 86-letnico.

Tomc je študiral bogoslovje in glasbo. Predavanja iz glasbe je poslušal na dunajski Akademiji za glasbo in gledališko umetnost. Do okupacije je enajst let poučeval glasbo na škofjkiški gimnaziji v Šentvidu pri Ljubljani, po osvoboditvi pa bil profesor glasbe na ljubljanski klasični gimnaziji.

Matija Tomc je bil eden naših najznamenitejših zborovskih skladateljev. Napisal je okoli 1.300 skladb, uglasiljal je besedila pesnikov in komponiral po ljudskih motivih. Več njegovih pesmi je ponarodelih, številne Tomčeve skladbe pa sestavljajo tako imenovani železni repertoar pevskih zborov, tudi dolenjskih, belokranjskih in posavskih.

Tomčev opus je izjemno velik, saj poleg skladb obsega tudi dela s področja glasbene publicistike in kritike. Matija Tomc je veliko storil za glasbeno kulturo, ki jo je širil s predavanji. V sodelovanju z raziskovalcem in zapisovalcem ljudskega izročila pa je pomagal plemeniti slovenski glasbeno kulturo tako, da je populariziral ljudsko glasbo in pesmi.

Umrl dr. Godina

NOVO MESTO — Po strokovnem potovanju v Hannover je na poti z zagrebškega letališča 7. februarja v prometni nesreči pri Cikavi skupaj z ženo Vesno umrl dr. Marko Godina. Bil je predstojnik ljubljanske univerzitetne klinike za plastično kirurgijo in opeklino, znan kot strokovnjak svetovnega slovesa. Svojo pot kot zdravnik pa je začel prav v novomeški bolnišnici. Dve leti in pol je bil med Novomeščani kot zdravnik na pripravniškem stažu in kot specialist splošne kirurgije. Septembra 1971 je šel v Ljubljano.

Dr. Marko Godina, kirurg, star 42 let, je bil velik človek, ne le kot zdravnik, ki so ga klicali na vse konce sveta, marveč tudi kot predstojnik, tovariš in oče treh otrok. Medicina sploh, posebej pa še slovenska, je z njegovo smrtjo ogromno izgubila.

Darujte v sklad za drage medicinske instrumente pri OO RKS Novo mesto, žiro račun: 52100-678-80144

Živimo z dubiozami

Zlovesča beseda dubioza pomeni v slovensčini dvomljivo terjatev. V novinarstvu in s tem v širši javnosti se uporablja od tistega znamenitega trenutka Gorjupovih študijskih dni, ko se je izvila iz ust pomembnega politika. Dolenjski list se ji je upiral do današnjega dne, a več ni mogel. Kajti dubioze predstavljajo zdaj že 70 odstotkov našega enoletnega družbenega proizvoda. To je dejal prejšnji teden na posvetu s predsedniki občinskih skupščin Janez Bohorič, podpredsednik republiškega izvršnega sveta, in to je tako resna stvar, da ob njej zbledi še taka duhovitost na račun izraza. Dvomižive terjatve, in posebnost jugoslovanskega gospodarstva, so zavzele tak obseg, da grozi splošen bankrot, če ne bomo razčistili in utrdili denarnih tokov, natančneje rečeno, če ne bomo poplačali računov za nazaj. Trenutno najvažnejša naloga je izboljšati likvidnost in zaostriiti finančno disciplino. Temu naj bi služil tudi najnovejši paket 18 ukrepov zveznega izvršnega sveta, ki bodo prizadeli vsako delovno organizacijo. Če ocenjujemo po najvažnejšem med njimi — konverziji (pretvorbi) sredstev primarne emisije v ugodne dolgoročne kredite, bodo spet vzeli uspešnim in dali manj uspešnim gospodarjem. Če gre pri tem za IMV, se za Novo mesto ukrep lahko kaže kot dober, v narodnogospodarskem pogledu in v dolgoročnem smislu pa je gotovo slab. Zanika prav tisto, na kar sicer prisegamo. Upajmo vsaj, da zadnjič.

M. LEGAN

Večjim izvoznikom, kot so IMV, Tovarna zdravil Krka, Novoles, ki so lani zelo povečali izvoz, se pridružuje Pionir, ki je s povečanim 113-odstotnim izvozom dosegel rekord v odstotkih, medtem ko po vsoti in pomembnosti izvoza še vedno ostaja na prvem mestu IMV. Za močno povečan konvertibilni izvoz pa so bili lani zaslužni tudi v Beltu Črnomelj, v Iskri Tenel in Iskri Mokronog.

Vsekakor so za lepe izvozne rezultate v dolenjski regiji najbolj zaslužni Novomeščani, kjer se je izvoz povečal za 26 odst. Tudi v občini Črnomelj so dosegli 6-odstotno rast izvoza, medtem ko so Metličani v izvozu nazadovali za 6 odst., v Trebnjem pa celo za 24 odst. Za Novomeščane je še ugodnejša izvozna slika samo na konvertibilnem trgu, kjer izkazujejo 27-odstotno rast, medtem ko ostale tri občine pri rasti izvoza v konvertibilni valuti niso dosegle ravni iz leta 1984.

V drugi polovici tedna bo deloma jasno in hladno vreme.

V KOČEVJU JE MRAZ PRELOŽIL KRONANJE — Podobno kot druge pustne norčije je močan snežni metej v nedeljo oviral tudi kočevsko pustno ohcet, ki je potekala pod geslom »Veseljaki vseh dežel, združimo se!«. Organizatorji so se potrudili in želeli pripraviti prireditev »kavršne svet še ni videl«, vendar je bila zima v nekaterih točkah le zmogovalka. Tako so morali kronanje princezinega ženina namesto na trgu opraviti kar v prostorih hotela Pugled, kar pa ni zmanjšalo prešernega razpoloženja. Več na zadnji strani. (Foto: J. Prime)

Samokritični kot nekdanji odrasli

Mladi v krški občini so se lani preveč ukvarjali sami s seboj

KRŠKO — V večini osnovnih organizacij je še vedno neodgovoren odnos do kadrovanja, zato se je občinska mladinska organizacija v krški občini znovala s kadrovskimi problemi, in s pet so se ukvarjali sami s seboj. Zato so ostala nekatera delovna področja slabo pokrita ali pa je delo potekalo preveč stihajsko, oziroma kampanjsko.

Tako samokritično, kot znajo žal le mladi, so ocenili delo občinske konference Zveze socialistične mladine in njenih organov v preteklem enoletnem obdobju v Krškem. Komisija za socialno delo izvaja v pripravah na problemsko konferenco o alkoholizmu, tabletomaniji in narkomaniji anketo, da bi ugotovili dejansko potrebo po sodelovanju mladinske organizacije pri reševanju teh vprašanj.

Pri organiziranju in preživljanju prostega časa je »veliko praznino v delu OK ZSM povzročila neaktivnost predsednika, oziroma njegova nesposobnost povezovanja v institucijami, ki se ukvarjajo s temi aktivnostmi«. Navkljub temu pa so ob pomoči prizadevnih članov komisije uspešno pripravili nekaj kulturnih in športnih prireditvev.

OK ZSM Krško je postala pravni lastnik barake Doma mladih, ki daje streho kar 11 družbenim organizacijam, društvom in klubom, zato nikakor ne sme biti vse breme vzdrževanja objekta le na plečih OK ZSM, ampak tudi OK SZDL, občinskih zvez organizacij za kulturo, telesno kulturo, tehnično kulturo, še posebej pa naj bo to tudi skrb krajevne skupnosti Krško.

Zelo dobre rezultate so mladi dosegli pri reševanju družbenoekonomskega položaja učencev in študentov. Število kadrovskih štipendij je razmeroma naraslo, za načrtno štipendijsko politiko in dolgoročno načrtovanje kadrov zasluži pohvale tovarna Djuro Salaj. Žal pa povsod le ni tako kot pri krških papirnicarjih, zato mladi tudi ne morejo biti zadovoljni z v občinski resoluciji in v planskih listinah razvoja občine načrtovano politiko zaposlovanja. V krški občini na vsakem koraku poudarjajo, da je znanje temelj razvoja, načrtujejo pa pretežno zaposlovanje kadrov do 5. stopnje izobrazbe. Okoli 1200 mladih iz Posavja, zaenkrat so še v večini Krčani, pa si med počitnicami izboljšuje gnotni položaj z delom preko podružnice Studentskega servisa v Krškem.

P. PERC

Dobrih je žal premalo

O družbenih razmerah v Posavju govori ponovno izvoljeni predsednik MS SZDL Lado Močivnik

KRŠKO — Na zadnji seji medobčinskega sveta SZDL za Posavje je bil za naslednje dve leti za predsednika ponovno izvoljen Sevnčan Lado Močivnik. Pred sprejemom programa za naslednje obdobje je imel obsežen referat. O tem in o ostalih pogledih smo ga zaprosili za pogovor.

Kako je mogoče ocenjevati razmere v Posavju?

«Imamo zelo uspešne delovne organizacije, ki ne stokajo o nemogočih pogojih gospodarjenja, o uravnolovki, duševnih zalogah, uničujočih obrestih, pomanjkanju kadra, nizkih izvoznih cenah, ki jih pehajo v izgubo, itd. Takšni kolektivni uvajanja ekonomskih zakonitosti ne jemljejo kot grožnjo, temveč kot spodbudo. Žal je takšnih prav malo, prepašno. Žal smo gledatega, lahko rečem, v zadnjih vrstah za napredek. Menim, da smo se vse preveč opredelili le za politiko preživetja.»

Lado Močivnik

Ni ta ugotovitev le malce preduha?

«Dobro bi bilo, a stanje kaže drugače. Mnogo kolektivov npr. vztraja na starih proizvodnih programih, slabo se prilagaja tržnim razmeram, kar jih, številke so tu,

Smo pred volitvami. So v tem pogledu očitne kakšne spremembe na bolje?

«Odkrito rečeno, v Posavju imamo v tej fazi volitev tri različne situacije, kolikor je pač tudi občin. V Krškem so evidentirane možne kandidate skrčili na manjše število, v Sevnici pa so žal zožili izbor na enega samega kandidata oziroma kandidatki (razen za manj »odmevne« funkcije v sish) za posamezno funkcijo in to dali v razpravo. V Brezicah so dali v razpravo kar celotne spise vse kandidatov. Odmevi so prav mrzlični, vsekakor bomo kmalu videli, kateri pristop je bil boljši. Volilci namreč nečesto več le potrjevati, temveč hočejo izbirati še na samem koncu, torej tudi na volišču.»

ALFRED ŽELEZNIK

Lani največ zaslužili tehniki

KOČEVJE — Napoved za odmero davka od skupnega dohodka občanov je letos v kočevski občini vložilo le 7 občanov. Cenzus, ki znaša 1.696.104 din, so prekoračili: lesni tehnik, ki je zaslužil 2.961.620 din (od tega 1.842.573 din z rednim delom v obliki osebnega dohodka, preostalo pa s honorarnim delom); gozdni tehnik je prijavil 1.944.377 din skupnega dohodka, kemijski tehnik — vodja oddelka pa 1.932.851 din. Od četrtega do sedmega mesta pa so se zvrstili direktor 1.824.910 din skupnega dohodka, zdravnik z 1.817.064 din, vodja poslovalnice oz. poslovne enote z 1.804.287 din in diplomirani pravnik z 1.753.319 din skupnega dohodka.

Ze zdaj kaže, da bo davek plačal le eden izmed vseh sedmih, ker bodo ostali deležni olajšav zaradi preživljanja družinskih članov. Napovedi je bilo letos precej manj kot lani, ko jih je vložilo 46 občanov, davek pa jih je plačalo le 8, in sicer skupaj 512.574 din.

V letošnjih podatkih nismo upoštevali napovedi obrtnikov. Lani je napovedalo davek 22 obrtnikov in vsi so davek tudi plačali.

J. PRIMC

O BRIGADIRSKEM POLETJU 86

ČRNOMELJ — Včeraj je bila v Črnomlju javna razprava o brigadirskem poletju 86, predvsem pa o tem, kako evidentirati brigadirje, da bi bili pri tem čim bolj uspešni, čeprav črnomljska občinska konferenca mladine slavi po tem, da že nekaj let nima težav s pridobivanjem brigadirjev. Odločili so se, da bi črnomljska brigada Milke Šobar-Nataše letos odšla na zvezno akcijo v Vojvodino, in sicer na Partizanski put Fruška gora ali Palčić. Beseda je tekla tudi o republiški mladinski delovni akciji »Bela krajina 86«, ki bo tudi letos imela sedež v Lokvah pri Črnomlju.

Lažne govornice o bajnih plačah

Kakšni so v resnici osebni dohodki krških javnih delavcev

KRŠKO — Funkcionarji so javni delavci, zato je in mora biti njihovo delo toliko bolj podvrženo ne-

prizanesljivosti, kritični presoji javnosti, se pravi ljudi, ki so jih izbrali za svoje predstavnike na najodgovornejših položajih. Nemaokrat pa se funkcionarji (lokalni večkrat kot republiški in zvezni) znajdejo v središču pozornosti tudi tedaj, ko si tega ne zaslužijo in si tudi sami najmanj želijo publicitete in — javnosti.

Zlonamerne, prej kot nedolžne, naivne govornice »ulice« so kmalu po novem letu raztrosile »neuradne, a zanesljive informacije« o bajnih plačah občinskih funkcionarjev v Krškem. Začelo se je menda v senovski Metalni; kmalu so se ženske v koloniji skoraj sprle zaradi tega, ali ima predsednik občinskega izvršnega sveta 54 ali samo 50 milijonov na mesec, sekretarka izvršnega sveta pa 20 milijonov. V Kostanjevici so bili do funkcionarjev nekoliko bolj prizanesljivi, saj so za najvišjo plačo določili kar znesek okoli 30 milijonov...

Kdo so posamezniki in skupnice, ki širijo izmišljene govornice ne le v norčevem predpustnem času, ampak tudi — pred volitvami? Temelj slehernega pravosodja je dokazati krivdo, ne nedolžnost! Kljub temu

in čeprav smo podatke o plačah funkcionarjev pred kratkim že objavili, smo znova pogledali njihove plačilne liste in izračun povprečnih čistih osebnih dohodkov voljenih funkcionarjev za leto 1985 z minimalnim delom utegne najbolj razorožiti strupene jezike: predsednik občinske skupščine — 147.647 din, predsednik izvršnega sveta (IS) 146.054, podpredsednik IS 142.839, direktorica uprave za družbene prihodke (UDP) 121.975, namestnica direktorice UDP 112.591, predsednica komiteja za družbeno planiranje in razvoj gospodarstva 131.451, namestnik predsednika tega komiteja 128.758, sekretar OS 130.691, sekretar sekretariata za notranje zadeve 132.651, njegov namestnik 116.985 in sekretarka IS 128.969 din.

Povprečni čisti OD za leto 1985 z minimalnim delom funkcionarjev občinskih družbenopolitičnih organizacij pa so takile: sekretar OK ZK 148.896 din, predsednica OK SZDL 144.261, predsednik OS ZSS 140.976, sekretar OK SZDL 132.121, sekretar OS ZSS 128.936, sekretarka OQ ZZB NOV 135.839 in sekretar OK ZSM 123.585 din.

P. PERC

Ne spijo na lovorikah

Čeprav gre donitovcem dobro, ne počivajo, ampak razvijajo nove proizvodne programe — Konkurenčni

SODRAŽICA — Konec minulega leta so v sodraškem Donitovem tozdu odprli novo proizvodno dvorano, v kateri proizvajajo konfekcionirane žične tkanine, mrežaste industrijske filtre in še razne polproizvode za potrebe Donitovega tozda Filtri v Medvodah.

200-članski sodraški kolektiv sodi med najuspešnejše v ribniški občini. To vedo povedati tako rekoč vsi občani v tej krajevni skupnosti, ki ocenjujejo uspešnost predvsem po višini osebnih dohodkov v posameznem kolektivu. Zdjaj, po odprtju nove proizvodne hale, računajo, da bo šlo donitovcem še bolje.

Izdelki sodraškega Donita gredo dobro v prodajo. Kljub temu pa strokovne službe na ravni delovne organizacije Donita in sodraškega tozda vlagajo veliko naporov in znanja za osvajanje novih proizvodnih

programov, da bi bili še bolj konkurenčni doma in na tujem.

Po tem programu bosta sodraški tozdi Pletilnica in tozdi Filtri iz Medvod na osnovi dolgoročnega planskega sodelovanja nosilca proizvodne sestavnih delov za filtre in proizvodnje industrijskih mrežastih filtrov v delovni organizaciji Donit. V sodelovanju s tozdoma Institut in Komerciala pa razvijajo nove proizvodne programe s področja visoko toplotno odpornih materialov, med katerimi je program proizvodnje na osnovi keramičnih niti še najbolj stvarjen in obetaven.

Ob zaključku povejmo še, da ima danes sodraška Pletilnica 65 tkalnih strojev, večina sodobnih. Letna proizvodnja Pletilnice znaša 1,5 do 1,7 milijona kvadratnih metrov raznih žičnih in plastičnih tkanin, za kar je potrebno predelati v letu dni do 1.550 ton raznih žic.

M. GLAVONJČ

NAŠA ANKETA

Navajeni čakanja

Ljudje se pogosto pritožujejo nad vrstami in včasih prav nemogoče dolgim čakanjem na banki, pošti, v trgovini pa pri zdravniku in v najrazličnejših uradih, ko je vržena stran veliko dragocene časa. Kdor nima privilegijev, zvez in poznanstev, se bo načakal, meni eden od naših sogovornikov v današnji anketi. Čakati je treba kljub velikemu padcu kupne moči še vedno tudi na najrazličnejše artikle, kurjavo, popravila itd. Začuda je videti, da so se ljudje že kar navadili na to, da niso povsod prvi, pa tudi drugi ali tretji ne, da torej čakajo in za to ne stresajo jeze na tiste z druge strani pulta. Kogar to jezi in noče zapravljati časa, si tako poišče vsaj za »najhujše« primere zadnja vrata.

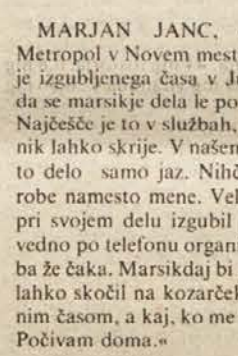

LOJZE MALEŠIČ, delavec iz Zelenbeja pri Metliki: «Človek ima vedno dovolj opravkov in povsod je treba čakati. Že od lanskega avgusta, ko sem imel prometno nesrečo, čakam na zavarovalnico. Na zavarovalnici pravijo, da imajo veliko dela in da nisem edini. Gradnjo hiše sem tudi že dal skozi in na vse papirje sem čakal in čakal. Pa pri zdravniku čakaš, skratka povsod, če nimaš privilegijev. Če normalno čakaš, počasi dočakaš.»

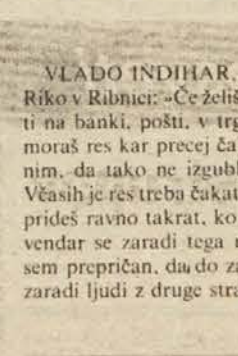
CVETKA DIZDAREVIČ, planer-analitik v zunanjetrgovinskem oddelku v črnomljskem Beltu: «Nimam težav s čakanjem. Še avto sem dobila tisti dan, ko sem ga vplačala. Zelo redko se zgodi, da moram čakati, če pa že, nikoli nimam slabega občutka, da sem zaradi čakanja izgubila dragoceni čas, saj ga znam racionalno porabiti. Ljudje so za čakanje krivi tudi sami. Ko na primer prinesejo knjizico k zdravniku, bi lahko šli po opravkih, ne pa da čakajo ure in ure. Ali pa bi s seboj prinesli ročno delo ali časopis, knjigo, da jim časa za čakanje ne bi bilo žal.»

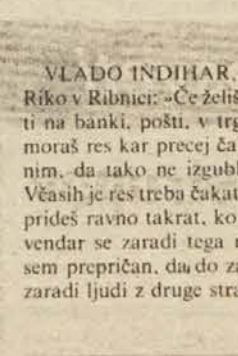
SLAVICA RAĐEJ, prodajalka Mercator Agrokombinata v Krškem: «Na splošno mislim, da je največ treba čakati v zdravstvenem domu, posebno če nimaš zvez in poznanstev, ampak čakaš, da se te usmilijo. Na zamude vlakov in avtobusov smo se posebno v teh zimskih časih že kar navadili. Vsaj meni se ne zdijo pretirana izguba časa. Tudi v trgovini, kjer delam, skušam opraviti svoje delo čimprej, da stanke ne čakajo predolgo.»

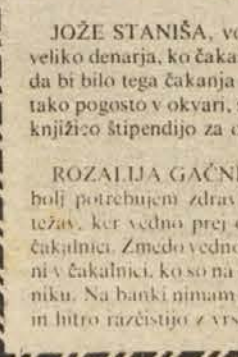
MARJAN JANC, ekonom hotela Metropol v Novem mestu: «Vsi vemo, da je izgubljenega časa v Jugoslaviji veliko, da se marsikje dela le po nekaj ur na dan. Najčesteje je to v službah, kjer se posameznik lahko skrrije. V našem podjetju sem za to delo samo jaz. Nič ne bo prinesel robe namesto mene. Velikokrat bi lahko pri svojem delu izgubil precej časa, a si vedno po telefonu organiziram, da me roba že čaka. Marsikdaj bi res s tem ali onim lahko skočil na kozarček kar med delovnim časom, a kaj, ko me kuharice čakajo! Počivam doma.»

ANICA MAKOVEC, vratarica v Novolesovem tozdu na Račjem selu: «Sumo pred novim letom so bile vrste v Dolenjski blagovnici v Trebnjem, ko so ljudje na veliko kupovali živila. Sicer pa jaz ne izgubljam časa s stanjem v vrstah. Denarnja je tako malo, vsak mesec dobim dva milijona in pol, da ni mogoče veliko hoditi v trgovine. Ker je plača majhna, vse pa tako drago, seveda niti misliti ni, da bi stala v vrsti za avto, TV ali kakšno drugo dobrino.»

VLADO INDIHAR, delavec v Žičnici Riko v Ribnici: «Če želiš danes kaj opraviti na banki, pošti, v trgovini ali drugod, moraš res kar precej čakati. Zase pa menim, da tako ne izgubljam preveč časa. Včasih je res treba čakati nekoliko dalj, če prideš ravno takrat, ko je največji naval, vendar se zaradi tega ne razburjam, saj sem prepričan, da do zastojev ne prihaja zaradi ljudi z druge strani pulta.»

ANKA KRIVEC, prosvetna delavka iz Dobove: «O čakanju raje ne razmišljam, ker je to izgubljen čas. Dobovčani imamo vsaj to srečo, da nam vsaj na banki in pošti ni treba stati v vrsti. V banki so celo tako ljubeznivi, da strankam izpolnijo vse obrazce. V Brezicah je seveda drugače, tam so prav v banki vrste najdaljše. Najtežje je priti na vrsto v trgovini, nakupujemo pa vsak dan, vsaj mleko in kruh. Ženske zapravimo ogromno časa tudi s čakanjem pri frizerju.»

JOŽE STANIŠA, voznik pri kočevskem Zidarju: «Na banki zgubiš veliko denarja, ko čakaš, da dvigneš svoj denar. Nekaj bi moral ukreniti, da bi bilo tega čakanja vsepovsod manj. Pa tudi terminal ne bi smel biti tako pogosto v okvari, saj moraš priti nekajkrat, da ti vpišejo na hranilno knjizico štipendijo za otroka.»

ROZALIJA GAČNIK, upokojenka iz Sevnice: «Pri svojih letih najbolj potrebujem zdravnik. Z vistami pri zdravniku nimam nobenih težav, ker vedno prej oddam knjizico, vzamem število in počakam v čakalnici. Zmedo vedno naredi tisti, ki število sicer vzamejo, a jih potem ni v čakalnici, ko so na vrsti. Ko pa pozneje pridejo, bi radi takoj k zdravniku. Na banki nimam denarja, da bi čakala, na pošti pa so dekleta urna in hitro razčistijo z vistami.»

Mariborsko pismo

Dvignjen prah zaradi odstavka

Ostro pismo iz bolnišnice vznemirilo mesto

MARIBOR — Maribor, kisi je celo v jugoslovanskih razseznostih pridobil malce dvomljiv sloves mesta, »kjer se vedno nekaj dogaja« (vse se je, kot kaže, začelo z znamenito afero žoga), je tudi v zadnjih tednih ostal zvest svojemu slovesu. Tokrat je za vznemirjenje poskrbela mariborska bolnišnica, ki je mestnim družbenopolitičnim organizacijam in upravnim organom poslala izjemno ostro pismo, v katerem je opozorila na zelo slab gnotni položaj mariborskega zdravstva in še prav posebej bolnišnice. Glavni očitke: mesto daje občutno premalo denarja za tako pomembno dejavnost in ustanovo, pomanjkanje te skrbi pa je neposredno krivo za mizerne osebne dohodke zdravnikov in zdravniškega osebja.

Morda pismo niti ne bi bilo deležno tolikšne pozornosti javnosti, če bi njeni pisci (podpisana sta bila direktor bolnišnice in sekretar njene partijske organizacije) ostali zgolj pri opozorilu. Toda šli so dalje: izrekli so namreč nezaupnico »vodstvom delegatskih skupščin in odgovornim organom skupščin mesta ter družbenopolitičnim organizaci-

MILAN PREDAN.

Solidarnost pač ne bo zastoj

Vinogradniki bodo morali 10 let oddajati Slovinu nad 70 odst. pridelka

BREŽICE — Pri Slovinu že od januarja naprej tečejo organizacijske priprave na obnovo v lanskim zimski pozebi hujše poškodovanih vinogradov. Skupna škoda v nasadih vinske trte je preseгла 944 milijonov dinarjev. Za odpravo posledic te naravne nesreče so vinogradništvo v brežiški občini namenili 170 milijonov dinarjev solidarnostne pomoči.

Pospeševalna služba pri Slovinu je pripravila program obnove v zasebnem sektorju, kjer je večina

Do družbenih sredstev so upravičeni samo tisti vinogradniki, ki jim je zimska pozeba uničila več kot tri četrtine trtja v nasadu. Obnavljali bodo lahko le na izključno vinogradniških legah. Družbena sredstva naj bi porabili za sadike, za mineralna gnojila, za stebre in žico ter za buldožerska dela. Torej ne bodo dobili v roke denarja, ampak samo material. Pogoj za solidarnostno pomoč je tudi dolgoročna pogodba s Slovinom, po kateri mora vinogradnik v rodnostni dobi obnovljenega nasada 10 let oddajati po 70 odst. pridelka. Če teh obveznosti ne bi izpolnjeval, bi moral družbena sredstva takoj vrniti z obrestmi, veljavnimi na dan vračila.

vinogradov. Obnovili bodo 115 ha nasadov, v katerih lansko jesen ni bilo nobenega pridelka. Vmes so tudi nasadi, ki se jim izteka življenjska doba in jo je pozeba še skrajšala.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO — V ponedeljek je bil uradno sicer tržni dan, zaradi visokega snega in slabega vremena pa je bila na tržnici ena sama prodajalka. Ženska iz okolice Šmarjete j prinesla naprodaj nekaj fižola v zrnu po 500 din kilogram, smetane v skodelicah in jušne zelenjave. Nikogar ni bilo v obrtniškem delu tržnice, v treh stalnih zelenjavnih kioskih pa zjutraj ni bilo solate. Zaradi slabega vremena je kasnila dobava iz Ljubljane.

Fižol je zdrav

Njegov pomen v hrani

Fižol vsebuje 86% vode, 1,2% beljakovin, 0,14% maščob, 5,4% ogljikovih hidratov od tega polovica sladkorja. V 100 gramih stročjega fižola je 243 mg kalija, 56 mg kalcija, 44 mg fosforja, 0,8 mg železa, 19 mg vitamina C, 0,36 mg karotina, 0,11 mg vitamina B₁. V strokih je glukokinin, ki izredno zmanjšuje količino sladkorja v krvi in ga zato priporočajo za zdravljenje sladkorne bolezni.

Čaj iz fižolovih luščin uporabljamo tudi pri vodenici, kroničnem revmatizmu in išijasju, pri ledvičnih boleznih, boleznih mehurja, davici, revmatizmu in protinu, ledvičnih kamnih in pesku. Raztaplja sečno kislino in jo odvaža s sečem.

Čaj iz fižolovih luščin pripravimo tako, da samo hitro pustimo prevreti luščine in nato odcedimo. Tudi pri kuhanju stročjega fižola uporabimo vodo za čaj. Iz fižolovih cvetov pripravljene čaj zdravi protein in ledvične kamne.

S fižolovo moko pa uspešno zdravimo akutne otekle, ekceme in izpuščaje. Še učinkovitejši za zdravljenje je grahova moka, iz katere pripravimo kašast oblik, ki ga polagamo na izpuščaje ali čire. Dr. MIHAELA ČERNE Kmetijski inštitut Slovenije

Obnova 1 ha bo po današnjih izračunih veljala 3,5 milijona dinarjev. V tej vsoti so solidarnostna sredstva udeležena s 630 tisočaki ali 18 odst. Vodna skupnost Slovenije bo prispevala 350 tisoč dinarjev ali 10 odst. dotacije. Vinogradnik naj bi z delom prispeval 1.225.000 din. za 37 odst. vrednosti obnove pa ga bosta kreditirala banka in poslovna skupnost za vinogradništvo.

Za dosajevanje trte v poškodovanih nasadih, za njihovo oskrbo v tekočem letu je prav tako namenjenih del solidarnostnih sredstev. Pri 50 do 75 odst. prizadetosti vinograda znašajo 60 tisočakov na hektar, za več kot tri četrtine uničenega

Bavarski zgled

Bavarec Franz Hirtreiter predaval o razvoju manj razvitih območij

TREBNJE — O tem, kako je mogoče spet obuditi v življenje pokrajine, ki jim je grozilo, da bodo ostale brez prebivalcev, je v okviru projekta FAO v Trebnjem predaval Bavarec Franz Hirtreiter.

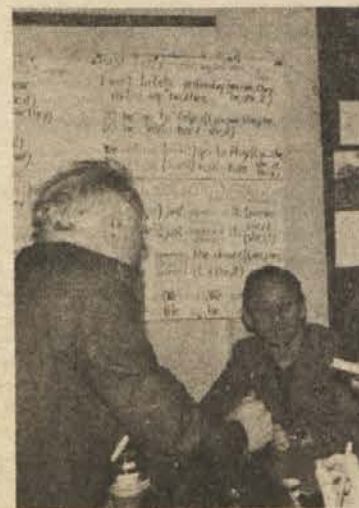
V Zvezni republiki Nemčiji že več kot dve desetletji posvečajo veliko skrb manj razvitim območjem. Eno izmed takih področij je tudi Bavarska, natančneje Bavarski gozd. S tistega območja so se prebivalci množično odseljevali v Muenchen. Bavarci so se odločili, da na takim področju obdrže prebivalce. Zategadelj so se odločili, da razvijejo kmetijstvo in ostale dejavnosti, ki naj bi v tistem pasivnem območju zadržale prebivalstvo.

Odločili so se za sila enostavno rešitev. Po njihovem mnenju bi bila za to najbolj primerna ovčereja. V okviru ovčerejskih skupnosti pa so potem postavili še klančnice, sušilnice mesa, predelovalnice volne itd. Poleg ovčereje so razvili tudi preprosto predelavo lesa. Iz mehkega lesa so začeli izdelovati ograje, vrtno garniture, stole, mize itd. Zaradi tega projekta, ki ga izvajajo že 20 let, so nekaj vasi celo prestavili in za vse skupaj porabili okoli tri milijone mark. Trud se jim je še kako izplačal. Zdaj je tisto območje turistično izredno zanimivo.

Zanimivega predavanja, s katerim je Bavarec ob pomoči diapozitivov nazorno pokazal, kako je mogoče oživiti umirajoče pokrajine, so se udeležili kmetijski strokovnjaki iz cele Dolenjske, pa tudi predstavniki Medexa, Doma, Medobčinske gospodarske zbornice in Mara Rupena kot članica republiške komisije za mednarodno sodelovanje. J. S.

V BRUSNICAH KVIZ O KMETIJSTVU

BRUSNICE — Na osnovni šoli bo v soboto ob 18. uri regijski kviz «Mladi in kmetijstvo», ki ga pripravljata tamkajšnji aktiv OO ZSMS. V znanju o kmetijstvu se bodo med seboj pomerile zmagovalne ekipe občinskih tekmovalcev: ekipa KZ Črnomelj, KZ Trebnje, KZ Metlika, srednje šole za kmetijstvo iz Novega mesta in ekipi KZ Novo mesto in KZ Škocjan, ki sta dosegli največje število točk na sobotnem kvizu v Mirni peči. Kviz bo zanimiv za mnoge, ki jih zanima kmetijstvo. Ob tej priložnosti bodo pripravili tudi razstavo starega orodja in kulinarčno razstavo kmečkih jedi. Prireditve bo popostril bogat kulturni program.

ZUNANJI MENTORJI — Pravkar minule počitnice na sejniški osnovni šoli Sava Kladnika za učitelje niso bile dela prosti dnevi. Skupaj z zunanjimi mentorji, večinoma prizadevnimi člani raznih društev, so pregledali pestro dejavnost nad 40 krožkov. Na sliki: prizadevni čebelar Franc Zagorčič prejema od ravnateljice prof. Jožeta Bogoviča knjigo Moč medu v zahvalo za pomoč čebelarstvu krožku. (Foto: Alfred Železnik)

vinograda pa 100 tisoč dinarjev. To predstavlja 40 do 60 odst. stroškov za umetna gnojila, zaščitna sredstva, gorivo in za 150 do 300 cepljenk. Pogoj za solidarnostno pomoč je tudi v tem primeru dolgoročna pogodba za 10-letno oddajanje večine pridelka Slovinu. J. TEPEPEY

Voda za Potočane in Dragarce Skupni vodovod

LOŠKI POTOK, DRAGA — Avgusta letos bo dokončana prva faza gradnje vodovoda za Loški potok in Drago, ki so jo začeli uredničevati že lani. Zgrajen bo vodni zbirnik (200 kubični) na Dedniku in položena bo 1400 m tlačnega cevododa med žrpalnikom in zbirnikom. Pri izkopih in zasutju pomagajo tudi vojaki in seveda domačini s prostovoljnimi delom. Sicer pa dela financirajo v sorazmerni s potrošnje vode ustrezne skupnosti iz kočevske in ribniške občine in OVS Ljubljana-Sava. Po predračunu bodo dela veljala preko 47 milijonov dinarjev. Del Loškega potoka bo dobival pitno vodo iz novih vodovodnih naprav že po dokončani prvi fazi, ves Loški potok pa potem, ko bo položena še 1.100 m cevododa in zgrajen dodatni 100-kubični vodni zbirnik.

Gradnja vodovoda proti Dragi se bo začela avgusta letos, končana pa bo predvidoma v dveh letih. Položiti bo potrebno kar 10.800 m cevi in zgraditi 100-kubični vodni zbirnik nad Lazcem ter prečrpavalno postajo, da bo voda prišla do Lazca. Letos bo predvidoma JLA skupala 4.500 m jarkov in položila vodovodne cevi, ostalo pa bodo opravili prihodnje leto. Območna vodna skupnost Ljubljana-Sava je že prispevala 8 milijonov dinarjev in za ta denar so nakupili vodovodne cevi. J. P.

ZBOR NOVOMEŠKIH VINOGRADNIKOV

NOVO MESTO — Društvo vinogradnikov Dolenjske, podružnica Novo mesto — Trška gora sklicuje zbor vinogradnikov 23. februarja ob 9. uri v prostoru kegljišča pri Vodnjaku. Udeležiti se polnoštevno!

Ni jez res nikomur mar?

Prokšljevi iz Učakovcev morajo v glavnem sami skrbeti za jez na Kolpi — Voda žene le še mlin

UČAKOVCI — Prokšljeva žaga v Učakovcih pri Vinici je poleg Benetičeve 2 kilometra niže ob Kolpi edina ob tej reki. A četudi leži ob vodi, lastnik Franc Prokšelj nima nobenih ugodnosti in z njo povezanih manjših stroškov, kajti tračno žago, ki je pred tremi leti zamenjala venecijanko, žene elektrika, voda pa poganja le še cirkular. Prav z elektriko pa ima Franc zelo velike stroške, ki bi jih lahko zmanjšal le, če bi imel lasten električni tok.

«Pred tremi leti so prihajali sem iz Novega mesta in Črnomlja in ogledovali teren, češ da bi delali ob Kolpi majhne hidrocentrale, sedaj pa je vse utihnilo,» pove Franc, ki se je že kar nekako sprizgnil z izdatki, ki jih mora odšteti za elektriko. «Še sreča, da imam dovolj dela, ker žagam za zagrebški Kaptol, drugače bi šlo slabo. V okoliških vaseh je namreč veliko žag, tako da si mora žagar priboriti vsako stranko,» pove lastnik žage, ki je bila zgrajena leta 1939. V mlino, ki ga ima Francov oče Miko, je mlinca že cela vrsta generacij Prokšljevih prednikov, mlinska

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja Tit Doberšek

Kako kaže z obnovo vinogradov

Mag. Julij Nemanič je v sestavku pred dvema tednoma lepo nakazal, da stojimo vinogradiki pred obdobjem, ko bi moralo postati vinogradništvo zopet pomembna gospodarska veja. Na to misel me pravzaprav sili spoznanje, da noben vinogradnik ni zavrnil vinograda, kar pomeni, da je na Dolenjskem tradicija vinogradništva močnejša od vseh mogočih težav, ki so spremljale to vejo gospodarstva nekaj zadnjih let.

Prosto oblikovane cene dajejo v ekonomskem smislu vinogradništvu mesto, ki mu pripada. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da višje cene vina vplivajo na manjšo potrošnjo, zato pa mora slediti boljši ceni vina tudi ustrezna kvaliteta. Tako tvorita ekonomski in kvalitetni vidik skupaj nov izziv za vinogradnike. Ob tem je treba upoštevati, da imamo še veliko dobrih vinograjških leg, kjer danes raste grmovje, skromna trava ali pa se bohoti samorodnica.

Način kreditiranja

Da bi obnova vinogradov zopet stekla, smo se predstavniki KZ Metlika in KZ Krka Novo mesto dogovorili za program obnove, ki naj bi se pričel že v letošnjem letu. Na območjih, ki so bila prizadeta po lanskim zimski pozebi trt, so nekatere občine dobile tudi sredstva iz sklada solidarnosti. Zato se bodo lotili obnove tudi na območjih občin Brežice, Črnomelj, Metlika, Sevnica in Trebnje. Občini Novo mesto in Krško nista bili deležni sredstev sklada solidarnosti (iz nepojasnjenih vzrokov) kljub vse-

liki škodi, saj imata na tem območju največ vinogradov (2500 ha). Sredstva solidarnosti bodo omogočila začetek obnove prizadetih vinogradov, kar pa ne bo mogoče v navedenih dveh občinah. Da pa obnova le ni v celoti potisnjena na stranski tir, govori dejstvo, da so banke pripravljene sodelovati pri obnovi vinogradov.

Ugotovljeno je, da stane obnova 1 ha vinograda okrog 3,8 milijona dinarjev. Ob tem je ocenjeno, da bi bilo za vinogradnika sprejemljivo, če bi znašal kredit do polovice preračunske vrednosti. Ostalih 50% naj bi prispeval vinogradnik, in sicer: kolje, lesene stebre, hlevski gnoj in delo. Iz kredita bi financirali strojno rigolovanje, založno gnojenje, cepljenje in žico.

Pri obnovi, ki naj bi jo začeli izvajati, bo nujno upoštevati tele izkušnje dosedanje prakse:

— Priprava zemlje mora biti temeljita. Kvalitetna priprava zemlje (rigolanje) je mogoča le v suhem obdobju leta, in ne v zimskem ali spomladanskem času, torej tik pred sajenjem.

— Pri saditvi je treba težiti k povečanemu številu trt na hektar, kar velja zlasti za manjše razdalje trt v vrstah.

— Pri sajenju je treba uporabljati le kvalitetne cepilke iz trsnic, kjer uporabljajo leselekcione niranane cepice.

— Kar zadeva sortni sestav, mora ostati cviček glavni pridelek Dolenjske. Od belih sort pa bo potrebno dati poudarek na kvaliteto, torej saditi sorte, ki dajo kvalitetno vino (laški rizling, beli burgundec itd.).

S tem prispevkom želim spodbuditi vse tiste vinogradnike, ki posedujejo primerna zemljišča za obnovo vinogradov. Ti se naj povežejo s pospeševalno službo zadrug in kombinatov na terenu zaradi pristopa k obnovi.

FRANC PLANINC

»Za kmeta še marsikaj ni pravično«

DRAMA — Na zemlji, kjer je kmetoval že oče kooperanta Janeza Mencina, pred njim pa še ded, so zdaj delovne razmere resda brez primere boljše. Mnogo manj je grananja, ker vse delo opravljajo s stroji, sodobno živijo, a zadovoljni kljub vsemu niso.

«Začel sem tako, da sem z delom v Nemčiji zaslužil za prve stroje. Žena je v službi, a na kmetiji delava oba s tremi otroki-fanti vred. Imam običajno 15 glav živine, lani sem oddal zadruzi 6 ton pšenice, 5 bikov pitancev, okrog 8.000 litrov mleka in 4 tone krompirja. Ne pravim, da nam gre slabo ali da težko živimo, ampak še dosti vode bo preteklo, preden bomo kmetje gledali pravice zares izenačeni z delavci. Kar kmetje pridelamo, se draži mnogo počasneje kot vse, kar moramo kupiti. Odvisni smo tudi

Janez Mencina

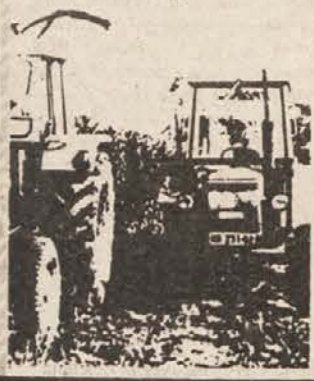
od vremena in poplav. Na našem koncu so pogoste. Upam, da bo bolje, ko bo urednjen projekt o melioraciji šentjernejskega polja, vendar pa si vsak potihlo le še misli, če ne bo prevaran.

Tudi moje lastne izkušnje so slabe. Na Draškovecu smo imeli čez hektar zemlje, ki so jo vzeli za posveto. Zemlje v zameno nam niso mogli dati, za parcelo pa smo dobili le odpis ene akontacije davkov. Ker se pred leti podobno dogajalo še drugim, je v ozadju nezaupanje do družbenih projektov, čeprav nam zdrava pamet pravi, da bo za nas bolje, ko bomo rešeni poplav.

Nepravilno pa se kooperantu Mencinu zdi tudi to, da ima mleko plačano po isti ceni kot tisti, ki oddaja le nekaj litrov in nima nobenih kontrol, ceremonij v hlevu in evidenc.

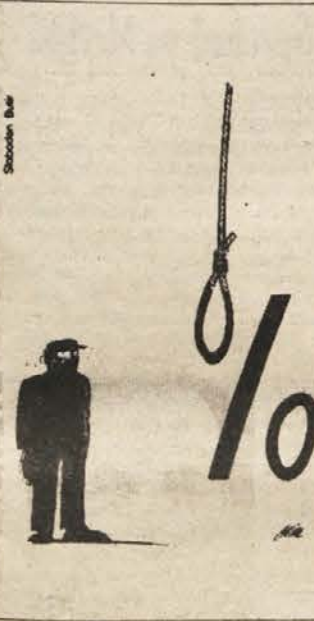
R. BAČER

Kmetijstvo

ZBOR SEVNIŠKIH VINOGRADNIKOV

SEVNICA — Konec minulega leta zaradi slabe udeležbe ni bilo mogoče izvršiti zbora vinogradnikov tukajšnje podružnice vinogradnikov Dolenjske iz Sevnice in Boštanja. Društvo vabi vinogradnike na ponovni sklic to nedeljo ob 9. uri v sindikalni dvorani. Čeprav je bilo lani malo vina, tu vseno nameravamo prirediti pokušnjo tega letnika. Vabijo člani, ki premorejo vsaj kakšen sodček dobre kapljice, da prinesejo s seboj tri litre tega vina. Če bo vzorec dovolj, se bodo na zboru lahko odločili o kraju in času letošnje prireditve. Poudarjajo pa, da bo moral vsak pijačo s prigrizkom prinesiti s seboj. Takrat naj bi tudi podelili diplome in priznanja.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so rejci ponujali 230 pujskov, starih do 3 mesece, in 12 pujskov, starih nad 3 mesece. Lastnika je zamenjalo 140 prvih in 7 drugih živali. Vsak kilogram žive teže mlajših je bilo treba plačati po 490 do 500 din, starejših po 410 do 420 din.

Kmetijski nasveti

Biobit namesto strupov

Pod soncem nič novega. O biološkem zatiranju rastlinskih škodljivcev, to je zatiranju z njihovimi naravnimi sovražniki, govori vsaka starejša tovrstna strokovna knjiga. Hvali ptice pevke, krte, ježe, netopirje, žabe, mesojede brzce, polonice, trepetalke, najezdnike, peskovne ose, tančičarice in celo umetno razmnožene Loefflerjeve tifusne bacile, s katerimi je moč uničevati poljske miši. Ob vsemogočem napredku so te stvari postale sčasoma staromodne, saj so vedno bolj učinkoviti kemični pripravki dajali boljše rezultate.

Toda pod soncem ima vsaka stvar tudi svoje senco. Vso večja poraba pesticidov je začela vse bolj ogrožati človekovo okolje, škodljivci pa so se začeli prilagajati. Insekticid ni bil nenadoma več tako učinkovit. Sledila je poplava novih, še bolj strupenih pripravkov s še večjimi stranskimi učinki. Varstvo rastlin — in ne le ono — je zašlo v začaran krog, iz katerega še ni videti pravega izhoda.

Ena od možnosti je vrniti se k začetku, k naravnemu zatiranju rastlinskih boleznih in škodljivcev. V svetu so že dosegli prve rezultate, ki kažejo, da bi bilo mogoče novost uporabiti v široki praksi. Ameriška ustanova za varstvo človekovega okolja je že odobrila uporabo novega britanskega insekticida, po imenu biobit, ki namesto kemičnih sestavin vsebuje mikrobo za zatiranje gosenic.

• Prednost tega »alternativnega« sredstva za varstvo rastlin je v tem, da je povsem nenevarno za naravo in človeka, kar pomeni, da ga je moč uporabljati v vsej rastni dobi, torej tudi takrat, ko zaradi nujne karence kemičnih strupov ni več dovoljeno trošiti. V Ameriki je v praksi dovoljena tudi uporaba bakterijskega larvicida za zatiranje komarjev in virusnega insekticida za zatiranje škodljivih mušic iglavcev.

Čeprav pri nas uporaba kemičnih snovi še ni zavzela takega obsega kot v kmetijsko razvitejših deželah, bi gotovo kazalo bolj proučiti možne načine biološkega zatiranja. Zaenkrat še ne kaže, da resno računamo tudi nanj.

Inž. M. L.

Zakaj izstopi?

O 33 izstopih iz članstva ZK bi morali kaj reči na programsko-volilni seji

NOVO MESTO — V novomeški občini je imela Zveza komunistov decembra lani 3.337 članov; leto poprej jih je bilo le 12 manj. V preteklem letu je po podatkih komisije za idejna, organizacijska in kadrovska vprašanja ZK sicer pridobila 66 novih članov, toda 23 je bilo v istem letu črtnih in 33 jih je vrnilo partijsko knjižnico.

Kadrovska krepitev osnovnih organizacij je ena od pomembnih nalog, tega pa v pretekli osnovni organizaciji ne upoštevajo. Veliko osnovnih organizacij v združenem delu že več let številčno ostajata isti ravni, redke pa so tudi osnovne organizacije ZK v krajevnih skupnostih, ki so pridobile nove člane. Prav zato in zaradi starostne strukture partijskega članstva v krajevnih skupnostih nastajajo marsikje že težave pri političnem delovanju.

Ne gre za to, da bi Zveza komunistov številčno krepili za vsako ceno, saj izkušnje kažejo, da je komunistov mnogo preveč glede na njihovo obnašanje in delovanje. Vendar le ne bi smeli kar tako množiti o izstopih iz članstva ali črtnih ob dejstvu, da je bilo lani zelo malo partijskih ukrepov. Samo 5 članov je dobilo opomin, 2 zadnji opomin, 4 so bili izključeni.

Na bližnji občinski programsko-volilni seji Zveze komunistov, ki bo v sekciji za organizirano in razvoj obravnavala tudi te številčne podatke, bi vsekakor morali o izstopih reči kaj več. Posebno pozornost pa zasluži vsak primer delavca, ki vrne rdečo knjižnico, kajti že tako postajajo v vrstah komunistov neposredni proizvajalci in kmetje vse redkejši.

R. BAČER

FOTOGRAFSKI NATEČAJ

Novomeški Foto kino klub razpisuje natečaj za republiško mladinsko razstavo črno-belih fotografij. Sodelujejo lahko vsi mladinci do starosti 25 let, vendar pa posameznik lahko pošlje največ 6 fotografij, narejenih na formatu od 18x24 cm naprej. Fotografije je treba opremiti z naslovom fotografije ali kolekcije, z naslovom avtorja, opredeliti skupino, v kateri sodeluje (1. skupina do 20 let, 2. skupina od 20 do 25 let) in morebitno kategorijo avtorja. Tema je prosta. Žirija bo podelila več nagrad, izbrane fotografije pa bodo razstavljene v Krki in v Fotogaleriji. Fotografije pošljite na naslov: Foto kino klub Novo mesto, Prešernov trg 5, 68000 Novo mesto.

PREDAVANJE

METLIKA — Krajevna organizacija Rdečega križa Metlika organizira v soboto, 15. februarja, ob 16. uri v sejni sobi občinske skupščine predavanje o boleznih doj. Predavala bo višja medicinska sestra Z. Onkološkega inštituta v Ljubljani, ki bo predavanje popostrila z diapozitivi. Rdeči križ vabi vse krajanke, da se udeležijo poučnega predavanja.

Betin računalnik za krojenje

Metliška Beti ima kot druga tekstilna DO v Sloveniji procesni računalnik — Razmnoževanje krojev in izdelava krojnih slik — Možnost razvoja

METLIKA — Pred dnevi je Beti dobila procesni računalnik francoske firme Lectra. To je prvi tak računalnik med dolenjskimi tekstilci, v Sloveniji pa ga je prej imela le Mura. S prihodom novega procesnega računalnika so ustanovili tudi oddelček za optimizacijo krojenja, katerega vodja je postala Ana Popovič, ki od 25 let, kolikor je v Beti, 14 let dela v računalništvu.

»V tem novem oddelku bo v začetku zaposlenih 8 ljudi, praksa pa bo pokazala, ali je to zadosti, preveč ali premalo. Še do konca tega tedna poteka seminar za tiste, ki bodo delali z računalnikom. To je drugi del seminarja, prvega pa smo opravili v Franciji, v Bordeauxu. Tako bo za delo na procesnem računalniku usposobljenih deset ljudi,« je povedala Popovičeva.

S pomočjo računalnika bodo izdelovali krojne slike za proizvodnjo in razmnoževali kroje. To delo, ki sedaj poteka ročno, bo po novem veliko hitreje in natančneje opravljeno, pričakujejo pa tudi, da bodo prihranili do 3 odstotke materiala, kar je pri sedanjih cenah zelo pomembna postavka. »Na računalniku bomo izdelovali krojne slike za vse konfekcijske tozde Beti, sedaj pa

Petnosemdeset največjih zaslužkov

V novomeški občini je lani 6 občanov v vsem letu zaslužilo nad 2 milijona dinarjev

NOVO MESTO — Do konca januarja, ko je bil uradni rok, je vložilo davčno napoved za zaslužke preteklega leta, ki so presežali 1.69 milijona dinarjev, 41 zaposlenih v celotnem združenem delu in 44 obrtnikov ter odvetnikov. Najvišje zaslužke, malo čez 2 milijona dinarjev, je med zaposlenimi v delovnih organizacijah izkazalo samo 6 občanov: trije zdravniki, dva republiška funkcionarja z bivališčem v novomeški občini ter direktor večje delovne organizacije.

Celotni spisek kaže, da je med vlagatelji davčne napovedi pretežno zastopano zdravstvo, sledi gospodarstvo. Redki so na spisku upravni delavci, ni pa nobenega šolnika, sodnika ali zaposlenega v ostalih vejah družbenih dejavnosti. Delavci so zastopani le s primerom šoferja v špediciji. Na spisku tudi ni ne najvidnejših občinskih funkcionarjev v političnih organizacijah ne mnogih direktorjev.

Zaradi davčnih olajšav, ki jih določa zakon, pa na davkarjih lahko le od redkih na omenjenem spisku pričakujejo plačilo davka.

R. B.

V KANDIJI ZNOVA SOMBORSKI VEČERI

NOVO MESTO — V novomeškem hotelu Kandija se nadaljuje vrsta zabavnih in kuliničnih prireditev. Tokrat bodo ob ponedeljeku, 17. februarja, pa do prihodnje nedelje v Kandiji izredno priljubljeni »Somborski večeri«. Priljubljeni ne le zaradi kuliničnih posebnosti, med katere nedvomno sodi znameniti somborski ribji paprikaš, pač pa tudi zaradi ansambla Ravangrad, njegovih starogradskih pesmi in tamburice.

RAČUNALNIŠKI SEMINAR — Francoska inštruktorica vodi v Metliki drugi del seminarja za razmnoževanje krojnih delov s pomočjo računalnika. Za delo na procesnem računalniku bo usposobljenih 10 ljudi. (Foto: A. Bartelj)

Ana Popovič: »Prednosti procesnega računalnika so hitrost, natančnost in prihranek pri materialu.«

Eni delajo, drugi kritizirajo

»Pruh so zapravili,« pravijo neosnovane šentjernejske govornice

ŠENTJERNEJ — »Zadevo s peskokopom smo uredili, kot je najbolj ugodno za našo in orehovsko krajevno skupnost, slišimo pa kritiko posameznih občanov,« pravi Pavle Turk, predsednik skupščine krajevne skupnosti v Šentjerneju, ki je zaplet okrog peskokopa širše razložil.

V Camberku, v dolini Pendarjevke, sta peskokop doslej izkoriščali krajevna skupnost Šentjerneja in Orehovica. Pesek so vozili na lastna pota, ga uporabljali pri javnih gradnjah in tudi prodajali. Za krajevni skupnosti je bil to lep vir dohodkov, vendar je bilo precej neprijetnosti v odnosih med obema krajevnima skupnostma. Medtem je prišla prepoved izkoriščanja peskokopa, ker delo v njem ni bilo več varno. Mrali bi precej investirati v dovozne poti in drugo, kar pa krajevni skupnosti ne zmoreta. Končno pa tudi krajevna skupnost po zakonu ne

sme peska prodajati in bi morali ustanoviti posebno delovno organizacijo, če bi se hoteli s tem baviti.

»O ostalih nalogah krajevne skupnosti Šentjerneja v letošnjem letu je predsednik Pavle Turk povedal: »Mislili smo, da bo zamisel o napeljavi telefona v vsako vas izpeljana v dveh letih, a je še nismo uresničili. Vzrok je več. Dela bodo hitreje napredovala na pomlad, ko dobimo v krajevni skupnosti plačanega tajnika (Jože Vrhovšek bo delo nastopil sredi marca). Pripravljamo pa se tudi na gradnjo vodovoda iz Pendarjevke. Gre za zahteven projekt, ki bo dal vodo Šentjerneju, delu Orehovica in Brunice, razbremenil pa bo vodovod v Družinski vasi in bo tako boljše oskrba z vodo tudi za Novomeščane.«

Že pokojni predsednik krajevne skupnosti France Bambič je videl izhod iz zapletenega položaja v tem, da krajevna skupnost odda peskokop v najem, novo vodstvo pa je to zamisel skušalo izpeljati. Novomeš-

ko Cestno podjetje, ki ima denar za ureditev peskokopa in je registrirano za prodajo peska, bo objekt vzelo v najem. Obe krajevni skupnosti bosta dobili tolikšno najemnino, da sta lahko zadovoljni, hkrati pa se iznebita skrbi.

Pavle Turk: »Telefonija, peskokop in vodovod so ta čas v ospredju naših prizadevanj.«

Nekaterim posameznikom, ki radi kritizirajo vseprek in niti ne poznajo vsega ozadja s peskokopom, to ni všeč in po gostilnah kritizirajo, da »so pruh zapravili«. Kjerkoli pa so na zborih krajanom razložili celotno zadevo, so zamisel podprli. Pogodba o najemu je pripravljena, oba sveta krajevnih skupnosti in družbenopolitične organizacije kraja se strinjajo, skupščini krajevnih skupnosti pa bosta te dni razpravljali o oddaji peskokopa v najem.

Gre za na videz malenkostno zadevo, ki pa v kraju, kot sta Šentjerneja in Orehovica, vzbujata precej govoric, pomembnih za javno vzdušje.

R. BAČER

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 30. januarja do 5. februarja so v novomeški porodnišnici rodile: Frančiška Jaklič iz Jame — Petra, Jožefa Blatnik s Sela pri Mirni — Jureta, Tatjana Zevnik iz Črnce vasi — Andrejo, Tatjana Peterlin iz Dobruške vasi — Ireno, Dragica Šoba s Kalcenakla — Boštjana, Marija Gorenčič iz Trebče vasi — Roberta, Fanička Gorše iz Gornjega Gradišča — Gorazda, Helena Gale iz Krškega — Tamara, Andreja Blažič iz Mirne — Mateja, Metka Pintarič — Pugalj iz Gorenje Siraže — Jureta, Marjanca Pirkovič iz Bereče vasi — Miroslava, Zdenka Stipančič iz Klostra — Marino, Cvetka Matkovič iz Dolnjega Suhorja — Ines, Ana Škrabar iz Krškega — Matejo, Mojca Tašič — Muc z Broda — Blaža, Sabina Kuntarič iz Ljubljane — Davida, Danica Kragelj iz Mokronoga — Vesno, Cirila Vranešič iz Tribuč — Simono, Milena Blažič iz Otopca — Matejo, Ana Štefanc iz Predgrada — Blaža, Jožica Rifelj iz Dolenjih Kamenc — Damjana, Antonija Zajc iz Velikih Poljan — Majdo, Zdravka Verderber iz Jelševnika — Andrejo, Milena Pribožič iz Anž — Jerneja, Jožica Urana iz Krmelja — Romana, Darjica Blažič iz Podgore — Gašperja, Marija Umek iz Konec — Polono, Martina Božič iz Velikega Oreha — Gašperja, Irena Zevnik iz Brestanice — Miha, Martina Povše iz Raven — dekle in Anita Jelenič iz Črnomlja — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Pavlina Georgijevska iz Segove 7 — Admiru, Ljubica Gutman iz Cvelbarjeve 8 — Nino, Mara Vardič iz Ulice Slavka Gruma 24 — Vesno in Martina Stepan iz Lebanove 5 — Anito. ČESTITAMO!

O BOLEZNIH DOJK

DRAŠIČI — Krajevna organizacija Rdečega križa Drašiči priredi v soboto, 15. februarja, ob 18. uri v gasilskem domu predavanje o boleznih doj. Predavala bo višja medicinska sestra Tatjana Kumar iz ljubljanskega Onkološkega inštituta, predavanje pa bodo spremljali diapozitivi.

Mladi dali največ pripomb

Javna razprava o srednjeročnem planu je dala 63 pripomb in spreminjalnih predlogov

NOVO MESTO — Novomeški izvršni svet je 5. februarja obravnaval pripombe k srednjeročnemu družbenemu planu občine do leta 1990, razen za prostorski del plana, za katerega javna razprava še poteka do 10. februarja.

V javni razpravi, ki je trajala do 20. novembra, je 16 predlagateljev dalo 63 pripomb in spreminjalnih predlogov k osnutku srednjeročnega plana občine. Izvršni svet je 28 izrečenih pripomb upošteval, 13 zavrnil kot neuresničljive, 9 pripomb je delno

sprejetih, 13 pripomb pa smatrajo kot razmišljanja, ker ne dajejo konkretnih spreminjalnih predlogov.

»Iz prvih podatkov o potekajoči javni razpravi o prostorskem delu družbenega plana je očitno, da imajo krajanje številne pripombe h kategorizaciji zemljišč. Med njimi je dosti zasebnikov, ki bi radi zemljišče za pozidavo tam, kjer gradnje niso predvidene. Posebna komisija bo o tem delu javne razprave pripravila poročilo s predlogi za izvršni svet, obravnavali pa jih bodo na eni prihodnjih sej.«

Občinska mladinska organizacija je imela največ pripomb, vendar so nekatere povsem v nasprotju s pripombami na primer Ljubljanske banke ali delovnih organizacij. Med krajevnimi skupnostmi je bilo malo predlagateljev pripomb, zelo številne pa so dali v krajevni skupnosti Bršljin. Tudi v tem primeru so v izvršnem svetu vsako pripombo pretehtali, ni pa mogoče vseh upoštevati. Ni tudi še dokončne opredelitve izvršnega sveta glede stališča Bršljinčanov, naj bi na območju te krajevne skupnosti ne gradili več samskih domov, ker po drugostrani industrijska zona, kamor Bršljin spada, take objekte zahteva. V novem srednjeročnem načrtu pa za zdaj nobena delovna organizacija ne načrtuje takih gradenj.

R. B.

POTREBNO JE, TODA DENAR?

NOVO MESTO — V novem srednjeročnem obdobju bi radi imeli zobozdravstveno ekipo v domačem kraju ali ustanovi na več mestih: v Stopičah, Šentjerneju in v centru usmerjenega izobraževanja v Šmihelu. Vsak od navedenih primerov ima vrsto tehničnih razlogov za ustanovitev zobne ambulante, ker pa zdravstvena skupnost še sedanjih storitev ne zmore financirati, bodo po besedilu družbenega dogovora (»... bomo v skladu z materialnimi možnostmi odpirali nove zdravstvene skupine na oddaljenih območjih, ki so deficitarna...«) morali določiti prednost. Ne bo lahko!

Pozabili na »cesarja«

Do roka precej zavezancev ni vložilo davčne napovedi — Le ena napoved od skupnega dohodka

METLIKA — Do roka za vložitev davčnih napovedi, se pravi do konca januarja, je od 402 zavezancev za napoved davka od obrtne dejavnosti v metliški občini vložilo napoved 324 obrtnikov. Napovedi za davek na dohodek od najemnine pa je za sedaj vložilo 31 občanov. Pri odmeri tega davka se 60 odstotkov dohodka šteje v stroške, od ostalega pa neobdajljivi del znaša 5.000 dinarjev. Za odmero davka od skupnega dohodka občanov je v roku prišla

samo ena napoved. Prijaviti je treba skupni dohodek nad 1.69 milijona dinarjev, olajšave za vzdrževane družinske člane pa znašajo po 340 tisočakov. Metliška davkarja je v delovne organizacije poslala dopis, naj jim pošljejo podatke o izplačanih osebnih dohodkih nad 1.5 milijona dinarjev. Vendar v Metliki mislijo, da ne bo treba nikomur odmeriti tega davka. Za obrtnike pa bodo ta davek odmerjali po ugotovitvi dejanskega dohodka, se pravi poleti.

Vsem, ki so dolžni vložiti davčne napovedi, pa tega v določenem roku niso storili, bo metliška uprava za družbene prihodke poslala osebne pozive. Pri nepravočasno vloženi davčni napovedi se odmerjeni davek poveča za 10 odstotkov, če pa zavezanec kljub pozivu ne bo vložil napovedi, se odmerjeni davek poveča za 20 odstotkov.

SPOROČILO — V glasilo IMV Kurir so izšle (v okvirčku) naslednje vrstice: »Vse uporabnike internih telefonov naprošamo za razumevanje in strpnost ob pogostih izpadih telefonskih linij, ki jih občansno, a vztrajno najdajo miši, domujejo v telefonski centrali. Bodite strpni, saj bodo učinki morebitne deratizacije gotovo v prid boljšim zvezam.«

TELEFON — Da je telefonija na Dolenjskem v res kritičnem stanju, dokazuje tudi novica z Dvora pri Žužemberku, kjer je iz javne govorilnice nekdo ukradel telefonsko slušalko in imenik. Za imenik se še ve, za kaj vse lahko pride prav na kmetih, čemu bo služila gola golčata telefonska slušalka, pa je res zapleteno vprašanje.

SNEG — Kaže, da tudi za Novomeščane velja splošna jugoslovska formula: večje težave — večja učinkovitost. Ko nas nebo obdari z nekaj centimeterki snega, je vse narobe, mesto komaj prehodno, ob količinah čez pol metra pa vse steče kot po loju. Cestno podjetje in Komunala sta ob umji, ki bi bila trd oreh tudi za z mehanizacijo in ljudmi bolje opremljena mesta, dokazala, da sta kos nalogam, za katere sta plačana z malo denarja in veliko pripombami.

Ena gospa je rekla, da so novomeške trafikne ne glede na svojo nalogo med najhujšimi nasprotniki kajenja na Dolenjskem. Večina je zaprtih že okoli 14. ure.

Sprehod po Metliki

POPOLNOČNE KOČIJE, kavbojsko-gostilniški ansambel, so sklenile, da se bodo prenehale preko Dolenjskega lista »nategovati« za novinarke Mirjam Bezek okrog dedka Mraza, pred katerim so otroci bežali. Fanteje, ki večinoma razgrajajo v gostilni Mežnaršič, vabijo Mirjam v disko stara kino dvorana na kozarek sprave. Najbolje bi bilo, če bi se to zgodilo kakšno soboto, ko imajo tudi delovni ljudje čas in ko živčki niso več tako napeti.

METLIČANI PA RES NIMAJO SREČE, kar zadeva oskrbo z južnimi sadjem. Izbirja je pičla, ponujeno sadje pa je največkrat nekalitvetno: premalo ali pa preveč zrelo. Pred kratkim so prodajali v trgovinah pomaranče. Bile so debele in mikavne. Pisec teh vrstic jih je nekaj kupil, toda ko je potem doma stehal olupljeno pomarančo, je bila samo nekoliko težja od stran vržnega olupka. Če računamo z destvom, da pomaranče niti niso tako poceni in da lupina ni užitna, vse skupaj že kar preveč diši po odiranju.

METLIKA JE DOBILA NOV BIFE z imenom AS. Je blizu Novoteksove trgovine, v njem pa se v glavnem shajajo mladi, ki ljubijo kavo, kratke pižake, pogovor ob cigaretnem dimu. Bife je novost, zato je tni poln do zadnjega kotička. Ker je na bolj skrivnem mestu, je pričakovati, da bodo vanj zalezi vsi tisti, ki ga radi dajejo na zob med delovnim časom. Komisije, ukvarajoče se s takšnimi in podobnimi reži, toraj ne bodo imele pretežkega dela.

PRED ŠOLSKIMI POČITNICAMI se je veliko govorilo, kako bo poskrbljeno za mladež, da se ne bi preveč dolgočasila ob prostih dneh. Vse skupaj pa je bilo bolj žalostno: še največ dela so imele stare mame, ki so pazile na nadebudneže, ko so stari služili vsakdanji kruh. Počitničarji so presedeli dober del časa pred televizijskimi sprejemniki, nekaj pa se jih je tudi smučalo in sankalo po snegu, kjer ga je pač bilo. Bo pa drugo leto boljše.

KAŽE, DA BODO TOVARIŠI miličniki končno naredili red pri parkiranju na Šestovi ulici. Pred kratkim je bilo nameč urejeno majhno parkirišče, kupci in pivci pa raje puščajo svoje železne konjičke kar na cesti. Ze nekaj takšnih je prejele nakaznice, ki so jih veljale 1500 dinarjev, a če bodo miličniki nadaljevali s kaznovanjem neusmiljeno in vestno, se bo nateklo na žiro račun kar nekaj milijonov, kajti znakov za prepoved parkiranja ni nikjer. Vsak dan pa se postavi ob robnike najmanj petdeset avtomobilov.

SKUPŠČINA OBRTNE ZADRUGE METLIKA

METLIKA — V soboto, 15. februarja, bo v Šmarjeških Toplicah 6. letna skupščina Obrtne zadruga Metlika. Seveda bo 72 delegatov iz vseh območij, ki jih pokriva ta zadruga največ pozornosti posvetilo poslovanju v lanskem letu. Pred skupščino je izšla tudi prva letošnja številka glasila metliške Obrtne zadruga D2, v katerem je tudi veliko gradiva za skupščino. Da je metliška zadruga uspešna, pove podatke, da je med 48 obrtnimi zadrugami v Sloveniji po celotnem prihodu v lanskem letu na 6. mestu, med specializiranimi avtoprevozniki za drugimi pa celo na 2. mestu.

Črnomaljska priznanja inovatorjem

Raziskovalna skupnost ob občinskem prazniku že šestič nagraduje raziskovalce

ČRNO MELJ — Črnomaljska raziskovalna skupnost bo ob občinskem prazniku, ki bo prihodnji teden, že šestič zapored podelila priznanja in nagrade inovatorjem in raziskovalcem v občini. S tem priznanjem posameznikom in skupinam želi skupnost spodbuditi in pospešiti inventivno dejavnost.

Priznanje in prvo nagrado bodo prejeli: Stane Plut (Belt-tozd Mehanska obdelava), Branko Vrančič (Belt-tozd DSSS), Dušan Plut (Filozofska fakulteta, Ljubljana), Jože Rožman (Iskra-tozd DSSS), Alojz Križan (Iskra-tozd Mehanski deli in naprave), Tomaž Skrbinašek (Srednja šola Edvarda Kardelja), Marjan Zalec (Gorenje-tozd Kompressorji), skupina Peter Medie, Igor Horvat in Leopold Bahor (Radioklub Miran Jarc, Črnomelj) ter skupina osmih jamarjev Beločrnanjskega jamarškega kluba pod vodstvom Damjana Gregoriča.

Priznanje in drugo nagrado so si z inventivno dejavnostjo v preteklem letu prislužili: Zoran Petrušič (Belt-tozd Mehanska obdelava), Silvo Grdšič (Belt-tozd DSSS), Ferdinand Jakša (Iskra-tozd DSSS), Jožef Vardjan in Aleks Stregar (oba Gorenje-tozd Kompressorji), skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha (Iskra-tozd DSSS) ter skupina Franc Fugina, Rajko Trempus, Leopold Matkovič in Milan Stopar (Gok-tozd IGM).

Priznanje in tretjo nagrado pa so si prislužili: skupina Anton Bartolovič, Jurij Dergan in Branko Rožman (Belt-tozd Livarna), skupina Stanko Črnič, Branko Črnič in Ruda Grabrijan (GOK-tozd Obrt), Anika Sekovanič (Zdravstveni dom Črnomelj) in Lidija Malerič študentka.

Priznanje in drugo nagrado so si z inventivno dejavnostjo v preteklem letu prislužili: Zoran Petrušič (Belt-tozd Mehanska obdelava), Silvo Grdšič (Belt-tozd DSSS), Ferdinand Jakša (Iskra-tozd DSSS), Jožef Vardjan in Aleks Stregar (oba Gorenje-tozd Kompressorji), skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha (Iskra-tozd DSSS) ter skupina Franc Fugina, Rajko Trempus, Leopold Matkovič in Milan Stopar (Gok-tozd IGM).

Priznanje in tretjo nagrado pa so si prislužili: skupina Anton Bartolovič, Jurij Dergan in Branko Rožman (Belt-tozd Livarna), skupina Stanko Črnič, Branko Črnič in Ruda Grabrijan (GOK-tozd Obrt), Anika Sekovanič (Zdravstveni dom Črnomelj) in Lidija Malerič študentka.

Priznanje in drugo nagrado so si z inventivno dejavnostjo v preteklem letu prislužili: Zoran Petrušič (Belt-tozd Mehanska obdelava), Silvo Grdšič (Belt-tozd DSSS), Ferdinand Jakša (Iskra-tozd DSSS), Jožef Vardjan in Aleks Stregar (oba Gorenje-tozd Kompressorji), skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha (Iskra-tozd DSSS) ter skupina Franc Fugina, Rajko Trempus, Leopold Matkovič in Milan Stopar (Gok-tozd IGM).

Priznanje in tretjo nagrado pa so si prislužili: skupina Anton Bartolovič, Jurij Dergan in Branko Rožman (Belt-tozd Livarna), skupina Stanko Črnič, Branko Črnič in Ruda Grabrijan (GOK-tozd Obrt), Anika Sekovanič (Zdravstveni dom Črnomelj) in Lidija Malerič študentka.

Priznanje in drugo nagrado so si z inventivno dejavnostjo v preteklem letu prislužili: Zoran Petrušič (Belt-tozd Mehanska obdelava), Silvo Grdšič (Belt-tozd DSSS), Ferdinand Jakša (Iskra-tozd DSSS), Jožef Vardjan in Aleks Stregar (oba Gorenje-tozd Kompressorji), skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha (Iskra-tozd DSSS) ter skupina Franc Fugina, Rajko Trempus, Leopold Matkovič in Milan Stopar (Gok-tozd IGM).

Priznanje in tretjo nagrado pa so si prislužili: skupina Anton Bartolovič, Jurij Dergan in Branko Rožman (Belt-tozd Livarna), skupina Stanko Črnič, Branko Črnič in Ruda Grabrijan (GOK-tozd Obrt), Anika Sekovanič (Zdravstveni dom Črnomelj) in Lidija Malerič študentka.

Priznanje in drugo nagrado so si z inventivno dejavnostjo v preteklem letu prislužili: Zoran Petrušič (Belt-tozd Mehanska obdelava), Silvo Grdšič (Belt-tozd DSSS), Ferdinand Jakša (Iskra-tozd DSSS), Jožef Vardjan in Aleks Stregar (oba Gorenje-tozd Kompressorji), skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha (Iskra-tozd DSSS) ter skupina Franc Fugina, Rajko Trempus, Leopold Matkovič in Milan Stopar (Gok-tozd IGM).

Priznanje in tretjo nagrado pa so si prislužili: skupina Anton Bartolovič, Jurij Dergan in Branko Rožman (Belt-tozd Livarna), skupina Stanko Črnič, Branko Črnič in Ruda Grabrijan (GOK-tozd Obrt), Anika Sekovanič (Zdravstveni dom Črnomelj) in Lidija Malerič študentka.

Priznanje in drugo nagrado so si z inventivno dejavnostjo v preteklem letu prislužili: Zoran Petrušič (Belt-tozd Mehanska obdelava), Silvo Grdšič (Belt-tozd DSSS), Ferdinand Jakša (Iskra-tozd DSSS), Jožef Vardjan in Aleks Stregar (oba Gorenje-tozd Kompressorji), skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha (Iskra-tozd DSSS) ter skupina Franc Fugina, Rajko Trempus, Leopold Matkovič in Milan Stopar (Gok-tozd IGM).

Priznanje in tretjo nagrado pa so si prislužili: skupina Anton Bartolovič, Jurij Dergan in Branko Rožman (Belt-tozd Livarna), skupina Stanko Črnič, Branko Črnič in Ruda Grabrijan (GOK-tozd Obrt), Anika Sekovanič (Zdravstveni dom Črnomelj) in Lidija Malerič študentka.

Priznanje in drugo nagrado so si z inventivno dejavnostjo v preteklem letu prislužili: Zoran Petrušič (Belt-tozd Mehanska obdelava), Silvo Grdšič (Belt-tozd DSSS), Ferdinand Jakša (Iskra-tozd DSSS), Jožef Vardjan in Aleks Stregar (oba Gorenje-tozd Kompressorji), skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha (Iskra-tozd DSSS) ter skupina Franc Fugina, Rajko Trempus, Leopold Matkovič in Milan Stopar (Gok-tozd IGM).

Priznanje in tretjo nagrado pa so si prislužili: skupina Anton Bartolovič, Jurij Dergan in Branko Rožman (Belt-tozd Livarna), skupina Stanko Črnič, Branko Črnič in Ruda Grabrijan (GOK-tozd Obrt), Anika Sekovanič (Zdravstveni dom Črnomelj) in Lidija Malerič študentka.

Priznanje in drugo nagrado so si z inventivno dejavnostjo v preteklem letu prislužili: Zoran Petrušič (Belt-tozd Mehanska obdelava), Silvo Grdšič (Belt-tozd DSSS), Ferdinand Jakša (Iskra-tozd DSSS), Jožef Vardjan in Aleks Stregar (oba Gorenje-tozd Kompressorji), skupina Alojz Malenšek, Bojan Jakša in Jakob Stariha (Iskra-tozd DSSS) ter skupina Franc Fugina, Rajko Trempus, Leopold Matkovič in Milan Stopar (Gok-tozd IGM).

Priznanje in tretjo nagrado pa so si prislužili: skupina Anton Bartolovič, Jurij Dergan in Branko Rožman (Belt-tozd Livarna), skupina Stanko Črnič, Branko Črnič in Ruda Grabrijan (GOK-tozd Obrt), Anika Sekovanič (Zdravstveni dom Črnomelj) in Lidija Malerič študentka.

LE 4 PRIJAVILI SKUPNI DOHODEK OBČANOV

ČRNO MELJ — V Črnomelju so prijavili skupni dohodek občanov, ki presega 1.696.104 dinarjev, le štirje krajinjani, kar je znatno manj kot peteklo leto, med drugim tudi zaradi tega, ker so lani morali prijaviti dohodek vsi, ki so presegli dva in pol povprečna letna osebna dohodka, letos pa tri. Vendar bo prišel v poštev pri obdavčitvi le magister farmacije, medtem ko predmetni učitelj glasbe in rudarski tehnik zaradi olajšav ne bosta plačala davka, rudar pa je zaradi dela v jami oproščen davka. Na upravi za družbene prihodke v Črnomelju pričakujejo, da bo obdavčenih tudi nekaj obrtnikov, koliko, pa bo znano po odmeri davkov in prispevkov iz obrtnih dejavnosti.

POPRAVEK

STARI TRG, PREDGRAD — V peti številki smo na prvi strani objavili vest »Skupno o razvoju«, tiskarski škrat pa je v drugi vrsti namesto občine Črnomelj napisal občino Ribnica. Sicer pa vsak domačin ve, da je Poljanska dolina delno v kočevski in delno črnomaljski občini, in ne v ribniški.

LE PO PET ČEKOV

KOČEVJE — V Ljubljanski banki v Kočevju so minuli ponedeljek dajali lastnikom tekočih računov le po pet čekov, medtem ko so jih običajno lahko dobivali po 20. Vzrok je pomanjkanje čekov. Imetniki tekočih računov seveda lahko tako poslovanje le kritizirajo, ve se zakaj. Banka najpravočasno poskrbi za čeke pa tudi hitreje usklajuje najvišji dovoljeni dvig denarja (ali plačila) z enim čekom.

Občutno več črevesnih obolenj

O vzrokih govori dr. Miha Petrovič — Zamrla skupnost za varstvo zraka

KOČEVJE, RIBNICA — »Analiza je pokazala, da je v kočevski pa tudi ribniški občini občutno več črevesnih nalezljivih boleznih, kot znaša povprečje ljubljanske regije. Vzrok zanje je lahko neprimerna pitna voda, še verjetneje pa neustrezna higiena zaposlenih v obratih družbene prehrane v vrstih, šolah in delovnih organizacijah. Ugotovitve Zavoda za zdravstveno varstvo Ljubljana odkrivajo porazno stanje, ki je v naših dveh občinah najslabše na območju ljubljanske regije. Skoraj 50 odstotkov brisov, odvzetih v obratih družbene prehrane, je bilo pozitivnih z ozirom na fekalno onesnaženost, kar pomeni, da si ljudje po uporabi stranišča ne umijejo ali si premalo umijejo roke zato prinesejo klice na hrano in delovne pripomočke, s katerimi pripravljajo hrano,« nam je povedal dr. Miha Petrovič, direktor Zdravstvenega doma Kočevje-Ribnica, ki je včasih prizadeveno deloval v skupnosti za varstvo okolja Kočevje-Ribnica, o kateri je dejal: »Skupnost zaradi pomanjkanja pooblastil in denarja ni bila učinkovita. Tako je na primer odločno nasprotovala gradnji prašičje farme v Klintovi vasi, a je morala popustiti zagotovilom strokovnjakov, češ da ne bo povzročala smrada, da ne bo onesnaževala vode in da sploh ne bo škodljivo vplivala na okolje. Kasneje pa se je izkazalo, da je imela prav skupnost, in ne strokovnjaki.

Skupnost ne dela več. Njeno vlogo delno nadomeščajo razna društva,

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

organizacije in delovne organizacije, kot ribiči, lovci, gozdarji, planinci, zdravstvo in drugi. Še najbolj nepokrito je področje varstva zraka, kar pa je za kočevsko in ribniško kotlino še posebnega pomena. V kotlinah se namreč onesnažen zrak zadržuje dalj časa, kar povzroča večjo obolenost dihal. O tem je dr. Petrovič dejal: »Republiški zakon za varstvo zraka

Meseci rekordov se nadaljujejo

V Beltu, predvsem v njegovi livarni, so konec preteklega leta naredili rekordno količino ulitkov — Letos za milijardo dinarjev naložb

ČRNO MELJ — V tukajšnjem Beltu so imeli v začetku preteklega leta zaradi mraza zastoje v proizvodnji, zato v devetih mesecih niso dosegli načrtovane proizvodnje. To pa je bil dovolj velik alarm, da so v zadnjih treh mesecih začeli z akcijskim programom, s pomočjo katerega so v tozdu Livarne presegli plan, v Mehanski obdelavi pa so se približali gospodarskemu načrtu.

V obih tozdih so zadnje tri mesece kar nizali rekorde. V Livarni so lani izdelali 19.576 ton ulitkov, kar je za 14 odst. več kot leto poprej, uspehi pa se nadaljuje tudi v letošnjem letu, saj so januarja ulili za več kot 2.000 ton ulitkov, kar je za četrtno več, kot je povprečna mesečna proizvodnja. V Mehanski obdelavi pa so lani naredili 471 tisoč norma ur, kar je predvsem zaradi številnih težav, ki so jih pestile, nekoliko manj, kot so načrtovali.

Kljub temu da so v Beltovi livarni povečali proizvodnjo, kar je v tovrstni slovenski industriji redkost, pa v Črnomelju niso zadovoljni s finančnimi rezultati, izzube sicer nimajo.

ZDAJO KRITIČNI ANALIZI

KOČEVJE — Do 20. februarja bo v kočevski občini zaključena razprava o kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Ponekod bodo o njej razpravljali na temeljnih kandidacijskih konferencah, drugod pa posebej. Predvsem bodo posvetili pozornost delovanju delegacij in povezavi delegatov s svojo volilno bazo. Zaželeni so predlogi občanov, kako izboljšati politični sistem predvsem v krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah in občini.

Dosledno in pravično

Kdo in kako predlagal ožji izbor

KOČEVJE — Svet za organiziranost in razvoj SZDL ter kadrovska vprašanja pri OK SZDL Kočevje je pripravil predlog za možni ožji izbor kandidatov za nosilce odgovornih družbenih in delegatskih funkcij. Sekretar OK SZDL Kočevje Alojz Šešek je prepričan, da je bilo delo opravljeno pošteno in v skladu z morali kadrovske politike pa tudi volilnega pravilnika. Prednost za vpis na listo možnih so imeli tudi tisti, ki so bili evidentirani v več sredinah, če kandidature niso odklonili. Res pa je, da niso vprašali vseh evidentiranih, ker je bilo za nekatere že povsem jasno, da ne ustrezajo merilom kadrovske politike.

V svetu za kadrovska vprašanja pa so: Tanja Svetličič (predsednica) — SZDL, Rajko Jenko — občinska skupščina, Jelko Novak — ZK, Mirica Dimitrijevič — sindikalni svet, Marko Glavač — ZSM, Majda Lindič — IS, Andrej Smole — skupnost za zaposlovanje, Ignac Karničnik — ZRVS in Ivan Arko — ZB NOV.

Sekretar Šešek je še dodal, da bo v tem svetu še pred volitvami prišlo do spremembe, ker bodo medtem nekatere politične organizacije po svojih volilnih konferencah imenovali nove člane.

J. PRIMC

Odločilen sekretarjev vpliv

V trebanjski občini je več kot polovica novih sekretarjev osnovnih organizacij ZK

TREBNJE — »Komunisti moramo narediti red najprej v svojih vrstah. Mi smo v tej smeri že naredili nekaj korakov in poklicali na odgovor sekretarje, ki niso delali tako, kakor bi morali. Marsikje se je stanje zaradi tega že popravilo. V času pred kongresi pa moramo samo še nadaljevati s takim načinom dela,« je dejal Milan Kranjc, sekretar predsedstva občinskega komiteja ZK Trebnje.

»Reči moram, da večina osnovnih organizacij ZK dobro deluje. Ta ugotovitev velja tako za tiste v delovnih organizacijah kot za one na terenu. Vendar so med njimi tudi zjemc. Osnovna organizacija v trebanjski enoti novomeškega so-

bomo v prihodnosti posvetili več pozornosti tudi metodam dela. Vsem novoizvoljenim sekretarjem bomo pripravili izobraževalni seminar. Nalog na področju SLO pri kritični analizi političnega sistema in drugih aktualnih vprašanjih je več kot dovolj in zmogli jih bodo samo sekretarji, ki bodo za to dovolj usposobljeni,« poudarja Milan Kranjc.

Dodal pa je še, da vendarle prevladujejo take osnovne organizacije, kjer politično delo resno jemljejo. Take so v Kolinski, krajevni skupnosti Mirna, Trimu-tozd JKP, Trebnjem II v vseh osnovnih šolah in v krajevni skupnosti Šentrupert. V mokronoški Iskri pa so po volilno-programski seji sklicali celo že dva sestanka.

S težavami pa se ubadamo, kadar gre za izobraževanje in sprejem novih članov v ZK. Lani ni bila

10. kongres ZKS se bodo udeležili Janez Bregant, Marija Brezovar, Jože Jevnikar in Milan Kranjc. Zveznega kongresa pa se bo kot delegat trebanjske občine udeležil Ivan Starič.

V trebanjski občini so za pomoč pri vodenju javne razprave o kritični analizi političnega sistema ustanovili delovno komisijo, v kateri so Janez Gartner, Maks Kurent, Lojze Podboj in Lojze Rataje.

izvedena občinska politična šola, ker je bilo premalo kandidatov. Iz večjih osnovnih organizacij ne dajo svojih članov za dodatno izobraževanje. Tako pa ne moremo delati naprej, zato bomo odgovornost zaostrižili še bolj kot doslej,« poudarja Kranjc.

Ribniški zobotrebeci

VABLJIVA SV. ANA — Čeprav vreme ni ugodno za sprehode in izletev višinska območja ribniške občine, je vedno več Ribniččanov, ki se odločijo za izlet do Sv. Ane. Ta 4 km dolga pot ne privlači le mladih, ampak tudi starejše, ki pogumno krenejo na ta najvišji vrh Male gore. Samo v enem tednu je bilo pri Sv. Ani 50 obiskovalcev, ki jih nista ovirala ne sneg in ne mraz.

DRAŽJE OGREVANJE — Do konca te grelne sezone bodo stanovalci na Prijateljevem trgu v Ribnici plačevali za ogrevanje kvadratnega metra stanovanja po 160 din. Ta cena bo veljala od februarja do konca aprila. V negrelni sezoni pa bodo stanovalci plačevali po 130 din za kvadratni meter stanovanja. Te cene seveda veljajo le do morebitne nove podražitve. Povečanje cene je bilo nujno zaradi podražitve kurilnega olja.

VOJAKI NA OBISKU V RIKO — Vojaki iz ornške vojašnice so bili te dni gostje delovne organizacije Riko v Ribnici. Razkazali so jim delovne prostore in zavrteli propagandni film o Rikovem proizvodnem programu.

Anketa o vzgoji Ugotovitve iz Ribnice

RIBNICA — V slovenskih šolah, in tudi v ribniški, je bila izvedena anketa o vzgojnih smotrih. Zajela je učence od 4. do 8. razreda.

Odnosi med učitelji in učenci naj bodo po zamisli ribniških šolarjev, ki so sodelovali v anketi taki, da bo učitelj učencu pomagal, mu svetoval, skušal razumeti njegove težave, bil prijazen in potrpežljiv. Ostale vrednote, kot so doslednost, pravičnost itd. učiteljev, pa so šele na drugem mestu. Kljub temu veliko učencev moti, če učitelj ni do vseh učencev pravičen, če kriči na učence in jih žali, če učenca nikoli ne pohvali in če rešuje disciplino s slabimi ocenami.

Učenci pa najbolj cenijo soščolce, ki ne lažejo, ki jim pomagajo in ki so pravični. Najbolj kritični pa so do naslednjih razvad soščolcev: važenja, pretepanja, tožarjenja, prilizovanja in posmehovanja.

Pri vprašanju o odnosu do lastnine se je izkazalo, da učenci precej bolj cenijo, spoštujejo in varujejo zasebno kot družbeno lastnino.

Na vprašanje o ocenjevanju je 67 odstotkov učencev odgovorilo, da ima sodelovanje in trud pri urah pouka pogosto vpliv na oceno, 65 odstotkov pa, da imajo osebnostne lastnosti (mirnost, poslušnost) pogosto vpliv na oceno, 10 odstotkov jih meni, da jim ni potrebno pri pouku kritično razmišljati. Polovica učencev pa sodi, da dobe v šoli premalo napotkov za praktično uporabo znanja, ki so si ga pridobili v šoli.

Ravnatelj šole Jože Starc nam je povedal, da žal rezultatov ankete ne morejo primerjati z rezultati v republiki, ker analiza še ni opravljena.

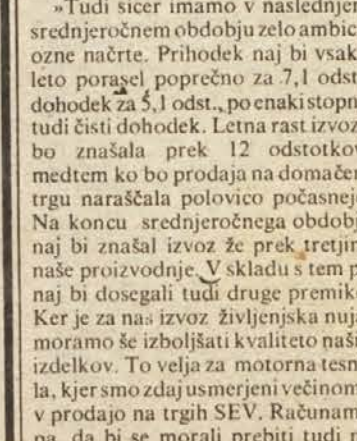
J. P.

Trebanjske iveri

NAGRAJENA VZTRAJANOST — Maškarado, ki je bila preteklo soboto na Mirni, si bo prav gotovo najbolj zapomnil šestletni malček, ki je na ulici vztrajal do tretje ure zjutraj. Vsekakor se mu je (ali pa tistim, ki so ga na maškarado pripeljali) ta vztrajnost plačala. Za uspešno masko je namreč dobil košaro Daninih pižam. Na zdravje!

PRAZNA STANOVANJA — Stanovanjska stiska je najmanjša izmed vseh težav, ki tarejo trebanjsko občino. Če ne bi bilo tako, potem bi bila stanovanja v novih blokih na Mirni prav gotovo že polna. No, vzrok za prazna stanovanja je tudi ta, da na Mirni še niso zgradili čistilne naprave. A kaj, ko line naprave ni bilo tudi za prvo sestavino v blokih, ki so jih zgradili red leti, pa v blokih vseeno že nekaj stanujejo!

Št. 7 (1905) 13. februarja 1986

Tone Hočevar

Dr. Miha Petrovič: »Novi predpisi za varstvo okolja niso potrebni. Izvajamo obstoječe!«

J. SIMČIČ

J. SIMČIČ

J. SIMČIČ

Dolenjski muzej tudi založba

Letošnji program predvideva izdajo 17 knjižnih in drugih del — tudi pesniške zbirke — Prva dela pred izidom — V bistvu razširjena že dosedanja dejavnost

NOVO MESTO — Dolenjskemu listu ni uspelo ostati nadaljevalec dejavnosti ukinjene Dolenjske založbe, saj je že po nekaj izdanih knjigah odnehal. Na to, da se je odredel založništvo, čeprav ne povsem, je vplivala vrsta objektivnih razlogov, še posebej pa finančne in kadrovske težave.

Kaže, da bo založniška dejavnost uspešnejša kot pri Dolenjskem listu tekla pri Dolenjskem muzeju, kjer ji prav zdaj pomagajo na noge. Odlučitev muzeja, da ob svoji glavni, muzejski dejavnosti razvija založništvo, je nalezela na odobravanje in širšo družbenopolitično podporo. V kulturnih in drugih krogih je bila še zlasti pozdravljena namera, da se ustanove, da že kar na začetku združi založniške potrebe najrazličnejših področij pa tudi celotne dolenjske

regije. Ob tem seveda ne gre prezreti, da je Dolenjski muzej pod novim vodstvom in že z dosedanja tovrstno

Tak je torej program, ker pa je vse odvisno od denarja, bo izšlo pač tisto, kar bo lahko izšlo. Poleg tega si je založniški svet Dolenjskega muzeja pridržal pravico, da program po potrebi spremeni: da kaj črta in da kaj nanovo vnese.

I. Z.

GERM NA OGLED ŠE V LJUBLJANI

NOVO MESTO — Potem ko se je velika retrospektivna razstava del Josipa Germa v Dolenjski galeriji v drugi polovici januarja iztekla, so jo prepeleli v Ljubljano in jo minulo sredo, 5. februarja, odprli v Narodni galeriji. S slikami je iz Novega mesta šel na pot tudi katalog, ki obširneje govori o Germu kot slikarju in kulturnem delavcu v Novem mestu.

MLADINSKE ILLUSTRACIJE

LJUBLJANA — V galeriji Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani se s ciklom originalnih mladinskih ilustracij predstavlja znana knjižna ilustratorka akademska slikarka Marjanca Jemec-Božič. Na torkovi otvoritvi je Mladinska knjiga predstavila novo knjigo Žarka Petana — Pravljičice za očeta, ki jo je ilustrirala ta slikarka.

V ŠK MIRANA JARCA RAZSTAVA KRAKARJEVIH KNJIŽNIH OBJAV

NOVO MESTO — Pesnik Lojze Krakar, belokranjski rojak iz Semiča, praznuje letos 60-letnico življenja. V počastitev tega jubileja so v študijski knjižnici Mirana Jarca pripravili razstavo Krakarjevih knjižnih objav in objav v raznih literarnih revijah in drugih publikacijah. Lojze Krakar sodi med najizrazitejše predstavnike sodobne slovenske poezije. Njegovo literarno snovanje so zaznamovale vojne strahote, pesnik sam je preživel pekel koncentracijskega taborišča.

Zbornik Iskrine kulture

Knjiga izšla ob kulturnem prazniku in 40-letnici »vesoljne« Iskre — V Iskri kultura ni tučka

Znano je, da v »vesoljni« Iskri veliko dajo na domačo pamet, pa naj ta služi proizvodnji, tehnologiji in drugim koristnim rečem ali »samo« kulturi. Ni sicer moč zapisati, da je kulturna dejavnost v sleherni tovarni tega velikega sozda zgledno razvita, vendar pa podatki povedo, da se v Iskri tako ali drugače ukvarja s kulturo okoli 2.000 zaposlenih. To pa sploh ni malo, čeprav govorimo o delovni organizaciji, kjer si služi kruh 34.000 ljudi. Od dejavnosti s najdaljšo tradicijo, ki pa štejejo tudi za najbolj množične, je treba na prvem mestu omeniti zborovsko prepevanje, folklor in morda še kaj, kar sodi na področje poustvarjanja. Med ustvarjalci Iskre je največ likovnikov

(slikarjev, kiparjev, fotografov), nekaj manj literatov, znatno manj pa tistih, ki so si za izrazno obliko izbrali film.

Vso to pestro in zanimivo kulturo, ki jo Iskrini delavci gojijo ob delu, želi predstaviti in popularizirati poseben zbornik, izdan ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku in v okviru praznovanja 40-letnice Iskre. Preveč prostora in časa bi nam vzelo, če bi hoteli podrobneje spregovoriti o tej publikaciji, povejmo le, da gre za delo, ki se ga nikakor ni treba sramovati ne zavoljo vsebine ne oblike. Zbornik je pretežno pesniško — likovna knjiga z deli članov »vesoljnega« Iskrinega kolektiva in opisom najpomembnejših poustvarjalnih dejavnosti, ki jih gojijo v posameznih tozdih tega industrijskega velikana.

PRIREĐITVE V VEČ KRAJIH

KRŠKO — Ta teden bodo kulturne prireditve v počastitev slovenskega kulturnega praznika v več krajih krške občine. Jutri ob 18. uri bo šolsko kulturno društvo OŠ Adama Bohoriča v Brestanici nastopilo z »Belo krajino v pesmi in glasbi«. Ob istu uri bodo na Zdolah nastopili pevci mešanega pevskega zbora KUD Rudi Rožancin recitatorska skupina iz Podbočja. V brestanjski knjižnici bodo v soboto, 15. februarja, ob 18. uri odprli razstavo slikarskih in kiparskih del Vladimira Štovička, Staneta Fabjančiča in Pavla Predaniča. V nedeljo, 16. februarja, ob 17. uri bo v dvorani združenega doma v Velikem Podlogu večer pesmi in glasbe.

LIKOVNA RIBNICA NA GORENJSKEM

RADOVLJICA — V Sivčevih hiš v Radevljici so prejšnji teden odprli razstavo slikarskih in kiparskih del »Ribnica 85«, na kateri se predstavljajo Bezljaj, Branisljeva, Čadeževa, Čeh, Demšar, Herman, Inkret, Jakopin, Lipovec, Marinč, Mayer, Prokofjev, Purg, Smerdujeva, Tršar in Urbančič. Vsi ti so ustvarjali na lankoletni ribniško slikarsko — kiparski koloniji, imenovani Ribniška likovna iskanja.

SŠTZU: še dva pokrovitelja

To sta Krka in Novoles

NOVO MESTO — Še dve šoli v okviru (združene) Srednje šole tehniških in zdravstvene usmeritve Boris Kidrič v Novem mestu dobila pokrovitelja. Pokroviteljstvo nad kemijsko-farmaceutsko šolo bo prevzela tovarna zdravil Krka, pokroviteljstvo nad lesarsko šolo pa Novoles.

Pripravljena sta tudi samoupravna sporazuma o sodelovanju Srednje šole tehniških in zdravstvene usmeritve Boris Kidrič s tovarno zdravil Krka in z Novolesom v planskem obdobju 1986—1990. Sporazum s Krko bodo podpisali jutri v prostorih šole (v Šmihelu), sporazum z Novolesom pa v ponedeljek, 17. februarja, na sedežu te tovarne v Straži.

Šola je že zdaj sodelovala z obema delovnimi organizacijama. S podpisom samoupravnih sporazumov pa se bo povezovalje šole z združenim delom še poglobilo.

dejavnostjo dokazal, da je moč nanj resno računati.

Kot rečeno, so založniška prizadevanja Dolenjskega muzeja usmerjena v izdajanje najrazličnejše literature, v prvi vrsti pa seveda publikacij s področja kulturne dediščine. Kajpak je moč sem šteti, če pojem kulturne dediščine nekoliko razširimo, kulturni skupnosti prijavljen program del, ki naj bi izšla letos, vsako od njih pa v eni od šestih zbirki, ki so jih medtem osnovali.

Kolonija keramikov

Na prvi republiški izobraževalni kiparski koloniji v Novem mestu udeleženci oblikovali pečnice — Pionir koloniji na široko odprli vrata

NOVO MESTO — V nedeljo, 9. februarja, so se razšli udeleženci prve kiparske izobraževalne kolonije, ki jo je tu priredilo Združenje likovnih skupin Slovenije, začela pa se je 2. februarja. Pod vodstvom mentorja, akademskega kiparja Toneta Demšarja, so se udeleženci učili oblikovanja v glini. Delavnico so imeli v Pionirjevem tozdu Keramika v Bršljini, zato je razumljivo, da so se preizkušali v oblikovanju izdelkov, ki jih proizvaja ta tozda. Pretežno so to bile pečnice in treba je reči, da so se nekaterim modeli tako posrečili, da bi jih Pionir lahko izdeloval serijsko in za prodajo.

Čas, ki so ga udeleženci iz vse Slovenije prebili v tej koloniji, nikakor ni bil zapravljen. Pod Demšarjevimi mentorskim vodstvom so si prizadevali, da se v teh dneh ne le

naučijo umetniško oblikovati glino, ampak tudi obvladovati risbo, ki je osnova slehernemu likovnemu ustvarjanju. Žal z risbo niso prišli daleč, saj mnogi najosnovnejšega, kar bi moralo dati že osnovnošolsko izobraževanje, ne znajo. Zato so se v urah risanja pač vračali k začetkom.

Čeprav bo šole končna analiza pokazala, ali je bila tudi ta kolonija, podobno kot druge pred njo v Novem mestu, uspešna, kaj je bilo v njej dobrega in kaj slabega, pa je moč že zdaj zapisati, da se je vsaj po številu udeležencev več kot posrečila. V koloniji se je zbralo kar šestnajst takih, ki jih zanima likovno oblikovanje v glini in so si želeli znanje na tem področju še razširiti. Za to pa je bilo v Novem mestu kar precej možnosti, nedvomno tudi po zaslugi Pionirja, ki je pravilno dojel namen takega sodelovanja z likovniki.

Kultura kliče na pomaganje

Bo Slovenija prosila za pomoč sklad za (kulturno) nerazvite?

Kultura, ki nas plemeniti, osvetcha, bodri in potrjuje kot narod, se nikakor ne znajde v vrtincu omejitve in podražitev, ki jo je zajel in potisnil v do zdaj nemara najhujšifinančni precep. Na vseh ravneh, občinskih in republiški, je začela biti plat zvona in klicati na pomaganje. Kot kaže, je to ta čas vse, kar še lahko stori v razmerah, kakršne so, so pa vse prej kot obetavne.

Nikjer ne vedo, ali bo denar vsaj za tisto, kar je še ostalo v izčrtanih programih. Iz programov pa je hočeš nočeš moralo tudi marsikaj takega, kar si je že prejšnja leta izvojevala pravico do življenja. Skoraj vse tisto, kar je že v minulem srednjoročnem obdobju zaman čakalo na zeleno luč, pa tokrat ni prišlo niti v osnutke programov.

Tako izčrtavanje je letos zadelo programe občinskih in republiške kulturne skupnosti. Občinske kulturne skupnosti so dvakrat prizadele: najprej zavoljo omejitve, ki krjajo porabo in politiko sisov v občini, potem pa tudi zavoljo izpadlega sofinanciranja nekaterih aktivnih dejavnosti, prijavljenih pri republiški kulturni skupnosti.

Republiška kulturna skupnost pa na drugi strani ugotavlja, da ne bo premogla dovolj denarja niti za tako imenovani nacionalni program, kaj šele, da bi se lahko pozitivno odzvala na prošnje, ki prihajajo iz občin. Iz osnutka programa republiške kulturne skupnosti je razvidno, da bo zmanjkalo denarja celo za tiskanje izvornih knjig, izdelavo igrih filmov, uresničitev nekaterih programov na RTV, da o pomoči zamejcem niti ne govorimo.

Ko je osnutek programa te dni obravnaval svet za kulturo pri predsedstvu republiške konference SZDL, ni bilo slišati optimističnih izjav. Nekateri so menili, da bi morala Slovenija celo zaprositi za denar iz zveznega sklada za nerazvite, saj ima v primerjavi s srbohrvaškim območjem veliko manjše možnosti za razvoj nekaterih dejavnosti. Sicer pa bi mogli stopnjo kulturnega razvoja v Sloveniji zadržati le s povečano prispevno stopnjo, saj sedanja ne zagotavlja niti pokritja minimalnih programov oziroma preživetja.

Časa za rešitev slovenske kulture pa ni kaj veliko. Predsednik sveta za kulturo pri predsedstvu RK SZDL

književnik Miloš Mikeln je dejal, da je ura že dvanajst, in ne šele pet minut pred dvanajsto. Zato je več kot na dlani, da je moč stanje, ki grozi kulturi, popraviti le s takojšnjo akcijo. Z besedami, pa naj bodo v političnem oziru še tako prepričljive, ne gre več.

Seveda se dogajajo tudi nekateri paradoksi. Če bi namreč kulturo součili po prireditvah, ki so se povsod po Sloveniji nagostile v počastitev 8. februarja, slovenskega kulturnega praznika, bi kaj lahko rekli, da doživlja razcvet. Res je, da se je cvetje sicer pokazalo, če pa bi drevesu pogledali do korenin, bi se zgrozili, kako malo hraniva ima. Pravi čudež, da sploh lahko še zeleni, kaj šele cvete!

Misli pa se vračajo tudi k lanski partijski konferenci o kulturi na slovenski ravni. Koliko opogumljajočega in zavezujočega je bilo slišati na njej, koliko obljub in trdnih sklepov! Pa ni minilo niti toliko mesecev, kot je prstov na rokah, ko mora kultura ponovno spoznavati, da besede ničesar ne rešujejo, da od tiste problemske konference ni ostalo tako rekoč nič.

I. ZORAN

VEČJA KNJIŽNICA V ČRNOMELJU — Tukajšnja matična knjižnica, ki se je z 22 tisoč knjigami stiskala v skromnih prostorih na Gričku, je kar klicala po novih prostorih. Zato ni čudno, da so se občani na zadnjem referendumu odločili, da z denarjem, zbranim s samoprispevkom, podprejo preureditev knjižnice. Tako so konec preteklega tedna v okviru kulturnega praznika odprli nove knjižnične prostore v domu učencev. Sedaj ima sicer na razpolago le 180 kv. metrov, čez leta pa se bo razširila na okrog 400 kv. metrov. Takrat bo šele dovolj prostora za njeno celotno poslanstvo in vlogo kulturnega središča z organiziranjem razstav, literarnih večerov, ur pravljic za otroke in drugih prireditev, kot je bila na primer tudi razstava Etnološka topografija občine Črnomelj, ki jo je ob otvoritvi pripravil etnolog Andrej Dular. (Foto: B. M.)

Več kazni kot pohval

Srednješolci preradi izostajajo od pouka — Kadrovske štipendije predvsem za kovinarje in tekstilce

KOČEVJE — Srednje šole tehničnih usmeritev in družboslovja v Kočevju obiskuje to šolsko leto 586 učencev, od tega največ (316) kovinsko-predelovalno usmeritev, 116 tekstilno-tehnološko usmeritev, 103 družboslovno in 51 naravoslovno-matematično usmeritev.

Kadrovske štipendije prejemajo vsi učenci kovinsko-predelovalne usmeritve in večina učenec tekstilno-tehnološke usmeritve. Zelo malo kadrovskih štipendij pa dobivajo učenci ostalih dveh usmeritev, kar kaže, da v OZD premalo vedo o tem, da so za njihovo uspešno delo potrebni tudi kadri teh dveh usmeritev, posebno še tisti, ki bodo nadaljevali študij na višjih in visokih šolah.

● Za prihodnje šolsko leto načrtuje kočevska Srednja šola tehničnih usmeritev in družboslovja vpis učencev v prve letnike naslednjih usmeritev: kovinsko-predelovalna usmeritev za program kovinarstva in strojništvo 90 učencev (3 oddelki) in še (če bo dovolj prijav) skrajšani program obdelave kovin, tekstilno-tehnološka usmeritev za program tekstilni konfeksionar 30 učencev (1 oddelki), in če bodo prijave, še za skrajšani program pomočnik tekstilnega konfeksionarja (1 oddelki); družboslovna usmeritev I oddelki (30 učencev) za družboslovno-jezikovno dejavnost; naravoslovno-matematična usmeritev pa tudi en oddelki za program naravoslovno-matematična tehnologija.

Učni uspeh učencev srednje šole je bil ob polletju 64-odstoten, če pa ne upoštevamo slabih ocen iz nemščine — teh je največ — pa je bil uspeh 76-odstoten. Ravnateljica šole Ksenija Vidošević je povedala, da učenci, ki so se odločili za izobraževanje do 4. stopnje (nekdanje poklicne šole), že na začetku šolanja nemški jezik kar odpišejo, saj jim je omogočeno napredovanje iz prvega v drugi letnik

99 IZKAZNIC

NOVO MESTO — V Dolenjskem muzeju so do slovenskega kulturnega praznika izdali 99 izkaznic, kdor pa bi jo še rad naročil, lahko to stori kadarkoli. Za izkaznico je treba odšteti tisočaka, vendar ima lastnik vse leto prostozirno brezplačen vstop v vse muzejske oddelke in na vse razstave.

DESETA RAZSTAVA — Razstave štejejo med najpomembnejše dejavnosti Foto kino kluba iz Novega mesta. V Fotogaleriji, ki deluje v okviru novomeškega doma kulture, so preteklo soboto odprli razstavo fotografij članov tega kluba. Na razstavi, ki obsega fotografska dela s področja reportažne fotografije, portretov in aktov, se je predstavilo osem novomeških fotografov: Danijel Brezovar, Gregor Čampa, Milan Gačanovič, Stojan Golob, Mitja Pelko, Bojan Radovič, Marko Švent. Na razstavi so sodelovali tudi literati novomeškega literarnega kluba Marjanca Kočevar, Jadranka Matič in Janez Pungartnik ter glasbenika Marko Boh in Gregor Forte. (Foto: J. Simičič)

Banka: da, pošta (spet) ne

Krajani Drske o razvoju krajevne skupnosti in načrtih v Mrzli dolini — Delegacija bo obiskala vodstvo PTT

Približno 60 ljudi je prišlo na zbor krajanov, ki ga je sklicala KS Drska 6. februarja zvečer. O razvojnem načrtu soseske, ki se bo že letos začela širiti tudi proti Mrzli dolini, je zbranim govoril mag. Marjan Ravbar iz Zavoda za družbeno planiranje, z zelo zanimivimi dodatnimi podatki pa sta ga dopolnila Angela Legan in Darinka Smrke, ki je postregla za načrti stanovalniške skupnosti in z njenim delcem pri načrtu izgradnji v tej vedno bolj razgibani krajevni skupnosti. Že zdaj

živi v KS Drska pribl. 3500 ljudi, tu pa bodo zgradili še nekaj nad 450 novih stanovanj. Že čez nekaj let bo v tej KS živelo nad 5000 prebivalcev in bo skupnost prav gotovo ena izmed največjih v Novem mestu.

— Se ene trgovine za "dnevno oskrbo" v KS ne potrebujemo, potrebna pa nam je trgovska hiša — blagovnica, za katero je tu dovolj prostora in katere na Novem trgu še desetletja ne bo! Stala bi na robu mesta, bližina Straže in Dol, Toplic pa ji zagotavlja vrsto dodatnih stalnih kupecv.

OBISK ŽIVŽAVA PREPREČILA BOLEZEN

Od novega leta sem dobil nekaj pisem mladih gledalcev Periskopa, ki me sprašujejo, zakaj mi ni bilo na novoletnem živžavu s povorko dedka Mraza v Novem mestu, čeprav sem obljubil, da pridem. Rad bi pojasnil, da mi ni bilo, ker sem bil bolan, tako da na kakšno pohajkovanje okoli ni bilo misliti. Prireditelja sem sicer prosil, naj pojasni mojo odsotnost in pove tudi, ali moja domačo televizijsko Stevilko, tako da bi me lahko kdorkoli poklical. Šale lahko stresam tudi bolan po telefonu. Obvestilo pa so očitno šlišali le redki. Zaradi tega sva se z organizatorjem novoletnega živžava že dogovorila, da bomo spomladaj pripravili zabavo v Novem mestu. Prišel bo tudi Gojce in še kdo. Do takrat vsem lep pozdrav!

IOS ZALOKAR

ODPRTA VRATA

V ponedeljek, 13. januarja, je center srednjih šol iz Črnomlja odprl vrata osmošolcem iz Semča. Dragatuga iz Črnomlja. Ogledali smo njihove učilnice in delavnice. V predavalnici pa smo lahko videli film Orfej in Evridika, ki so ga ob predstavi sami posneli. Svojo šolo so nam temeljito razkazali.

IRENA SPREIZER
OŠ Črnomelj

KULTURNI DAN

24. januarja, zadnji dan pouka v prvem polletju, je bilo na naši šoli veselo. Imeli smo kulturni dan, na katerem smo vsi ustvarjali. V prvem delu so se predstavile vse interesne dejavnosti. V 10 minutah so člani in mentorji posameznega krožka prikazali, kako poteka delo v krožku, zadnjih nekaj minut pa imeli še kratek nastop. V drugem delu smo si ogledali film "Volk samotar". Bilo je lepo in želimo si še več takih dni.

BETKA ŠIMC
OŠ Janez Trdina
Stopec

NOSI KRESNICKO

Vsak naj pospravi svoje smeti!

Razmišljanje o odlaganju odpadkov in ekološki osveščenosti ob zapletu v Dragatušu — Zgolj z odklanjanjem ni mogoče rešiti vprašanja

Sodobna civilizacija, naraščajoči življenjski standard, večja ponudba in povpraševanje po življenjskih dobrinah, vse to nam je izstavilo drag račun: vsakovrstne odpadke. Staro, sedaj že romantično poljedelstvo in kmetijstvo, ki se je oskrbovalo z vodo iz bližnjega izvira, ni bilo omembe vreden onesnaževalec okolja, vse, kar je bilo odpadnega, se je kasneje v ponovnem procesu znova uporabilo in predelalo. Sodobna hiša, ki jo z vodo oskrbuje vodovod, pa je postala resen onesnaževalec. Oskrba z vodo je prinesla pralni stroj z detergenti, cisterno za gnojevko, živinorejske farme z nekaj sto ali tisoč glavami živine, PVC vreče za umetna gnojila, kante za bencin in olje, maziva za traktorje, med najnevarnejšimi pa moramo omeniti odpadke manjših (pa tudi velikih) industrijskih in obrtnih obratov, predvsem takih, ki predelujejo kovino. Mestni način življenja pa plačujemo s še drugimi odpadki.

Med temi odpadki je seveda določena količina še uporabnih. Z ločenim zbiranjem ali s prebriranjem na odlagališčih je moč vrniti industriji v proizvodni postopek steklo, kovine, gume, plastiko, organske ostanke pa ponekod kompostirajo. Ostanke tako rekoče še odpadni gradbeni material. To je v razvitem svetu že preizkušeno z uspehom, vendar gre v predelavo vsekakor le manjši odstotek nastalih odpadkov. Od strupenih industrijskih in postopku čiščenja svojih odpadkov prav tako uporabi le manjši del.

Kljub temu da tudi razviti svet še nima vidnejših uspehov z zmanjševanjem količine odpadkov, je treba z osveščanjem »proizvajalcev odpadkov težiti k temu, da jih bo čim manj, da bomo čimveč še koristnih in uporabnih stvari znova uporabili. Le ustrezne organizacije se morajo na to čimprej in čim bolj pripraviti!

Se vedno pa ostaja vprašanje, kam z ostalimi odpadki. Dosedanje prakse njejnati za gled. Kupi odpadkov, običajno nedoločenih (strupenih in nenevarnih), po gozdovih, grapah, vrtačah, v potokih, po načela, naj se vsak znajde in pospravi pred svojim pragom (ter strese na sosedovo dvorišče)! Gradili pa smo tudi večja, osrednja odlagališča za eno ali več občin skupaj, na območjih, kjer smo domnevali, da bo škoda za okolje čim manjša. Lega teh odlagališč je bila včasih izbrana na podlagi strokovnih kriterijev ali pa tudi ne. Tam, kjer so bili za odlagališče narejeni načrti, se jih

v praksi, potem ko je investitor dobil gradbeno dovoljenje, praviloma nismo držali. Odlagalo se je kakor je prišlo, karkoli je kdo pripeljal, brez možnosti nadzorstva; padavine odlagališča izpirajo, smetje venomer gori...

● Leta 1980 je bilo na primer »v Beli krajini znanih 40 odlagališč odpadkov po večini v kraških vrtačah in pod vplivom padavinske vode, kar je vplivalo na kakovost voda v bolj ali manj oddaljenih izviri.« je ugotovil D. Plut.

To so posledice tega, da vsakdo sam »skrbi« za svoje odpadke. Seveda se ne ve, kakšni so ti odpadki, odlaganje je nenadzorovano.

Prav zaradi nevarnih odpadkov in nepravilnega načina odlaganja ter ravnanja z odpadki postajajo taka odlagališča nevarna za okolje. Okoličani se seveda upravičeno boje, da bodo postala odlagališča za širše območje, republiki ali še celo večje ozemlje. Zato se v postopkih za pridobivanje soglasij in izdelavo dokumentacije pojavlja vse večji odpor, pojavlja se nezaupanje in politične forume in v verodostojnost strokovnih podlag. Očita se nekorekten postopek in strokovna podkupljivost. Na dnevnem redu je vse, kar sodi k vprašanju in kar ne! Razgovor je razgovor gluhih, rešitve ni mogoče več najti, odklonitev je popolna.

Vendar z odklonitvijo na podlagi take »ekološke osveščenosti« nikakor ni rešeno vprašanje, kam in kako z odpadki. Odpadki so tu, vsak dan jih ustvarjamo, tudi tisti, ki so »ekološko osveščeni« in odklanjajo izgradnjo deponije. Načelo, naj skrbi vsak zase, pa tudi ni rešitev, kot smo videli doslej, je še večja škoda. Posamezne KS nikakor ne bodo mogle pravilno izgrajevati in oskrbovati odlagališča, čeprav si za to prizadevajo, ne bodo mogle nadzorovati odlaganja in na kraju pozrijoča množica odlagališč med Dragatušem in Semčim večjo škodo kot npr. odlagališče pri Vranovičih.

Mislím, da »ekološka osveščenost« ni le v odklanjanju, mapak v prizadevanju in pomoči pri iskanju novih, boljših rešitev. Mar ne bi bilo bolje podpirati inšpekcijske službe in nadzorovati, zahtevati dosledno spoštovanje predpisov, zahtevati dosledno čiščenje industrijskih odpadkov, zahtevati takojšnje organizacije komunalnih servisev, da prične zbirati in sortirati koristne odpadke? Nastopiti je treba ne le kot občan proti organom oblasti, temveč tudi kot delavec proti svojim poslovnim organom in jim prikazati potrebno po »ekološki osveščenosti«. Zgolj odklanjanje zadevo le vrne v stihijo.

Tako ekološko osveščenost je pričakovati tudi pri stanovanjski gradnji, kjer bo le kanalizacija, vezana na čistilno napravo, zagotavljala manj onesnaženo podzemeljsko vodo. Sedanja »decentralizirana« gradnja, kjer ima vsaka hiša greznico in ponikalnico, tega namreč ne zagotavlja. Kraška podzemeljska voda pa napaja posamezne izvire, ti pa površinske vodne tokove...

»Ekološka osveščenost« pomeni torej tudi skupno prizadevanje za iskanje rešitev in za ustvarjanje pogojev za njih realizacijo.

DUŠAN NOVAK

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 14. II.

9.00 TEDNIK
10.00 PESEM GIBA: Daljni vzhod
10.20 J. Golob: ŠTIRI SLOVENSKE LJUDSKE PESMI
15.40 — 00.00 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK — ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 OŽIVELE STRANI, 7. del nanizanke
17.50 MERLIN, 2. del nemške nadaljevanke
18.15 OBLIKA ZA PRODAJO, zadnji del izobraževalne serije
18.45 RISANKA
19.00 DANES
OBZORNIK LJUBLJANSKEGA ORMOČJA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 RISANKA
20.15 VOJNA: Ohranjanje stare igre, 5. del kanadske dokumentarne serije
21.20 POD KRINKO, 5. del ameriške nanizanke
22.05 DNEVNIK
22.20 VSE NAJBOLJŠE, WANDA JUNE, ameriški film

19.30 Dnevnik — 20.00 Iz koncertnih dvoran — 21.50 Kronika Festa

DRUGI PROGRAM

8.10 Test — 8.25 Daj mi krila — 8.55 TV v šoli — 10.35 Zimski šolski spored — 12.30 Poročila — 17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Daj mi krila — 18.15 Govorimo o zdravju — 18.45 Zrebanje parov za EP v nogometu —

TV ZAGREB

8.10 Poročila — 8.15 Videostrani — 8.25 Daj mi krila — 8.55 TV v šoli — 10.35 Zimski šolski spored — 12.25 Poročila — 12.30 Smučajmo vsi — 13.30 Kvizoteka — 14.35 Zeleni ste, pogledje — 15.00 TV v šoli — 16.00 Dober dan — 17.25 Kronika občine Reka — 17.45 Daj mi krila — 18.15 Govorimo o zdravju — 18.45 Številke in črke (kviz) — 19.05 TV kolektor — 19.30 Dnevnik — 20.00 Vihre vojne (5. del nadaljevanke) — 20.55 Zabavna oddaja — 21.40 Dnevnik — 21.55 Kultura — 23.25 Poročila

SOBOTA, 15. II.

7.45 — 23.10 TELETEKST
8.00 POROČILA
8.05 AVSTRALSKE PRAVLJICE: Kako so živali prišle v Avstralijo
8.20 ZAPLEŠIMO STROJE
8.35 OŽIVELE STRANI, 7. del nanizanke
8.55 LUTKOMEDIJA, 2. del otroške serije
9.25 PERISKOP
10.10 POTOVANJE SKOZI OSOŃČJE: Luna in človek, 6. del ameriške serije
10.40 SLOVENSKI LJUDSKI PLES: Bela krajina, 1. del
11.05 ŠČEPEC ŠIRNEGA SVETA: Paprika, 10. del angleškega izobraževalnega niza
11.30 LJUDJE IN ZEMLJA, ponovitev
12.00 VOJNA: Ohranjanje stare igre, ponovitev 5. dela
13.00 POROČILA
14.35 ZGODBA O POTOVANJU, mladinski film
16.15 POROČILA

16.20 FINI, dokumentarna oddaja ciprske TV
17.00 PJ V KOŠARKI — CZ:PARTIZAN, prenos
18.30 NA VEZI, oddaja za stik z gledalci
18.50 RISANKA
19.00 DANES
SE NEKAJ ZASE
19.30 DNEVNIK
19.45 VREME
19.50 ZRCALO TEDNA
20.15 POT BREZ VRNITVE, francosko-italijanski španski film

22.25 SAN REMO 86, festival italijanske popevke

Marty Rome s prijateljem oropa banko, toda v zasedi ju čaka policija in prijatelj pade pod strel. Marty pa ustrelj policaj. Sedaj je zanj konec pričakovanj in upanj za lepše življenje. Policija sumi, da je z roparjem sodelovalo tudi njegovo dekle. Marty se zaveda, da obtožba lahko pogubi tudi njegovo ljubo in da želi nekdo iz njegovih težav iztržiti varnost zase. Marty zbeži iz zapore in začne iskati rešničnega morilca.
22.10 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

12.35 Test — 12.50 Jugoslavija, dober dan — 13.20 Črni žrebec (ameriški film) — 15.15 Miti in legende — 15.30 Otroška predstava — 16.30 Faloti (francoski film) — 18.00 Nikola Tesla (ponovitev dramske serije, 1. del) — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dokumentarna oddaja — 21.15 Poročila — 21.25 Sportna sobota — 21.45 Glasbeni večer

TV ZAGREB

8.45 Poročila — 8.50 Videostrani — 9.00 TV v šoli — 15.45 Sedem TV dni — 16.15 Narodna glasba — 16.45 Poročila — 16.50 TV kolektor — 17.00 Košarka CZ:Partizan — 18.25 Prisirčeno vaši — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pustolovščina ladje Queen Mary (ameriški film) — 21.45 Dnevnik — 22.00 V soboto zvečer — 23.30 Poročila

NEDELJA, 16. II.

8.45 — 13.05 in 14.00 — 22.15 TELETEKST
9.00 POROČILA
9.05 ŽIV ŽAV
10.00 MERLIN, 2. del nemške serije
10.25 VEČNI KLIC, 6. del sovjetske nadaljevanke
11.30 ČEZ TRI GORE: Frankolovčani
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
14.15 F. Žižek: IPAVCI — Josip, ponovitev 5. dela nadaljevanke
15.30 MOZAIK KRATEGA FILMA: SPREHOD PO NEBU, avstralski film
16.15 POROČILA
16.20 OBEJNE SLIKE — Goričko, glasbena oddaja
17.05 HELEN KELLER, ameriški film
18.45 RISANKA
19.00 DANES
POTROŠNIŠKA POROTA
19.30 DNEVNIK
19.45 ŠPORT
19.55 VREME
20.00 SIVI DOM, 6. del nadaljevanke
21.00 ŠPORTNI PREGLED
21.30 POT IZ PRELJUBOVIČEV,

17.50 LUTKOMEDIJA, 3. del
18.15 VIDEOGODBA, ponovitev
18.45 RISANKA
19.00 DANES
PODRAVSKI OBZORNIK
19.30 DNEVNIK
19.45 ŠPORT
19.55 VREME
20.00 SIVI DOM, 6. del nadaljevanke
21.00 ŠPORTNI PREGLED
21.30 POT IZ PRELJUBOVIČEV,

reportaža TV Sarajevo
22.10 POROČILA

DRUGI PROGRAM

8.55 Poročila — 9.00 Oddaje za JLA in jug. film Igmanski marš — 12.00 Oddaja resne glasbe — 15.55 Hokey Jesenice: Partizan — 18.25 Državno prvenstvo v veslalomu (ž) in slalomu (m) — 19.10 Na štirih kolesih — 19.30 Dnevnik — 20.00 Novi Pacifik (7. del) — 20.55 Včeraj, danes, jutri — 21.15 Franz Liszt (7. del nadaljevanke) — 22.05 Dobre vibracije — 23.05 Kronika Festa

PONEDELJEK, 17. II.

9.00 ZRCALO TEDNA
9.20 PESEM GIBA: Začetki baleta
9.50 NAŠI OLIMPIJCI: Alpski smučarji, 2. del
15.40 — 23.15 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK, ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 HALO, TU OTROŠKA KIRURGIJA

17.50 LUTKOMEDIJA, 3. del
18.15 VIDEOGODBA, ponovitev
18.45 RISANKA
19.00 DANES
PODRAVSKI OBZORNIK
19.30 DNEVNIK
19.45 ŠPORT
19.55 VREME
20.00 SIVI DOM, 6. del nadaljevanke
21.00 OMIZJE
23.10 POROČILA

DRUGI PROGRAM

8.30 Lutkarski pogovori — 8.45 Oživele strani — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.30 Beograjski TV program — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Znanost in mi — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Dinastija — 22.00 Odrta knjiga

TOREK, 18. II.

9.00 POKLICNO USMERJANJE: Poljedelstvo
9.30 CLOVEKOVO TELO: Moč
10.00 SLIKARSTVO XX. STOLETJA: Slikarska resnica
15.40 — 23.25 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK, ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 PEDENJŽEP
18.00 ČAROVNIK S PERESOM,

pravljicu portret pesnika Nika Grate-
nauerja
18.10 BARVE K BARVI
18.15 SLOVENSKA LJUDSKA GLASBILA IN GODCI: Trstenec, 1. oddaja
18.45 RISANKA
19.00 DANES
CELJSKI OBZORNIK
19.30 DNEVNIK
19.45 VREME
20.05 RISANKA
20.15 I. Cankar — F. Tomizza: IDEALIST, priredba gledališke uprizoritve PDG Nova Gorica

DRUGI PROGRAM

8.30 Kaj otroci vedo o rojstnem kraju — 9.00 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.25 Dnevnik — 17.45 Kaj otroci vedo o rojstnem kraju — 18.15 Mostovi — 18.45 Rumena laguna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Folk parada — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Revolucija, ki traja — 21.50 Dragutin Domjanič

SREDA, 19. II.

9.00 F. Detela: UČENJAK, predstava SNG Maribor
10.20 PIRANSKI GLASBENI VEČERI
15.40 — 22.50 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK, ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 AVSTRALSKE PRAVLJICE: Rijoča kost, 2. del
17.40 VIDEOSPOT: NK Mucek
17.45 KO SE KORENIN ZAVEMO: Vstaja, 3. del dokumentarne serije
Govor bo o razmerju v okupirani Jugoslaviji, ki pojasnjuje vzroke katastrofe v aprilski vojni: okupatorjeve ukrepe, siromašenje prebivalstva spricho zamenjave denarja, ropanje, ra-
tioniranje blaga, odgon moških v vojno metništvo in na delo na tuje, razpiho-

vanje sovinitvima, preganjanje duhovnikov in drugih izobražencev. Film poudarja razglas KPJ z dne 15. aprila 1941 o krivih katastrofe ter o nepriznavanju kapitulacije in razkosanja Jugoslavije ter vlogo KPS kot pobudnik e notne fronte patriotskih in naprednih sil.
18.45 RISANKA
19.00 DANES
SEVERNOPRIMORSKI OBZORNIK
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 RISANKA
20.15 Film tedna: SVINČENI VOJŠČAKI, španski film
Junak filma, bolj reven kot bogat profesor književnosti, se iz tujine vrne v rojstni kraj. Sprva mu velika pododovana hiša nič ne pomeni, zato jo je pripravil prodati svojemu bogatemu polbratu. Toda hiša oziroma njena sk-

DRUGI PROGRAM

22.25 SVET NA ZASLONU
23.10 DNEVNIK

8.30 Kaj otroci vedo o rojstnem kraju — 8.55 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.30 PJ v hokeyju Partizan: Jesenice — 19.30 Dnevnik — 20.00 Koncert resne glasbe — 21.05 Neznane sile: Akupunktura — 21.50 Jazz na ekranu: Anthony Braxton Quartet

Še: »Skupno o razvoju«

Pojasnila iz KS Poljanska dolina ob Kolpi o nedavnem sestanku o novem obratu v Predgradu in razvoju KS

Dolenjski list je 30. januarja pod naslovom Skupno o razvoju objavil novice o razvoju Poljanske doline ob Kolpi. V notici je navedeno, da so predstavniki krajevne skupnosti Predgrad in Stari trg ter občin Kočevje in Ribnica pa tudi obrata Unior v Starem trgu menili, da ni potrebno v Predgradu ustanoviti posebnega obrata, ampak naj bi se postopno širil Uniorjev obrat v Starem trgu. Ker je to povzročilo precej nezadovoljstva med krajnimi krajevne skupnosti Poljanska dolina ob Kolpi, dajemo resnične podatke o programu razvoja naše krajevne skupnosti.

Avtor notice je navedel tudi neresnične podatke o udeležencih tega sestanka, morda zaradi neinformiranosti ali pa namenoma. Sestanek v obratu Unior v Starem trgu sta organizirala OK ZKS Kočevje in Črnomelj (ne Ribnica). Prisostvovala sta mu sekretar (Rudi Ore) in en član (Vlado Prebil) OK ZKS Kočevje, sekretar OK ZKS Črnomelj ter vodja obrata Unior v Starem trgu Peter Madronič. Na sestanku ni bilo predstavnikov nobene krajevne skupnosti. Sam sem za sestaneke vedel, vendar ne v celoti za njegov program. Na takih sestankih izročena mnenja o razvoju posamezne krajevne skupnosti nikakor ne morejo biti predlogi za reševanje. Teh brez krajanov iz zainteresirane KS in njihovega soglasja ne more biti.

Netočnosti v časopisu vsekakor ne koristijo, ampak ljudi demoralizirajo njihovi dejavnosti za razvoj krajevne skupnosti. Na temeljni kandidacijski konferenci KS Poljanska dolina ob Kolpi so se krajnimi ostro odzvali na tako pisanje časopisa oziroma avtorja notice. Se to: krajevne skupnosti Predgrad sploh ni, ampak je krajevna skupnost Poljanska dolina ob Kolpi.

ALEKSANDER WEISS
predsednik sveta KS
Poljanska dolina ob Kolpi

ČETRTEK, 20. II.

9.00 REKA SV. LOVRENCA, kanadski dokumentarni film
15.40 — 22.35 TELETEKST
15.55 TV MOZAIK, ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 ZGODBE O POLUHCU: Kako je Poluhec premagal velikega stopenega volka
17.45 POTOVANJE SKOZI OSOŃČJE: Četrtri planet, 7. del ameriške serije
Mars je najpogostejše prizorišče zgorb iz znanstvene fantastike, ta oddaja pa dokazuje, da je resničnost povsem drugačna od naših predstav.

19.55 VREME
20.05 RISANKA
20.15 TEDNIK
21.15 MAJHNE SKRIVNOSTI VELIKIH KUHAJSKIH MOJSTROV
21.20 FREUD, 4. del nadaljevanke
22.20 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

8.30 »Fazoni i fore« — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.25 Smučajmo vsi — 17.25 Dnevnik — 17.45 »Fazoni i fore« — 18.15 F. Stetka, skajpi in človek: Zenska lepota in dojka — 19.30 Dnevnik — 20.00 In življenje se nadaljuje (7. del nadaljevanke) — 21.00 Risanka — 21.05 Umetniški večer

IMAMO DOBRO OSNOVO ZA NADALJNI RAZVOJ

Občani občine Črnomelj smo si za svoj občinski praznik izbrali 19. februar kot trajen spomin na I. zasedanje SNOS leta 1944, na katerem so se zbrali delegati iz vse Slovenije, izvoljeni na zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Na tem zasedanju so udeleženci sprejeli vrsto dokumentov, ki so bili odločilnega pomena za graditev ljudske oblasti in slovenske državnosti v okviru demokratične federativne Jugoslavije. Tako so delegati pred 42 leti v osvobodjeni Beli krajini ustvarili temelje današnjega samoupravnega demokratičnega odločanja vseh delovnih ljudi in občanov o njihovi usodi in nadaljnjem razvoju.

daje dober kos kruha vsakomur, kdor zna in hoče delati. Temeljito se je spremenila tudi socialna podoba naše občine, saj se je iz popolnoma agrarne pokrajine po vojni razvila v pretežno industrijsko. To dokazuje podatek, da imamo v občini Črnomelj le 15,3% kmečkega prebivalstva in da 83% narodnega dohodka ustvarja združeno delo.

V preteklem letu so zaostreni pogoji gospodarjenja v naši družbi vplivali tudi na gospodarske dosežke v občini. Ocenjujemo, da v letu 1985 nismo realizirali resolucijskega cilja 4%-ne realne rasti družbenega proizvoda, ostali kvalitetni kazalci gospodarjenja pa tudi niso zadovoljivi. Tako ocenjujemo, da smo dosegli cca 10,6 milijarde starih dinarjev primerljivega dohodka ali 95% nominalno več kot v letu 1984, da je dohodek na delavca nominalno porastel za 90% in da je izvoz na konvertibilno področje ostal na ravni leta 1984. Dosegli smo cca 1,8 milijard akumulacije. Za SIS na nivoju občine je bilo porabljenih 1.024 milijard ali za 86% več kot v letu 1984, kar je zaostajanje za rastjo primerljivega dohodka. Osebnih dohodki pasov letu 1985 presegli dovoljeno rast, kajti za te namene smo porabili 3.623 milijard ob 106-odstotni rasti.

Za investicije v osnovna sredstva smo namenili 2.390 milijard, v glavnem iz sredstev žiro računov investitorjev, v kar jih prisiljuje politika realnih obrestnih mer.

Glavna nosilca razvoja v občini sta in ostajata DO Iskra in DO Belt, kjer je zaposlenih cca 3.000 delavcev. Oba kolek-

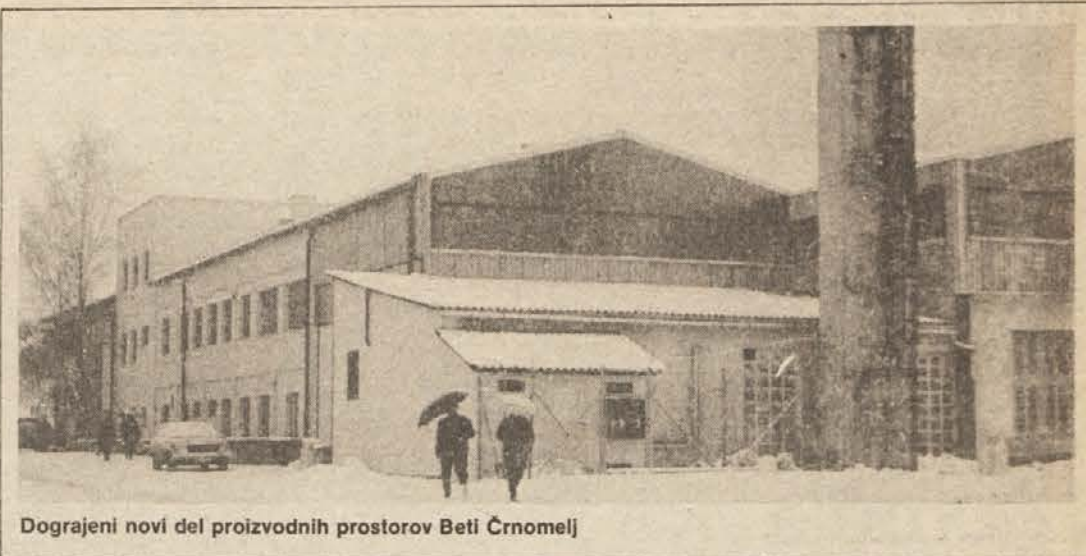
tiva se tudi uspešno vključujeta na mednarodno tržišče.

Kmetijstvo je imelo v letu 1985 zaradi cenovnih nesorazmerij najskromnejše povečanje celotnega prihodka med gospodarskimi področji občine, zaradi tega tudi ni bil realiziran plan za leto 1985. Kmetijstvo je ustvarilo v letu 1985 okrog 2-3% skupnega občinskega družbenega proizvoda. Na področju investicijske dejavnosti je bila v letu 1985 začeta melioracija Podturnščice in območja Lokve- Dragatuš, potekal pa je tudi nakup zemljišč KZ Črnomelj.

V letu 1986 planiramo, da se bo družbeni proizvod v kmetijstvu povečal za 6,6%, kar je tudi posledica izpada določene kmetijske proizvodnje v letu 1985. V letu 1985 je bilo z melioracijami izboljšano cca 500 ha zemljišč v KS Dragatuš v vrednosti cca 7 milijard dinarjev in v KS Semič cca 15 ha zemljišč v vrednosti cca 50 milijonov dinarjev.

V občini Črnomelj je bilo v 1985. letu dokončanih ali pa je tik pred zaključkom nekaj pomembnih objektov. Tako je bila dokončana proizvodna hala v Novoteksu — TOZD Konfekcija v Vinici, Beti — TOZD Konfekcija Črnomelj, pred dokončanjem pa je trgovina na Čardaku v Črnomlju kot tudi bencinski servis v Starem trgu. Na področju družbenih dejavnosti smo izgradili prizidek osnovne šole v Semiču in preselili knjižnico v Črnomlju v prenovljene prostore.

Večje investicije so bile vložene tudi v DO Belt, ki je vložil 814 milijonov dinarjev za modernizacijo proizvodnih ka-

Dograjeni novi del proizvodnih prostorov Beti Črnomelj

pacitet in zidavo večnamenske stavbe, ter v Iskri Semič, ki je investirala 450 milijonov za uvoženo opremo elektronskih kondenzatorjev.

V Črnomlju je bil na Čardaku zgrajen nov stanovanjski blok s 33 stanovanji. V teku je tudi investicija za izgradnjo 14 km vodovoda v KS Semič.

Bogata investicijska vlaganja so se v letu 1985 odvijala tudi na področju komunalne infrastrukture. Tako je bilo s soude-

ležbo samopriskevka v preteklem letu zgrajeno 1900 m vodovoda, asfaltirano 2.900 m ulic ter zgrajeno preko 30 km telefonskega omrežja.

Ti podatki nedvomno kažejo, da smo kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja v naši občini v letu 1985 dosegli viden napredek, kar pomeni, da imamo dobro materialno osnovo za nadaljnji razvoj. Potrebno pa bo še naprej mobilizirati vse subjektivne družbene sile, po-

vezane v SZDL pod idejnim vodstvom ZK. Krepi bo potrebno tudi delovanje in avtoriteto samoupravnih organov in delegatskega skupščinskega sistema, tako da bomo lahko znotraj njega reševali še tako težke družbenogospodarske probleme.

Vsem občanom občine Črnomelj čestitamo ob našem skupnem prazniku!

JURE PERKO,
predsednik
skupščine občine Črnomelj

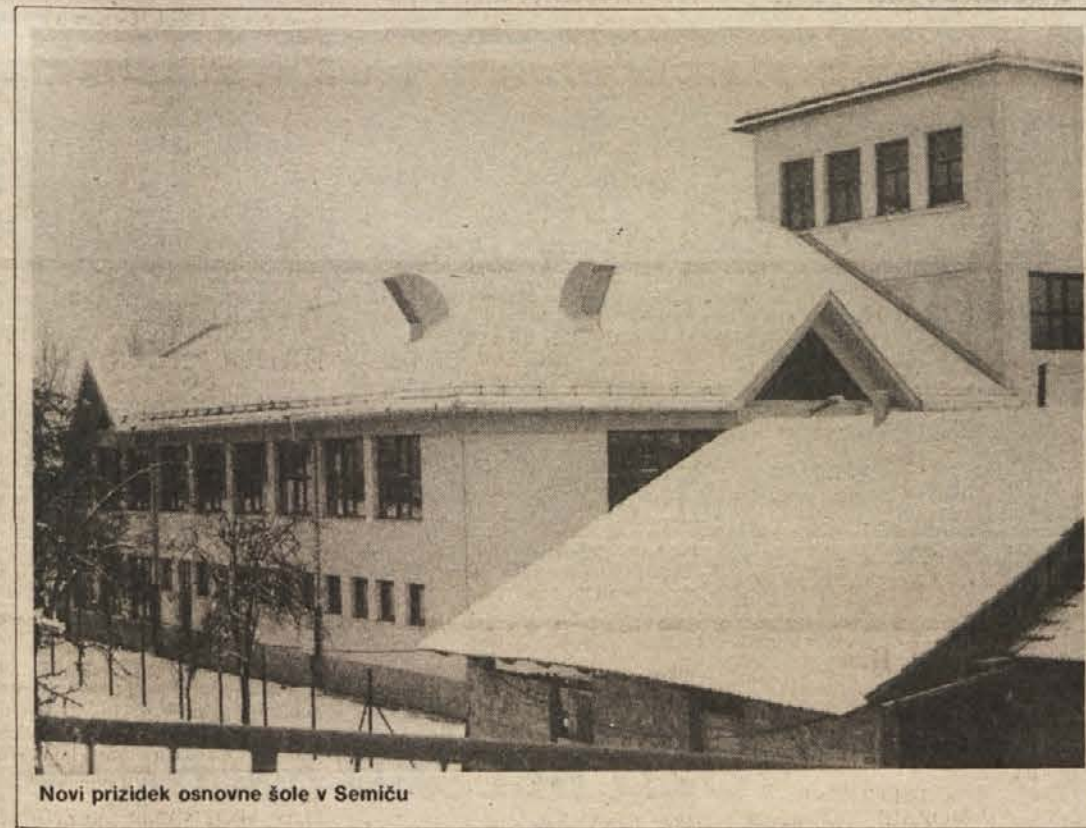

Jure Perko

1200 Belokranjcev, padlih v boju za socialno in nacionalno svobodo, je trajen dokaz za pravilno odločitev naših ljudi v usodnih dneh slovenskega naroda in njihov prispevek k zmagi naprednih sil. Iz opustošene in od vojnih grozot izčrpane belokranjske dežele se je v poyojnih letih razvila občina, ki

Zaključna faza Dolenjkine samopostrežne trgovine na Čardaku

Novi prizidek osnovne šole v Semiču

»BELA KRAJINA«

OBRTNA ZADRUGA ČRNOMELJ
Ul. 21. oktobra 17 b, p.o. tel.: (068) 51-614

- izdelava raznovrstnih kovinskih izdelkov
- popravilo in vzdrževanje električnih strojev in drugih električnih aparatov in naprav
- izdelava in popravilo lesenih predmetov, tekstilnih predmetov in predmetov iz usnja in gume
- izdelava predmetov iz plastičnih mas
- izdelava predmetov iz nekovin
- prevoz blaga v cestnem prometu
- napeljava in popravilo gradbenih instalacij
- završna in obrtna dela v gradbeništvu
- opravljanje storitev z gradbeno mehanizacijo
- tiskanje tiskovin in izdelkov sitotiska in
- žaganje lesa za potrebe glavne dejavnosti samostojnih obrtnikov in za krajevne potrebe

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

TOZD TOVARNA OPREME
ČRNOMELJ

Naša dejavnost:

- razrez hlodovine iglavcev
- izdelava korpusnega pohištva za vse programe prikoličarske dejavnosti
- izdelava letvic za karoserije prikolic
- izdelava profilnih letvic za potrebe prikoličarske proizvodnje.

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE

Mercator

Kmetijska zadruga Črnomelj

Kmetijska zadruga Črnomelj s temeljno organizacijo »KMETIJSTVO« Črnomelj, tozd ŽIVINOREJA in DSSS čestita kooperantom in poslovnim prijateljem za praznik občine Črnomelj ter jim želi obilo delovnih uspehov.

Največji jugoslovanski proizvajalec izdelkov bele tehnike

gorenje gospodinjski aparati TOZD Kompresorji Črnomelj

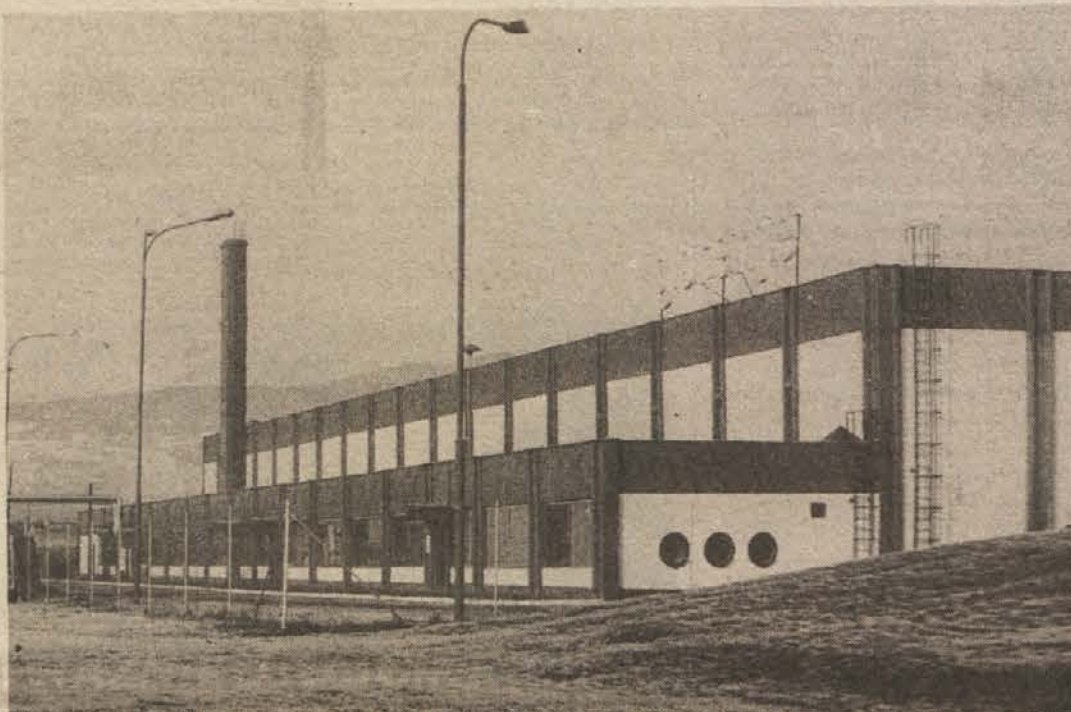
Delovna organizacija Gorenje Gospodinjski aparati, Titovo Velenje nadaljuje tradicijo kolektiva enajstih delavcev, ki je leta 1953 postavil temelje Gorenju. Danes izdelajo v Gorenju Gospodinjski aparati več kot 10 tisoč gospodinjskih aparatov na dan, več kot polovico svojih izdelkov pa prodajo na tuje, od tega 90% na tehnološko najzahtevnejša svetovna tržišča.

Leta 1965 je prišlo s tekočih trakov v Gorenju 5.600 pralnih strojev. Kakovost izdelkov pa je

omogočila, da so že leta 1966 močneje prodali na tuja tržišča.

NENEHNO ISKANJE NOVEGA

V Gorenju so prve najpreprostejše štedilnike in peči na trda goriva začeli izdelovati leta 1958, ko pa so se 1960 preselili v Titovo Velenje, so proizvodnjo razširili tudi na električne in plinske štedilnike. V prvih sodobnih proizvodnih prostorih, zgrajenih 1965 v industrijski coni Titovega Velenja, je 680 delavcev izdelalo 109.969 aparatov, Gorenje pa se je uvrstilo med največje jugoslovanske proizvajalce bele tehnike.

Leta 1968 so na improvizirani liniji izdelali prvih 8.000 hladilnikov. Tisto leto so naredili tudi milijonti gospodinjski aparat. Leta 1969 je bila zgrajena nova sodobna tovarna za proizvodnjo hladilnikov. Pričenja se obdobje intenzivnega sodelovanja z domačimi in tujimi partnerji, obdobje organiziranega nastopa na trgu in rasti raziskovalnih služb.

V Nazarjah v občini Mozirje je leta 1971 zrasla nova tovarna za proizvodnjo malih gospodinjskih aparatov. Gorenje torej začnejo poginjati korenine tudi zunaj občinskih meja. V Rogatcu, v občini Šmarje pri Jelšah so zgradili novo tovarno kondenzatorjev.

Leta 1972 je stekla proizvodnja zamrzovalnih skrinj. Večina izdelkov pa je po letu 1970 plod lastnega raziskovalno-razvojnega dela.

Nenehno iskanje novega, dopolnjevanje in izpopolnjevanje ostaja najpomembnejša spodbuda razvoja. Po letu 1970 začena s smiselnim povezovanjem Gorenja TGO z drugimi delovnimi organizacijami po Sloveniji in Jugoslaviji nastajati poslovni sistem Gorenja SOZD.

NOVE GENERACIJE BELE TEHNIKE

S samoupravno poslovno preobrazbo delovne organizacije Gorenje TGO, Tovarne gospodinjske opreme, je nastalo Gorenje Gospodinjski aparati (iz Gorenja TGO pa so se oblikovale tudi delovne organizacije Gorenje Notranja oprema, Gorenje Procesna oprema in Gorenje Elektronika Široke potrošnje.)

Gorenje Gospodinjski aparati je delovna organizacija, kjer bo, okrog 5.200 delavcev izdelalo letos v 262 delavnikih (od tega 8 dodatnih delavnikih) 2.630.000 gospodinjskih aparatov, vrednih skoraj 150 milijard dinarjev, ter jih blizu 55% prodalo na najbolj zahtevna tržišča sveta. Zvezna republika Nemčija, Francija, Velika Britanija, Avstralija, Skandinavija, Italija so tržišča, kjer si je Gorenje s svojimi aparati, izdelanimi po svetovnih standardih, še posebej utrdilo zaupanje kupcev.

V Gorenju Gospodinjski aparati vedo, da morajo proizvajati vedno bolj sodobne in varčne aparate. Njihova nova generacija izdelkov bele tehnike pa bo imela v veliki meri vgrajene tudi elektronske elemente za krmiljenje posameznih funkcij. Obenem bodo svoj proizvodni program dopolnili tudi z novimi izdelki.

NENEHNA RAST PROIZVODNJE TUDI V ČRNOMLJU

Kompresorji Črnomelj so ena od osmih temeljnih organizacij združenega dela Gorenja Gospodinjski aparati Titovo Velenje, največjega jugoslovanskega proizvajalca izdelkov bele tehnike, ki se uvršča tudi med največje proizvajalce bele tehnike v Evropi.

V tozdu Kompresorji so izdelali prvi kompresor pred petimi leti, dnevna proizvodnja je bila še pred dvema letoma 2200 kompresorjev, letos pa naj bi jih izdelali že 2600. Danes ustvarja 157-članski kolektiv okrog 15 odstotkov prihodka gospodarstva občine Črnomelj.

Kompresorji, izdelani v Črnomlju in vgrajeni v hladilnike in zamrzovalnike Gorenje, potujejo tudi na tuja tržišča, saj se po kakovosti lahko kosajo z izdelki znane danske tovarne kompresorjev Danfoss. Doslej so v tozdu Kompresorji v Črnomlju izdelovali kompresorje tipa PV, ki niso občutljivi za nihanje napetosti električnega toka, so pa sorazmerno precejšnji porabniki električne energije. Nov, sodobnejši kompresor — poimenovali so ga PVA — bo imel vgrajen tudi elektromotor in novo priključnico. Osvajajo pa tudi proizvodnjo kompresorja tipa FF, ki ga bo mogoče vgrajevati v večje hladilno-zamrzovalne aparate; njihova poraba električne energije je 20 odstotkov manjša, konstrukcija enostavnejša, delovanje pa tišje.

Nova tehnologija v tozdu Kompresorji bo avtomatizirana, posodobili in avtomatizirali bodo tudi obstoječo tehnologijo ter razširili proizvodne prostore, za kar bodo namenili 620 milijonov dinarjev.

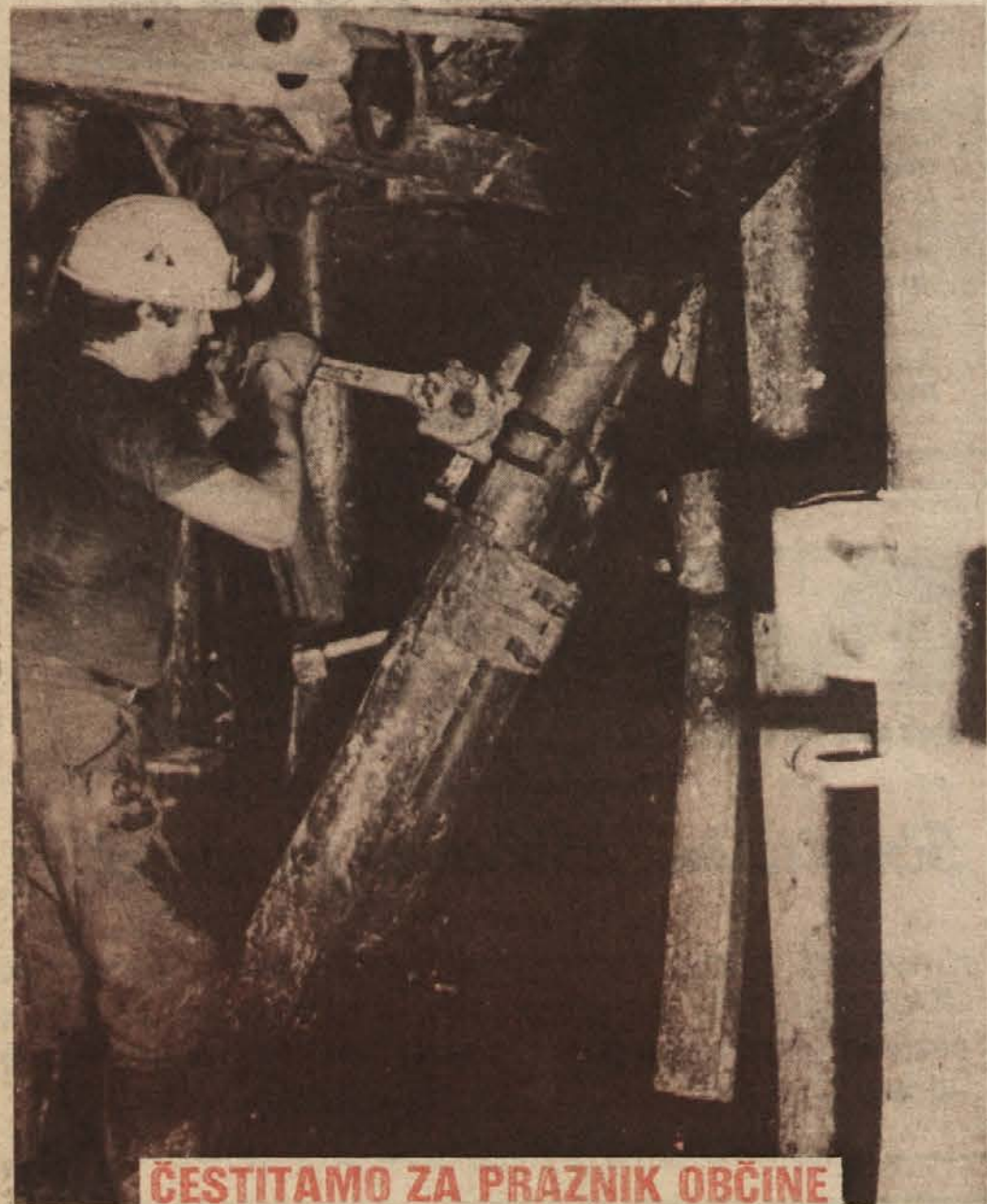
Obetavna so tudi izvozna prizadevanja tozda Kompresorji, saj se mu odpirajo možnosti lastnega izvoza na Kitajsko, kamor je že začel izvažati, ter na vzhodnoevropska tržišča.

Nenehno povečevanje proizvodnje — letos naj bi izdelali 680 tisoč kompresorjev ali 161 tisoč več kot lani — obeta, da bo Gorenjeva tovarna v Črnomlju začela obratovati s polno zmogljivostjo prej, kot so načrtovali ob njeni izgradnji. Letni proizvodnji 800 tisoč kompresorjev se bodo namreč približali še pred letom 1990.

(B. G.)

Delavcem in občanom občine Črnomelj čestitamo ob njihovem prazniku!
Delavci Gorenja—Gospodinjski aparati

sozd rek edvarda kardelja, trbovlje DO RUDNIKI RJAVEGA PREMOGA SLOVENIJE TOZD RUDNIK RJAVEGA PREMOGA KANIŽARICA - 68340 ČRNOMELJ

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE

TOZD BELSAD o.sub.o. Kolinska Črnomelj

Glavna dejavnost temeljne organizacije je predelava sadja in zelenjave

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM TER POSLOVNIM PARTNERJEM!

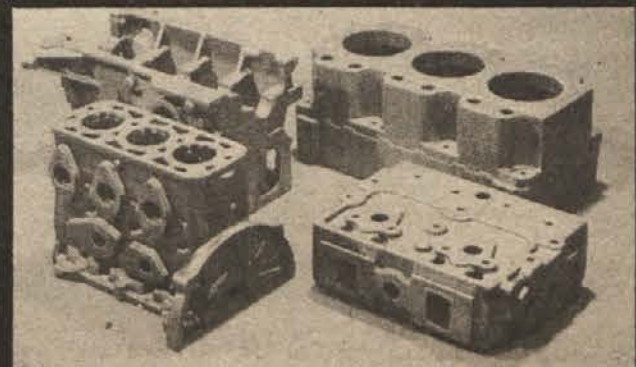
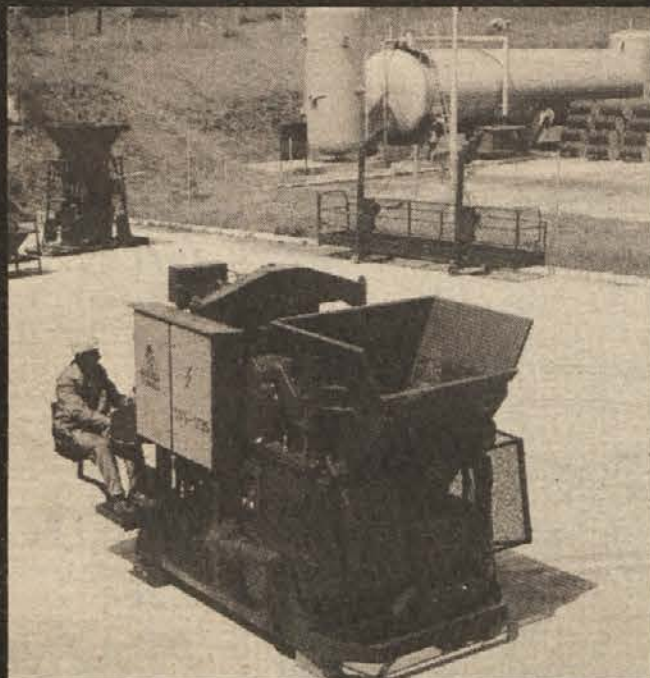

BELOKRANJSKA ŽELEZOLIVARNA
IN STROJNA TOVARNA

BELT
ČRNOMELJ

Da, to je kvaliteta!

ČESTITAMO OB PRAZNIKU OBČINE ČRNOMELJ

Motiv iz proizvodnje siljudnih kondenzatorjev

Iskra Industrija
kondenzatorjev
Semič

- TOZD TOVARNA ELEKTRONSKIH KONDENZATORJEV
- TOZD TOVARNA ENERGETSKIH KONDENZATORJEV
- TOZD TOVARNA MEHANSKIH DELOV IN NAPRAV
- TOZD TOVARNA ELEMENTOV ZA ODPRAVO RADIOFREKVENČNIH MOTENJ
- DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Čestitamo vsem delovnim ljudem in občanom

Coeti 30

TOZD Konfekcija Črnomelj

PROIZVODNI PROGRAM:

kopalke, trenirke, telovadni dresi, spalne srajce, pižame, obleke za prosti čas

Vsem poslovnim prijateljem, delovnim ljudem in občanom čestitamo ob občinskem prazniku.

NOVOTEKS

TOZD Konfekcija II
VINICA

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM TER POSLOVNIM PARTNERJEM!

Ljubljana

**TOZD PROIZVODNJA STROJEV
»KOVINAR« ČRNOMELJ**

Proizvodni program:

- STROJI IN OPREMA ZA RUDARSTVO IN GRADBENIŠTVO
- OPRAVLJANJE USLUG KOVINSKOPREDELOVALNE STROKE

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE VSEM OBČANOM IN DELOVNIM LJUDEM!

Stanovanjsko naselje na Čardaku, eno izmed naših izvajalnih del

**DELOVNA ORGANIZACIJA ZA
GRADBENIŠTVO, OBRT IN KOMUNALO**

ČESTITAMO
ZA
PRAZNIK
OBČINE

**SALONIT
ANHOVO**

POHITITE Z UGODNIM NAKUPOM GRADBENEGA MATERIALA NA KREDIT BREZ OBRESTI DO 28. FEBRUARJA 1986! VARČUJTE Z ENERGIJO, GRADITE ESTETSKO IN CENEJE!

SALONIT ANHOVO TOZD OPEKARNA BREŽICE—RUDNIK GLOBOKO, BREŽICE, vam nudi silikatne fasadne zidake in bloke

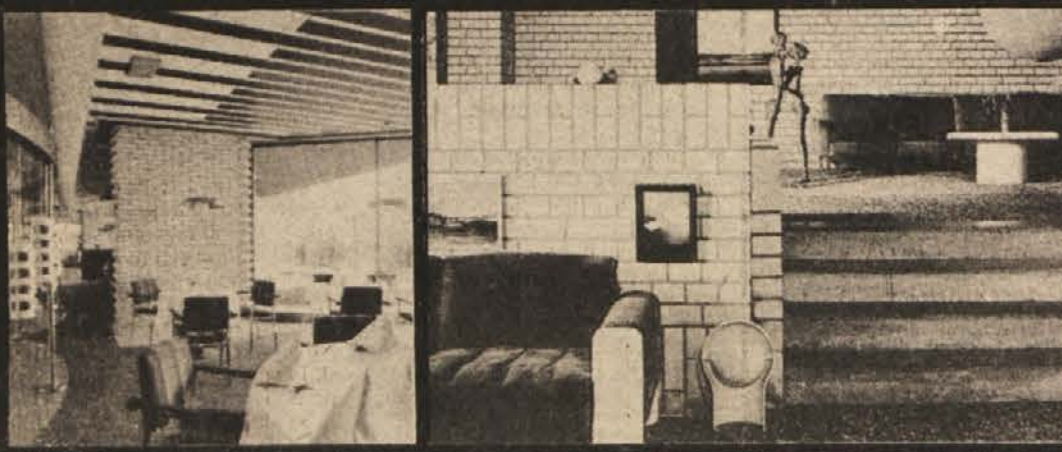
NA KREDIT BREZ OBRESTI ZA DOBO OD 6 MESECEV DO 1 LETA

Kupec plača ob prevzemu blaga samo eno trinajstino vrednosti blaga, kupljenega na kredit.

Uporabnost fasadnih zidakov cepljenih zidakov in blokov je zaradi pozitivnih lastnosti glede toplotne in zvočne izolacije, oblike, toleranc in trdnosti vsestranska.

Z našimi proizvodi lahko estetsko in toplotno sanirate stare objekte, gradite nove stanovanjske in gospodarske objekte 20% ceneje po kvadratnem metru zidu, ker jih zaradi gladke površine ni potrebno ometati in finalno opleskati.

Podrobna pismena navodila o gradnji z našimi materiali dobite ob prevzemu blaga ali po telefonu 068/61-798 v Prodaji Brežice.

**Komisija za delovna razmerja
DOMA POČITKA METLIKA**

objavlja prosta dela in naloge

1. več bolniških strežnic
2. ene čistilke

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
pod točko 1: končana osnovna šola in starost nad 18 let
pod točko 2: lahko nepopolna osnovna šola.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s poskusnim rokom treh mesecev.
Rok za prijavo je 15 dni od dneva objave, na zgoraj navedeni naslov.
Nastop službe po dogovoru.

118/7-86

**Komunalno stavbno
podjetje KOSTAK
Krško**

objavlja javno licitacijo za prodajo

**KOMBIJA IMV 1600,
letnik 1978,**

v voznem stanju, z izključno ceno 250.000 din.
Licitacija bo v soboto, dne 15. 2. 1986, ob 12. uri pri DE Ceste, Tovarniška ulica 9 v Krškem.

108/7-86

**Steklarstvo
Miran Resni, Krško**

razpisuje naslednja prosta dela in naloge:

1. STEKLARJA

Pogoj: poklicna steklarska šola

2. TRGOVCA

Pogoj: poklicna trgovska šola

Dela in naloge se sklepajo pod 1. in 2. za nedoločen čas. Osební dohodek po dogovoru. Poskusna doba en mesec.

104/7-86

**DO ELEKTRO LJUBLJANA, n. sub. o.
TOZD ELEKTRO NOVO MESTO, o. sub. o.
Ljubljanska 7
68000 NOVO MESTO**

Komisija za delovna razmerja objavlja naslednja prosta dela oz. naloge:

1. ELEKTROTEHNIK

pogoji:
— srednja elektro smer — jaki tok — V. stopnja strokovne izobrazbe
— energetika, 6 mesecev delovnih izkušenj

2. ELEKTROMONTER

pogoji:
— KV delavec el. smer — jaki tok
— IV. stopnja strokovne izobrazbe, 6 mesecev delovnih izkušenj
— III. stopnja strokovne izobrazbe, 4 leta delovnih izkušenj

3. DELOVODJA VEČJE SKUPINE

pogoji:
— srednja elektrotehniška šola — jaki tok
— V. stopnja strokovne izobrazbe — energetika
— 5 let delovnih izkušenj

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Elektro Novo mesto, Ljubljanska 7, 68000 Novo mesto (komisiji za delovna razmerja).
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po izteku roka objave.

114/7-86

DOLENJSKI LIST

**OGLAS V
DOLENJSKEM
LISTU —
ZANESLJIV
EKONOMSKI
USPEH**

☎ 24-006

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

5

ZAHOD	GL. STEVNIK	NASILNA TATVINA	IZRAELSKA LUKA	SL. PISA-TELJICA (ILKA)	LJUBLJANSKA BANKA	IZDELKI IZ JURTE	REDKEJŠE Z. IME	VLADARSKI NASLOV	NADAV
BESEDNIAK									
PRIPADNIK INDIJAN PLEMENA					ZEVSOVA SESTRA/ DRZ. BLAGAJNA				
NACRT	NAR. HEROJ IVO LOLA	DOBA	UJNA/ STIP					DL	DL
								PI OČEVINA- STA PLOŠČICA	GR. OTOK
DL	KLAVIR	DVORJENJE /PASTOR DVNOV		LETOPIS/ RAKEV					
POTROŠNJA			ZIVLJ. TEKOČINA/ IDEAL				ARAB. ZREBEC/ OBER		
SLIKARSKA KOBILICA			VRAJJE/ POGAN		VELEBLA- GOVNICA/ KRADLJIVEC				
ANGL. Z. IME		RAZSTAVKA							
DOML. M. IME			GR. CRKA			KRILLO RIM. LEGIJE			
DREVO IN PLOD			ZICA			RADLI			DL

SIMON STEVO iz Črnomlja je bil izreban izmed reševalcev 3. nagradne križanke. Za nagrado smo mu poslali najnovejšo knjigo znanega slovenskega pisatelja Pavleta Zidarja **Koliko morja je v zrnu soli**. Nagrajencu čestitamo, za ostale, ki tokrat niste imeli sreče, pa velja rešite današnjo križanko in pošljite rešitve najkasneje do 21. februarja na naslov Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 5. Lepa knjiga čaka.

Ko začne namen posvečevati sredstva, je odprta pot vsem zlorabam.

A. STRES
Babja logika je kot mačji hrbet: vedno kaj prede, prede. **P. ZIDAR**

Osebnost je proizvod kulture, ne narave. **A. TRSTENJAK**

Sreča, kdor ljubi te, naj se te ne dotika. **E. MONTALE**

Nevihte v oceanskih globinah

Raziskovalci so odkrili, da v globinah ni miru, marveč da divjajo prave podvodne nevihte — Na tone usedlin se dvigne v oblak, ki hitro potuje

Globine morij in oceanov naj bi bile tih in miren svet, v katerem se skoraj nič ne dogaja. Pesniki in pisatelji so ga radi vzeli za primerjavo med razburkanim površjem in silno tišino in mirom v globinah. Toda to nikakor ni res. Strokovnjaki so odkrili, da na dnu svetovnih morij in v velikih globinah ni tihi in mirno, marveč da se v trdni temi globin gode strašne stvari: besnijo podvodni viharji, ki niso nič manj besni kot so tisti na površju, dvigajo se oblaki peska, ilovice in blata, nastajajo ogromni in strašni vrtinci, nastajajo močni podvodni tokovi, ki dosegajo hitrost tudi do 80 kilometrov na uro.

Otrok otroci

Kenjci zagrizli v trd oreh — Manj otrok

Z vsemi sredstvi moramo preprečiti, da bi otroci rojevali otroke,« je pred časom javno povedal kenjski podpredsednik Mwai Kibaki, ko je govoril o veliki demografski eksploziji, ki je zajela to vzhodnoafriško državo.

Kenija sodi danes med države, ki imajo najvišjo stopnjo rasti prebivalstva. Vsako leto se prebivalstvo poveča za nekaj manj kot 4 odstotke, kar pomeni, da bo Kenijcev pred koncem tega stoletja še enkrat več, kot jih je zdaj.

Spriču takšne demografske eksplozije seveda ni čudno, če je polovica prebivalstva mlajšega od 15 let in da so mlečnozobci pogosto že tudi očetje in matere, ki so do starosti, ko se v razvitem svetu odločajo za prvega otroka, že obkroženi s kopico otrok. Ne preseneča po vsem tem tudi podatek, da pride na Kenijko v povprečju 7,9 otroka.

Kako zajeziti silovito rast prebivalstva? Vsekakor to ni lahka naloga v državi, kjer prevladuje prepričanje, da je množina otrok znamenje moškosti in moči ter tudi ugleda in bogastva. Vlada je za načrti upočasnitev rasti prebivalstva namenila okrog 50 milijonov dolarjev in začela z akcijo prosvetljevanja moških in žensk, za začetek v mestih, na podeželju, kjer so stare navade bolj trdne, pa se bodo odpravili, ko bodo zabeležili uspehe med mestnim prebivalstvom.

Vsaka politika ima svoje laži. **B. VODUŠEK**
Trma ni nikar izrazit znak bistrega intelekta. **C. ŠKODLAR**

kazali, kaj vse se dogaja v globinah, so bili strokovnjaki zelo presenečeni, saj niso pričakovali tako razgibanega in divjega sveta. Meritve so potem nadaljevali in zdaj po petih letih že vedo veliko novega.

Raziskovanja so se lotili v okviru projekta Hebble, kar je naziv, skovan iz kratic angleških besed za program raziskovanja morskih globin. Rezultati petletnih raziskav so izzvali pravo revolucijo. Direktor projekta Hebble Charles Hollister pravi: »Že samo odkritje globinskih neviht bo vplivalo na mnoge stvari.« med drugim bodo odkritja koristno uporabili pri polaganju globokomorskih kablov in pri vrtnanju na morskem dnu.

Globokomorski svet je bil vse do teh raziskav le slabo poznan, ker raziskovalci niso imeli primeren raziskovalnih naprav, ki bi združale strahotne pritiske v morskih globinah. Prav te namene so izdelali več naprav, s katerimi lahko v velikih globinah in pod velikim pritiskom merijo moč in hitrost podvodnih tokov in fotografirajo sestavo tal in podvodnih oblakov.

ki jih globinske nevihte trgajo z dna in prenašajo naokoli.

Znanstveniki menijo, da globinski viharji divjajo na velikih območjih in da lahko temeljito spreminjajo obliko in sestavo morskega dna. Izmerili so, da nevihta dvigne na stotine ton usedlin in jih v kratkem času prenese tisoč kilometrov daleč. Za razliko od orkanov, ki divjajo na zemeljskem površju, podvodnih neviht ni mogoče napovedati, saj niso odvisne od vremena. Znanstveniki domnevajo, da se pojavljajo v razdobjih treh mesecev in več, trajajo pa različno dolgo, od tri dni do nekaj tednov.

Odkritje podvodnih neviht je še posebno zanimivo za tiste, ki se ukvarjajo z zamislili o globokomorskih odlagalščih strupenih snovi. Odkritja so prišla še pravi čas, preden so takšna odlagalšča že kje naredili. Samo zamislimo si, kaj bi bilo, če bi strupe odložili na območjih, kjer rade divjajo globinske nevihte. V nekaj dneh bi jih razbesnelo morje preneslo drugam, morda v neposredno bližino pristanišč.

VAŠA ZGODBA

ZADNJA POT

Življenje Franceta Fojkarja, po domače Kopačevega Franceta, se je začelo pred devetindesetimi leti v hribov nad Poljansko dolino v Hrastnici pri Ožboltu. Že v zgodnji mladosti je vzljubil te hribe, kamor se je vse do svoje smrti rad vračal.

Že v mladosti je okusil težave bajtarskega otroka. Gorjolaova Mici, kakor so klicali njegovo mamo, je lepo skrbel za njega, kakor to dela vsaka dobra mati. Z materjo sta skupaj živela v hišici v slikovitih hribov, kamor turisti, gobarji, nabiralec zelišč in vsi drugi, ki ljubijo naravo, zelo radi zahajajo.

Ko je France toliko odrasel, da je videl čez travo, si je moral sam služiti vsakdanji kruh, da je tako vsaj malo razbremenil mamo, saj sta se skupni močmi lažje prebijala skozi življenje. Tako življenje pa ni trajalo dolgo, kajti na zahodu so se že zbirali temni in grozeči oblaki, ki so kmalu prekrili našo domovino.

Napad nacistične Nemčije in fašistične Italije ter njenih zaveznikov na Slovenijo in Jugoslavijo je France dočakal pripravljen. Med prvimi se je vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Bil je dober in hraber bореc, nepopustljiv in tovariški do soborcev. Tako je hitro napredoval in je kmalu postal starešina v svoji enoti in nato komandant I. gorenske linije relednih TV postaj. Težko je bilo njegovo delo med NOV, saj je neposredno odgovarjal za redno delovanje kurirskih postaj na svoji liniji. Zveza se ni smela pretrgati in pošta je morala biti redno dostavljena. Da so kurirji med NOV bili predvsem mladi, hrabri in naši stvari predani borci, o tem je bilo že veliko napisanega. Za kurirje so vedno izbirali najboljše borce. Zanje skoraj ni bilo ovir ne pozimi ne poleti, ne v dežju in ne v vročini. Često so bili po več dni lačni. Po kurirskih linijah pa se ni prenašala samo pošta, časopisi, letaki, papir in razno drugo blago in material, po tej liniji so potovali tudi naši najvišji predstavniki in funkcionarji NOV, ko so odhajali na svoje položaje, in za te ljudi so kurirji osebno odgovarjali, da jih žive in varno praplejejo na določeno mesto.

Neko noč je France prišel v bližino rojstne hiše, kjer je živela njegova mama. Rad je imel mimo, zato se ni mogel ubraniti želji, da jo obiše. Ni pa vedel za izdajalca, ki si je z izdajanjem umazal svoje roke, saj je za to počelje od nemških krvolokov prejemal judežve groše. Na

Francetovo glavo so Nemci razpisali več tisoč mark nagrade, ki bi jo dobil tisti, kdor bi ga pomagal ujeti. V času, ko sta z materjo kramljala v hiši in mu je ona pripravila prizrižek in čisto perilo, so hišo neopazno obkolili Nemci. Bili pa so previdni, saj so vedeli, da je France neustrašen bореc. Potrkali so na vrata, vendar so bila dobro zapahnjena. Tako niso mogli takoj vdreti v hišo. Mati je šla k vratom in se oglašila. Vrat pa še ni odprla, čeprav so Nemci vpili in udarjali po vratih. S tem je pridobila za Franceta dragocene trenutke, da je lahko pobral, kar je v silni mogoč in kar je najbolj nujno potreboval. Potihem je odprl okno na drugi strani hiše, skočil skozenj in stekel stran. Med tekom je opazil kopico sena in se je zaril vanjo.

Ker je mati zavlačevala z odpiranjem vrat, je isti trenutek, ko je France skočil skozi okno, zaregljala strojnica. Krogla so padale po vratih in jih prebile, obenem pa so preceštale tudi mamo. France je vse to slišal. Težko se je zadrževal, da ni planil na Nemce. Toda kot starešina, prekaljen v mnogih borbah, se je dobro zavedal, da materi ne more pomagati, sam pa je bil tudi brez moči pred številno močnejšim sovražnikom. Nemci so kot divje zverj planili v hišo, a Franceta niso našli.

Ko so se Nemci za nekaj časa oddaljili od hiše v smeri proti gozdu, se je France previdno splazil iz kopice sena in odšel v drugo smer. Hiša je zgorela, v nji pa je zgorelo tudi materino truplo.

Francetu tudi po vojni življenje ni prizanašalo. Uredil si je družino in dom, opravljal službo in v prostem času rad hodil v hribe, na pohode kot planinec in tabornik. Na sploh je ljubil naravo. Toda nesreča nikoli ne počiva. Ko je počasi pozabljaj na medvojne grozote in napore, mu je zbolela žena in kmalu potem umrla za rakom. Sam z otroki ni mogel biti, zato se je drugič poročil.

Letošnja Martinova nedelja je bila lepa in sončna. Tovariša France in Lado sta odšla na Katarino Polhograjskih Dolomitih, na prijetno turistično točko, od koder je lep razgled tudi proti Francetovemu rojstnemu kraju. Uživala sta v lepem sončnem dnevu, ne da bi vedela, kaj ju čaka. Francetu je že dalj časa nagajalo srec. Med potjo je dobil srčni napad. Ko si je malo opomogel, je hotel na vsak način doseči vrh Katarine. Toda prvemu napadu je sledil drugi in potem še tretji, ko je Francetu srec končno za vselej odpovedalo.

Kam z gumami?

Več milijard odpadnih gum

Pred kratkim je praznoval stoletnico rojstva človekov služabnik in ljubljenec v eni podobi — avtomobil. Ob tem lahko ugotavljamo, da smo danes z njim zaznamovani bolj kot kadar koli doslej. Zavaljo tega pa nas tare svojevrsten problem, kam z odpadnimi avtomobilskimi gumami.

Poznavalci zatrjujejo, da odpadne gume že postajajo svetovni ekološki problem. Ocenjujejo, da je samo v ZDA in zahodni Evropi razstresenih po vseh mogočih in nemogočih krajih okrog tri milijarde odpadnih avtomobilskih gum. Strokovnjaki iščejo možnosti, kako bi jih koristno uporabili.

Opadnih gum se skušajo znebiti na dva načina. Kar polovico jih v razvitem svetu obnovijo za ponovno uporabo, precej pa jih porabijo za kurjenje peči v cementarnah in izdelavo nekaterih vrst gradbenega materiala. Mnogi predelovalci gum so prenehali s tem delom, ker imajo z njim menda prevelike stroške. Tako se najbrž v bodoče obeta vsepovsod še več obročaste nesnage. Kdo ve, če se ji bomo v naših krajih izognili?

V dim zavite številke

Zbrani podatki zanikujejo nekaj kadilskih argumentov — Kajenje pomeni krajše življenje

Dan brez cigarete je že za nami in ni slišati, da bi borci proti tobaku dosegli kakšno pomembnejšo zmago v boju s trdovratno razvado. Kadilci so le povedali svoje vsakokratne izgovore. Med njimi tudi tistega, da poznajo precej starejših ljudi, ki že dolga leta kadijo, pa jim nič ne manjka, zdravi da so kot dren. Kaj je v orožarni znanosni zoper takšne kadilske argumente? Poglejmo, kako gledajo na to zdravniki v Veliki Britaniji, skozi statistične številke seveda.

Na osnovi zdravstvenih kartotek so prišli do zaključka, da je 65. leto življenja dočakalo več nekadilcev kot kadilcev. Do tega starostnega praga ni prišlo 40 odst. tistih, ki so bili pri 35. letih starosti hudi kadilci, medtem ko 65. leta ni dočakalo le 15 odst. nekadilcev.

A to še ni vse. Starejši ljudje — nekdanji ali še aktivni kadilci — imajo neprimerno več zdravstvenih težav na starost kot njihovi generacijski sopotniki nekadilskega prepričanja. Kar 60 odst. še živečih kadilcev ima po 65. letu starosti hude težave z bronhitisom, angino, srcem ali so jim morali celo odrezati noge. Le zares majhen odstotek kadilcev dočaka 75. leto starosti v sorazmernem zdravju, medtem ko je pri nekadilcih odstotek precej višji.

Zdravniki žal ne vedo, kdo med kadilci bo tisti srečnež, ki bo kljub tobačnemu strupu dočakal stara leta razmeroma zdrav. Nobenih znamenj za takšna sklepanja nimajo.

Poglejmo še nekaj števil, ki zavračajo »zagovor« kadilcev, da za rakom na pljučih, ki naj bi sicer

Želite kost?

Butik z živalskimi in človeškimi kostmi

V luksuznem predelu New Yorka, ki mu pravijo Upper West Side, so na aveniji Columbus odprli nenavaden in strašljiv butik za najbolj razvajene in čudaške kupce. V njem namreč prodajajo lepo pološčene in očiščene živalske in človeške kosti.

Lastnik čudnega lokala Henry Galiano — zdaj mu pravijo kar Mr. Bones (gospod Kostnik) — takole pojasnjuje svoje početje: »Omislim sem si posel, ki ni nujno samo dobičkonosen. Ne predelamo zgolj neko blago, marveč pojem, in sicer koncept narave, življenja in smrti. Kostni nas navadno navdajajo z grozo, če pa jih kupimo lepo zavite in jih primerno spravimo doma, je tudi naša vizija smrti stvarnejša.«

Butik je seveda primerno urejen. V trgovini in izložbi prevladujeta siva in črna barva, saj na temni osnovi zložene kosti bolj izstopajo. Kupec ima na voljo zares pestro izbiro kosti in okrasnih predmetov, izdelanih iz tega materiala. Vendar pa si »stvarnejšo vizijo smrti« lahko privoščijo samo tisti, kdor ima dovolj globok žep. Za slonovo lobanjo je namreč treba odšteti kar 1.800 dolarjev, lobanja antilope je precej cenejša, a še vedno kar drag okrasni predmet, saj stane okrog 250 dolarjev. Širšemu sloju kupcev so dostopne manj eksotične kosti, na primer kosti netopirja, raznih rib (slednje si lahko vsakdo nabavi sam po kosilu, mar ne?), bobrova lobanja ipd.

Največje povpraševanje pa ni po živalskih kosteh, marveč po kosteh ljudi, le da morajo biti kosti stare. Za manj stare človeške lobanje se cena vrta okrog 200 dolarjev.

V trgovini je mogoče kosti vzeti tudi v pogost. Ta oddelek butika najbolj pogosto obiskujejo umetniki, študentje medicine in naravoslovnih znanosti in sploh znanstveniki.

Med kupci je precej pankovcev in pripadnikov različnih tolp, kot so na primer peklenjski angeli in drugi.

In kje dobi Galiano svoje blago? Od vsepovsod. Kot spreten poslovnež je navezal stike z živalskimi vrtniki, lovci, pustolovci in svetovnimi popotniki, vodstvi naravnih parkov, vodiči po afriških safarijih, ribiči in drugimi ljudmi, ki poklicno ali ljubiteljsko pridejo v stik z eksotičnimi crkvinami in njihovimi kostmi. Galiano v delavnici seveda kosti primerno obdelja, izloči vse propadanju podvržene dele, jih prekuhava in lošči, dokler niso dobro pripravljene za v izložbo in za morebitnega kupca.

sodil med najbolj značilno boleznijo zaradi večletnega kajenja, umre tudi veliko nekadilcev.

Res je rak na pljučih ena od boleznij, ki je med moškimi zelo pogosta, saj kar 40 odst. zaradi raka; umrlih moških; pokosi prav pljučni rak. Ni pa res, da žrtve enako padajo med kadilskimi in nekadilskimi vrstami. Zdravniki v Veliki Britaniji imajo zgovoren dokaz v svojih lastnih vrstah: med 441 britanskimi zdravniki, ki so umrli za rakom na pljučih, je bilo le 7 nekadilcev!

MiM (Vir: Reader's)

Kako je umrl Glenn Miller

Pojasnjena skrivnost?

Marsikatera skrivnost se pojavlja šele čez mnoga leta. Morda je tako tudi s skrivnostno smrtjo svetovno znanega skladatelja in vodje velikega zabavnega orkestra Glenna Millerja. Da je izginil med poletom transportnega vojaškega leta na poti iz Velike Britanije v Pariz leta 1944. Letalo ni nikoli prispelo do Francije. Dosedanje domneve so govorile, da je najbrž priletel v mrzlo meglo, zaradi katere se je na letalu nabralo preveč ledu in je strmoglavilo v morje. Nekateri domnevajo, da je letalo skrenilo s prave poti in je potem zaradi pomanjkanja goriva prav tako padlo v ocean.

Povsem drugačen odgovor na vprašanje pa ponujata pilot Victor Gregory in bombardier Fred Shaw, ki sta te dni v časopisu obudila spomine na akcijo 15. decembra 1944, to je prav na dan, ko je izginilo letalo, v katerem je bil Glenn Miller. V akciji je sodelovalo 130 angleških bombnikov. Odleteli so proti Nemčiji, da bi zbombardirali železnico, vendar so se morali zaradi zelo slabega vremena vrniti. Kot je predvidevalo vojaško pravilo, so se nad Rokavskim prelivom znebili bomb. V trenutku, ko so odmevale detonacije odvrženih bomb, so pilot in še nekaj članov ene od posadk videli transportno letalo, kako strmoglavlja v morje, poškodovano od udarnih valov detonacij. To naj bi bilo Millerjevo letalo.

Britansko obrambno ministrstvo se je od izjav nekdanjih pilotov ogradilo.

Najnižji klin

Najstarejša vrsta prvakov — Pomembno odkritje

Že kar navadili smo se, da najzanimivejše najdbe o daljnjih človekovih prednikih prihajajo iz Afrike. Zato je še toliko bolj presenetljivo odkritje pomembnega člena, ki stoji na razvojni poti človekovih prednikov, saj prihaja iz Wyominga, se pravi iz Severne Amerike. Skupina znanstvenikov z Michiganske univerze je odkrila fosilne ostanke najstarejšega primata (prvaka) na svetu. Med primata namreč spada poleg polopice in opic tudi človek.

Gre za fosilne dele zobovja in čeljusti živali, ki je pripadala veevernim podobnim prvakom, ki so živeli pred več kot 53 milijoni let.

»Lahko bi rekli, da gre za najstarejšega človekovega prednika,« je ob odkritju dejal paleontolog Philip Gingerich.

Rekonstrukcija izumrle vrste prvakov. **KAREN KLITZ**

Z odkritjem te pravadne in že izumrle vrste prvakov so znanstveniki potegnili razvojno sled človeka pol milijona let nazaj. Dosedanja dognanja so vodila do tarzijev in tupajev, ki predstavljajo najbolj zgodnjo stopnjo razvoja prvakov. Novoodkrita žival pa predstavlja skupnega prednika teh vrst prvakov.

Najdba je še toliko pomembnejša, ker skoraj s šolsko nazornostjo potrjuje razvojni nauk, proti kateremu se je v zadnjem času dvignilo precej nasprotnikov.

Poleg rib predpisani še črvi

Zakon omogočil uvoz 400 vagonov črvihih osličev — Ali smo te ribe jedli tudi Novomeščani, bo pokazala analiza v četrtak odvzetih vzorcev

NOVO MESTO — Teško je verjeti, a je vendarle res. Medtem ko se ponekod zmrdujemo nad malomarnostjo naših trgovcev, ki nam prodajajo bodisi živilsko oporečno blago, bodisi tako, ki mu je pretekli rok uporabe, so namreč na naših prodajnih policah povsem legalno tudi, verjamete ali ne, črviha živila. Gre za ribe, točneje zamrznjene osliče, zaradi katerih je bil predlani v Uradnem listu SFRJ objavljen dodatek »Pravilnika o načinu opravljanja veterinarsko-sanitarnega pregleda živali za zakol in izdelkov.« Njegov vrnjeni 116.a člen pravi:

«Če se v 250 gramih ribe nahaja do pet psevdociist mikosporidija, se ugotovi, da so ribe uporabne za prehrano ljudi po 24-urnem globokem zmrzovanju pri temperaturi, nižji od minus 18 stopinj Celzija.« Ali povedano v ljudskem jeziku: če je v četrt kilograma ribe do pet povsem navadnih, do poldrugi centimeter dolgih in 4 milimetre debelih črvov, je takšna riba primerna za prehrano. Naj omenimo takoj, da so ti črvi gostje uvoženih zamrznjenih osličev, zaenkrat kaže, da le tistih iz Poljske, ki so se zaredili že v živih ribah. Čeprav bi se bilo nedvomno povsem upravičeno vprašati, kakšno korist so imeli zakonodajalci od uvedbe takšnega predpisa (verjetno v prvi vrsti dober zaslužek, saj gre za izredno ceno ribo), smo se tokrat raje pozanimali, ali smo črvihih obrokov deležni tudi Dolenjci. Še prej pa morda nekaj podatkov, ki kažejo, kakšne so razsežnosti tega uvoza in predpisa tudi drugod po Sloveniji. Tako so v Celju, kjer imajo s

poljskimi osličji očitno največ »izkušnje«, že predlanskega decembra, malo po izidu omenjenega pravilnika izločili iz prodaje kar 45 ton črvihih osličev. Morda kot zanimivost: takrat so našli v kilogramu osličev kar 116 črvov. Akcija se je nadaljevala tudi lani, ko je veterinarski inšpektor izločil novih 3.750 kilogramov črvihih rib. Še hujski in zastrašujoči pa je podatek, ki ga prinaša celjski Novi tednik: lani smo baje uvozili kar 400 vagonov takšnih črvihih rib, ki so seveda romale v slovenske ribarnice. Ali tudi v novomeško?

Odgovor smo poiskali na novomeški upravi inšpekcijskih služb. Tam o zadevi niso bili seznanjeni niti njih ni o razsežnosti tega pojava nihče obvestil (!). Resda so inšpektriji redno pregledovali ob ribarnici, vendar bo najboljši odgovor na to, koliko črvihih osličev (če so seveda bili v prodaji) smo pojedli Novomeščani, dal četrtkov inšpekcijski pregled ribarnice v Kandiji, ki so bili odvzeti tudi vzorci zamrznjenih rib in dani v analizo

novomeškemu Zavodu za socialno medicino in higieno. Omenimo naj ob tem, da so inšpektriji obiskali še ribarnico na živilskem trgu, vendar tam zaradi pokvarjenih zamrzovalnikov zamrznjenih rib domala niso imeli v prodaji.

Čeprav uradnih rezultatov opravljene analize zaenkrat še nimamo, je bilo že v petek moč slišati, da z ribami očitno ni vse v redu. Sicer pa je nesmiselno obsojati vnaprej, še posebej, ker doslej tudi še ni znan uvoznik spornih rib: Omenjenih je sicer več firm, med njimi tudi dve slovenski, očitno pa je moralo iti za dovolj močno in ugledno uvožno organizacijo, ki si je z dobriimi zvezami v vladi priborila dopolnilne uvozne omenjenega pravilnika. In to na račun potrošnikov!

Morda za konec še nekaj, tudi ne povsem nepomembnega. Omenjeni inšpekcijski pregled v kandijski ribarnici je pokazal vrsto pomanjkljivosti in nepravilnosti, zaradi katerih bodo izdane ureditvene odločbe. Naj omenimo le popoln nered v zamrzovalnikih, kjer so bile vse vrste rib med seboj pomešane, vse ribe so bile na prodaj brez slehernega deklaracijskega podatka, nevdrževana sta akvarija za žive ribe, hladilniki in zamrzovalniki

so bili brez termometrov, da ne naštevamo naprej. Ob vsem tem pa so inšpektriji ugotovili še, da je prodajalka sama zamrzovala sveže ribe, jih potem po potrebi spet odtajala in prodajala za sveže. No, roko na srce, vse to so vendarle le obrobne ugotovitve v

OD PONEDELJKA USTAVLJENA PRODAJA ZAMRZNJENIH OSLIČEV PO DOLENJSKI

● Tik pred zaključkom redakcije nam je vendarle uspelo dobiti rezultate opravljene analize odvzetih vzorcev zamrznjenih osličjih filetov. Preiskava, ki jo je opravil novomeški Zavod za socialno medicino in higieno, je pokazala, da je bilo v odvzetih vzorcih rib večje število črvov, kar precej več, kot jih dopušča zdaj že znameniti dopolnilni člen »Pravilnika o načinu opravljanja veterinarsko-sanitarnega pregleda živali za zakol in izdelkov«. Inšpektriji so nemudoma ukrepali. Od ponedeljka naprej je ustavljena prodaja zamrznjenih osličev povsod po Dolenjski, odvzeti bodo vzorci tudi drugod, razumljivo pa, da so bili takoj iz prometa izločeni zamrznjeni osličji fileti v kandijski ribarnici.

Zoper dobitelja bodo inšpektriji podali kazensko ovadbo.

primerjavi s podatkom, da v Celju že tretje leto (tam je to z analizami tudi uradno dokazano) jedo črvice osličje.

BOJAN BUDJA

Kam z nevarnimi odpadki?

To vprašanje je v Novem mestu vse bolj aktualno

NOVO MESTO — Leta 1982 smo eni zadnjih številki zapisali, da je bil podpisan medregijski samoupravni sporazum za financiranje študije za odlagališče posebno nevarnih odpadkov. Sporazum je na Medobčinski gospodarski zbornici za Dolenjsko podpisalo 7 občin, od teh štiri dolenjske in tri posavske, študijo naj bi izdelala delovna organizacija Smelt iz Ljubljane, narejena pa bi morala biti v treh mesecih.

Zakaj takšen uvod? Danes, več kot tri leta po tem dogodku, bo na Medobčinski gospodarski zbornici za Dolenjsko obravnava uvoznega omejenega študije. Kaj več pa v tem času ni bilo narejenega. To pomeni, da Dolenjska ob tako močni industriji, med katero IMV in tovarna zdravil Krka zaradi ekološke nevarnosti za okolje zasleda prav posebno mesto, še zmeraj nima urejenega odlagališča posebnih odpadkov. Tako v IMV in Krki, morda pa še kje hranijo sedaj nevarne odpadke v sodih na dvoriščih, a tudi ti sodi imajo svojo življenjsko dobo in novomeški inšpektriji se utemeljeno boje, da je iz njih v zemljo odteklo že precej strupov.

Zaenkrat je v občinskih planskih dokumentih opredeljeno, da mora biti vprašanje odlagališča posebno nevarnih odpadkov rešeno v tem srednjeročnem obdobju. Ob tem pa se pojavlja dodatna težava, saj skladiščenje nevarnih snovi iz IMV zahteva prav posebne pogoje. V ilustracijo naj omenimo le, da stane skladiščenje enega samega sode z nevarnimi odpadki kar 10 tisočakov, takšnih sodov pa je v IMV ogromno, točnega števila ne ve nihče. Študija takšne posebne depozije je že tudi narejena in verjetno ne odkrivamo kakšne posebne skrivnosti, če zapišemo, da bi naj bila njena lokacija na centralnem odlagališču smeti v Leskovcu pri Brusnicah.

Kaj več od teh, sicer skromnih ugotovitev se danes ne da zapisati. Morda bo podoba jasnejša po današnji obravnavi Smeltove študije, na dani pa je, da bo do končne rešitve še dolga pot. Med drugim bo na njej potrebno o neškodljivosti takšne depozije za okolje prepričati tudi prizadete krajanje.

B. BUDJA

dežurni poročajo

V BIFEJU SE JE PRERIVAL, DO MA PA GROZIL — Miličniki iz Dolenjskih Toplic so 5. februarja pridržali do iztrezitve 33-letnega Jožeta Bučiča iz Gorenje Straže. Možakar je popilval po straških gostinskih obratih, za konec pa se je ustavil v Dolenjkinem bifeju v Straži. Tam se je prevalil med gosti, ko pa se je odpravil domov, je pričel ženi groziti pretepom. Posredovali so morali miličniki, ki so Bučiča ovadili sodniku za prekrške.

LE VLOMIL, A NIC ODNESEL — V noči na 6. februarja je neznan storilec vlomil v osebnih avtomobil 55-letnega Novomeščana Vida Veljaka. Neznanec je v vozilu vse premetal, vendar začuda ni ničesar odnesel. Očitno je iskal kaj bolj dragocnega. Zaradi samega vlomja je bilo škoda za 3 tisočake. Storitca se iščejo.

OBLAČILA PREBLIZU ŠTEDILNIKA

GORNJE KARTELJEVO — 6. februarja je prišlo do požara v stanovanjski hiši Jožeta Naglja iz Gornjeje Karteljevega. Kot je pokazala preiskava, je požar zakrivilo sušenje otroških oblačil preblizu štedilnika. Najprej se je vnelo perilo, nato pa še lesena omara, obgorel pa je tudi ostali kuhinjski inventar. Materialno škodo so ocenili na 100.000 din.

JOGI KRIV POŽARA

SMOLENJA VAS — V hiši 36-letne Jožice Fink iz Smolenje vasi je prišlo 8. februarja do požara, ki je po prvih podatkih povzročil za okoli 300.000 din škoda. Finkovaj tistega dne kurila peč v otroški sobi, zraven nje pa sušila goji vzmetnice. Ko je lastnica odšla v mesto, se je zaradi previsoke temperature vnel jogi ob peči, oger pa se je razširil še na posteljo in omaro. Požar so ukrotili gasilci iz Smolenje vasi.

RIBNICA: JUBILEJ AMD

RIBNICA — Sredi maja letos bo Avto-moto društvo Ribnica praznovalo 35-letnico obstoja. Imenovan je že odbor za organizacijo proslave. Te dni pa bo občini zbor AMD, na katerem bodo razpravljali o dosedanjem delu ter o načrtih, izvolili novo vodstvo društva in podelili zaslužnim članom priznanja. Zdaj poteka tudi prvi tečaj za voznike motornih vozil, ki ga organizira AMD, saj je prav vzgoja novih voznikov glavna dejavnost tega društva. Zbirajo tudi že prijave za drugi tečaj. Pobirajo še članarino in si prizadevajo, da bi pridobili čimveč članov.

M.G.-č

Milijone lahko zamenja kazen

Pismo sreče kroži tudi po Dolenjskem — Sodelovanje v igri lahko prinese kazen

»Tudi prebivalce Ribniške doline je okužila nenavadna nagradna igra, ki so jo pred meseci posebno navdušeno igrali v Beogradu, na Reki in še kje. Njeno bistvo je v tem, da dobi občan po pošti list papirja z 10 ali več imeni in naslovi. Tisti, ki je napisan na seznamu zadnji, mora prvemu poslati 2.000 din. Nato razpošlje liste z imeni naprej, vendar prvi priimek spusti, na koncu pa za nadomestilo pripiše svojega.

V spremnem pismu je napisano, da bo novi udeleženc igre prejel v kratkem času veliko denarja, seveda le, če igre ne bo prekinil. Občani so se za takšno igro še posebno navdušili, ko so izvedeli, da je nekdo iz ribniškega Rika na tak način prejel kar 80.000 din.« piše naš dopisnik Milan Glavonjič.

Očitno pa je, da ta igra ni okužila le Ribničanov, pač pa tudi Metličane, Črnomalce, Novomeščane in Trebanjce. Že pred časom smo bili seznanjeni z razmahom tega nenavadnega lova za denarjem v Črnomlju, zadnje dni pa kroži vse več pisem z enako vsebino tudi po Novem mestu. In začuda se ljudje igre množično udeležujejo. Le redki so, ki so se vprašali o zakonitosti takšnega početja in o tem obvestili miličnike ali UNZ. Jože Perko, načelnik oddelka za zatiranje kriminalite v novomeški UNZ, ki kot je znano, pokriva območje vseh štirih dolenjskih občin, pravi takole:

»Seznanjeni smo s potekom in razširjenostjo te igre, vendar zaenkrat doganjamo le spremljamo. To pa še ne pomeni, da ne bomo tudi ukrepali. Obstaja namreč sum, da organizatorji te igre izkoriščajo lahkovernost in materialno stisko občanov. Kajti vsaka igra na srečo, to je pač že pravilo, prinese največ zaslužka prav organizatorjem. Z veliko

Elektrika ubila šest glav govedi

Napačna vezava kriva pogina živine v Škrjančah

ŠKRJANČE — Veterinarski zdravnik Otmar Colarič iz novomeške veterinarske postaje je 4. februarja obvestil postajo milice, da je v hlevu 48-letnega Antona Vidmarja iz Škrjanč pri Novem mestu poginilo šest glav govedi.

Vzrok je bil kmalu odkrit. Pokazalo se je, da Vidmar zaradi okvare na električnem omrežju vse od 2. februarja v hlevu, kjer je bilo kar 25 glav živine, ni imel električnega toka. 4. februarja pa mu je na pomoč priskočil elektrotehnik. 33-letni J. M. iz Novega mesta, in pričel popravljati okvaro. Pri vezavi pa je žile kabla napačno zvezal, saj je fuzo spojil z ničelnim vodom, tako da je električni tok stekel po kovinskem ogrodju za privezovanje živine, po napajalnikih in čistilnih kovinskih rešetkah. Navzlic temu da je lastnik električni tok takoj odključil, je šest glav govedi poginilo, vsa sreča v nesreči pa, da ni prišlo še do hujske tragedije.

Materialno škodo so ocenili na 200.000 din.

verjetnostjo je moč govoriti, da stojijo v ozadju te igre goljufiji nameni, da so lahkoverneži spretno izigrani, nekateri pa si zadovoljno manejo roke. Škoda le, da je tako malo tistih, ki pravočasno sprevidijo namen igre

B. B.

Med sporom ubil polsestro

56-letni Franc Sedlar je minuli četrtak umoril 68-letno polsestro Terezijo Brečko

TREBELNO — Minuli četrtak je prišlo v stanovanju 56-letnega Franca Sedlarja s Cikave pri Trebelnem do tragičnega dogodka.

Sedlar je skupaj s svojo 68-letno polsestro Terezijo Brečko živel v skupnem gospodinjstvu. Takšno sožitje je trajalo kar okoli 20 let,

PO DOLENJSKI DEŽELI

● Pustne norčije, ki smo jim bili priča minule dni, resda v precej manjšem obsegu kot pretekla leta, kaj lahko pustijo posledice tudi v sicer urejenem družinskem življenju. Tako se je neka priletna Novomeščanka v soboto našemila v brhko dekline in odšla iskat moža, ki se je potikal po gostilnah. Njena vztrajnost se je izplačala. In to dvakratno: moža je našla za točilnim pultom ene od novomeških gostiln, uboki možakar pa, ki, omamljen od maliganov, še v sanjah ni slutil, da se za brhko mladostno masko skriva resnobi obraz njegove soproge, je za nenadno obiskovalko pokazal veliko zanimanja. Dvoril ji je na vse pretege in se dobrikal, kot se za pravega kavalirja stare šole spodobi. Kaj je sledilo dorogjenju, sicer ni natančno znano, priče vedo le povedati, da možakarja do danes iz stanovanja še ni bilo na spregled.

● Konec minulega tedna je neki neznanec v nočnih urah obiskal priročno skladišče v Birčni vasi. Vlom pa mu je prinesel izgubo, saj se je vrnil praznih rok. Morda zato, ker je lahko v skladišču izbral le med posameznimi vrstami orodja. Ročnega.

NA ČIGAVI STRANI JE SINDIKAT?

V industriji motornih vozil Novo mesto očitno tudi sindikat upošteva ukrep družbenega varstva. Najbolj je to razvidno iz tega, ker je omejil samoupravne pravice delavcev pri izbiri in volitvah sindikalnih funkcionarjev za prihodnje mandatno obdobje.

in nas o tem obvestijo. Sicer pa ne gre pozabiti še nečesa: če se bo izkazalo, da je v ozadju igre goljufija, kaznivo dejanje, bodo seveda v postopek vključeni vsi: poleg organizatorjev tudi tisti, ki so v igri sodelovali. Lahkomiselnost in naivnost lahko torej poleg tistih dveh tisočakov, ki so jih mnogi že odšteli za sodelovanje v igri, postavita še precej višjo ceno.

B. B.

ŽERJAVICO PUSTILA OB PEČI

NOVO MESTO — 6. februarja je prišlo do požara v kulirnici stanovanjske hiše 36-letne Maje Andoljšek iz Novega mesta. Andoljšekova je tistega dne čistila pepel iz peči in ga pustila na tleh zraven papirnate škatle in kupa briketov. Ker je bila v pepelu še žerjavica, je ta najprej vžgala papirnato škatlo, nato brikete, ogenj pa se je razširil še na pralnostro. Požar je uničil tudi nov gorilec za centralno kurjavo in obžgal električno napeljavno, tako da je škoda za 300.000 din. Lastniku so pri gašenju pomagali tudi novomeški gasilci.

Kazen za neočiščen pločnik

Občani so sami dolžni čistiti zasnežene pločnike — Kazni od 15 do 60 tisočakov

NOVO MESTO — Obilno sneženje minule dni je podobno kot drugod povzročilo tudi v Novem mestu precej težav. In če so že bile ulice in ceste kolikor toliko očiščene, to nikakor ne velja za pločnike. Jeza je povsem neupravičeno letela na komunalce in cestarje, kajti vedeti je potrebno, da bi morali pločnike

»Skupnosti stanovalcev, lastniki stanovanjskih hiš, imetniki pravice uporabe poslovnih objektov in prostorov v stanovanjski hiši, organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti ter druge samoupravne organizacije so dolžni pred svojo zgradbo odstranjevati sneg in led s pločnikov, dostopnih ali dovoljnih poti. Prav tako morajo vsi naštetih odstranjevati sneg in ledene sveče iz streh, zlebov in odtočnih cevi, posipati morajo pločnike in poti ob poledici, očistiti ulične požiralnike in ob vozlišču zagotoviti odvodnjavanje, očistiti parkirišča, ki so v njihovi uporabi.« itd.

po odloku o ureditvi zimske službe v novomeški občini, ki je izšel lani, čistiti občani. Takole pravi 9. člen tega odloka:

Po omenjenem odloku mora biti sneg odstranjen s pločnikov vsakič, ko ga zapade najmanj 10 cm, očiščen pa mora biti najkasneje do 8. ure jutraj, oziroma dve uri po sneženju. Odlok določa tudi, da mora biti prehod širok najmanj 1 meter, prav tako pa pravi, da je ob poledici potrebno pločnike posipati s peskom ali soljo, prepovedano pa je posipavanje v raznih odpadki ali pepelom.

Da vse to ni zapisano tja v en dan, pričajo tudi kazni. Kar 60.000 din bodo morale odšteti pravne osebe, če zgoraj navedenih določil ne bodo upoštevale, 15.000 din kazni čaka odgovorno osebo, enaka kazen pa je zagrožena tudi posameznikom. Novomeški cestnoprometni in komunalni inšpektriji zagota-

Ob koncu pa velja zapisati še nekaj. Nepravilno in neodgovorno parkiranje osebnih avtomobilov ob ulicah, cestah, na pločnikih, dela cestarjem in komunalcem tačas obilo preglavic pri čiščenju prometnih površin in javnih parkirišč. Lastniki vozil naj to upoštevajo in vsaj v nočnem času, ko so na delu dežurne ekipe, avtomobile umaknejo.

B. B.

Jože Perko: »Nekoliko manj kaznivih dejanj splošnega kriminala in večja raziskanost sta med glavnimi značilnostmi našega dela v minulem letu.«

Kriminalcem slabši časi

Lani se je raziskanost kaznivih dejanj na novomeški UNZ povečala za 2,5 odstotka

NOVO MESTO — Čeprav bo uradna statistika o obsegu in značilnostih kaznivih dejanj v minulem letu na območju novomeške UNZ prišla v roke delegatom šelna prihodnjih zasedanjih občinskih skupščin, lahko vendarle že sedaj zapišemo, da so lani, podobno kot leto poprej, kazniva dejanja splošnega kriminala v črnomaljski, metliški, novomeški in trebanjski občini upadla. Jože Perko, načelnik oddelka za zatiranje kriminalite v novomeški UNZ, ki je to dolžnost prejel šele pred nekaj meseci, pa ima na voljo še eno spodbudno novico.

»Na novomeški UNZ se lahko za minulo leto postavimo tudi z večjo raziskanostjo kaznivih dejanj, ki je porasla za 2,5 odstotka. V primerjavo naj navedemo, da pa je raziskanost kaznivih dejanj na območju cele Slovenije lani nekoliko padla,« pravi Jože Perko.

Seveda pa ne prva ne druga ugotovitev nista razlog za počitek. Nasprotno.

Jasno, da nam je minulo leto prineslo tudi drugačna spoznanja. Eno teh je, da je lani na Dolenjskem porasel gospodarski kriminal in da tega ni več mogoče pripisovati le vse večjemu številu gozdnih tatvin, pač pa tudi številnejšim poneverbam, zlorabam uradnega položaja, nedovoljeni trgovini itd. Sreča v nesreči je pravzaprav le, da nekaj vzrokov temu pripisujemo tudi kvalitetnejšemu, doslednejšemu, načrtnejšemu in bolj strokovnemu delu tako organov za notranje zadeve kot delavcev milice. In če smo s takšnim delom na področju gospodarskega kriminala dosegli, kar smo želeli, bo potrebno vse to prenesti v delo na področju mladoletniškega kriminala. Slednji je namreč prav tako v porastu, predvsem gre za

LESKOVEC '86

Za »Zlato puščico« letos v Leskovcu

22. in 23. marca bo v Leskovcu republiški finale v streljanju

LESKOVEC — 22. in 23. marca bo v športni dvorani v Leskovcu 30. jubilejno prvenstvo Slovenije v streljanju s serijskim zračnim orožjem, katerega pokrovitelj bo SO Krško, organizator pa strelska sekcija TVD Partizan iz Leskovca.

Zapišimo, da organizacijski odbor, ki mu predsedujeta Janez Roškar in Jože Arh, že marljivo dela, gostitelji pa pričakujejo, da se bo tekmovanja udeležilo preko 500 strelcev iz vse Slovenije. Brez dvoma bo prvenstvo zanimivo tudi za gledalce, saj bo v dvorani prostora tudi za 400 radovednežev.

V Leskovcu so tudi že organizirali družinsko prvenstvo za zlato puščico. Doseženi so bili dobri rezultati, zmagal pa je Sotošek s 559 krogi, sledijo pa: Sobadoš 553, Kavčič 548, Pribožič 543 itd.

J. A.

VELESLALOM NA GAČAH

GAČE PRI ČRMOŠNJICAH — Avto-moto sekcija Semeč organizira v nedeljo, 16. februarja, ob 13. uri odprto prvenstvo v veleslalomu za člane AMD Bela krajina in avto-moto sekcije Studence pri Sevnici. Tekma bo na Gačah, prijave pa je potrebno oddati pisмено ali po telefonu sporočiti do pismeno ali po telefonu sporočiti do 15. februarja, in sicer do 14. ure na AMD Bela krajina, telefon: 51-066. V prijavi je potrebno navesti osebne podatke in organizacijo, za katero boste tekmovali. Zrebanje startnih števil bo 15. februarja ob 19. uri v semiškem hotelu Smuk.

Fabjan republiški prvak

V Mariboru je bilo republiško prvenstvo v krosu

MARIBOR — Atletsko društvo TAM Maribor je bilo v nedeljo organizator letošnjega prvenstva v krosu, ki je potekal v zares težkih razmerah.

FEBRUARSKI TURNIR KASTELCU

NOVO MESTO — Šele v zadnjem, 21. kolu je prišlo do odločitve o zmagovalcu hitropoteznega šahovskega turnirja SK Novo mesto za mesec februar. V dvoboju vodilnih je Kastelic premagal Rudmana in tako zmagal. Vrstni red: Kastelic 17,5 točke, Rudman 17, Pucelj 15,5, Jelič 15,5, Stokanovič 15, Prek 14,5, Muič 12,5, Škerlj 12,5 itd.

Inles že sredi priprav

Bodo Ribničani v spomladanskem delu prvenstva nadoknadili zamujeno v jeseni?

RIBNICA — Prej kot običajno so rokometiški ribniški Inlesi letos pričeli s pripravami za drugi del prvenstva v republiški ligi. Mar to pomeni, da se bodo Ribničani skušali v tem delu prebiti na prvo mesto in si tako zagotovili kvalifikacije za vstop v II. zvezno ligo? Inles je namreč prvi del prvenstva končal na tretjem mestu 3 točke za vodilno ekipo Ajdovčine.

«Zelo nevaležno je karkoli napovedovati,» pravi trener Inlesa Nikola Radič. «V krogu kandidatov za vrh smo poleg Ajdovčine še Šoštanj, morda Astra Judran in mi. Če pogledamo spomladanski razpored srečanj, predvsem pa medsebojne tekme naštetih ekip, vidimo, da je Šoštanj v prednosti. Seveda so to le ugibanja, ki se lahko povsem postavijo na glavo.»

Z zmago v spomladanski del

Odbojkarji novomeškega Pionirja zmagali v 12. kolu II. ZOL na Ravnah — Tesen poraz Kočevja

V soboto se je pričel spomladanski del v II. zvezni odbojkarjski ligi. Igralci novomeškega Pionirja so po jesenskih slabih igrah startali v drugi del prvenstva precej okrnjeni in z novim trenerjem, vendar so že na startu poskrbeli za prijetno presenečenje. Nepričakovano so namreč domala prepolovljeni na Ravnah opravili s Fužinarjevo vrsto.

FUŽINAR — PIONIR 2:3 (8, 13, -6, -9, -12) — Prvi slovenski derbi spomladaj je prinesel Novomeščanom nenaden uspeh. To še posebej zategadelj, ker so gostitelji dobro igrali in brez večjih težav dobili prva niza, v tretjem pa vodili že s 6:1. Nihče izmed maloštevilnih gledalcev še v sanjah ni pomislil na presenečenje, do katerega pa je kasneje vendarle prišlo. Novomeščani — na Ravnah je odpoštovalo vsega 8 igralcev — so s pomočjo trenerja Gregureka, ki je prav tako stopil na igrišče, in ob izredni predstavi mladega Andreja Praha, ki je pokazal najboljšo igro v Pionirjevem dresu, naredili preobrat. Brez dvoma bo ta zmaga zelo vplivala na Pionirjevo ekipo, ki jo že v soboto čaka nov težak nasprotnik. Ob 19. uri se bo namreč v športni dvorani pod Marofom pomerila z ekipo Bleda, kateri še veliko dolguje. Blejčani so namreč jeseni odpravili Novomeščane kar s 3:0.

Pionir: Vernig, Primc, Prah, Gregurek, Babnik, Smrke, Petkovič, Komadina.

PRED ZADNJIM KOLOM VODI MOKRONOG

MOKRONOG — V okviru šahovskega triatlona so se v Mokronogu na problemskem turnirju še predzadnji pomerile ekipe Šentruperta, Svobode in Mokronoga. Gostitelji so s 30 točkami zmagali, drugi je bil Šentrupert (24), tretja pa Svoboda iz Krmelja (20). V skupnem seštevku vodi pred zadnjim kolom, ki bo na sporedu 21. februarja v Šentrupertu, ko se bodo tekmovalci pomerili v hitropoteznem šahu. Mokronog s 100 točkami, Svoboda iz Krmelja jih ima 98,5, Šentrupert pa 71. Zadnji turnir bo hkrati veljal za odprto hitropotezno prvenstvo kluba, zmagovalci pa bo dobil pokal v trajno last.

J. HOČEVAR

ODIGRANI PRVI »ZIMSKI« KOLI

RIBNICA — Minuli petek se je v dvorani ribniškega športnega centra pričelo tradicionalno zimsko prvenstvo Ribnice v rokometu. Inles je z dvema zmagama upravičil vlogo favorita, senco pa je na prva srečanja vrgel incident na tekmi med Donitom in DVZ Ponikvami. Poglejmo rezultate: Selekcija — Itas 15:10 (7:3), Itas — Škofljica 17:16 (9:6), Škofljica — Mokere 12:12 (6:6), DVZ Ponikve — Selekcija 10:15 (3:6), Mokere — Polž 8:12 (2:9), Donit — Ponikve 14:13 (6:8), Polž — Inles 8:22 (4:11) in Inles — Donit 17:14 (7:8).

3. in 4. kolo bosta na sporedu danes.

M. G.-Č.

LESTVICA: 1. Modriča Optima 22, 7. Pionir 12 točk.
KOČEVJE — GRANIT 2:3 — S spomladanskim delom prvenstva so pričele tudi ekipe v republiški moški ligi. Kočevci so imeli v gosteh ekipo Gra-

NAMIZNI TENIS ZA KULTURNI PRAZNIK

KRIŽE — Športno društvo Križe je v počastitev slovenskega kulturnega praznika organiziralo turnir v namiznem tenisu. Tekmovanje je bilo v soboto v gasliškem domu, udeležili pa so se ga tako člani kot mladinci. Pri članih je slavila vrsta SD Brusnice, medtem ko so bili pri mladincih najboljši gostitelji.

CIVILNI INVALIDI ZA REPUBLIŠKE NASLOVE

KOSTANJEVICA — Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojne Dolenjske je bilo med 1. in 8. februarjem organizator letošnjega republiškega prvenstva v šahu za civilne invalide vojne. Prvenstva se je udeležilo 12 članov iz petih društev, vrstni red pa je bil naslednji: 1. Komovec (Ljubljana), 2. Mehmedinović (Kranj), 3. Kebe (Ljubljana), 5. Hribar, 8. Sepetave, 12. Markovič (vsi Novo mesto). Pri organizaciji tekmovanja so sodelovale delovne organizacije Dolenjske, Bele krajine in Posavja, še posebna zahvala pa velja osebjem restavracije »Pod Gorjanci« v Kostanjevici na Krki.

Kompasov rally bo startal na novomeškem Glavnem trgu

13. junija bo na Dolenjskem prvi del 5. Kompasovega rallyja — Pričakujejo 60 ekip

NOVO MESTO — Ze pred časom smo na kratko poročali, da bo Dolenjska prihodnje leto poleg zaključka mednarodne kolesarske dirke Po Jugoslaviji gostitelj še ene velike prireditve z mednarodno udeležbo: 5. Kompasovega rallyja, ki bo štel za republiško in državno prvenstvo ter pokal Alpe-Adria. Danes lahko o tej prireditvi zapišemo že nekaj več.

Kompasov rally, ki je bil prva etapa, bo startal ob 18. uri v nočni vožnji: z Glavnega trga do Straže, kjer bo start 7. hitrostne preizkušnje do Dvora. Od Dvora do vasi Krka čaka nastopajoča nova etapa, med Krko in Grosupljem že 8. hitrostna preizkušnja, okoli polnoči pa bo v Ljubljani cilj prvega dela Kompasovega rallyja.

Po nekajurnem počitku se bo v soboto rally nadaljeval z drugim delom, start bo ob 9. uri izpred Maximarketa v Ljubljani, končni cilj pa okoli 16. ure.

Po prvih podatkih je zanimanje za letošnji Kompasov rally precejšnje, tako da organizatorji pričakujejo na startu kar okoli 60 ekip iz Jugoslavije in tujine. Za ljubitelje tega športa na Dolenjskem bo prireditev brez dvoma prava poslastica, še posebej, ker tvorstnih prireditev na Dolenjskem ni bilo že dobro desetletje.

B. B.

Zmaga tudi ob slabi igri

Start ženske in moške SKL — Pričakovana zmaga Novomeščank in visok Novolesov poraz v Kranju

Novomeška ligaša v obeh republiških košarkarskih ligah se na startu spomladanskega dela prvenstva iz Kranja, oziroma Nove Gorice vračata s polovičnim izkupičkom. Dekleta, jesenske prvakine, so po pričakovanju ugnale ekipo Salonita, razočarali pa so fantje porazom v Kranju proti Triglavu.

SALONIT — NOVO MESTO 70:77 (29:29) — Dokaj nizko zmago Novomeščank, ki so zanesljivo veliko boljše od Novogoričank, gre pripisati predvsem temu, da so dekleta prispela v Novo Gorico le 15 minut pred pričetkom srečanja, da je bila telovad-

ni in bili na pragu velikega uspeha, ki bi jim povečal možnosti za obstanek v ligi. Tako pa so izgubili že skoraj dobljeno srečanje z 2:3 (-13, 11, 5, -12, -9) in s tem tudi možnosti, da se do konca prvenstva le rešijo zadnjega mesta na lestvici.

KOČEVJE: Polovič, Levstik, Bradáč, Marolt, Planinc, Hvala, Sgar, Papež, Marinč, Krivec.

LESTVICA: 1. Salonit 24 točk, 12. Kočevje 2.

V naslednjem kolu gostujejo Kočevci pri Salonitu.

B. B.

40 LET AMZS

LJUBLJANA — Vsi člani AMZS bodo ta teden prejeli posebno izdajo Moto revije, ki bo posvečena 40-letnici te organizacije. Revija je hkrati tudi vabilo vsem članom na proslavo, ki bo 1. maja na crikveniško-vinodolski rivieri. Vabljeni so tudi tisti, ki še niso člani AMZS. Revijo lahko dobijo v pisarnah avto-moto društev in Kompasovih poslovalnicah.

HRENOVA 8,7 NA 60 METROV Z OVIRAMI

DOLENJSKE TOPLICE — V okviru priprav za republiško dvoransko prvenstvo je skupino topliških atletov nastopila na dvoranskem mitingu, kjer je Greta Hren dosegla zelo dober rezultat: 60 metrov z ovirami je pretekla v odličnem času 8,7 sekunde, kar je letos tretji rezultat v Jugoslaviji. Svojo dobro pripravljenost je Hrenova potrdila še v teku na 60 metrov, kjer je bila s časom 7,8 sekunde druga. Na mitingu se je v teku na 60 metrov preizkusil tudi Milan Šimunič in dosegel rezultat 6,8 sekunde, prav tako pa je dober rezultat dosegel Markovič, ki je isto progo pretekla v času 7,8 sekunde.

PUTNIK

LJUBLJANA

● VELIKA POTOVANJA: TAILAND, AVSTRALIJA, NOVA ZELANDIJA, PAPAUA (Nova Gvineja), SINGAPUR
22 dni — letalo
MALEZIJA, INDONEZIJA, FILIPINI, TAILAND, SINGAPUR

24 dni — letalo
STARODAVNE KULTURE: EGIPET IN IZRAEL
11 dni — letalo in avtobus
SOVJETSKA ZVEZA (Sibirija), MONGOLIJA, KITAJSKA, HONG KONG, SINGAPUR

22 dni — letalo in avtobus
● POTOVANJA
ŠPANIJA (Costa brava)
12 dni — letalo in avtobus
SOVJETSKA ZVEZA:
MOSKVA

5 dni — letalo
RJABINUŠKA (Moskva, Leningrad)
8 dni — letalo
TRI MESTA HEROJI (Kijev, Leningrad, Moskva)
8 dni — letalo
GRČIJA

5 dni — avtobus in letalo
ANTIČNA IN BIZANTINSKA GRČIJA
7 dni — letalo in avtobus
SOLUN
4 dni — avtobus
ATENE

7 dni — letalo
ISTANBUL
4 dni — avtobus
4 dni — letalo

● ZIMA
PLANINE

Kopaonik, Zlatibor, Tara, Bajina Bašta, Perućac, Boan, Goč-Mitrovo Polje, Brezovica, Šara-Popova Šapka, Jahorina, Igman, Ilidža, Bled, Bohinj, Bohinj — Vogel, Golte-Celje, Celje, Platak, Trnovo, Žalec, Kranjskagora, Logarska dolina, Šentanel, plitvice, Lipica, Ohrid, Struga.

● MORJE
Portorož, Umag, Lovran, Opatija, Trogir, Stari grad, Dubrovnik, Cavtat, Igalo, Herceg Novi, Vrsar, Poreč, Medulin, Crikvenica, Selce, Rab, Primošten, Split, Makarska, Neum, Korčula, Vela Luka, Risan, Sutomore.

● ZDRAVILIŠČA
Arandjelovac, Vrnjačka banja, Mataruška banja, Sokobanja, Niška banja, Jošanička banja, Banja Koviljača, Kuršumlijska banja, Sijarinska banja, Ivanjica, Ilidža, Banja Vrućica, Banja Kiseljak, Kladanj, Konjuh, Fojnica, Istarske Toplice, Krapinske Toplice, Stubičke Toplice, Tuhejske Toplice, Terme Čatež, Dolenjske Toplice, Dobrna, Radenci, Rogaska Slatina, Šmarjske Toplice

INFORMACIJE IN PRIJAVE: PUTNIK
Miklošičeva 17, 61000 Ljubljana, telefoni: 061/311-542, 315-177, telex 31621 in druge pooblašene turistične agencije.

PUTNIK

SOCIALISTIČNA REPUBLIKA SLOVENIJA Skupščina občine Metlika Komisija za delovna razmerja in družbeni standard

objavlja prosta dela in naloge

1. INŠPEKTORJA DRUŽBENIH PRIHODKOV

Pogoji:
— višja strokovna izobrazba ekonomske, pravne ali upravne smeri
— 3 leta delovnih izkušenj
— urejena vojaška obveznost
— vozniški izpit B kategorije

2. REFERENTA ZA PLAN IN STATISTIKO

Pogoji:
— višja strokovna izobrazba ekonomske smeri
— 3 leta delovnih izkušenj
— urejena vojaška obveznost

Kandidati morajo izpolnjevati še splošne pogoje za delo v državni upravi. Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas. Poskusno delo po pravilniku: 3 mesece. Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na gornji naslov v 15 dneh po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

117/7-86

NA PERUTNINSKI FARMU DUPLICA PRI KAMNIKU

BOMO OD 14. FEBRUARJA DALJE PRODAJALI

LAHKE KOKOŠI NESNICE.

PRODAJALI JIH BOMO VSAK DELAVNIK OD 8. DO 16. URE IN V SOBOTO od 8. do 12. URE. KOKOŠI SO PRIMERNE ZA NADALJUNJO REJO ALI ZAKOL. PRIPOROČAMO VAM UGODNI NAKUP!

DO JATA TO REJA 115/7-86

V novomeški Modni hiši je do 15. februarja Teden volne

NOVO MESTO — Dabilahko bolje spoznali modno hišo Standard konfekcije v našem mestu, je potrebno vedeti nekaj več o njeni matični hiši v Zagrebu. S 100 prodajalnami, od katerih je 11 modnih hiš, je med vodilnimi jugoslovanskimi trgovinskimi organizacijami. V okviru specializirane trgovine na malo s tekstilno konfekcijo in tekstilom pa je delovna organizacija Standard konfekcija na drugem mestu v Jugoslaviji.

hiša si torej ni prislužila tako, da ima prodajalne po vsej Jugoslaviji, ampak tako, da prodaja izdelke številnih proizvajalcev oblačil iz vse Jugoslavije. Poleg že omenjenih 11 modnih hiš in dela prodajaln, kjer prodajajo tekstil, tekstilno in usnjeno konfekcijo, obutev, galanterijo, spodnje perilo in posteljino, je vse več ozko specializiranih prodajaln. Tako imajo v Zagrebu boutique moških, ženskih in otroških oblačil, boutique usnjene ženske konfekcije, boutique z moškim spodnjim perilom, posebno prodajalno za metrsko blago, posteljino itd.

rabo in boljše prilagoditve pa je poznavanje modnih gibanj več kot potrebno.

V KORAK Z MODO VAS VODI STANDARD KONFEKCIJA

Po nakupih v Standard konfekcijo pa ni potrebno v Zagreb ali kakšen drug kraj. Dovolj bo, da obiščete modno hišo Standard konfekcije v Novem mestu na Cesti komandanta Staneta 18. V pritličju boste lahko kupili otroška, v I. nadstropju moška, v II. nadstropju pa ženska oblačila. VIII. nadstropju pa sta na voljo obutev in posteljina.

Da pa ne bi kupci, ki nimajo standardnih mer in idealnih postav, razočarani zapustili modne hiše, imajo v novomeški Standard konfekciji brezplačen servis za prilagajanje pri njih kupljenih oblačil. Če je potrebna manjša prilagoditev, bo dobil kupec oblačilo že v

enem dnevu. Če pa so potrebni večji posegi, bo moral potrpeti nekaj dni.

ZA VAŠIH 24 UR MODE STANDARD KONFEKCIJA

Sestavni del prodaje pa so tako imenovane prodajne akcije. Prva letošnja akcija v novomeški modni hiši Standard konfekcija nosi naslov **TEDEN VOLNE** in bo trajal vse do 15. februarja. V tem času je zelo povečana ponudba volne različnih kakovosti in barv.

standard konfekcija

V današnjih časih si je le težko predstavljati družino, kjer ne bi pletli. Žena in mati plete iz potreb in veselja po ustvarjanju. To pa pomeni, da pletejo po lastnih zamislih, krojih in v številnih barvnih kombinacijah. Pletenje pa vse bolj narekuje stabilizacija družinskih proračunov. In kot nalašč za zadovoljitev vseh teh potreb je **TEDEN VOLNE** v novomeški **STANDARD KONFEKCIJI** pod posebno ugodnimi pogoji.

V okviru Tedna volne bo tudi žrebanje nagrad, ki so jih prispevali proizvajalci. Udeležbo pri žrebanju si boste zagotovili z nakupom volne in če boste shranili račun od tega nakupa. Rezultati žrebanja bodo objavljeni v **DOLENJSKEM LISTU** 20. februarja 1986.

Standard konfekcija vam želi veliko zadovoljstva pri pletenju in srečo pri žrebanju.

EP/DL-jjs

KREATOR MODNEGA STILA VAŠE DRUŽINE STANDARD KONFEKCIJA

V zasnovi razvoja delovne organizacije zavzema vidno mesto stalno povezovanje s proizvodnimi organizacijami na osnovi skupnega dogovarjanja proizvodnji in plasmanu izdelkov. Vsakemu proizvajalcu, ki ima zanimive kolekcije in avantgardne kroje, so odprta vrata, njihovih prodajaln. Vzdevek jugoslovanska trgovska

ZA VSAK TRENUTEK VAŠEGA ŽIVLJENJA STANDARD KONFEKCIJA

Številni prodajalci prihajajo iz Zavoda za design in konfekcijo. Skrbijo pa še, da so njihovi prodajalci seznanjeni z vsemi modnimi novostmi v oblačenju. Za prodajo oblačil zavsakdanjo

Lepo urejena izložba z volno vabi kupce, da stopijo v trgovino.

Velika izbira volne za vso družino (Foto: Janez Pavlin)

SOZD REK EDVARDA KARDELJA TRBOVLJE DO RUDNIKI RJAVEGA PREMOGA SLOVENIJE TOZD RUDNIK RJAVEGA PREMOGA KANIŽARICA 68340 ČRNOMELJ

Razpisna komisija na podlagi sklepa delavskega sveta razpisuje dela in naloge s posebnimi pooblastili za dobo 4 let

VODJA SPLOŠNEGA SEKTORJA

Pogoji:
— visoka izobrazba pravne ali upravne smeri
— 4 leta delovnih izkušenj pri opravljanju enakih ali podobnih del in nalog
— moralno-politična neoporečnost in pozitiven odnos do socialističnega samoupravnega sistema.

Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh na gornji naslov s pripisom »Za razpisno komisijo«. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.
119/7-86

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST BREŽICE, Cesta prvih borcev 11

Številka: 325-2/86
Datum: 10. 2. 1986

Na podlagi sklepa skupščine Samopravna stanovanjska skupnost občine Brežice

objavlja
XII. RAZPIS
posojil iz združenih sredstev vzajemnosti

I. UPRAVIČENCI DO POSOJIL

1. OZD, TOZD in DS, ki so podpisale Samoupravni sporazum o temeljih plana Samopravne stanovanjske skupnosti občine Brežice za obdobje 1986—1990 ne glede na to, kje imajo sedež njihove delovne enote.
2. Delavci, ki združujejo svoje delo v OZD, TOZD in DS, ki združujejo sredstva vzajemnosti pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Brežice.

II. VLAGANJE VLOG

Prosilci pod točko I/2, ki želijo pridobiti posojilo iz združenih sredstev vzajemnosti, vlagajo vloge na posebnih obrazcih, ki jih dobijo pri Samoupravni stanovanjski skupnosti Brežice. Vloge se bodo sprejemale od 17. 2. 1986 do 18. 3. 1986. Vloge za posojilo iz združenih sredstev vzajemnosti, ki bodo vložene po tem datumu, in nepopolne vloge ne bodo obravnavane. Upravičenci, katerim bo odobreno posojilo po tem razpisu, bodo sklepali posojilne pogodbe pri Ljubljanski banki — Temeljni posavski banki Krško, Ekspozitura Brežice.

Celotno besedilo XII. razpisa za posojila iz sredstev vzajemnosti je Samopravna stanovanjska skupnost Brežice posredovala vsem OZD in DS občine Brežice. V razpisu so opredeljeni vsi pogoji razpisa.
SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST
OBCINE BREŽICE
120/7-86

Na osnovi »Pravilnika o sprovođenju odredaba Zakona o sredstvih i finansiranju JNA« Vojna pošta 1394 Novo mesto objavlja:

JAVNI NATEČAJ

za prodajo odpadkov hrane iz svojih objektov, in sicer:

a) odpadki hrane iz objekta Poganci:

1. odkupno mesto — po začetni ceni 10.000 din mesečno,
2. odkupno mesto — po začetni ceni 3.000,— din mesečno,

b) odpadki hrane iz objekta Prečna — po začetni ceni 400,— din mesečno.

Pravico udeležbe na javnem natečaju imajo vse pravne in fizične osebe. Ob pristopu morajo plačati varščino v višini 10% od začetne cene.

O ostalih pogojih se bodo udeleženci seznanili neposredno pred začetkom natečaja.

Javni natečaj bo 17. 2. 1986 ob 17. uri v mali dvorani Doma JLA v Novem mestu.

112/7-86

ŽELEZNIŠKO GOSPODARSTVO LJUBLJANA ŽELEZNIŠKA TRANSPORTNA ORGANIZACIJA LJUBLJANA, n. sol. I. TOZD ZA PROMET ZIDANI MOST, n. sub. o.

OBVESTILO

Komisija za delovna razmerja TOZD za promet Zidani most objavlja prosta dela in naloge

2 čistilk na postaji Zidani most

Pogoji za sprejem so:
— zaželena končana osnovna šola
— starost najmanj 18 let
— splošna zdravstvena sposobnost

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas, z 1-mesečnim poskusnim delom.

Osebnih dohodkov po pravilniku o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD TOZD za promet Zidani most in znaša trenutno 47.888 din.

Pismene prijave sprejema kadrovska služba TOZD za promet Zidani most, Zidani most 9, 15 dni po objavi.

Kandidatnje bodo o izbiri obveščene v 15 dneh po končani objavi.

107/7-86

Komisija za delovna razmerja DO Birostroj

v skladu z določili 15. člena pravilnika o delovnih razmerjih delavcev v DO Birostroj objavlja prosta dela in naloge za potrebe servisa precizna mehanika — Krško

1. Biro tehnik III (1 delavec za nedoločen čas)

Pogoji:
— srednja tehnična šola — smer šibki tok — V. st. UI
— nad eno leto delovnih izkušenj

2. Ponovno birotehnik IV (1 delavec za nedoločen čas)

Pogoji:
— srednja tehniška šola — smer šibki tok — V. ali IV. st. UI
— nad 6 mesecev delovnih izkušenj

Za informacije se obrnite na Birostroj, Gregorčičeva 24, 62000 Maribor.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave s potrdili o strokovni izobrazbi in izkušnjah ter kratek življenjepis v 8 dneh po dnevu objave na naslov:

DO Birostroj, komisija za delovna razmerja, Glavni trg 17 b, 62000 Maribor.

O izboru bomo obvestili kandidate v 30-ih dneh po poteku objave.

102/7-86

LABOD, tovarna oblačil Novo mesto TOZD TEMENICA TREBNJE

KOMISIJA ZA KADRE OBJAVLJA PROSTA DELA IN NALOGE:

VZDRŽEVANJE ELEKTRIČNIH NAPRAV

1 izvajalec

Pogoji:

— izobrazba V. stopnje (elektrotehnik)
— 1 leto delovnih izkušenj
— 3 mesece poskusnega dela
ali
— izobrazba IV. stopnje elektro smeri
— 2 leti delovnih izkušenj
— 3 mesece poskusnega dela

Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas. Kandidati naj pošljejo pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:

LABOD, tovarna oblačil Novo mesto, TOZD TEMENICA TREBNJE, Stari trg 50, 68210 TREBNJE.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju prijav. Razpis velja do zasedbe del in nalog.

106/7-86

Na podlagi 51. člena zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list SRS št. 18/84) ter 9. in 11. člena odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem (Skupščinski Dolenjski list št. 17/80)

OBJAVLJA

Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto po sklepu komisije za oddajo stavbnih zemljišč občine Novo mesto, sprejetem na seji dne 4. 2. 1986,

JAVNI RAZPIS

za oddajo stavbnega zemljišča v zazidalni soseski Regerske košnice za gradnjo 37 individualnih in atrijskih stanovanjskih hiš, in sicer:

- lokacija št. 53 na parc. št. 1020/60 v izmeri 566 m²
  - lokacija št. 54 na parc. št. 1020/61 v izmeri 601 m²
  - lokacija št. 55 na parc. št. 1020/62 v izmeri 662 m²
  - lokacija št. 56 na parc. št. 1020/63 v izmeri 707 m²
  - lokacija št. 57 na parc. št. 1020/64 v izmeri 617 m²
  - lokacija št. 60 na parc. št. 1020/67 v izmeri 568 m²
  - lokacija št. 61 na parc. št. 1020/68 v izmeri 612 m²
  - lokacija št. 62 na parc. št. 1020/69 v izmeri 603 m²
  - lokacija št. 63 na parc. št. 1002/3 v izmeri 690 m²
  - lokacija št. 64 na parc. št. 1002/4 v izmeri 682 m²
  - lokacija št. 65 na parc. št. 1002/5 v izmeri 731 m²
  - lokacija št. 66 na parc. št. 752/4 v izmeri 683 m²
  - lokacija št. 67 na parc. št. 752/5 v izmeri 667 m²
  - lokacija št. 68 na parc. št. 752/6 v izmeri 643 m²
  - lokacija št. 69 na parc. št. 752/7 v izmeri 660 m²
  - lokacija št. 70 na parc. št. 752/8 v izmeri 654 m²
  - lokacija št. 71 na parc. št. 752/15 v izmeri 916 m²
  - lokacija št. 72 na parc. št. 752/14 v izmeri 824 m²
  - lokacija št. 73 na parc. št. 752/13 v izmeri 1058 m²
  - lokacija št. 74 na parc. št. 752/12 v izmeri 718 m²
  - lokacija št. 75 na parc. št. 752/11 v izmeri 735 m²
  - lokacija št. 76 na parc. št. 752/10 v izmeri 716 m²
  - lokacija št. 77 na parc. št. 752/9 v izmeri 704 m²
  - lokacija št. 78 na parc. št. 1020/55 v izmeri 795 m²
  - lokacija št. 79 na parc. št. 1020/54 v izmeri 962 m²
  - lokacija št. 81 na parc. št. 1020/52 v izmeri 778 m²
  - lokacija št. 82 na parc. št. št. 1020/51 v izmeri 587 m²
  - lokacija št. 83 na parc. št. 1020/50 v izmeri 611 m²
  - lokacija št. 84 na parc. št. 1020/49 v izmeri 608 m²
  - lokacija št. 86 na parc. št. 1020/47 v izmeri 730 m²
  - lokacija št. 87 na parc. št. 1020/46 v izmeri 668 m²
  - lokacija št. 88 na parc. št. 1020/45 v izmeri 606 m²
  - lokacija št. 89 na parc. št. 1020/44 v izmeri 671 m²
  - lokacija št. 91 na parc. št. 1020/42 v izmeri 878 m²
  - lokacija št. 92 na parc. št. 1020/41 v izmeri 902 m²
  - lokacija št. 93 na parc. št. 1020/40 v izmeri 894 m²
  - lokacija št. 94 na parc. št. 1020/39 v izmeri 803 m²
- Odškodnina za zemljišče znaša 685 din za m².

Stroški priprave in delne komunalne opreme stavbnega zemljišča:

- a) za lokacije št. 53, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 86, 87, 88, 89, 91, 94 znašajo 3.363 din za m²,
- b) za lokacije št. 69, 70, 71, 72, 73 in 74 znašajo 2.629 dinarjev za m², ker jih ni možno priključiti na kanalizacijo in so zanje predvidene greznice,
- c) za lokacije št. 66, 67, 68, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 92 in 93 znašajo 3.335 din za m², ker morajo kupci zgraditi v njih hidroforno napravo.

Pod delno komunalno opremo je zajeta kanalizacija, vodovod, nizkonapetostno električno omrežje, javna razsvetljava (brez kandelabrov) in ceste brez pločnikov v asfaltni izvedbi.

Nekatere lokacije imajo že zgrajene priključke na kanalizacijo in vodovod, tako da ne bo potrebno posegati v asfaltirano cesto.

Stroški zgrajenih komunalnih priključkov (kanalski priključek in strošek izgradnje telefonskega omrežja do soseske) znašajo za vse lokacije poleg že navedenih stroškov še 164.512 din na lokacijo, razen za lokacije št. 69, 70, 71, 72, 73, 74, za katere znaša ta strošek le 30.000 din na lokacijo.

Lokacije št. 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94 imajo že zgrajen vodovodni priključek in bodo kupci morali dodatno plačati še 130.435 din za lokacijo.

Vsak graditelj bo moral še posebej plačati prispevek za spremembo namembnosti zemljišča za površino, ki jo ima posamezna lokacija, elektroenergetski prispevek v odvisnosti od moči vhodnih varovalk, na svoje stroške zgraditi priključke na komunalne naprave (ceste, vodovod, kanalizacija, telefon, elektriko), urediti okolico objekta v skladu z lokacijskim in gradbenim dovoljenjem ter tehnično dokumentacijo ter sofinancirati izgradnjo manjkajočih komunalnih naprav, ki so še potrebne v tej soseski (dograditi pločnike v asfaltni izvedbi, dograditi javno razsvetljava, zgraditi telefonsko omrežje, peš poti, igrišča, javne zelenice ter zgraditi zaklonišče v lastnem objektu).

Če organizacija združenega dela, v kateri interesent dela, ne združuje sredstev za komunalno opremo soseske po posebnem samoupravnem sporazumu, bo ponudnik dodatno plačal še vrednost nepovratnih vlaganj v komunalno opremo 487 din za m².

OSTALI POGOJI:

1. Stroške priprave, delne komunalne opreme in priključek nanje ter odškodnino za stavbno zemljišče plača ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, v 15 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.
2. Ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, mora najkasneje v 15 dneh po ugotovitvi in obvestilu o ugotovitvi, da najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, skleniti pogodbo o oddaji in ureditvi stavbnega zemljišča, ker bo sicer zemljišče oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku.
3. Varščina, ki jo mora plačati hkrati s prijavo, znaša 50.000 din. Varščina se kasneje vstope v kupnino in obračuna. Ponudnik, ki bo izbran, pa bo sam odstopil, ne bo dobil vrnjene varščine.
4. Varščino mora ponudnik nakazati na žiro račun številka 52100-652-64082 — Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto in dokazilo o plačilu priložiti prijavi.
5. Rok za vložitev prijave je vključno 15. dan po uradni objavi v Dolenjskem listu.
6. Prijave morajo biti v zapečatenih ovojnicah z oznako »Javni razpis — Regerske košnice«, naslovljene na naslov: Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto, Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.
7. Za stanovanjske hiše je že pridobljeno lokacijsko dovoljenje.
8. Ob odpiranju prijave bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč zahtevala od udeleženca razpisa dodatno dokumentacijo, če bo ta potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika po tem razpisu.
9. Vsa dokumentacija in ostali pogoji razpisa so interesentom na razpolago pri skladu stavbnih zemljišč občine Novo mesto v Novem mestu, Ljubljanska cesta 2.
10. Kolikor bodo lokacije po tem razpisu ostale neodane, jih bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč po končanem razpisu oddajala pod enakimi pogoji, le da se bodo stroški priprave in komunalne opreme tekoče valorizirali v skladu s sprejetim odlokom na občinski skupščini dne 30. 1. 1986.

Številka: S-456-012/86-9
Datum: 4. 2. 1986

SKLAD STAVBNIH ZEMLJIŠČ
OBČINE NOVO MESTO

Na podlagi 51. člena zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list SRS št. 18/84) ter 9. in 11. člena odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem (Skupščinski Dolenjski list št. 17/80)

OBJAVLJA

Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto po sklepu komisije za oddajo stavbnih zemljišč, sprejetem na seji dne 4. 2. 1986,

JAVNI RAZPIS

za oddajo stavbnega zemljišča za gradnjo individualne stanovanjske hiše z zakloniščem v soseski po ZN Bršljin — severni del, in sicer:

— lokacija št. 70, ki leži na zemljišču parc. št. 150/24, 150/46, 645/13, vse k. o. Bršljin, v izmeri 837 m².

Odškodnina za zemljišče znaša 685 din/m².
Prispevek k stroškom priprave in komunalne opreme znaša za lokacijo 1.654.776 din.

Vsak graditelj bo moral posebej plačati še prispevek za priključitev na vodovod in kanalizacijo, prispevek za priključitev na telefonsko omrežje, elektroenergetski prispevek za odvzem električne energije, prispevek za spremembo kmetijskega zemljišča v gradbeno, zgraditi priključek objekta na: vodovod, kanalizacijo, telefon, elektriko, javno cesto, urediti lokacijo v skladu z zahtevki lokacijske odločbe s pridobitvijo projektov in gradbenega dovoljenja za graditev.

OSTALI POGOJI:

1. Prispevek k stroškom priprave in komunalne opreme ter odškodnino za zemljišča plača ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, v 15 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.
2. Ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, mora najkasneje v 15 dneh po ugotovitvi in obvestilu o ugotovitvi, da najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, skleniti pogodbo o oddaji stavbnega zemljišča, ker bo sicer zemljišče oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku.
3. Varščina, ki jo mora plačati ponudnik hkrati s prijavo, znaša 50.000 din.
4. Varščino mora ponudnik nakazati na žiro račun št. 52100-652-64082, Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto, in izkazilo o vplačilu priložiti prijavi.
5. Rok za dostavo prijave je vključno 15. dan po uradni objavi v Dolenjskem listu.
6. Prijave morajo biti v zapečatenih ovojnicah z oznako »Javni razpis«. Prijavo pošljite na naslov: SKLAD STAVBNIH ZEMLJIŠČ OBČINE NOVO MESTO, Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.
7. Ob odpiranju prijave bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč zahtevala od ponudnika na razpis dodatno dokumentacijo, če bo ta potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika po tem razpisu.
8. Vsa dokumentacija in ostali pogoji razpisa so interesentom na voljo pri Skladu stavbnih zemljišč občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.
9. V primeru, da bo za lokacijo več interesentov, ima med njimi prednost tista kategorija občanov, ki jih določa odlok o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem.

Številka: S-465-017/86-9
Datum: 4. 2. 1986

SKLAD STAVBNIH ZEMLJIŠČ
OBČINE NOVO MESTO

Na podlagi 51. člena zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list SRS št. 18/84) ter 9. in 11. člena odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem (Skupščinski Dolenjski list št. 17/80)

OBJAVLJA

Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto po sklepu komisije za oddajo stavbnih zemljišč, sprejetem na seji dne 4. 2. 1986,

JAVNI RAZPIS

za oddajo stavbnega zemljišča v zazidalni soseski Otočec za gradnjo 9 individualnih stanovanjskih hiš in 1 obrtne lokacije, in sicer:

I. Stanovanjske hiše

- lokacija št. 1 na parc. št. 160/1 v izmeri 624 m²
- lokacija št. 2 na parc. št. 160/2 v izmeri 634 m²
- lokacija št. 7 na parc. št. 160/7 v izmeri 729 m²
- lokacija št. 8 na parc. št. 160/8 v izmeri 725 m²
- lokacija št. 9 na parc. št. 160/9 v izmeri 705 m²
- lokacija št. 10 na parc. št. 160/10 v izmeri 783 m²
- lokacija št. 14 na parc. št. 160/14 v izmeri 742 m²
- lokacija št. 15 na parc. št. 160/15 v izmeri 1097 m²
- lokacija št. 16 na parc. št. 160/16 v izmeri 874 m²

II. Obrtna lokacija

- lokacija št. 87 na parc. št. 160/87 v izmeri 2516 m².

Odškodnina za stavbno zemljišče znaša 548 din za m².

Stroški priprave in delne komunalne opreme stavbnega zemljišča znašajo 2.410 din za m², razen za lokacije št. 15 in 16, za katere znašajo 2.148 din za m².

Pod delno komunalno opremo je zajeta kanalizacija, vodovod, nizkonapetostno električno omrežje brez javne razsvetlave in ceste (samo zemeljska dela in prva plast tampona).

Nizkonapetostno omrežje za lokacije 2, 14, 15, 16 in 87 bo zgrajeno šele, ko bodo kupci teh lokacij uredili zemljišča lastnih lokacij, ki ležijo med cesto, in objekti do take stopnje, da bo možno položiti zemeljski električni kabel.

Vsak graditelj bo moral še posebej plačati prispevek za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča za površino, ki jo ima posamezna lokacija, elektroenergetski prispevek v odvisnosti od moči vhodnih varovalk, na svoje stroške zgraditi priključke na komunalne naprave (ceste, vodovod, kanalizacija, telefon, elektrika), urediti okolico objekta v skladu z lokacijskim in gradbenim dovoljenjem ter tehnično dokumentacijo ter sofinancirati izgradnjo manjkajočih komunalnih naprav, ki so še potrebne v tej soseski (dograditi ceste s pločniki v asfaltni izvedbi, zgraditi javno razsvetljava, telefonsko omrežje, peš poti, igrišča in javne zelenice).

Če organizacija združenega dela, v kateri interesent dela, ne združuje sredstev za komunalno opremo soseske po posebnem samoupravnem sporazumu, bo interesent dodatno plačal še vrednost nepovratnih vlaganj v komunalno opremo 332 din za m².

Prednost pri nakupu lokacij za gradnjo individualnih hiš imajo krajani KS Otočec in tisti, ki so zaposleni v KS Otočec, med njimi pa tisti, ki jih določa odlok o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem.

Prednost pri nakupu obrtne lokacije imajo obrtniki, ki se že ali pa se bodo ukvarjali z obrtno deficitarno djavnosti v KS Otočec, in pa tisti, ki v povezavi z organizacijami združenega dela ali samostojno izvažajo.

OSTALI POGOJI:

1. Stroške priprave, delne komunalne opreme ter odškodnino za stavbno zemljišče plača ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, v 15 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.
2. Ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, mora najkasneje v 15 dneh po ugotovitvi in obvestilu o ugotovitvi, da naj-

bolj izpolnjuje razpisne pogoje, skleniti pogodbo o oddaji in ureditvi stavbnega zemljišča, ker bo sicer zemljišče oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku.

3. Varščina, ki jo mora plačati hkrati s prijavo, znaša 50.000 din. Varščina se kasneje vstope v kupnino in obračuna. Ponudnik, ki bo izbran, pa bo sam odstopil, varščine ne bo dobil vrnjene.
4. Varščino mora ponudnik nakazati na žiro račun št. 52100-652-64082 — Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto in dokazilo o plačilu priložiti prijavi.
5. Rok za vložitev prijave je vključno 15. dan po uradni objavi v Dolenjskem listu.
6. Prijave morajo biti v zapečatenih ovojnicah z oznako »Javni razpis — Otočec«, naslovljene na naslov: Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto, Novo mesto, Ljubljanska c. 2.
7. Ob odpiranju prijave bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč zahtevala od udeleženca razpisa dodatno dokumentacijo, če bo ta potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika po tem razpisu.
8. Vsa dokumentacija in ostali pogoji razpisa so interesentom na razpolago pri skladu Stavbnih zemljišč občine Novo mesto v Novem mestu, Ljubljanska cesta 2.
9. Kolikor bodo lokacije po tem razpisu ostale neodane, jih bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč po končanem razpisu oddala pod enakimi pogoji, le da bo stroške priprave in komunalne opreme tekoče valorizirala v skladu s sprejetim odlokom na občinski skupščini dne 30. 1. 1986.

Številka: S-465-011/86-9

Datum: 4. 2. 1986

SKLAD STAVBNIH ZEMLJIŠČ
OBČINE NOVO MESTO

Na podlagi 51. člena zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list SRS št. 18/84) ter 9. in 11. člena odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem (Skupščinski Dolenjski list št. 17/80)

OBJAVLJA

Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto po sklepu komisije za oddajo stavbnih zemljišč, sprejetem na seji dne 4. 2. 1986,

JAVNI RAZPIS

za oddajo stavbnega zemljišča za gradnjo servisnih paviljonov (obrtne lokacije) na Drski v Novem mestu, in sicer:

1. Lokacija št. 3, namenjena za frizersko dejavnost, na parc. št. 1051/1, travnik v izmeri 258 m².
Stroški priprave in komunalne ureditve znašajo 1.546.909,00 din. Odškodnina za zemljišče znaša 685 din/m².
  2. Lokacija št. 4, namenjena za krojaško ali čevljarstvo dejavnost na parc. št. 1051/2, travnik v izmeri 238 m².
Stroški priprave in komunalne ureditve znašajo 1.426.993,00 din. Odškodnina za zemljišče znaša 685 din/m².
  3. Lokacija št. 5, namenjena za urarsko dejavnost, na parc. št. 1051/3, travnik v izmeri 201 m².
Stroški priprave in komunalne ureditve znašajo 1.205.150,00 din. Odškodnina za zemljišče znaša 685 din/m².
- Vsak graditelj bo moral plačati še prispevek za priključek na vodovod in kanalizacijo, prispevek za priključek na telefon, elektroenergetski prispevek za odvzem električne energije, prispevek namesto gradnje zaklonišča, prispevek za spremembo kmetijskega zemljišča v gradbeno, zgraditi priključek na telefon, elektriko, kanalizacijo, vodovod in javno cesto, urediti lokacijo v skladu z zahtevami lokacijske dokumentacije in zgraditi objekt v skladu z zahtevki iz lokacijske odločbe s pridobitvijo projektov in dovoljenj za graditev.

OSTALI POGOJI:

1. Stroške priprave in komunalne opreme stavbnega zemljišča ter odškodnino za zemljišče plača ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, v 15 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.
2. Ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, mora najkasneje v 15 dneh po ugotovitvi in obvestilu o ugotovitvi, da najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, skleniti pogodbo o oddaji stavbnega zemljišča, ker bo sicer zemljišče oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku.
3. Varščina, ki jo mora plačati ponudnik hkrati s prijavo, znaša 50.000.— din.
4. Varščino mora ponudnik nakazati na žiro račun št. 52100-652-64082 — Sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto in izkazilo o vplačilu priložiti prijavi.
5. Rok za dostavo prijave je vključno 15. dan po uradni objavi v Dolenjskem listu.
6. Prijave morajo biti v zapečatenih ovojnicah ter označene z oznako »Javni razpis«. Prijavo pošljite na naslov: SKLAD STAVBNIH ZEMLJIŠČ OBČINE NOVO MESTO, Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.
7. Ob odpiranju prijave bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč zahtevala od ponudnika na razpis dodatno dokumentacijo, če bo ta potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika po tem razpisu.
8. Vsa dokumentacija in ostali pogoji razpisa so interesentom na voljo pri Skladu stavbnih zemljišč občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.
9. Kolikor bodo lokacije po tem razpisu ostale neodane, jih bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč po končanem razpisu oddajala pod enakimi pogoji, le da se bodo stroški priprave in komunalne opreme tekoče valorizirali v skladu s sprejetim odlokom na občinski skupščini dne 30. 1. 1986.

Številka: S-465-01/86-9

Datum: 4. 2. 1986

SKLAD STAVBNIH ZEMLJIŠČ
OBČINE NOVO MESTO

Komisija za delovna razmerja Mercator — DO Standard Novo mesto, Glavni trg 3

objavlja
prosta dela in naloge

1. več KV šoferjev C kategorije

za en gros skladišče Novo mesto

2. več NKV skladiščnih delavcev

za en gros skladišče Novo mesto.

Pogoji:

Pod 1: končana šola za poklicne voznike motornih vozil

Pod 2: končana osnovna šola in odslužen vojaški rok

Delovno razmerje bodo sklenili takoj ali po dogovoru, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom.

Pisne prijave pošljite v osemih dneh po objavi na naslov: M-DO Standard, Novo mesto, Glavni trg 3.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijave.

113/7-86

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 13. februarja — Katarina Petek, 14. februarja — Valentin Sobota, 15. februarja — Jurka Nedelja, 16. februarja — Julijana Ponedeljek, 17. februarja — Silvin Torek, 18. februarja — Simeon Sreda, 19. februarja — Julijan Četrtek, 20. februarja — Leon

LUNINE MENE

16. februarja ob 20.56 — prvi kravec

KINIO

BREŽICE: 14. in 15. 2. ameriški film Sahara, 16. in 17. 2. ameriški kriminalni film Smrtonosni laser, 18. in 19. 2. japonski film Poletno zapeljevanje.

maliglas

službo dobi

ŽELITE spremeniti delovno mesto, okolje, dom? Išče samostojno natakarico, priučeno kuharico in kmečko dekletko z veseljem do dela v gostinstvu. Javite se nam! Nudimo dober OD, dom in oskrbo v hiši. Gostilna Rožnik, Ljubljana, Cankarjev vrh.

ORODJARJA ali delavca, večšega dela na stružnici in frezarici, takoj zaposlim. Dane MIZIGOJ, Krško, C. 4. julija 98.

stanovanja

ZAMENJAM enosobno družbeno stanovanje v Piranu ob morju, primerno za vikend, za enako ali tudi garsonjero v Novem mestu ali bližnji okolici. Telefon (068) 24-226, v popoldanskih urah.

GARSONJERO ali enosobno stanovanje kupimo na območju Novega mesta ali Izole s širšo okolico. Ponudbe pod šifro: «STANOVANJE».

IŠČEM garsonjero ali sobo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (709/86).

motorna vozila

126 P letnik 80 prodam po ugodni ceni. Informacije 25-909.

UGODNO prodam 126 P letnik 77, zelo dobro ohranjen. Tel.: 26-416.

ZASTAVO 101 GT, letnik 1984, prodam. Ragovska 17, Novo mesto, po 15. uri.

126 P, letnik 1979, vozen, prodam. Tel. 43-812.

ZASTAVO 101 comfort, letnik 1981, prodam ali zamenjam za FIAT 750. Dol. Kamence 27, Novo mesto.

FIAT 750, letnik 1977, prodam. Rešetič, Prečna 66, telefon 23-497.

MERCEDES 1517 kiper, letnik 1969, prodam. Telefon (068) 85-130.

PRODAVA ZASTAVI 101 comfort, letnik 1980, in Z 750, letnik 1979. Tel. (068) 71-242.

Z 101, registrirano, prodam. Tel. 47-074, popoldne.

Po ugodni ceni prodam Z 750, letnik 1979, Rešetič, Groblje 3, Šentjernej.

PRODAM Z 750 LE, letnik 1984, november, registrirano do 4. 11. 1986.

CRNOMELJ: 13. 2. italijansko-francoski film Topli bratje, 14. in 16. 2. ameriški film Nemirna meja, 16. 2. nemški film Šest Švedinj z bencinske črpalke, 20. 2. film Neonska džungla.

KRŠKO: 13. 2. film Zvezdica zaspunka, 13. 14. in 15. 2. ameriški film Indiana Jones, 16. 2. ameriška komedija Kalifornijske lutke, 18. 2. italijanski film Ljudoželci amazonskega pragozda, 19. 2. ameriški film Peklenski pregon.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 13. 2. ameriški film Tretji človek, Od 14. do 16. 2. ameriški film Obsedenost, 17. 2. koncert, 18. in 19. 2. italijanski film Žena v ogledalu, 20. 2. ameriška komedija Izgubljeni Arthur.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 14. do 16. 2. ameriški film Bojevnik izgubljenega sveta, Od 17. do 19. 2. film Tined zerk.

SEVNICA: 13. 2. film Vročica ljubezni, 14. in 15. 2. film Okrutni Kaligula, 16. 2. film Seksi komedija poletne noči, 19. in 20. 2. film Ketring Sheri.

PRODAM kosilnico BCS in električni mikser za gnojivko. Anton Jazbec, Drožanje 13, telefon 82-588.

PRODAM traktor Zetor 4712. Franc Trbanc, Stara vas 14, Škočjan, tel. (068) 85-262.

PRODAM traktor IMT 560 in traktorsko frezo IMT 619. Janez Pleško, Otočec 40.

KOSILNICO BCS diesel prodam. Kralj, Dobrava 30, Škočjan.

prodam

PRODAM termoakumulacijsko peč. Cena 30.000.—. Informacije na tel.: 26-380 vsak dan od 17. — 21. ure.

PRODAM smrekove deske debeline 25 mm. Beg Ana Gor. Sušice 3.

RAZTEGLJIV TROSED z dvema foteljama, harmoniko (96-basno) in fotoaparatom Zenit ugodno prodam. Tel. (068) 22-067.

PRODAM nekaj suhih hrastovih desk (5 cm) in mlatilnico s čiščenjem. Jože Selak, Dobrava 19, Škočjan.

PRODAM 3 t sena. Anton Hočevar, Grmovlje, Škočjan.

PRODAM nov pomivalni stroj MIELE. Informacije na telefon 24-030, popoldne od 15. ure dalje.

PRODAM zamrzovalno omaro (200 l) Bauknecht. Lado Černe, Prvomajska 19, Šentjernej.

PRODAM suhe hrastove deske debeline 4 cm. Telefon 26-904.

PRODAM diatonično harmoniko in traktor Ursus 35, nov. Telefon (068) 44-578.

PRODAM mlado kravo, brejo 8 mesecev. Franc Primc, Koroška vas 20, Stopiče.

TELICO, brejo 6 mesecev, prodam. Janez Kulovec, Uršna sela 119.

ZAMENJAM 14-colski voz, staro leto, za težega (16 col). Janez Gazvoda, Potov vrh 9, Novo mesto.

ITALIJANSKI OTROŠKI športni voziček, moško kolo (5 prestav), žensko poročno obleko številka 37 prodam. Telefon 26-248.

PRODAM še nenošeno krzveno jakno (nutrija) št. 38-40. Naslov v upravi lista (707/86).

NUJNO prodam rabljeno dobro ohranjeno pohištvo za dnevno sobo, spalnico in otroško sobo. Informacije po 18. uri na tel. 25-660.

PRODAM dobro ohranjeno dnevno sobo. Djordjevič, Cesta herojev 29 a, Novo mesto.

SENO, koruzo in krompir prodam. Križman, Malence 18, Kostanjevica.

KOMPLETNO dnevno sobo prodam. Darovec, Šukljetoja 14, Novo mesto.

PRODAM zamrzovalno skrinjo Gorenje (310 l). Jože Plavec, Prečna 2, Novo mesto.

PRODAM kuhinjo Orhideja natural, staro 4 mesece. Tel. 57-713.

PRODAM rustik kamin peč, čisto novo. Ivan Kastelic, Vrh pri Ljubnu 10, Novo mesto.

ZLATO za zobe prodam. Informacije na tel. 22-992, vsak dan.

PRODAM »lederov«-zapravljivček, obnovljen, na gumi kolesih, in hidravlične zavore, motorno škripilnico Stihl 17. Dol. Kamence 27, Novo mesto.

PRODAM 126 P, star 3 mesece, in 130 kg težkega prašiča. Dragan, Štamberg 6, Trebelno.

ZIMSKI PLAŠČ številka 48 in zimske škornje številka 38 prodam. Telefon 21-644.

KRZNENO PLAŠČ (nutrija) nov, številka 44, nujno in zelo ugodno prodam. Tel. 69-790.

PRODAM skobeljni stroj širine 60 (z debelinko) in cirkular z električnim motorjem (10 KM), Medic, Drska 48, tel. 21-054.

PRODAM krzveno jakno (kožliček) številka 38, Alenka Atešček, Na Tratah 20, Novo mesto, tel. 22-903.

PRODAM 4 t koruze v zrnu ali storžih. Telefon (068) 58-769. Kličite zvečer!

UGODNO prodam skoraj novo harmoniko CFB Melodija Mengeš, Martin Šalomon, Mali Kamen 28, 68281 Senovo.

kupim

KUPIM trosilechlevskega gnojja SIP — Šempeter, Anton Liseč, Lukovec, 68294 Boštanj.

KUPIM rabljen pisalni stroj. Tel. 20-476.

KUPIM nov ali zelo malo rabljen traktor Ursus (60 KM). Telefon (068) 85-262.

KUPIM rabljen pisalni stroj. Ponudbe na telefon 24-976, Stankovič.

posest

PRODAMO vseljivo hišo z gospodarskim poslopjem in 2 ha zemlje pri Mokronogu. Lepa lega, asfalt do hiše, primerno tudi za manjšo obrt. Informacije na tel. (068) 21-517.

PRODAM 3500 m² zemljišča, primernega za gradnjo, v bližini Sevnice. Zamenjam tudi za novega golfa, Bojan Kranjc, Planinska cesta 64, Sevnica.

GRADBENO PARCELO z začetno gradnjo prodam v Cerkljah ob Krki. Telefon 61-525, vsak dan od 15. ure dalje.

TRAVNIK (81 a) ob cesti Trebnje — Rače selo prodam. Rebernik, Rimska c. 11, telefon 44-543.

NEDOKONČANO družinsko hišo (zaprt) ob gozdu, 2 km od zdravilišča Dolenjske Toplice in blizu Krke, na sončni legi, prodam. Ponudbe na telefon (068) 22-967, v večernih urah.

PRODAM zazidljivo parcelo (1560 m²) v Šmarjeških Toplicah. Električna voda na parceli, asfalt do parcele, Jamšek, Šmarješke Toplice.

prodam

V Novem mestu kupimo stanovanjsko hišo. Cenjene ponudbe z natančnejšim opisom in uradno cenitvijo pooblaščenega cenilca pošljite na naslov: NOVOLES — TOZD TPP, Trdinova 45, Novo mesto, informacije na telefon 22-521 int. 13.

111/7-86

razno

OBRTNIKI! Drobno delo vzamem na dom. Naslov v upravi lista (706/86).

OČKA z dvema sinoma (18 in 10 let), ločen, že dalj časa v tujini, išče mamico, ki je tudi nesrečna v življenju. Šifra: «OSAMLJEN V TUJINI».

IŠČEMO mlajšo upokojenko za družabništvo starejši osebi. Hrana in stanovanje zagotovljena. Naslov v oglašnem oddelku (708/86).

DNE 6. februarja 1986 sem izgubila velik zlat prstan z vijoličasto bункico v Novem mestu — Kandija. Poštenega najditelja čaka nagrada. Tel. (068) 22-871.

KITARIST z opremo išče narodnozabavno skupino za redno igranje. Telefon 56-654.

VDOVEC, star 48 let, brez obveznosti, želim spoznati družico do 45 let starosti za gospodinjstvo. Imam dobro službo ter lastno hišo z vrtom. Če se bova čustveno ujela, ji ne bo žal. Oglasite se v uredništvu Dolenjskega lista na naslov: «LEPA JESEN».

čestitke

Dobri in skrbni mami, stari mami in prababici FRANČIŠKI BOLTEZ, po domače ŠANOVI iz Gabrja pod Gorjanci, želijo za 80. rojstni dan še mnogo zdravih in srečnih let v krogu domačih sin Tone, hčerke Francka, Marija, Rozka in Anica z družinami, 18 vnukov in 12 pravnukov, ki pošiljajo prababici 80 poljubov.

Dragemu očetu, dedku in pradedku ALOJZU KOVAČIČU iz Birčne vasi iskrene čestitke za 88. rojstni dan z željo, da bi bil zdrav še vrsto let. Sinova Jože in Vinko, hčerke Lojzka, Reza, Štefka in Marija z družinami. Vnučki in pravnuki pa mu pošiljajo 88 poljubčkov.

Dragima mami in atu MATKO iz Malih Poljan pri Škočjanu za 25. obletnico poroke želimo vse lepo, predvsem pa veliko zdravja in skupnega razumevanja. Hčerki Jožica z družino in Metka, sin Franci, stara mama, Janja in Tjaša pa jima pošiljata koš poljubčkov.

Nasemu ljubemu očetu FRANCU KUMLUJU iz Dolnjega Kota 6 pri Dvoru želijo vse najlepše in najboljšje za njegov 84. rojstni dan hčerke Ana, Fani in Pavla z družino, mamo pa lepo pozdravljajo.

obvestila

HITRO, POCENI IN Z GARANCIJO, popravljam vse gospodinske stroje in elektromotorje. Tel. 25-393 od 16.—22. Se pripravljamo!

OBVEŠČAM, da sprejemam naročila za 4-tedenske piščance, bele, rjave, grabaste. Jablan 23, Mirna peč. 105/7-86

POPRAVEK

Pri zahvali za RUDOLFA FINKA, ki je bila objavljena v 5 številki, je bila pomotoma izpuščena zahvala DO Gorjanci. Se opravičujemo!

SPET SREČANJA

TREBNJE — Otroško literarno revijo Srečanja, kjer skupaj izdajajo kulturna skupnost in izobraževalna skupnost ter Zveza kulturnih organizacij občine Trebnje bodo predstavili ta teden. Izdaja te revije, v kateri so objavljeni prispevki učencev osnovnih šol iz vse občine, je posvečena kulturnemu prazniku.

SLOVENSKI OKTET VELIKO NASTOPA

LJUBLJANA — Slovenski okteti, ki slavi letos 35-letnico uspešnega dela, je pripravil za koncerte ob slovenskem kulturnem prazniku izbran spored slovenskih umetnih in ljudskih pesmi in z njim gostoval v raznih krajih. Eden od pokroviteljev, ki oktetu omogočajo delovanje je tudi ribniški Riko.

emona dolenjka n. sol. NOVO MESTO

Ugoden nakup v prodajalnah Emona Dolenjka od 15. do 25. februarja 1986

v prodajalnah z živili:

— vino namizno belo 1/1	291 din kom.
— keksi Lili 300 g	170 din
— mesni narezek Carneks 200 g	87 din
— sardine v slem. olju 125 g	97 din
— sok jabolčni 1/1 s stekl.	128 din
— sok breskva 1/1 s stekl.	201 din
— sok hruška 1/1 s stekl.	192 din
— sirup višnja 1/1	227 din
— sirup malina 1/1	224 din

v prodajalnah s tekstilom:

Tekstil Novo mesto, Manufaktura Novo mesto, Blagovnica Trebnje, Oplačila Mokronog in Blagovnica Črnomelj. Ugodne cene in trimesečna brezobrestna posojila za:

- posteljno perilo
- odeje
- brisače
- namizne prte
- kuhinjske krpe

Se priporočamo!

MERCATOR KZ — TOZD TRGOVINA NA DROBNO, METLIKA

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge:

1. ČISTILKE POSLOVNIH PROSTOROV

pod naslednjimi pogoji:

- končana osnovna šola
- delovno razmerje za nedoločen čas, s 45-dnevnim poskusnim delom

Kandidati naj oddajo vloge v roku 8 dni na naslov: MERCATOR KZ — TOZD TRGOVINA NA DROBNO, 68330 Metlika, CBE 57, ali se osebno oglasijo.

116/7-86

PLETENINA, proizvodnja trikotajnih izdelkov, p. o., Ljubljana, Zaloška 14,

po sklepu komisije za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge in vabi k sodelovanju

DELAVKO ZA PRIPRAVLJANJE IN KUHANJE JEDIL V DE SODRAŽICA

Pogoji:

- 3-letna šola gostinske smeri — kuhar
- 2 leti delovnih izkušenj
- opravljen izpit higienskega minimuma
- delo v dveh izmenah
- 2 meseca poskusnega dela

Za objavljeno delo se sklepa delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Prijave z dokazili sprejema PLETENINA, p. o., proizvodnja trikotajnih izdelkov, Kadrovska služba, Ljubljana, Zaloška 14, 8 dni po objavi. Kandidate bomo pisno obvestili v 15 dneh po končanem sprejemanju ponudb.

103/7-86

Instalaterstvo IVAN PEČARIČ, Krško,

objavlja prosta dela in naloge

instalaterja centralnega ogrevanja

Pogoji:

1. kvalificiran instalater,
2. priučen instalater,

Vloge pošljite ali se osebno zglasite na naslov: Ivan Pečarič, Tomšičeva 2, Krško, ali javite na telefon 068 71-858.

105/7-86

DOLENJSKI LIST

IZDAJA DIC, toz Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.

UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Rja Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Anton Jakše (vodja novinarskega servisa in EPS), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 80 din. Letna naročnina 3.000 din. Za delovne in družbene organizacije 6.000 din, za tujino 20 ameriških dolarjev oz. 50 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) — Devizni račun 52100-620-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 900 din, za razpise, licitacije ipd. 1.200 din, 1 cm na prvi ali zadnji strani 1.800 din. Vsak mali oglas do 10 besed 600 din, vsaka nadaljnja beseda 60 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov: Dolenjski list 68001 Novo mesto, Germova 3, p. p. 33, telefon uredništva (068) 23-606 in 24 -200, telefon novinarskega servisa 23-610, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka 24-006. — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, toz Grafika, Novo mesto — Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

Zopet ptičice bodo pele in rožice cvetele, naša ljubljena Jožica pa v grobu spi in je petje ptiček ne prebudi.

V SPOMIN

15. februarja bo minilo štiri leta, odkar nas je komaj v 47. letu starosti zapustila naša draga žena, mama, hčerka, sestra in teta

JOŽICA BAJUK

roj. Vidmar na Kalu pri Semiču iz San Francisca

Vsem, ki se je spominjate, ji prinašate rože in svečke na grob, prisrčna hvala!

VSJ NJENI San Francisco, San Ramon, Kal pri Semiču

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je 3. februarja zapustila naša draga mama in stara mama

TEREZIJA ŽUKOVEC

iz Dolenjskih Toplic 142,
rojena v Vavpči vasi pri Dobrniču

Zahvaljujemo se prijateljem, znancem in sosedom, ki so nam izrazili sožalje, pokojnici darovali cvetje in vence in jo spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se ZZB in drugim DPO v KS Dolenjske Toplice, pevskemu društvu »Maks Henigman« iz Dolenjskih Toplic, godbi DO Novoles iz Straže, govornikom Slavku Klančičarju in Faniki Horvat, ki sta tako lepo in toplo opisala življenjsko pot naše drage pokojnice, kot tudi družinam Vinka Udoviča in Toneta Strniša za nesebično pomoč pri organizaciji pogreba. Zahvala osebju oddelka za pljučne bolezni Splošne bolnice Novo mesto za trud v času bolezni. Posebna zahvala upravi in osebju Doma starejših občanov v Šmihelu za večletno skrb in nego. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sin Jože z vso družino

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 56. letu starosti zapustil dragi mož, očim, brat in stric

JAKOB ŠTUPAR

Dol. Vrh 2

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti ter mu poklonili toliko vencev in cvetja. Hvaležni smo GD Vrhe, ZZB Svetinje, kolektivom Surovine Trebnje in govorniku Martinu Ojsteršku, Trimu Trebnje, Autocommercu Ljubljana in Zdravstvenemu domu Trebnje ter pevcem iz Dobrniča. Hvala tudi družinam Krivčevih, Radličevih in Gračjevih za vso pomoč.

Žalujoči: žena Joži z otroci, bratje Silvester, Adam, Jure in sestre Ani z družinami ter Pavla in Vera

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je nenadoma zapustila naša draga žena, mama, sestra in teta

TONČKA AHMIČ

roj. Unetič
iz Kostanjevica

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, bližnjim sosedom in vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo osebju Zdravstvenega doma v Kostanjevici, dr. Tothovi in dr. Frlanu za dolgoletno zdravljenje. Lepa hvala organizaciji ZZB Kostanjevica, Društvu upokojencev, govornikom, Kostanjeviškemu oktetu, godbi iz Krškega in praporščakom. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

VSI NJENI

ZAHVALA

V 77. letu nas je nenadoma zapustila naša ljubljena mama, stara mama, sestra in teta

ALOJZIJA BEVC

iz Zabukovja 14 pri Šentrupertu

Od nje smo se poslovili 6. februarja 1986 na šentruperskem pokopališču. Pristrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so se od nje poslovili, jo spremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje in nam izrazili sožalje. Prav tako se zahvaljujemo osebju Doma starejših občanov iz Novega mesta, SOZD MERX Celje — DSSD, DO TKANINA Celje, Tovarni zdravil Krka — sindikatu DSD in KSS ter IGD, društvu upokojencev Šentrupert ter duhovniku in pevcem za opravljeni obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

Nepričakovano je v 39. letu za vedno prenehalo biti plemenito srce dragega moža, skrbnega očka, sina in brata

ALOJZA ŠVAJGERJA

s Trebeža

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, številnim prijateljem in znancem, ki ste nas tolažili, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali toliko vencev in cvetja, ter vsem, ki ste dragega pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi prerani zadnji poti. Najlepše se zahvaljujemo za vso pomoč kolektivu Agrokombinata Krško DO Meso Kostanjevica in Emona Posavje — PE Izbira Brežice, učiteljem, učencem 8. r. in 5. b. razreda OŠ Artiče, dr. Pogačarju iz Krškega, internemu oddelku splošne bolnice Novo mesto, Kliničnemu centru za interno intenzivno medicino Ljubljana, govornikom za besede slovesa, pevcem iz Artič za zapete žalostinke in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Neutolažljivi žena Tončka ter sinova Mitja in Slavko in vsi njegovi

*Ljubil si življenje,
ljubil si svoj dom,
a v strašnem trpljenju
odšel si v večni dom.*

ZAHVALA

V 61. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, stari oče, brat, tast, zet in stric

JURIJ HUDAK

iz Sečjega sela 15

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem za pomoč in tolažbo v težkih trenutkih, za podarjene vence in cvetje ter spremstvo na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo DO Novoteks Vinica, Iskra Semič, GOK Črnomelj, Petrol Brežice, Črnomelj, Metlika, Semič, Vinica, ZB Vinica, GD Vinica, govornikom za poslovlne besede ter župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: sinovi Jurica, Marjan, Bogomir, hčerki Anica in Ivanka z družinami, brat, sestre in ostalo sorodstvo

*Utihnil je tvoj glas,
zdaj le tišina je okoli nas,
a v srcu tvoj spomin živi,
vedno večji —
povsod si z nami ti.*

V SPOMIN**FRANCU LAHU**

iz Hrastja pri Mirni peči

12. februarja mineva leto, kar si mnogo prezgodaj za vedno zapustil svoj dom, ki si ga tako ljubil, in nas pustil same v tihi bolečini. Vsem, ki so te imeli radi, ti krasijo prerani grob in prižigajo sveče, iskrena hvala!

VSINJEGOVI

V SPOMIN

14. februarja bo minilo žalostno leto, kar nas je zapustila ljuba sestra in teta

MARIJA KRIVEC

iz Šentjurja 1

Še enkrat se zahvaljujem vsem, ki ste mi pomagali ob njeni smrti in na njen grob prinašate cvetje in prižigate svečke. Hvala tudi vsem tistim, ki ste mi v tem težkem letu kakorkoli pomagali.

Žalujoča: sestra Zali

V SPOMIN

13. februarja mineva drugo leto praznine, odkar nas je zapustil naš dragi

MILAN VRANIČAR

Slamna vas 14 pri Metliki

Tolažba ena nas krepi, da gremo vsi k večnosti.

Žalujoči: vsi tvoji

*Če bi ljubezen govorila,
solza mrtve bi budila,
ne bi tebe, ljuba mama,
črna zemlja krila.*

V SPOMIN

15. februarja bo minilo dve leti, odkar nas je za vedno zapustila naša ljuba mama

ANA HUDAK

iz Sečjega sela

Hvala vsem, ki se je spominjate

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega ata, starega ata in dedka

ANTONA HRASTARJA

iz Bršljina v Novem mestu

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste se od njega osebno poslovili, nam izrekli sožalje in pokojnega spremili na zadnji poti. Hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ga boste ohranili v lepem spominu.

Njegovi otroci: Evstan, Sonja, Peter, Iza, Jelka, Poldi in Cirila

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je zapustil mož, oče in stari oče

FRANC PAVLIN

Dol. Gradišče 10

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo gospodu kaplanu za obiske pri njem in lepo opravljeni obred. Lepa hvala Šentjernejskemu oktetu, darovalcem cvetja, sorodnikom, vaščanom in vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani.

Žalujoči: vsi njegovi

Zelena zmaga?

Da bo predvsem nadvse boleča in odmevna belokranjska izkušnja s Krupo kar pri pričipometla z vsem onesnaževanjem in zastrupljanjem narave, niti ni bilo pričakovati. Vendar je ta in še nekaj lanskih pravih ekoloških katastrof v Sloveniji le premnoge pustila preveč ravnodušne in jih premalo naučila. Večinoma se še naprej vse odvija po ustaljenih navadah. Z veseljem pa lahko zapišemo, da se je ekološka zavest le okrepila in da se očitno še krepi. Morda se bo zato dalo preprečiti kakšen ekološki zločin.

Enega, zelo verjetno zastrupitev naše reke Krke s fenoli že prizivir, se je lani vendarle dalo preprečiti.

Novembra lani je v Novo mesto in na Dolenjsko, bolj po naključju kot ne, prišel iz

naše prestolnice glas o predlogu, naj bi Komunalno podjetje Grosuplje v svojo čistilno napravo sprejemalo odplake kemične tovarne Fenolit iz Borovnice. Kdove kako bi se zadeva razpletla, če na seji strokovne komisije za oceno stanja in ukrepanje ob nizkem vodostanju Ljubljane ne bi povzdignil glasu predstavnik Emone, ki v ribogojnici na Dvoru vzredi odloženo, zadeva pa je po zaslugi Emoninega nasprotovanja in nedoseženega soglasja na srečo prišla na dan. Izvršna sveta občin Grosuplje in Novo mesto sta takoj zatem kljub nekaterim pritiskom z vrhov odločno rekla ne za čiščenje fenolnih odplak v Grosupljem. Upajmo, da je ta zadeva zares zaključena in da zmaga ni le začasna.

Na zboru združenega dela in zboru občin v republiški skupščini je skupina delegatov iz novomeške občine 18. decembra lani postavila delegatsko vprašanje o tem problemu. Glasilo se je — skrajšano — takole: »Delegati občinske skupščine Novo mesto smo presenečeni ob novice, ki je bila objavljena v Dolenjskem listu in Delu 21. novembra, da potekajo razgovori med Komunalnim podjetjem Grosuplje in Fenolitom iz Borovnice pri Ljubljani o čiščenju odpadnih voda iz proizvodnje fenolita, za katere je znano, da vsebujejo visoke koncentracije fenolov. Ne dvomimo o tem, da se odpadne vode, ki vsebujejo fenole, lahko očistijo na bioloških čistilnih napravah, postavlja pa se vprašanje, ali je čistilna naprava v Grosupljem sposobna oziroma prirejena za čiščenje takih voda in ali bo to tu opravljeno s tako imenovanim razredčevanjem. Poleg tega pa najbrž ni

zagotovila o strokovni usposobljenosti delavcev, ki upravljajo s čistilno napravo... Lokacija grosupeljske čistilne naprave je v povodju reke Krke, ki ima kraško hidrografijo in je prav zaradi tega toliko bolj občutljiva, zato je potrebno vse posege v prostor predhodno strokovno preveriti. Poleg tega je samo na območju občine Novo mesto v neposredni bližini reke Krke 36 vodnih virov (2 sta že zajeta za vodooskrbo), pri čemer ni upoštevan Tomičev izvir pri Dvoru, ki ga dolgoročno načrtujemo izrabiti kot regionalno pomemben vodni vir za vodooskrbo.

S planskimi dokumenti Slovenije, prav tako pa tudi občine Grosuplje in Novo mesto, načrtujemo nadaljnjo turistično rekreacijsko izrabo zgornje doline reke Krke... V občini Novo mesto je že od leta 1969 dolina Krke razglašena kot krajinski park, predlog republiškega zavoda za varstvo narave in kulturne dediščine pa je, da se reka Krka z vsemi njenimi značilnostmi razglasi kot naravni spomenik nacionalnega pomena... O tej problematiki smo delegati razpravljali in sklenili postaviti naslednja vprašanja: Protestiramo, da se tako pomembne odločitve sprejemajo v ozkih krogih brez sodelovanja vseh prizadetih, in sprašujemo, ali je čiščenje nevarnih in škodljivih odpadnih snovi na kraškem območju strokovno sprejemljivo? Kdo je dal pobudo za takšen način reševanja odpadnih voda iz Fenolita? Koliko časa bo trajalo predvideno čiščenje in ali je možno popolnoma izključiti nevarnost za reko Krko in doseči rezultate, ki bodo ustrezali strokovnim navodilom?»

Odgovori, ki jih je dal pomočnik predsednika republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora Janez Kokalj, so za reko Krko in za vse nas spodbudni, povedo pa tudi marsikaj o možnem in resničnem obnašanju neke tovarne do (ne)varovanja okolja, posebno še, če ima dovolj močnega ali vplivnega varuha. Vodnogospodarski inšpektor občine Vrhnika je že marca 1983 izdal Fenolitu odločbo, s katero ji je naložil izvedbo sanacijskega programa za preprečitev nadaljnjega izpuščanja nevarnih in škodljivih snovi iz tehnološkega postopka v Ljubljano. Janez Kokalj je povedal, da je Fenolit po tem naredil že vrsto izboljšav in ukrepov za zmanjšanje oziroma popolno odpravo onesnaženih odpadnih voda iz tehnološkega procesa, a sanacija še ni zaključena. Ob kritičnem položaju na Ljubljani, ki je nastal v lanskem dolgem sušnem obdobju, je moral Fenolit popolnoma prenehati z izpuščanjem s fenoli obremenjenih voda v reko, 18. novembra pa je vodnogospodarski inšpektor tudi izdal odločbo, s katero Fenolitu prepoveduje izpuščanje odpadnih voda v reko, če so obremenjene nad dopustno koncentracijo.

Ob vsem tem je Fenolit iskal možnost za odpravo preostalih odpadnih voda, dokler sam ne bi v celoti rešil tega problema. Ena od možnosti je bila čistilna naprava v Grosupljem. Po predhodni strokovni konzultaciji s Kemijskim inštitutom Boris Kidrič, ki za tovarno išče dokončno možnost čiščenja odpadnih voda, in s projektantom čistilne naprave v Grosupljem je Fenolit naslovil prošnjo na Komunalno podjetje Grosuplje, konec oktobra 1985 pa še prošnjo republiškemu komiteju za varstvo okolja za vodnogospodarsko soglasje za začasno čiščenje odpadnih voda v Grosupljem. Slednji je odgovoril, da bo lahko obravnaval njihovo prošnjo, če bo tovarna predložila izjavo upravljalca čistilne naprave, strokovno podprt dokaz, da odpadne vode ne bodo onesnaževale voda reke Krke, izjavo projektanta čistilne naprave o njenih zmožnostih za to »delo« in stopnjo varnosti ter dokončni sanacijski program Fenolita z roki, do kdaj bo tovarna sama uredila čiščenje vseh odpadnih voda.

Fenolit je kmalu predložil vso zahtevano tehnično dokumentacijo in strokovno mnenje, ki je bilo povsem »naklonjeno« čiščenju odpadnih voda Fenolita na čistilni napravi v Grosupljem. Strokovnjaki so tudi praktično povsem izključili možnost nevarnosti za vodo reke Krke. Ni pa mogel predložiti soglasja upravljalca čistilne naprave, ki ga je republiški komitej za varstvo okolja zahteval prav zato, da bi preprečil sprejemanje tako pomembne odločitve v ozkih strokovnih krogih. Soglasje lahko da upravljalca čistilne naprave šele na osnovi soglasja občinskega izvršnega sveta, tukaj torej grosupeljskega. Tega pa — naj nam strokovnjaki, avtorji pozitivnega mnenja, oprostijo za »na srečo« —, kot je bilo že povedano, ni bilo, zato republiški komitej tudi še ni sklical vodnogospodarske razprave in »o zadevi še ni odločeno«. Zato smo na začetku zapisali, da upamo, da zmaga ni le začasna. Naj zaključimo, da je Fenolit 21. novembra lani pisal tudi v podjetje Tehnik tozdr Komunalne storitve Škofja Loka, kako bi bilo z možnostjo čiščenja fenolnih odplak pri njih. Odgovor, negativen, so dobili v štirih dneh. Podobno so storili v Domžalah. Upajmo, da se Fenolitu ne bo kje uspelo »prethotapiti«, pa naj bo to za njih še tako težko. Upajmo zaradi narave, ki jo z že občudovanja vredno vztrajnostjo uničujemo in si režemo korenine.

ZDENKA LINDIČ—DRAGAŠ

13. 2. '86

3

PRILOGA

»NI MI VŠEČ TA MAJHEN AVTO«

Agencija Tanjug nam je iz Washingtona poslala novico, da je bil Zastavin jugo po dobrodošlici in pohvalah, kakršnih na tamkajšnjem zelo zahtevnem avtomobilskem trgu že dolgo niso slišali, doživel tudi prve graje. Nekatere med njimi so tako neposredne, temeljite in take teže, da se je morala naša osrednja informativna ustanova med navajanjem nevspešnih podrobnosti, ki so jih nizali bojda jeklenih žrebcev navajeni ameriški avtomobilistični časnikarji, odeti v že zelo obrabljen plašč domoljubne ogorčenosti. Slednji nima običajno nič skupnega z objektivnostjo, je pa vedno prave barve. Za kaj gre?

Tanjug na primer trdi, da je avtomobilski strokovnjak časopisa Washington Post (zelo rad ga je bral predsednik Nixon) pisal o naši nacionalni dragotini z besedami, ki za ocenjevanje avtomobilov niso ravno običajne. Članek o jugu ima naslov »Ni mi všeč ta majhen avto«, naprej pa o vozilcu trdi, da je »neusmiljeno neudobno«, zelo hrupno, da trese in poskakuje in da bi ga bilo treba zaradi tega »dodatno opremiti še s tabletami proti morski bolezni«. Podobno neposreden je tudi avtomobilski preizkuševalec v februarški številki revije Consumer reports, nekakšnega biltena za zaščito ameriških potrošnikov, ki ga bere na milijone ljudi in bi ga morda kazalo uvesti tudi v nekaterih bolj demokratičnih državah.

Tanjugov poročevalec je v svoji avtomobilski neprosvetljenosti ogorčen nad stavkom, ki malčku iz Kragujevca očita, da so »nožne komande ena blizu druge« in da so »naprave poleg volana preblizu skupaj«. Ko grdi in zlonameri Američan neha iskati dlako

v jajcu, se mu zapiše, da so pospeški juga v redu in da je vžig zelo dober, nato pa ga spet obsede zli duh, saj pravi, da je pogonska transmisija našega izvoznega ponosa ena najslabših, kar jih je srečal v zadnjih letih, da je ekonomičnost avtomobila precej pod ravni, ki bi jo pričakovali od tako majhnega avtomobila. Skratka: avtor zagotovo zelo branega besedila v reviji ameriških potrošnikov trdi, da nizka cena (3990 dolarjev) ni zadosten razlog za nakup juga, saj so ugotovili, da je avtomobil iz Jugoslavije precej slabši od vseh majhnih avtomobilov, ki so jih testirali v zadnjih letih.

Zakaj v časih, ki terjajo spodbudno, poletno pisanje, ponavljam te nerazveseljive besede? Še zdaleč ne zato, ker bi mi, Slovenci, bratom Srbom po stari slovenski navadi »naj sosedu krava crkne« privoščili morebitno katastrofo v Ameriki. V 40 letih opreznosti čez plotove smo se

YU-GO
home!

že naučili, da za sosedovo Sivko kaj rada stegne parklje tudi naša Liska. Povedal bi rad samo to, da je Tanjugova ogorčenost popolnoma odveč, po svetu in celo pri nas je splošna navada, da se o avtomobilih piše, kakšni so. Avto pač ni državniški obisk, ki ga lahko zaviješ v lepe nevsebinske puhlosti.

Nihče ne more zanikati, da je Jugoslovane v objektivni in trdi svet avtomobilizma pripeljala revija Avto. In glej, ravno ona v delu super testa juga (Avto, 15. marca 1983) poleg kasnejših ameriških pohval (dobri pospeški, odlični vžig) omenja tudi pomanjkljivosti. Nekatere so tako strahotne, da si jih v rubriki z delno političnimi ambicijami komajda upam ponoviti, saj bi mi kdo utegnil očitati, da avtov lačne ljudi odvračam od nakupa juga. Revija Avto namreč med drugim za testni jugo navaja, da dva blažilnika puščata olje, črpalka za gorivo ne tesni, žarnica v desnem žarometu ne gori, ključavnica volana nima električnega stika, zaklop desnega varnostnega pasu se je razletel, brisalnika prednjega stekla se snemata, gretje ne deluje, motor neenakomerno teče, popustili so vijaki pedalov za plin in zavore, po 15.000 prevoženih kilometrih ni še nikomur uspelo uravnovešiti gum do te mere, da volan ne bi tresel. To pa seveda še zdaleč niso vse pomanjkljivosti, ki so jih navedli fantje iz Avta, revije, ki se po potrebi norčuje (tako kot vsi avtomobilistični časopisi) tudi iz bemvejev, mercedesov, citroenov itd.

Avtomobilski časnikarji namreč dele jeklene konje na dobre in slabe. Pri malenkostih in posameznostih se lahko zmotijo, duhovičijo ali so subjektivni, generalna ocena pa le drži. Trde ameriške besede o jugozatoniso napad na socializem in Jugoslavijo, ampak jasen namig, da pač (še) ne znamo narediti vozila, ki bi ga razviti svet prepoznal za avto. In zaradi tega mi je bolj hudo kot marsikomu v Kragujevcu.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

(kot helikopter), ampak leti tudi nazaj. Ena vrsta kolibrja (Mellisuga minima) nese najmanjša jajca na svetu; dolga so 10 mm, težka pa 0,35 grama. Neka druga vrsta teh lepih ptičev (Heliactin cornuta) naredi s krili 90 zamahov v sekundi.

V Seulu, glavnem mestu Južne Koreje, je 350 restavracij, v katerih ponujajo od mesa samo kačje. Izračunali so, dav tam mestu vsak dan konča v želodcih okoli 15.000 kač.

V Argentini živi dvainpolkrat več krav, volov, bikov in telet kot ljudi.

Najdlje žive (v civiliziranih državah) ljudje na Švedskem. Povprečen Šved lahko upa, da bo dočkal najmanj 71,6 leta, Švedinja pa celo 75,3 leta. To je tudi povprečna življenjska doba avstralskih domačinov. Ni vse v civilizaciji.

Posebno vrsto ksilofonov (glasbilo) delajo iz lesa vrtnic. Da bi bila zadeva še bolj zapletena, poskrbi zahteva mojstrov, ki vzamejo v delo le določeno vrsto lesa. Najlepše zveni ksilofon, narejen iz lesa vrtnice Dalbergia stevensonii, ki raste samo v Hondurasu.

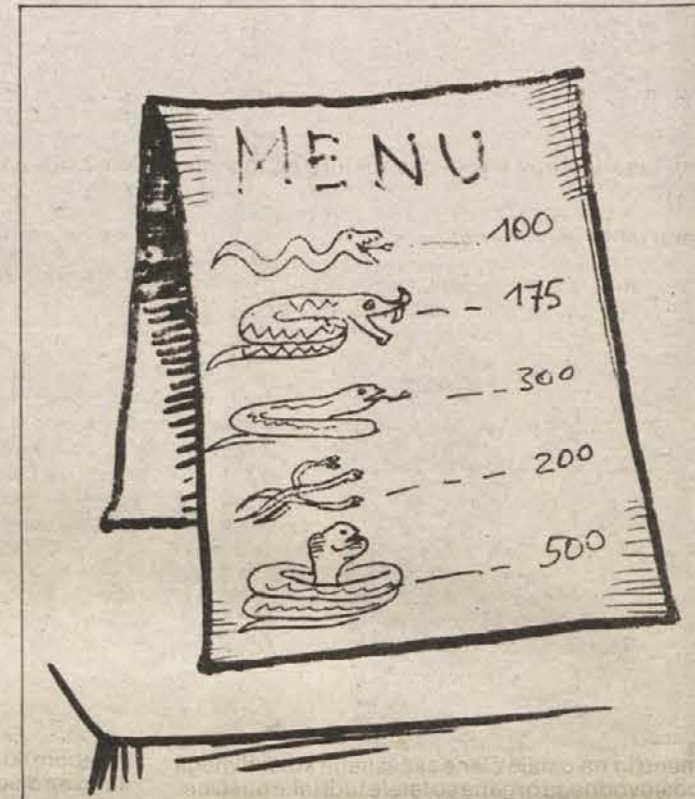
V teku življenja ima matica termitov tudi do pol milijarde potomcev.

Ste že kdaj razmišljali o izrazu »Sedem morij«? Znete naštetih njihova imena? Ne trudite se, sedmih morij ni. To je samo figurativen izraz za vsa morja sveta, naprej so ga uporabljali v stari Perziji in Indiji, od tam pa je prišel v Sredozemlje.

Platina je tako neznansko raztegljiva kovina, da je mogoče iz 30 gramov platine potegniti 10.000 kilometrov dolgo žico.

Mesta v antiki niso bila tako velika, kot nekateri mislijo. Babilon, Atene, Kartagina in Aleksandrija niso imele več kot po 200.000 prebivalcev. Cesarski Rim je imel v času največjega sijaja manj kot milijon meščanov. Chemi Shanidar, prvo mesto v zgodovini (stalo je v današnjem Iraku) je imelo samo 250 prebivalcev. Nekoliko mlajši in bolj znani Jerichon je štel okoli 3000 duš, to mesto so porušili pred 9000 leti. Mesto Pataliputra v Indiji je imelo pred kakšnimi 2500 leti pol milijona prebivalcev, prvo mesto, ki je presegle milijon ljudi, pa je bil že omenjeni Rim. V srednjem veku so se stvari spremenile, vendar ne v Evropi. Mesto Angkor v današnji Kambodži je štel leta 900 milijon in pol prebivalcev, v kitajskem Hangčovu pa so leta 1279 zabeležili malo manj kot 2 milijona duš.

Kolibri je edina ptica, ki ne samo da lahko leti na mestu

Film

TOKIO-GA

Bilo je nekega deževnega dne pred štirinajstimi leti v New Yorku, ko je Wim Wenders vstopil v kinematografsko dvorano, v kateri so vrteli film Potovanje v Tokio. »Prišel sem ven s solzami v očeh. Sanjal sem o idealnem filmu, toda nisem verjel, da lahko tudi zares obstaja. Film, v katerem sta pogled in sen tako tesno zvezana kot pri kakšnem slikarju.«

Film Potovanje v Tokio je delo japonskega režiserja Yasujira Ozuja. Da bi Wenders izrazil vse svoje spoštovanje do tega mojstra, se je leta 1983 tudi sam odpravil na potovanje v Tokio. Vrnil se je s filmom, Tokio-Ga. Če se je

neko njegovo prejšnje potovanje, v New York k Nicholasu Rayu, izteklo v žalostno pričevanje smrti filmskega vzornika (Nickov film Svetlikanje nad vodo je podoba tega umiranja), je pot k Ozuju, katerega grob že dvajset let označuje en sam znak, ki pomeni nič, praznino, lahko le pot v sedanji, sodobni Tokio. Film Podoba Tokia (.ga' pomeni podoba) je tako predvsem podoba sedanjega trenutka neke civilizacije. Wendersov tihi glas, ki spremlja gibljive slike, je sicer nostalgichen, v njem čutimo žalostno spoznanje razmika med neko iluzijo in njenim izvorom, toda ta nostalgija ne ovira Wendersove fascinacije nad tokijsko realnostjo, morda še veliko veliko bolj iluzorično. Ko na vrhu tokijskega mestnega stolpa sreča Wernerja Herzoga in ko mu ta potoži, kako na Zemlji ni več čistih podob

kako jih je treba iskati v srcu pragozda, v višavah Himalaje ali morda celo na drugih planetih, mu Wenders odgovori s preprostim spustom kamere v megleni mestni vrvež, kot bi hotel reči: »Glej, tu so podobe zame. Tu je moj svet.« Svet nočnih voženj s takšijem, ko se na neonsko osvetljene ulice zarisuje še podoba televizijskega ekrana na mestu vzratnega ogledala; svet delavnic, v katerih izdelujejo voščeno hrano za izložbe; svet igralcev golfa, ki so že pozabili na jamice in ki jih zanima le še čista forma, gib telesa, udarec...

In OZU? Ozu je v Wendersovem filmu prisoten od prvega trenutka, od začetnega odlomka iz Potovanja v Tokio preko nešteti mimo vozečih vlakov, da bi nato najmočnejše oživel skozi pripovedovanje dveh njegovih najbližjih sodelavcev. Chishu Ryu, igralec, ki je v vlogami očeta postal simbol Ozujevih filmov, skromno pripoveduje o njunem skupnem delu; Yuharu Atsuta, sprva asistent in nato več kot trideset let glavni snemalec, pa demonstrira Ozujev način smenanja. Atsuta pokaže Wendersu tudi uro, s katero je Ozu izredno natančno meril trajanje slehernega prizora. Ura ima tri koncentrične številčnice: srednja, sekundna, je ujeta med drugi dve, ki merita dolžino 35-milimetrskega in 16-milimetrskega filma. Kot da je v tej drobni uri skoncentrirano vse mojstrstvo Ozujevih filmov, vsi tisti trenutki časa in praznine, ujeti na filmski trak. Tokio-Ga se konča z zaključnim prizorom Potovanja v Tokio. Nekaj magičnega je v tistem pogledu, ki ga Noriko nameni uri stare matere Tomi, uri, ki ji jo je izročil stari oče Shukichi (Chishu Ryu). Njen pogled je v tistem trenutku Atsutov pogled in je Wendersov pogled. Pogled, poln žalosti, spoštovanja in ljubezni.

STOJAN PELKO

Glasba

STING

Minulo leto se je vpisalo z zlatimi črkami v zgodovino rock'n'rolla, največ po zaslugi svetovnega spektakla v korist lačnih v Ariki in po nekaj izrednih albumih. Med teh nekaj vrhuncev spada nedvomno prvi Stingov solo album The Dream Of The Blue Turtles.

Rojen pred trinidesetimi leti v delavski družini v Wallsendu blizu Newcastlea na severu Anglije, je Gordon Sumner končal svojo izobrazbo kot učitelj. Učiteljeval je v nekem rudarskem mestecu v Northumberlandu. Takrat je dobil tudi svoj pridevek Sting (Želo), ki so mu ga dali učenci zaradi rumeno-sivega puloverja, ki ga je pogosto nosil. Njegova kariera se je začela v obdobju novega vala, ko so se množično pojavljale nove skupine. The Police, Stuard Copelandbobni, Andy Summers-gitara in Gordon Sumner-glas in bas so s spojem rocka in reggaea v postpunk obdobju bili za narod bližji od ostalih skupin. The Police so vrnili rocku pop in popu kvaliteto. Njihov prvi uspeh je bil single Roxanne. Temu so sledili albumi Autlands d'Amour, Regatta de Blanc, Zenyatta Mondatta, Ghost In The Machine in Synchronicity. Iz vsakega albuma je nekaj pesmi postal hit. Sting se je s svojimi pesmimi prebil v sam vrh rock skladateljev. Samota, naš večini spremljevalec, ima v Stingovem skladateljskem opusu pomembno mesto. O njej govori ena najlepših pesmi vseh časov Massage In The Bottle.

Po promocijski turneji albuma Synchronicity gredo člani The Police vsak svojo glasbeno pot. Kitarist Andy Summers se posveti fotografiji in izda knjigo fotografij s turneje

skupine z naslovom Throb. Sodeluje s kitaristom Robertom Frippom (King Crimson). Skupaj posnameta dve plošči, Advance Unmasked in Bewitich. Bobnar Stuard Copeland piše glasbo za film Francisca Ford Coppole Rumble Fish in razvija interes za afriške ritme.

Sting ima za sabo dva zakona, štiri otroke, sedem filmskih vlog, pet albumov s The Police in končno svoj album The Dream Of The Blue Turtles. Za album The Dream Of The Blue Turtles pravi avtor, da ni njegov solo album, ampak album ljudi, ki lahko delajo skupaj, ne da bi kompromitirali svoje ideale in ideje, in se pri tem tudi dobro zabavajo. Branford Marsalis na saksofonih, klaviaturist iz skupine njegovega brata Kenny Kirklana, basist Darryl Jones iz nove skupine Milesa Davisa in odlični bobnar Omar Hakim iz skupine Weather Report (videli smo ga lahko nazadnjem koncertu Weather Report pri nas), so skupina glasbenikov, s katero

je Sting realiziral The Dream Of The Blue Turtles. Zanimivo je, da je Sting, ki je pri Police igral bas, na tem albumu vzel v roke kitaro in samo na eni pesmi bas. Sting, ki izhaja iz strogega katoliškega okolja, in jazz glasbeniki iz drugačnega kulturno-političnega okolja so ustvarili res kozmopolitsko glasbo, ki variira med popom, reaggeom in jazzom in zveni zelo močno in kohezivno.

Teksti pesmi na albumu The Dream Of The Blue Turtles so angažirani. Dejansko deluje plošča kot celota zelo provokativno, skoraj kot manifest. Občutljiv za okolico in razočaran nad njo se umetnik z omenjenim prostorom prizadeva za odpravo nesmislov, ki smo jim priče vsak dan. Medblokovska politika (Russians), nesmisel unicenjanja mladih življenj v vojnah (Children's Crusade), solidariziranje z bojem rudarjev za njihove pravice (We Work The Black Seam) so teme pesmi iz albuma.

ZDENKO MATOZ

DIREKTOR, KI GLEDA NA URO, NI DOBER

Jože Vonta je verjetno eden izmed najbolj znanih »zdravnikov« za »gospodarske bolnike«. Na noge je pomagal najmanj tridesetim tovarnam, med njimi Avtomontaži, Rašici, Unitasu, in zdaj še kočevski Tekstilani. Kjerkoli je doslej deloval, je požel uspeh. Kot je dejal, tudi zaradi sodelovanja gospodarskih in političnih dejavnikov. Kočevje pa je izjema, saj ga niti v tovarni niti v občini niso sprejeli kdo ve kako odprtih rok. Zato pa bo, tako nam je dejal, Tekstilana zadnja naseznamu tovarni, ki jih je saniral Jože Vonta. Z njim sta se v Kočevju pogovarjala novinarja Jože Primc in Jože Simič.

— Kateri so temeljni vzroki za to, da delovne organizacije zaidejo v težave, izgubo? Kaj je tisto, kar velja za vse izgubarje enako?

Vonta: »Spletke, razprtije, slabi notranji odnosi, in posledica vsega tega so slabe poslovne odločitve, nizka produktivnost. Potem pride do formiranja taborov v vodilni strukturi, pa tudi med delavci.«

— Torej se v kolektivu, ki je zašel v težave, najprej lotite urejanja odnosov?

Vonta: »Za mene je to prva naloga. Šele potem začnemo sprejemati nove proizvodne programe. Ti programi morajo namreč imeti nosilce. Nosilec programa pa mora biti človek, ki verjame v svoje delo, v proizvodne delavce. To je tako kot v vojni. Vedeti moraš, za kaj se bojuješ, moraš verjeti v tisto, za kar si šel v boj.«

— Sanirali ste veliko delovnih organizacij. Ali vaše dosedanje delo lahko primerjate z delom v kočevski Tekstilani?

Vonta: »Še sam ne vem točnega števila delovnih organizacij, katere sem pomagal spraviti na zeleno vejo. Toda kaj takega, kar sedaj doživljam v Kočevju, se mi še ni primerilo. Na tako skaljene notranje odnose še nisem naletel. Ta ocena je sicer težka, a drugače ne morem reči.«

— Se pravi, da v teh dveh mesecih, kar ste tu, niste doživeli nič spodbudnega?

Vonta: »Na zboru delavcev in tudi na sestanku osnovne organizacije ZK so me zmerjali, kakor da sem jaz kriv za slabo poslovanje in izgubo. Na mene in na ostale člane začasnega kolektivnega poslovnega organa so letele tudi take puščice: Kaj boste, reveži, nas reševali, saj nič ne znate! Če ni plač, bomo prenehali delati. Tem medlicem so sledile še druge opazke in smeh. Smejali so se tudi komunisti.«

— In vse to se dogaja v kolektivu, ki je bil ponosen na svoje samoupravljanje, na obveščanje, v kolektivu, iz katerega so izšli mnogi občinski funkcionarji?

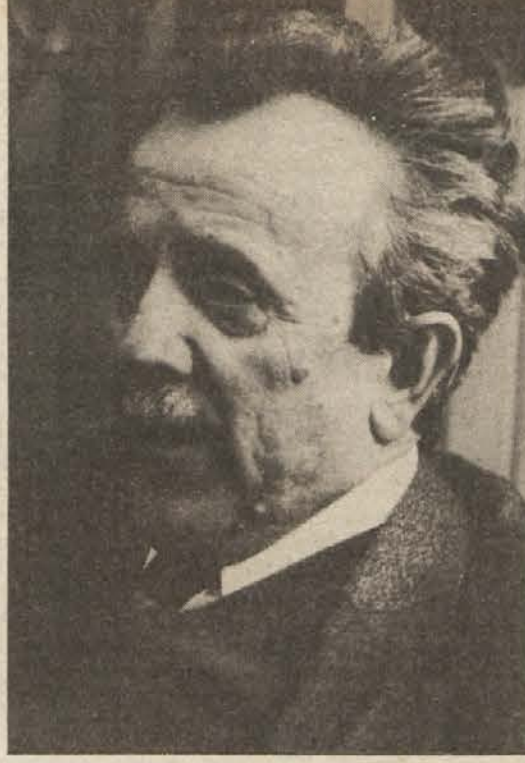
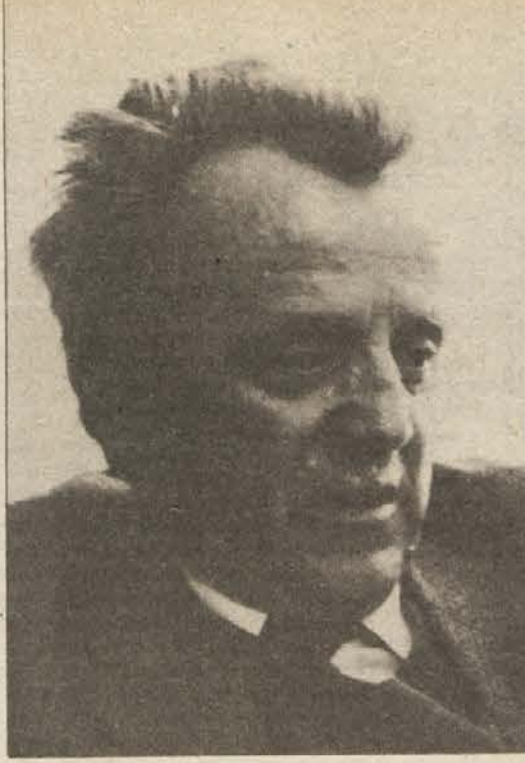
Vonta: »Menim, da je bilo več opravljanja kot samoupravljanja. Morda so res imeli dobro obveščanje, vendar pa ga očitno nihče ni resno jemal. Niti delavci niti vodstveni ljudje niso vedeli, kaj se v kolektivu dogaja. Še sedaj mnogi ne vedo, v kakšnem položaju je Tekstilana.«

— In zdaj je vprašanje, kako delavcem dopovedati, kam je tovarna zabredla.

Vonta: »Ker v kolektivu očitno ni več zdravih sil, ki bi to zmogle, bi potrebovali pomoč občinskih družbenopolitičnih organizacij. Delavcem naj bi vsaj dopovedali, da ukrep družbenega varstva ni bil sprejet zato, da bi mi služili. Podpora redkih posameznikov je za sedaj premalo. Sami delavci namreč lahko le malo naredijo pri tem, čeprav jih ne podcenjujem. Vodstveni ljudje pa delujejo neuskaljeno. V velikih primerih delujejo bolj negativno kot pozitivno. To se zlasti pozna pri sprejemanju proizvodnih nalog. Vse se jim zdi nemogoče in težko. Taki ljudje pa seveda ne morejo voditi delavcev.«

— Baje je tudi odziv na razpisana vodstvena delovna mesta slab?

Vonta: »Ko smo prevzemali dolžnosti v Tekstilani, smo najprej opravili prerazporeditve na vodilnih delovnih mestih. Takrat so to z zadovoljstvom sprejeli. Kasneje smo pričakovali, da se bodo prijavi tudi na razpisana delovna mesta. Vendar pa smo na štiri razpisana vodilna

delovna mesta v proizvodnji prejeli le eno prijavo. Prijavili se niso niti tisti, ki so bili imenovani za vršilce dolžnosti. To pomeni, da ne zaupajo sami vase, in če je res tako, potem je bolje, da se niso prijavi. Pri nas pa imamo tudi inženirje, ki venomer tarnajo, da nimajo pravega dela, da imajo nizke osebne dohodke... Da bi se prijavi na razpis za zahtevnejša delovna mesta in za višje osebne dohodke, pa ne. Dva inženirja iščeta delo celo drugod in nasploh je družbeni pravobranilec samoupravljanja obveščan, da dober kader odhaja iz Tekstilane. Tako čudnih ljudi, kakor tukaj, še nisem srečal.«

— Iz vaših besed veje globoko razočaranje...?

Vonta: »To je res. Že ko smo prihajali sem, so nas sprejeli zelo čudno. Že tedaj so se obnašali do nas, kakor bi prišli prositi za delo. Govorili so nam, da v Tekstilani ni problemov. Kljub mešanemu občutkom sem sprejel dolžnost, ker me tako delo veseli. Če pa bi že tedaj vedel, kako nezreli ljudje so to, če bi vedel za celo kopico težav, ki so se razkrile šele kasneje, tega dela ne bi sprejel. Kljub razočaranju in težavam, o katerih govorim, pa smo le nekaj naredili. Lani decembra smo v primerjavi z istim mesecem predlani povečali proizvodnjo za okoli tretjino. Prav tako smo povečali proizvodnjo tudi letos januarja. Hkrati s povečanjem proizvodnje se je izboljšala neličivost, povečali pa so se tudi osebni dohodki.«

— Malo prej smo izvedeli, da ste izredno zaostriili disciplino, da za vsako zamudo pošiljate na disciplinsko...

Vonta: »Brez discipline vendar ne gre. To je osnova, na kateri je moč graditi vse drugo. Kljub ukrepom, ki ste jih omenili, pa je tu še vedno slaba delovna disciplina. Nekateri sem dobil, ki so med delovnim časom spali. Delavci še vedno prezgodaj odhajajo z dela.«

— Ali ste optimist glede prihodnosti?

Vonta: »Optimist sem že po naravi, pa tudi glede Tekstilane sem. Kljub vsemu. Zelo

pomembna je namreč pripravljenost ostalih slovenskih tekstilcev za pomoč kočevskemu kolektivu. Seveda pa brez sodelovanja zaposlenih ne bo šlo. Prav tako bo potrebno več pomoči občinskih dejavnikov, ki se še premalo zavedajo, kako resno je stanje.«

— Je bilo drugod več razumevanja?

Vonta: »Kjerkoli sem doslej pomagal kolektivom na noge, sem bil deležen pomoči delavcev, vodilnih ljudi po tovarnah in občinskih dejavnikov. Tu sprašujejo samo za boljše plače, za delo jim ni mar.«

— Vi ste očitno iz čisto drugačnega testa. Poleg vašega osnovnega dela v Tekstilu, kjer ste generalni direktor, ste uspeli spraviti na noge okoli 30 delovnih organizacij, ki so se otevale z izgubo.

Kako vam to uspeva?

IZ OSEBNE IZKAZNICE JOŽETA VONTE

Rodil se je v Trbovljah leta 1927. Tam se je učil za trgovca in potem domala otrok odšel v partizane, kjer se je boril v vrstah jurišnega bataljona 15. brigade. Ko je bil leta 1946 demobiliziran, je bil najprej direktor trgovske organizacije na Rakeku, potem pa sekretar Colorja v Medvodah. Nekaj časa je deloval tudi v kadrovski upravi CK KPS. Leta 1950 je šel v službo v Tkalnico Vižmarje, ki je bila zametek sedanjega Tekstila. V Tekstilu, delovni organizaciji s 13 tozdi in 2.400 zaposlenimi, je Jože Vonta generalni direktor.

Po osnovni izobrazbi je trgovec, kasneje se je izšolal še za tkalskega mojstra in tehnika. Nameraval je študirati strojništvo, pa se je na prigovarjanje Staneta Dolanca lotil politologije in je sedaj diplomirani politolog.

Vonta: »Pravijo mi, da imam toliko kondicije kot vol. In res moj delavnik traja od 5. ure zjutraj do 22. ure zvečer. Seveda vsega tega ne bi zmogel, če tega dela ne bi imel rad, če ga ne bi imel v bistvu za hobi. In v svoje delo verjamem, če ne bi verjel v uspeh, ne bi delal. Morda se mi vse to pozna tudi na zdravju — imel sem že štiri operacije — a jaz preprosto ne morem brez dela.«

— Kakšen mora biti direktor, da doseže uspeh pri svojem delu?

Vonta: »Direktor, ki samo s prstom kaže, kaj je treba narediti, ni dober. Temeljito mora poznati proizvodni proces, če ga hoče voditi. Dobro mora poznati tudi trg. Ko enkrat skupaj s svojimi sodelavci sprejme odločitev, mora stati za njo. Direktor mora biti za zgled vsem delavcem. V tovarno naj bi prišel tudi popoldne in zvečer ali celo ponoči. Da vidi, kakor teče proizvodni proces, da živi z njim. Delovno organizacijo mora občutiti kot nekaj svojega.«

— Imamo pri nas po teh vaših kriterijih dosti dobrih direktorjev?

Vonta: »V glavnem jih imamo. Sicer bi bile razmere še veliko hujše, kakor so že. So pa med direktorji tudi problematični ljudje, ki jih seveda najdevamo tudi v drugih poklicih. Najbolj me moti, če direktor gleda samo na svoj osebni materialni položaj. Tudi direktor, ki kar naprej gleda na uro, ni dober. Skratka, direktor naj bi se včasih tudi malo žrtvoval za svojo delovno organizacijo.«

— Zdaj, ko sanirate Tekstilano, prav gotovo nimate več toliko časa za Tekstil, kjer ste redno zaposleni?

Vonta: »Delam več kot osem ur na dan in zaradi tega moja delovna organizacija ni nič prikrajšana. Le vseh tozvod lani nisem mogel obiskati. In to je, priznam, slabo.«

— Katere so slabosti našega sistema, ki je sicer zelo human, a gospodarsko neučinkovit?

Vonta: »Pri nas je premalo delovne discipline. Poleg tega, ali pa zaradi tega, pri nas priden delavec ni nagrajevan in cenjen. Druga velika hiba našega sistema je, da je preveč družbene režije, ki je hkrati tudi neučinkovita. Pri tem nimam v mislih samo državnih organov, ampak tudi režijo v tovarnah, ki se prav tako množi čez vsako mero. Gospodarstvo muči tudi nenehno menjavanje predpisov. Ne spoznamo še starih, pa že sprejemajo nove. Zlasti boleče je to pri deviznem poslovanju. Ne vem, kdaj bomo sprejeli tak sistem, da bomo v njem lahko delali. Dejstvo pa je, da delamo kljub vrsti slabosti, kar pomeni, da je gospodarstvo dobro. Če bomo sprejemali še slabše predpise, bomo uničili gospodarstvo in tudi državo. Upam pa, da se to ne bo zgodilo. Opozoriti pa moram tudi na slab odnos do družbene lastnine. Delavci v družbenem sektorju sprašujejo le za plače in jim ni mar, koliko elektrike porabijo, materiala, kako ravnajo z orodji. Pri zasebniku imajo čisto drug odnos do vsega tega, pa še na uro ne gledajo, ko delajo.«

— Se ne strinjate s tem, da bi morali za ozdravitev našega gospodarstva razviti drobno gospodarstvo?

Vonta: »Jaz obrt oziroma drobno gospodarstvo razumem le kot dopolnilo združenemu delu.«

— Ali svoje izkušnje, ki ste si jih nedvomno pridobili pri »zdravljenju gospodarskih bolnikov«, posredujete tudi naprej?

Vonta: »Predaval sem na Visoki šoli za organizacijo dela v Kranju, na več seminarjih. K meni pa prihajajo po prijateljske nasvete tudi drugi direktorji.«

— Poznate sisteme vodenja podjetij tudi v tujini?

Vonta: »Pravzaprav sem zelo malo hodil posvetu, če odštejem službene poti za svojo delovno organizacijo. Veliko pa berem periodiko s področja tekstila, pa tudi dela s področja organiziranja podjetij. Sinoči sem bral do polniči knjigo o tem, kako bolje organizirati proizvodnjo. In nemara sem tako bolje porabil čas, kakor pa če bi bral gradivo za sejo delavskega sveta.«

— Slišati je bilo, da ste bili pripravljeni sanirati tudi IMV?

Vonta: »To so natolcevanja. Ni pa rečeno, da se ne bi lotil tega, čeprav hkrati priznavam, da ne poznam tamkajšnjih problemov.«

— Slišati je protislovne govornice o tem, kam dajate denar, ki ga zaslužite z reševanjem gospodarskih bolnikov. Po enih vesteh gre za velike vsote denarja, po drugih spet, da precej denarja dajete za dobrodelne namene.

Vonta: »Milijonov in milijard ni pri meni. Podjetij ne saniram zaradi zaslužka, ampak ker me tako delo veseli. V njem uživam, kakor nekateri uživajo v ribolovu ali zbiranju znamk. Vse svoje zaslužke tudi redno prijavljam in tudi za dobrodelne namene jih dajem (del prvega honorarja, ki ga je dobil v Tekstilani, je namenil OŠ Ljubo Šercer v Kočevju, op. p.): Je pa res, da so o meni govorili marsikaj.«

— Se boste lotili še kake sanacije?

Vonta: »Po kočevskih izkušnjah dvomim, da se bom še lotil tega dela. Nehati bo treba.«

BISER JE VEDNO DOBRO SKRIT

Poljanska dolina je biser Bele krajine, njen spodnji del z naselji Radenci pa gotovo njen najlepši kotiček. In kot je biser, pa naj bo še tako lep, v školjki le tujek, tako je Poljanska dolina dolgo ostala tuj in pozabljen del za kočevsko in črnomaljsko občino, ki sta si jo razdelili med sabo. Zlasti se pozabljene in odrinjene počutijo Radenci: »Občina se je z našo nerazvitostjo obnašala kot ciganka, ki z otrokom prosjači po vasi in ga ščiplje, da bolj joka in se ljudem smili. Cvilili smo, občina je dobila pomoč za nerazvite, se oblekla in naličila, mi pa smo ostali cvileči in raztrgani ciganci, ko je pomoč že zdavnaj usahnila.« To je ena od primer, ki so jo med drugimi pripovedmi o svojem delu, uspehih in problemih povedali duhoviti prebivalci te obkolpske vasi na uredništvu v gosteh našim novinarjem Andreju Bartju, Mirjam Bezek in Tonetu Jakšetju.

»Povod za samoprispevek je prišel prav iz Radencev, od samoprispevka pa smo dobili le toliko, da ne moremo reči, da nismo bili deležni ničesar. Pri čem so se nas usmilili, pa se lepo vidi, ko pridete v vas,« se ne dajo ugnati Radenci, da pa govorijo resnico, jim lahko verjame vsak, kdor je vsaj enkrat zašel v njihov kraj. V štirih povojnih desetletjih so naselje napeljali le elektriko. Čeprav je ne daleč od vasi onkraj Kolpe močan izvir, ki ima tudi v največji suši pretok 84 litrov na sekundo, še vedno pijejo vodo iz vodnjakov, ki se steka tja iz zaprašenih streh. Cesta skozi vas, kakor tudi tista do vasi namreč še vedno ništa asfaltirani. A Radenci niti ne razmišljajo o asfaltu. Veseli bi bili že, če bise lahko iz krajevnega središča dostojno pripeljali domov iz službe ali šole z manjšim avtobusom ali kombijem. Prav cesta jim je največji trn v peti, a toliko časa že stokajo zaradi nje, da jih je, kot sami pravijo, že sram. Dva kilometra dolgi odsek poti iz vasi je namreč

TRETJE VOJNE PA NE

Radenci znajo tudi lastno stisko obrniti na šaljivo stran. Takole pravijo o gradnji ceste od Sodevcev do Radenc: »Štirinajstega leta so pričeli graditi cesto od Sodevcev k nam. Nekaj sto metrov so je naredili, pa je delo prekinila prva svetovna vojna. Delo so nadaljevali enainštiridesetega. Zopet jim je uspelo narediti le kratek del, pa jih je že pregnala druga svetovna vojna. Pa naj mi sedaj nadaljujejo gradnjo? Nak, imamo pa že raje mir na svetu!«

KJER SE KONČA DOBRO IN ZLO

Kobetovi iz Srednjih Radenc, po domače Kapševi, so res čisti kmetje: sedem jih je pri hiši in nihče ni v službi. »Ja, pri nas vemo, kaj se pravi živeti samo od kmetije, in to v naših krajih, tukaj, kjer se konča dobro in zlo,« pravi Slavo Kobe, 52-letni gospodar, velik in močan možak, ki mu beseda teče lepo in gladko, njegova misel je jasna, ostra, natančna, jezik pa mu ničesar ne zamolči. Pravi, da večkrat preveč govori in da bi bilo marsikdaj boljše, ko bi kakšno pikro požrl. Pa je ne.

Če ne šteje tistih dni, ko je kot mlad fant malo delal pri zadrugi pri spravilu lesa, Slavo nima nič delovne dobe. »Nas je šest otrok, pet jih je odšlo od doma, tako da sem se moral jaz prijeti kmetije, čeprav bi raje videl, da bi doma ostal mlajši brat. Tako sem kmet od malih nog. Samo ko sem bil v vojski, sem bil za dlje časa od doma.« Tako ko večina kmetij v teh obkolpskih krajih je tudi Kobetova bolj majhna kot velika. »Obdelovalne zemlje je s travniki vred 2,5 ha, 2 ha imamo pa še v najemu. To je še vedno premalo, da bi se šli kakšno pravo kmetijstvo. Pri nas bi še najbolj uspevala živinoreja, in tudi jaz si že od nekdanj želim, da bi se ukvarjal s tem, samo danes bolj žalostno kaže. Kaj pa je danes štiri-

tako strm in vijugast, da avtobus ne more v naselje. Tako jih počaka na vrhu hriba, kamor pridejo peš, ali pa se odpravijo v službo z lastnim vozilom. Res, da se daprivi vas tudi z druge strani, skozi Sodevce, a to cesto so odpisali, kajti skozi Sodevce je preozka, narejena tako rekoč čez dvorišča.

Toliko bolj jih skrbi dovoz do vasi zato, ker se je že začel podirati 6 metrov visoki in 50 metrov dolgi oporni zid pod cesto. Sicer je projekt za novo cesto plačan in menda tudi že narejen, a ga še niso videli, prav tako je namenjenih za to gradnjo 2 milijona dinarjev, Radenci pa le skrbi, kdaj se bodo lahko zapeljali po novi poti, kajti nizajeta nev srednjeročnem ne v dolgoročnem planu občine. Tolaži jih le to, da je bilo vse, kar je bilo pomembnega narejeno v krajevni skupnosti, narejeno mimo plana, pa bo še ta cesta. Dostop do vasi je zanje namreč življenjskega pomena, kajti zavedajo se, da bodo le tako lahko obdržali v kraju peščico predstavnikov mlajše ali srednje generacije, ki za zdaj še vztrajajo ob Kolpi. Sicer pa ne skrivajo ironije, ko se pohvalijo, da iz njihove vasi izseljevanja tako rekoč ni več: nima se skoraj kdo izseliti. Četrtno prebivalcev — presežek delovne sile — je namreč zapustila Radence takoj po vojni, po letu 1950 pa so ostajale prazne kar cele domačije. Kako tudi ne, ko pa so ljudje prisluhnili propagandi, ki se je širila iz občinskega središča. Eden od črnomaljskih profesorjev je šel celo tako daleč, da je hodil od kmetije do kmetije in prigovarjal staršem, naj dajo otroke v šole, saj zemlja tako in tako ne bo nič vredna. In so šli. Vračali se niso, saj zaposlitve zanje v Poljanski dolini ni bilo, dokler niso v Starem trgu odprli Kometovega obrata, ki mu je pred tremi leti sledil še Uniorjev. A prišla sta vsaj desetletje ali dve prepozno. Mladih, voljnih za delo na kmetiji in v tovarni, je bilo namreč v Radencih iz leta v leto manj. Leta 1962 so ukinili zaradi pomanjkanja otrok osemletno osnovno šolo v vasi, ki je začela s poukom v prvem letu tega stoletja.

A četudi so Radenci vas starejših, ima to naselje v vsej krajevni skupnosti največje možnosti za bodočnost, kajti drugje je mladine še manj. Ker pa imajo tudi največji posestniki le po nekaj hektarov obdelovalne zemlje, je razumljivo, da bodo mladi ostali doma le, če bodo imeli cesto, vodo, telefon, kanalizacijo in zaposlitev v bližini domačega kraja. Gotovo bodočnosti ne morejo graditi na takšni ljubezni mladih do Radencev, kot jo je imel eden od sovaščanov, ki se je kar 20

ri, pet krav: Osebenjščina! Če bi se hotel pohvaliti, da se ukvarjaš z živinorejo, bi jih moral imeti vsaj 15, 20. Da pa bi to dosegel, bi moral imeti kupe denarja.«

Tako kot vsi, ki so doživeli tisti dan, ga tudi Slavo ne bo nikoli pozabil. Nekaj dni po osvoboditvi, maja 1945, so Srednji Radenci skoraj povsem pogoreli. »Zgorelo je 26 hiš in gospodarskih poslopj. Strehe so bile slamnate in v eni uri je bila cela vas v ognju. Marsikdo po tistem hiše ni obnovil in še danes so tu ruševine. Pri nas je vse zgorelo, hiša, gospodarsko poslopje, orodje, vse. Še sreča, da je bila živina na pašni in nekaj obleke in hrane smo vrgli iz goreče hiše. Ostali smo brez vsega. Takrat se je začela naša obnova. Streho smo na novo postavili leta 1954, veliko naredili, pa še danes ni tako, kot bi moralo biti. Kako pa naj si kmet sploh gradi in ureja hišo? Za hlev, svinjak, silos, za nakup kmetijske mehanizacije, za vso lahko dobi kredit, za gradnjo ali adaptacijo hiše pa ne. Se pravi, da je družbi več do tega, da je na toplem in čistem živina kot kmet.«

Kobe je med tistimi šestimi kmeti iz Radencev, Sodevcev, Prelesja in Starega trga, ki so lani ustanovili strojno skupnost. »Imamo silokombajn, sejalec za pšenico in sadilec za koruzo. Kako si boš danes sam kaj kupil, pa tudi neizkoriščeni so bili ti stroji, še tako bi zadostovali za celo našo vas. Je pa res težko danes kmetovati vedno težje. Vse gre na škodo kmeta. Kar pogledajmo: pred 13 leti sem kupil traktor in zanj dal 3 lepe vole, danes moraš zanj dati že štiri. Mismo koooperanti zadruga, po besedah se zadruga sicer

let vsak dan vozil na delo v Kočevje, ker rodne vasi ni hotel zapustiti. Očitno pa je, da komunalnega razvoja ne bodo zmogli sami, kajti kraj je reven. Pa tudi prav bi bilo, če bi jim vsaj pri delu pomagali prebivalci drugih krajev v krajevni skupnosti, kajti tudi Radenci niso nikoli stali ob strani, ko je bilo potrebno priskočiti na pomoč: pri gradnji ceste Sodevci — Radenci so opravili 2.500 prostovoljnih delovnih ur, za most Sodevci

ČREDNIKOV ROG JE UMOLKNIL

Katarina Butala živi v Radencih že osemindeset let. V tej mirni vasi ob Kolpi, pri Baričevih, ji je stekla zibelka in živela je življenje, ki je za sedanje maloštevilne mlade Radence le še mit. Vas je bila polna ljudi, starih in mladih, polna živine in bogatih pridelkov. Kljub temu je bilo življenje težko. Radenci so bili oaza, ki je živela svoje življenje, iz sebe in za sebe. Bilo je to trdo, hkrati pa lepo življenje. Trdo v delu od zgodnjega svita do poznega večera, lepo v skupnosti številnih vaščanov, ki so složno premagovali vsakdan.

Od Jurjevega naprej pa do pozne jeseni je ob pol peti uri zjutraj zadonel rog vaškega črednika, ki je pozval gospodinje, naj krave hitro pomolzejo in jih odpravijo na pašo. Te je potem črednik s pomočjo goniča, ki ga je prispevala zdaj ta, zdaj ona domačija, odgnal na pašnike nad vasjo, jih čuval in napajal ob skupnem napajališču, ki so ga zgradili vaščani Dolenjih, Srednjih in Gorenjih Radenc, ob mraku pa čredo zopet prignal v vas, da so gospodinje olajšale molznicam nabrekla vimena. Črednika je plačevala vaška skupnost, oskrbela pa ga je tudi z malico in obveznim barilcem domače pijače. Zadnji vaški črednik je bil Marko Kobe in že kakih petnajst let je tega, kar Radenci ne gonijo več svoje, sedaj maloštevilne črede na vaše pašnike. Prej, še pred zadnjo vojno, pa se je tam gori paslo tudi po sto in več glav goved, da ovac niti ne štejemo.

Drugo tako skupno, vendar bolj žensko opavilo je bila žetev stelje. Tudi ta lepi običaj je že zdavnaj izginil, nekdanje stelnike nad vasjo pa je zaraslo grmičevje in gozd. Zaradi spremenjenega načina gospodarjenja pa vaščani stelje niti ne potrebujejo več.

Katarina Butala je rodila trinajst otrok, vendar v hišici takoj ob vhodu v vas živi sama s hčerko, ki se je po dolgih letih vrnila v domači kraj.

zanimaja za kmeta, samo ko kaj odkupijo, gledajo, da je v njihovo korist; jasno, oni tržijo in morajo imeti dobiček. Vedno je bilo tako, da je šlo bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega. Danes je pa prehudo, na vseh straneh vsi samo pobirajo od kmeta. Da vasa lahko oba z ženo zavarovana, sva se morala odločiti za najnižji razred, vsi trije fantje hodijo v šolo v Stari trg, doklad kot kmetije ne dobivamo. Seveda bi rad fante izšolal, enega bi rad dal v kmetijsko šolo, kajti kmet potrebuje znanje in izobrazbo.«

— Blaževci je šlo največ lesa prav iz Radencev, tudi za robnike ob asfaltni cesti iz Starega trga čez Vrhgora niso mogli zbrati dovolj denarja, dokler niso pomagali Radenci, za asfaltiranje te ceste pa so odstopili celo dotacijo, ki so jo sicer dobivali za popravilo 8 kilometrov poti, ki jih morajo vaščani sami vzdrževati. Vedo, da bi jim krajevna skupnost sicer pomagala, če bi imela s čim, občina pa je nanje pozabila, ko je bil še čas.

Prepričani pa so, da bi imeli pri svojih prošnjah in zahtevah več uspehov, če bi vsi Poljanci nastopili skupaj in enotno. Tako pa so Poljanci dolino, ki sega od Bilpe do Radencev, leta 1956 razdelili med črnomaljsko in kočevsko občino. »Razkosali so jo brez kakršne koli podlage, brez logike. Skupaj bi gotovo dobili več, tako pa ne eni ne drugi nimamo veliko, Poljanci v kočevski občini pa imajo še manj kot mi. Res, da imajo cesto, vodovod, elektriko in telefon, drugače pa so na slabšem,« se razburjajo Radenci

DALI SO JIM IME

Vas Radenci je dobila ime po Radetih, priimku, ki je moral biti v vasi včasih bolj pogost. Na Jožeta Radeta smo naleteli v Gorenjih Radencih, ko je ravno pomolzel in se odpravil, da bi odnesel mleko na zbirno mesto. V vasi so se namreč domeni, da bo ta dan, ravno zaradi uredništva v gosteh, oddaja mleka eno uro prej. Tako so tudi krave čutile, da se v vasi dogaja nekaj nenavadnega.

Jože Rade pa ni bil rojen v Radencih. Sem se je priženil iz Sodevcev, vendar pravi, da njegov rod izhaja prav od tod. Tja do leta 1713 ga je zasledil v cerkvenih knjigah, mora pa biti še precej starejši. Jože je živi leksikon svoje vasi, v kateri biva že osemindeset let. Marsikaj si tudi zapiše, zato je podatke o ljudeh in živini v vasi moč dobiti prav pri njem. V hiši, v kateri stanuje sedaj Jože sam z bolešno ženo, je bila nekdanj zganjarna, o tem še priča obledel zapis na steni. To je spomin na prvo svetovno vojno, ko so avstrijske oblasti pobrale vse bakrene kotle za žganjekuho in jih porabile za vojaške namene. Le pri eni hiši v vasi so kotel pustili, da vaščani le niso ostali čisto brez priboljška.

Slavo zaskrbljeno gleda na praznitev teh obkolpskih vasi. »Kosem jaz hodil v šolo, nas je bilo iz Radencev in Dečine v šoli 26 otrok, vse razrede je poučeval samo en učitelj: štiri razrede dopoldne, štiri popoldne. Danes je Dečina prazna vas, iz Radencev pa hodi v šolo v Stari trg le 8 otrok. Na srečo se je izseljevanje ustavilo, za kar ima zasluge le Uniorjev obrat v Starem trgu; če ne bi ljudje dobili dela v domačih krajih, bi bilo danes v teh vaseh še pol ljudi manj, kot jih je sedaj. Da pa bi tudi za nas postalo življenje zloženje,

in si pri tem ne morejo kaj, da jih vsaj polovica od tistih, ki so se zbrali v nekdanji stari šoli, ki jo danes uporabljajo kot gasilski dom, ne bi povedala zgodbe o tem, kako so pogosto tavalili po snegu, da so prišli do najbližnjega telefona, kako porabijo uro in pol za napajanje živine v Kolpi ali vaškem napajališču, kako ženske popravljajo ceste...

V Radence razen tistih, ki tam živijo ali so se v vasi rodili, redko prihaja še kdo. Tudi na veselice težko privabijo še koga, celo sestanek Socialistične zveze imajo le pred volitvami. Zato so bili toliko bolj veseli našega obiska in so celo odkup mleka prestavili za eno uro, da so jih je lahko čimveč udeležilo uredništva v gosteh ter da so potožili o težavah, veseli, da jih hoče kdo poslušati, čeprav vedo, da so si s tem bolj olajšali dušo, kot pa da bi imeli tudi uspehe. To je lepo povedal eden izmed najstarejših vaščanov, ko je dejal: »O naših težavah bo pisalo v Dolenjskem listu, spremenilo pa se ne bo nič.« Ali pa tudi?

Jože je v drugi svetovni vojni preživel veliko strahot, saj je bil eno leto v internaciji v Italiji in dve leti v taborišču v Nemčiji. Zavezniki so ga rešili v zadnjem trenutku, ko ga je bila že sama kost in koža in je omedleval od lakote. Posledice čuti še danes. Na dokaj lepi kmetiji je za delo skoraj sam, saj otroci, ki so že zdavnaj zapustili Radence, le bolj poredko pridejo domov. No, pato, kot vidimo iz drugih zapisov, je v Radencih bolj pravilo kot izjema.

bi morala družba in naša občina kaj več narediti tudi za te pozabljene kraje. Mi smo do zdaj dobili le elektriko, vedno pa smo prebivalci Radencev znali krepko poprijeti za vsako delo v naši krajevni skupnosti. Tudi prve cisterne v Starem trgu niso mogli zakopati brez nas. Spominjam se, kako je prej, ko smo gradili porušeno domovino, veljalo reklo: s skupnimi močmi! Sedaj, ko naj bi bili teh skupnih moči deležni tudi taki zaostali kraji, kakršni so naši, pa poslušamo samo: S svojimi rokami! Oprite se na lastne sile! Mi pa ne moremo s svojimi rokami in z opranjem na lastne sile zgraditi ceste, napeljati telefona, vodovoda. Vse to pa potrebujemo, če se naj življenje v teh krajih obdrži. Ni še dolgo tega, ko smo iz naših vasi morali pozimi bolne otroke s konji voziti k zdravniku v Črnomelj, potem ko smo si kupili traktorje, pa s traktorji, in to smo imeli že za napredek. Samo večno ne gretako. Tudi danes gremov Stari trg po nakupih s traktorjem in kadar je slabo vreme, naložim na traktor po šest otrok in jih odpeljem do zgornje ceste do šolskega kombija. Na avto pa pri nas sploh ne pomislimo. Tudi če bi mi ga kdo podaril, bi bilo vzdrževanje zame predrago. Kaj je res preveč, če bi radi to cesto, da bi tudi v našo vas lahko pripeljal delavski avtobus in šolski kombi? Čudno, da imajo asfalt od takih krajev, kjer so le vikendi. Tam so jim očitno pravem času znali prišepniti: Vi zberite 10 odstotkov, mi bomo dali 90. Nam pa ni nihče rekel: Vi dajte pol, pol bo dala pa občina. 17 let nas imajo za bedake in sram me je, da sem jim toliko časa verjel!«

RAČUNALNIKI NA ŽELEZNIH CESTAH

Železniško gospodarstvo Ljubljana že več let posebej pozornost graditvi računalniško podprtih informacijskih sistemov. Uvajanje informacijskega sistema za upravljanje prometa v ŽG Ljubljana je že v začetku potrdilo, da se je skupina mladih strokovnjakov lotila dela na pravem koncu. Zato se za ljubljanske izkušnje zanimajo tudi drugi jugoslovanski železničarji, predvsem najbližji sosedje — Zagrebčani.

V letu 1982 so Ljubljančani po poprej izdelanih študijah in sistemski analizi tehnološkega procesa oblikovali posebno projektno skupino z nalogo, da začne s konkretnimi praktičnimi aplikacijami in testiranjem ter uvajanjem programskih rešitev na terenu. Najeli so in začasno uvozili računalniško opremo, last tvrdke Sperry Dunaj, preko zastopstva Infosistema Zagreb. Zaenkrat so opremili 11 mejnih in ranžirnih postaj in za to uporabili 33 video enot, 12 tiskalnikov in 17 modemov. Delo opravljajo na najetem računalniku, ki je last PTT Reka.

Začetna faza obsega evidentiranje podatkov o vseh vagonih, ki so vstopili preko spojnih in mejnih postaj (z izjemo Nove Gorice). Opremljeni sta tudi postaji Zalog in Koper, to pa omogoča pregled nad večino vlakov in vagonov na območju Železniškega gospodarstva Ljubljana, katerega železniško omrežje v Sloveniji in Istri sicer obsega 1228 prog, od tega 518 elektrificiranih, 332 kilometrov je dvotirnih in kar 896 enotirnih prog.

Stanje aplikacij, preizkušeni s deli na zvezah, zajema formiranje vlaka, njegov prevzem na spojni postaji, razformiranje vlaka, aktivnosti v zvezi z vozovi, predavice vlakov, vnos tovornih listov na spojnih postajah in na blagovnih postajah in spremljanje tovora na vlaku. To praktično pomeni, da imajo železničarji takoj pri roki vse podatke o količini, vrsti tovora v vsakem vagonu, vlaku, žal le na območju, kjer je že uveljavljen tak informacijski sistem. Komuniciranje informacijskega sistema JŽ z informacijskimi sistemi tujih železniških uprav v evropski mreži HERMES je predvideno preko posebnega računalnika samo za ta namen. Sedanja stopnja razvoja informacijskega sistema pri nas pa praznovati pomeni, da slovenski železničarji vedo, kaj se dogaja z blagom, ki ga prevažajo, denimo v Nemčiji, kakšna je razpoložljivost določenih postaj, ne pa tudi v Srbiji in drugod v naši državi. Te informacije pa so zelo

dragocene, saj se hitrost in točnost storitev bistveno povečujeta, s tem pa tudi dohodek in naposled tudi pooba naše železnice.

Pri ŽG Ljubljana so pripravili tudi aplikacije za preizkus na terenu za delo ranžirne postaje Zalog, vozovnih dispečerjev, vlakovnih dispečerjev in za naročanje praznih vagonov. V razvoju dela 9 delavcev, strokovnjakov za tehnologijo dela, komercialno in računalništvo, snujejo pa še poslovnoinformacijski sistem in formiranje tovornih listov na blagovnih blagajnah. Na terenu je še 11 delavcev inštruktorjev, katerih naloga je uvajanje novih aplikacij na terenu in šolanje kadrov. Še 160 delavcev pa so naučili delati na terminalih.

Izjemno ugodni rezultati začetne faze so spodbudili ŽG Ljubljana in ŽTP Zagreb, da sta se odločila nabaviti lastno računalniško opremo za informacijski sistem. Spet so se odločili za dunajsko tvrdko Sperry. Po doba-

Računalništvo

IGRAJE DO NEMŠČINE

Profesor nemškega jezika na osnovni šoli Ribnica Dragan Golija je doslej po svoji zamisli strokovno in metodično pripravil štiri programe za pouk nemškega jezika, v računalniški jezik pa je njegovo zamisel spravil elektroinženir in strokovnjak za računalništvo Vojko Golob iz Maribora, ki je služil vojaški rok v ribniški enoti.

»Res je, da brez moje ideje in strokovno-metodične obdelave ne bi bilo programov, res pa je tudi, da moja zamisel in vse znanje ne bi pomenila nič, če ne bi bilo strokovnjaka, ki je vse to spravil v računalniške programe, pravi Dragan Golija in poudarja, da imata približno vsak pol zasluga, da smo prišli do teh, morda prvih računalniških programov nemškega jezika v Sloveniji.

Prvič so te programe predstavili učiteljem nemškega jezika na osnovnih šolah ljubljanskega območja med letošnjimi zimskimi šolskimi počitnicami. Pri večurni predstavitvi je sodelovalo 20 učiteljev in dve skupini učencev ribniške šole, ki im računalniki niso več tuji in so bili tako učenci učitelji učiteljem, ki z računalniki nimajo izkušnje ali pa so njihove izkušnje skromne.

Dragan Golija je pri izdelavi programov uporabljal izkušnje, ki si jih je pridobil v 35 letih poučevanja in 30 letih sodelovanja z Zavodom za šolstvo. Tako je že doslej v obliki listkov, kartic itd. razmnoževal razne naloge, ki so jih učenci reševali v obliki iger. Zdaj je to prenesel v računalniške programe, vendar tako, da mora učenec odgovarjati na vprašanja v stavkih, kar zahteva od učenca ustvarjalni pristop. Kupljeni tuji programi ali pa tudi drugi, ki so po tujih izkušnjah deloma izdelani doma, so povsem drugačni. Učenci odgovarjajo na

vprašanja le z da ali ne ali pa izbirajo pravičen odgovor pod številko 1, 2 ali 3. Tako se grede učenci lahko kar loterijo, saj je v prvem primeru že brez vsakega znanja možna pravilna rešitev v polovici, v drugem pa v tretjini primerov. Kaj takega pri Golijevih programih ni možno: učenec mora pokazati, kaj zna in česa ne.

V enem izmed programov je na primer 20 vprašanj, na katere odgovarjajo učenci v stavkih. Na vsakem od računalnikov pa se vprašanja vrste v drugačnem vrstnem redu, da »prepisovanje« odgovorov ni možno. Računalnik nato odgovore oceni in ob nepravilnih tudi zapiska. Na koncu sešteje, koliko odgovorov je bilo pravilnih in koliko napačnih. Učenca tudi vpraša, če želi lekcijo ponoviti. Učenci kar tekmujejo med seboj, kdo

bo imel več pravičnih odgovorov. Tudi učenci, ki doslej pri pouku nemščine niso bili posebno uspešni, se zdaj zelo radi uče.

»Računalnik je zelo potrpežljiv učitelj pa tudi pravičen ocenjevalec, čeprav šolskih ocen ne daje, pač pa pove le število pravičnih in napačnih odgovorov. Pri teh štirih programih, ki jih rešujejo učenci višjih razredov, tudi šolske ocene ne bi smele biti enake za učence vseh razredov, saj mora učenec osmega razreda za isto oceno gotovo narediti precej manj napak kot učenec petega razreda,« pravi Golija.

V načrtu ima skupno 48 programov, in sicer za vsak razred od 5. do 8. po 12 programov. Vprašanje pa je, če bo ta zamisel izpeljana. Golob je namreč vojaški rok

vi opreme te dni bo ŽG Ljubljana pokrilo z računalniško opremo v prvi fazi 25 železniških postaj, 3 operativne odseke in 6 železniških transportnih organizacij. S tako opremo in razporeditvijo bodo zajeli večino podatkov in informacij, potrebnih za operativne odločitve, obračune stroškov in statistiko. V končni fazi pa namenjajo opremiti s terminali še 25 postaj na svojem območju. Skupna vrednost naložbe za to fazo je okoli 1,70 milijarde dinarjev.

Da bi lahko postopno uvajali informacijski sistem v posameznih železniških transportnih organizacijah (ŽTO) in smotrno obremenili sistem zvez za pretok informacij v enotnem tehnološkem procesu, je informacijski sistem za upravljanje prometa jugoslovanskih železnic zasnovan decentralizirano, na temelju informacijskih sistemov ŽTO, povezanih v integralno celoto. Železničarji vidijo prednost tako zasnovanega sistema v tem, da ga je možno neodvisno od velikosti železniške uprave postopoma graditi na posameznih, zaokroženih območjih in v končni fazi povezati v integralno celoto. Pristop omogoča tudi povezavo različne, vendar med seboj združljive strojne računalniške opreme na posameznih zaokroženih območjih, seveda bo to mogoče le, če bodo dosledno zagotovili enotno zajemanje, organizacijo in izmenjavo podatkov ter informacij.

Informacijski sistemi ŽTO se s pomočjo komunikacijskih procesorjev povezujejo v mrežo, na katero so priključeni računalniki posameznih območij. Tako zasnovana računalniška mreža omogoča medsebojno izmenjavo potrebnih podatkov in istočasno nudi uporabnikom možnost, da se preko terminala katerega koli računalnika, povežejo s katerim koli računalnikom mreže. Fizična izmenjava vnaprej predpisanih informacij med računalniki poteka vzporedno s tehnološkim procesom, to je pri primopredaji voz, vlakov in pošiljk na spojnih postajah. Združevanje informacij iz več računalnikov za potrebe temeljnih organizacij, železniških transportnih organizacij in skupnosti jugoslovanskih železnic je predvideno preko osebnih računalnikov, na ustreznih lokacijah. Strokovne službe skupnosti jugoslovanskih železnic imajo preko svojih terminalov ves čas dostop do kateregakoli računalnika v mreži. Celotno železničarji, ki niso najbolj veščini svinčnika in imajo kvečjemu osnovnošolsko izobrazbo, so se med preizkusi na terenu brž znebili nezaupanja in se naučili nekaterih osnovnih računalniških operacij. Toda to ni igračenje s tipkami, zdaj gre zares za sodobnejšo železnico.

PAVEL PERC

JOŽE PRIMC

Garač in veseljak

CESTA, NAJVEČJI POVOJNI PRAZNIK

Ljudem v Semiču in okoliških vaseh ni bilo, dokler ni prišla pred 35 leti v kraj Iskra, posejano z rožicami. Na skromnih kmetijah in še bolj skromni zemlji, posejani s kamenjem, marsikje niso pridelali dovolj kruha za vsa lačna usta. Tepla jih je revščina, zato so toliko bolj potrebovali razvedrilo, da so vsaj za trenutek pozabili na neizogibno gorje. »Dobro voljo smo našli v vinogradih. Na srečo ima vsak pravi Semičan vsaj nekaj trt, tako da smo se povesečili zdaj tukaj, zdaj tam, ko pa je »zmanjkalo« zidanec, smo nadaljevali delo v katerem od semiških društev,« se mladim let spominja Jože Vidmar, človek, ki ga kot garača in veseljaka dobro pozna ves semiški okoliš.

Vidmar ali Nace, kakor ga kličejo domačini, si je leto ali dve po tem, ko je 1946 prišel od vojakov, našel zaposlitev pri tesarskem mojstru Martinu Judniču z Omote. Doma so bili še starši, sestra in stric, tako da ga pri delu na kmetiji niso pogrešali, zato pa je bil toliko bolj dobrodošel vsak dinar, ki ga je prinesel domov, kajti drugje ga ni bilo moč zaslužiti. »Judnič je delal za obno-

vitveno zadrugo, zato nam dela ni nikoli zmanjkalo, za služek pa je bil slab. Marsikje so nam postregli z obilnim kosilom, ko pa je prišlo na vrsto plačilo, so povedali, da nimajo od kod vzeti denar. Poleg ostrejši za hiše smo delali tudi lesene mostove, ki so jih seveda pozneje porušili in nadomestili z betonskimi, na pomoč pa smo priskočili tudi pri opažu za glavni most v Črnomlju. Pozimi smo po gozdovih tesali pragove za železnico,« pripoveduje Jože in kar hudo mu je, ko se spomni, koliko lesa se je uničilo, ker so tesali ročno, s »plenkačami«, in so za njimi ostajali veliki kupi tresk.

Seveda brez nesreč ni šlo. »Na Hrastu, ki je bil med vojno v celoti požgan in kjer smo naredili pretežni del ostrešij, sem si v svoji zagnanosti presekalo žilo na roki, pri tesanju pragov pa sem se usekal v koleno, tako da sem šepal, ko sem šel k poroki. Priznam, da sem bil marsikdaj preveč predzren in da sem precenjeval svoje sposobnosti, kar bi kmalu plačal z življenjem: z okrog 10 metrov visokega ostrešja sem letel na glavo, vendar sem na srečo oplazil slivo, tako da sem si pri padcu zlomil le roko,« še danes ne more verjeti sreči Vidmar. Ob teh žalostnih pripetljajih ne pozabi omeniti zgodbe, ki je tiste dni krožila med tesarji. »Skedenj so takrat postavljali po teden ali dva, in ko je bil končan, so se delavci z vozom peljali domov. Dohiteli so zdravnika in ga vzel k sebi navoz. Pa zagledajo, da v sosednji vasi gori skedenj, in mojster, še ves omotičen od 'likofa', veseli zavpije: Spet nam zori pšenica! Tesarji seveda poskačejo z voza, da bi pomagali pri gašenju, a eden izmed njih si zlomi nogo. Takrat pa zdravnik počasi: 'Moja pšenica je pa že zrela.'«

Od Judniča ga je pot zanesla v črnomaljsko kmetijsko zadrugo, kjer je 3 leta z investicijsko skupino gradil hleve, potem pa se je v semiški Iskri zaposlil kot gospodar, torej vzdrževalec tovarne. Smisel njegovega življenja pa nikoli ni bilo le garaško delo. Tako je že leta 1948 postal igralec v semiški igralski družini, plesal v folklorni skupini, danes pa je njen podporni član. Bil je

predsednik gasilskega društva, skratka, delal je povsod, kjer so potrebovali pomoč, in s svojo dobro voljo vlivlval pogum in zaupanje vsem, ki so omahovali. Nanj so se lahko zanesli, kar so Smičani dobro vedeli, zato so ga leta 1972 izvolili za predsednika skrajneve skupnosti, funkcije pa se je »znel bil« šele leta 1980.

»Na srečo so me v Iskri razumeli, tako da sem lahko nemoteno opravljal funkcijo, čeprav sem bil redno zaposlen. Iskra in krajevna skupnost sta bili namreč eno, nerazdružljivi. Z razširitvijo tovarne se je razvil tudi kraj, a kaj, ko je bilo želja veliko, denarja pa malo! Sedaj je v Semiču vsaj profesionalni tajnik krajevne

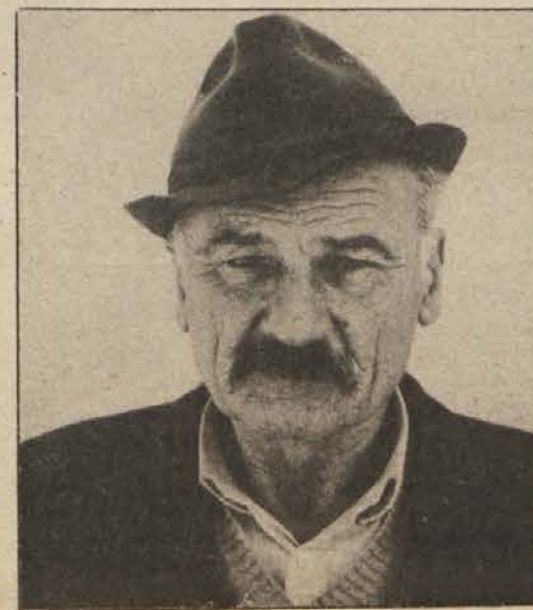
skupnosti, takrat pa sem moral sam opravljati tudi tajniška dela. Nema lokrat so si ljudje pri nas kar podajali kljuko in marsikdaj je prej odbila 10. ura zvečer, preden je odšel zadnji,« pripoveduje Nace.

»Ker je naša krajevna skupnost velika, se je žal razvijal predvsem Semič, ostalih okrog 50 naselij pa ne, zato nas je Socialistična zveza postavila pred veliko odločitev: še naprej ena ali pet krajevnih skupnosti. A ljudje so se bali, da ne bi potegnili še krajšega konca, zato so raje ostali skupaj.« Vidmar pa si je s sodelavci prizadeval, da bi vsaj ublažilo, če že ne zmanjšali, razlike v razvitosti. Prizna, da so si pri tem pomagali celos črno gradnjo ceste na Pribiše. Gadnja ceste, ki so josami naredili, je namreč veljala toliko, kot bi sicer morali odšteti le za projekt, pri tem pa so jim nesebično pomagali projektanti Gozdnega gospodarstva Novo mesto. »S tem smo le še enkrat dokazali, koliko denarja pritrinimo z lastnim delom, in hkrati izračunali, da smo za petkrat oplemenitili vsak družbeni dinar« poudarja Nace.

Vidmar je hotel pomagati vsem, čeprav ve, da to ne bo uspelo še nekaj njegovim naslednikom. Želel je, da bi bil priča številnim tako ganljivim prizorom, kakršni je bil tisti pred osmimi leti na Gradniku, a prazna blagajna ni dopuščala, da bi se napredka lahko veselili v vseh semiških vaseh. »Ženske in starci so jokali, ko je jokovska pot na Gradnik iz kolovoza postala cesta in ko je v vas končno lahko pripeljal avtobus. To je bil zanje največji praznik po vojni. Kdaj bodo takšen praznik lahko dočakale nekatere druge vasi v naši krajevni skupnosti, ne vemo,« s kančkom pesimizma razmišlja Nace.

Ko se je Jože Vidmar pred leti upokojil, se je umaknil na svojo kmetijo. Postal je kmet, kar si je že dolgo želel, a njegova »žilica« mu ne da miru, da ne bi pomagal, kjer je potrebno. In njegovo pomoči se v Semiču ne branijo nikjer, predvsem pa ne izkušnje, ki si jih je nabiral skoraj šest desetletij.

M. BEZEK

MURA JE LE ENA, NAM VSEM DODELJENA

Svojevrstno uverturo v sredino (15. januarja) javno tribuno o nameravani gradnji niza hidroelektrarn na reki Muri — pripravili so jo marksistični center mariborske univerze, medobčinsko študijsko središče CK ZKS Pomurja in ekološka skupina pri soboški občinski konferenci ZSMS — je pomenilo že srečanje skupine tako imenovanih zelenih z avstrijskim publicistom, časnikarjem in pobudnikom akcije za varstvo okolja v avstrijskem parlamentu dr. Guntherjem Neningom v Radencih. Hkrati je s polno paro delovala agitacijsko-propagandna mašinerija z vsemi spremljajočimi prijemi, ki bi prav lahko bili v določenem smislu lekcija vsem tistim, ki se raje — kar pač tako ugodneje in varneje — oprijemajo okostenelih, malone dogmatskih, ukalupljenih metod del z ljudmi.

Menda galerija še ni bila tako polna kot tokrat, ko se je zbral tu takorekoč »cvet zelene alternative« iz Pomurja in Slovenije, da bi v velikem slogu, naelektrnem »hydeparkovskem« projektu vesoljnemu slovenstvu izpričal (in izkričal), kako se noče in ne želi tako zlahka vdati v usodo, ki naj bi mu jo s ponujeno (vsiljeno!) različico energetske izrabe Mure »zabetoniralo« Elektrogospodarstvo in glavni projektant inž. Janko Kovačec iz mariborskega Elektroprojekta. S Sandrom Pertinijem bi dejali: »Ne strinjam se s tvjimi idejami in z vsemi močmi se bom boril proti njim, pripravljen pa sem žrtvovati tudi življenje za to, da boš ti svoje ideje lahko vedno izražal.«

Za »ogrevanje na odprti sceni« je eden od predsedujočih, vodja ekološke skupine Darko Kutoš, prebral ep o Muri domačina Jožeta Bagarosa s Petanjec, »porojen« 14. januarja ob treh zjutraj, ki mu je občinstvo pritrjujoče zaploskalo. Tudi predstavnik pomurskega društva za varstvo okolja mag. Andrej Kralj — zanj so organizatorji predvideli uvodni nagovor — je bil deležen glasnega pritrjevanja navzočih, ko je med drugim omenil: »Desetletja smo se zbirali odrasli in skušali družbi dopovedati, kaj nam grozi. Vse zaman. Posmehljivo so nas imenovali lufttarje. Človek je dobil vtis, da se obnašamo kot don Kihot, ki se bori z mlino na veter.«

Vstal je filozof Štefan Smej iz delovnega predsedstva, začel z večpomensko romantiko, bivanskimi (ekzistencialnimi) stiskami, žrtvovanjem pokrajine in sklenil z nepredvidljivimi posledicami, ki jih bo imela predvidena gradnja verige hidroelektrarn na Muri. Tako na primer ne bo mogel prekmurski dečak zaklicati priščekemu čehu čez Muro. V teh zimskih dneh, ko sekajo drva, se ne bodo mogli pogovarjati z levega brega na desni breg, kaj šele, da bo mogel kdo zalučati ploščati kamen z murskega proda po gladini reke. Reke ne bo več. To bo kanal. Tri do osem metrov visoki nasipi. Posekan gozd. S temi besedami bi rad označil usodnost tega brezobzirnega projekta, ki namerava celotno Muro vkletniti. To je tisto kar nas skrbi v času, ko se zarisujejo drugačne veččine in tehnologije za pridobivanje dobrin, ki jih imenujemo alternativne.

Pomenljiv je bil v svojem nastopu tudi biolog-ekolog prof. Tone Novak, ki je v dnevnem tisku — predvsem pa v zadnji številki mariborske Katedre — dodal nekaj zanimivih in koristnih strokovnih zrn k problematiki, zadevajoči murske elektrarne. »Kar me je zelo presenetilo in res premaknilo, da sem se tega temeljitej lotil, je dejstvo, da so ti problemi, ki se odpirajo v zvezi z Muro, prvič, občečloveški, drugič, problemi, ki zadevajo naše preživetje in tretjič, gre za probleme, ki jih zagovorniki elektrarn postavljajo predvsem kot strokovne. Ravno po tej strokovni plati sem skušal dokazati, da tej strokovnosti vendarle marsikaj manjka.« Govornik je dal vedeti, da so nekatera od vprašanih take vrste, ki zadevajo oz. je zanje potrebnih zgolj nekaj osnovnih znanj iz srednješolske fizike in biologije. Kar se tiče socialnih problemov v zvezi z gradnjo mjrskih elektrarn, pa je Novak sodil, da gre pri tem za našo socialno samoupravno zrelost. Čudno se mu zdi, kako je mogoče, da — dobesedno povedano — lahko kot biolog najdem takšne luknje v sistemih in napišem toliko pripomb. To je kar neverjetno za neko strokovno organizacijo. Meril je kajpak zlasti na Elektrogospodarstvo.

ELEKTRARNE BODO, PA PIKAI?

Sociolog Janko Votek je govoril o elektrarnah na Muri kot paradoksu in skušal to osvetliti z vidika narodnega gospodarstva in ne — kot je dejal — z vidika monopolnega položaja Elektrogospodarstva, ki nam vsiljuje ta projekt. Eden najpopularnejših Sobočanov, strojni ključavničar Ludvik Lajči-Žaluso, ki se je na tribuni označil kot mali filozof in strasten raziskovalec preteklosti Prekmurja, si ni mogel kaj, da ne bi segel v zgodovino in spomnil na nekdanjo ločenost pokrajine ob Muri od matične domovine Slovenije. Glede elektrarn je ponudil nekaj, po njegovem nespodbidnih dejstev o podtalnici, izkoriščanju termalnih vrelcev in bioplina ter kompromisni rešitvi pri energetski izrabi Mure z uporabo lastne pameti. »A res nimamo vrhunskih strokovnjakov, ki bi zgradili vsaj eno prototipno plavajočo turbino takega tipa, da bi imela možnost izkoristiti vsekakor ugodno hitrost reke Mure?« je želel biti konstruktiven Žaluso. Z zanimanjem smo prisluhnili Matjažu Ježu z mariborskega Zavoda za spomeniško varstvo. »Ugotovili smo, da je naravna dediščina Pomurja izredno bogata, pestra in jo moramo na vsak način ohraniti. Projekti, ki so izdelani za predvidene hidrocentrale, so pomanjkljivi, in to predvsem v poglavju, kjer je potrebno napovedovati posledice predvidenih posegov na okolje. Treba jih je dopolniti in šele potem presoditi, če smo sploh sposobni na razumen način, z razumnimi sredstvi te vplive obvladati. Šele po tej presoji se lahko odločamo: gradnja da ali ne. Danes slišimo predvsem iz nekaterih

političnih vrhov, da je ta presoja na pamet vnapre narejena. Slišimo: centrale bodo, pa pika! Tako seveda — ne na temelju strokovnih ne družbenih odločitev in načel — ne moremo sodelovati.«

ZGOLJ POTEKINOVE VASI NERAZVITEGA SVETA

Po republiki iz občinstva — »čeprav je reka Mura mokra, ni dovoljeno, da bi si v njej v prihodnje prali roke« — in vprašanju, kakšen je sistem gradnje avstrijskih hidroelektrarn, se je z daljšim, pisno pripravljenim prispevkom v imenu marksistične sekcije oglasila Viljemka Nedog, dijakinja srednje družboslovne šole iz Maribora. Naslovlja ga je: Muri grozi nevarnost. Poglejte le nekaj najbolj iskrih in sočnih odlomkov! »Ali naj kratkoročno in začasno rešimo problem brezposelnosti določenega odstotka prebivalcev in s tem uničevalno posežemo v okolje ter odpremo nov, tokrat bolj pereč ekološki problem, ki ne bo zaobjel le nekaj odstotkov aktivnega prebivalstva Slovenije, kolikor je pač brezposelnih gradbenikov, marveč okoli dva milijona prebivalcev celotnega slovenskega prostora, bodisi Slovencev ali nacionalnih manjšin Madžarov in Italijanov... Kot jedrske elektrarne so tudi hidroelektrarne, ki škodljivo posegajo v naravno okolje, zgolj Potemkinove vasi nerazvitega sveta. Grešiti je človeško, toda enkrat je treba spregledati te napake in jih zavestno popraviti, in to takrat, ko še ni prepozno, saj se po točki zmeraj zaman zvoni. Ali res moramo s takšnimi programi gradnje elektrarn po stopinjah tistih nerazvitih dežel v svetu, ki so bile že skoraj na tem, da se industrializirajo, vendar jim je v svetovni delitvi dela pripadla funkcija permanentne gospodarske zaostalosti oziroma nerazvitosti, ker to ustrezno med-

ŠČEPEC PODATKOVNIH PABERKOV

»V gradivih je zapisano, da bo treba za gradnjo hidroelektrarn na Savi in Muri nameniti 611 milijonov dolarjev. O dinarjih ne bi govoril, ker bo jutri ta cena že drugačna. Kako bomo prišli do tega denarja? 50 odstotkov bo znašala lastna udeležba Elektrogospodarstva, 30 odstotkov bodo znašala domača posojila in predviden razpis javnega posojila in 20 odstotkov, to je 122 milijonov dolarjev, bomo dobili s pomočjo tujih kreditov. Podatka ne bi komentiral.« (Dr. Dušan Plut)

»Pred več kot poldrugim letom so v Posavju ustanovili projektni svet za gradnjo hidroelektrarn na Savi in zaposlili profesionalce, ki lahko sprotno spremljajo vse aktivnosti in niso podvrženi časovni stiski. Podobno bi kazalo narediti pri nas, ker je to doslej poseg največjega pomena v tej pokrajini.« (Edvard Metličar)

»Govorimo o hektarjih obdelovalne zemlje, ki jo bodo murske elektrarne požrle s tem svojim 300-metrskim pasom, 200-metrskim vode in sto metri nasipov. Na tribuni piše, da je to najboljša obdelovalna zemlja. Hkrati poslušamo, da v Apačah ob Muri pesek zasipava agromeliorirana zemljišča. To sta dve stvari, ki ne gresta skupaj. Sprašujem, kaj pa veliko večje količine kmetijskih zemljišč, dejansko njiv, ki so bila zavzeta okrog Avtoradgone, Elrada, lesne industrije v Boračevi in še kje.« (Janko Kovačec)

narodnim centrom kapitala, ki delujejo po načelu: umazana tehnologija v kolonije, pri tem pa ne upoštevajo neizoliranosti posameznih naravnih enot! (...) Upravičeno se lahko vprašamo, ali bodo potem na murskem polju, sestavni enoti žitnice Panonske nižine, še uspevale vse kulturne rastline današnjih takmajsjih rodovitnih površin, ki so kot vir prehrane tesno povezane s človekovo eksistenco. Z nihanjem rečne struge, poglobljanjem in dvigovanjem, bi se delno zmanjšala gladina podtalnice, to je na mestih, kjer bi bila struga poglobljena, delno pa bi se onesnažila z umazano rečno vodo na mestih, kjer bi se struga dvigovala nad normalno raven reke. Pa tudi krčenje gozdov in logov kot filtrov čiste vode bi vplivalo na manjšo količino pitne vode, saj so gozdna tla takorekoč rezervoar. (...) SZDL-jevci so sklicali tajni posvet predsednikov krajevnih konferenc SZDL Slovenije in jim zaupno razložili, da elektrarne morajo biti in da je to edina korist, ki jo lahko dobi Pomurje od centra. Zato naj bodo pripravljeni, da zagotovijo, če bo potrebno, političen konsenz na svojem območju pod krinko demokratičnosti.« (Ploskanje.)

ZAHTEVA PO NACIONALNEM REFERENDUMU

Konec prve ure javne tribune, ko smo se v galeriji soboškega Kulturnega centra zasačili pri — glede na »našičnost« navzočih skorajda pregrešni — misli na starost slovenskih energetikov, dr. Vladimirja Šlebingerja, ter nekdanje poslance Ivana Krefta, Rada Pušenjaka in številne druge, ki so se pred poldrugim

desetletjem in več na republiki na vse kriplje potegovali za elektrarne na Muri, je v njej lastnem slogu spregovorila Alenka Bizjak iz društva za varstvo okolja Ljubljana. »Ob razgrnitvi načrtov hidroelektrarn na reki Muri pa se je spet ponovil v bistvu ves ta nesprejemljivi način, ki ga naša teorija države samoupravnega socializma ne pozna, je pa zato v praksi v vsakdanjem življenju nenehno navzoč. To si upam trditi s tem, ker ni bilo do danes nobene širše javne razprave, čeprav bi ta poseg neposredno trajno ogrozil skoraj dva tisoč hektarjev površin. Še več: študija predvideva izrabo celotnega slovenskega toka reke Mure, kot da je reka kar tako lahko spremeniti v kanal, napolnjen z vodo, ki se do osem metrov visoko dviga nad pomursko ravnino. Na tak način ne moremo in ne smemo razmišljati o naših vodah. Kulturni narod svoje reke čuva in z njimi gospodari tako, da jih izrablja v razumni meri. Nesprejemljivo je, da bi se še živo, tekočo vodo, predvsem pa njene edinstvene mrtvice, ki so že mednarodno zaščitene, glede na svojo favno in floro na ta način uničilo. Spet smo priča prikazovanja samo enega predloga in nimamo za razpravo nobene druge alternative. In spet je predložena taka sektorska študija, ki obravnava vidike in koristi le elektrogospodarstva in morda še vodnega gospodarstva. In spet se z njo izsiljuje, češ da je pričetek gradnje prve hidroelektrarne Hrastje pred vrati. Trdijo, da je bilo že vse dogovorjeno in da je bila za študijo porabljena velika vsota denarja in seveda tudi časa.« Bizjakova je sprožila pobudo, naj bi se proučila možnost vloge za oceno ustanosti in zakonitosti na ustavno sodišče Slovenije na osnovi veljavnega zakona o urejanju prostora, ki v svojih členih terja izdelavo ustreznih planskih aktov za območja, na katerih se predvidevajo večji posegi, ki bi lahko bistveno spremenili odnose v prostoru. »Morda bi razmišljali o zahtevi za nacionalni referendum, ker je pod vprašanjem usoda velikega dela slovenske zemlje in ljudi.«

NAJVEČJI ENERGETSKI POTRATNEŽI V EVROPI

Tudi predstavnica slovenskega društva za varstvo okolja Jelka Kraigherjeva je terjala več variantnih predlogov za energetske izrabe reke Mure. »Ne smemo pozabiti, da sodimo med največje potratneže energije v Evropi na enoto družbenega proizvoda. Tretjina slovenskega gospodarstva porabi skoraj tri četrtine energije, ki jo proizvajajo v Sloveniji, za proizvodnjo izdelkov, ki jih doma prodaja po dvakrat ali celo trikrat višji ceni od uvozne cene, ob tem, da plačuje energijo po nižji ceni, kot jo morajo plačevati gospodinjstva.« je spomnila Kraigherjeva. »V najkrajšem času bi morali narediti program racionalizacije energije in ugotoviti stvarne potrebe in možnosti po dodatnih virih energije. Najbrž bi se v tem primeru zadovoljile potrebe z eno ali največ, dvema novima hidroelektrarnama, ne pa z verigo, kot je predvideno.« Dr. Dušan Plut z oddelka za geografijo ljubljanske filozofske fakultete je osvetlil nekatere širše prostorsko-ekološke dileme, ki se pojavljajo ob gradnji hidroelektrarn na Muri. »Prekmurje se je šele pred nedavnim — če gledamo zgodovinsko — priključilo k Sloveniji. Kaj z njim delamo? Enostavno ga z 200-metrskim kanalom ponovno izdvojimo iz matične domovine. (Pritrjujoče ploskanje.) Mislim, da je pri tem izredno pomemben narodnoobrambeni in strateški vidik, o katerem praktično ne razmišljamo,« je opozoril dr. Plut.

OGROŽENA ČRPALIŠČA PITNE VODE

Oglasil se je inženir elektrotehnike Geza Temlin iz Murske Sobote. »Iz študije jasno izhaja, da so ogroženi Lutverci kot črpališče za Gornjo Radgono in okolico, Krog kot centralno črpališče pitne vode za občino Murska Sobota — gre tudi za Moravske Toplice s turizmom vse do Cankove in Bogojnje — in pravkar zgrajeno novo črpališče na Moti za Ljutomer in okolico. Ogroženo bo tudi letno kopališče v avstrijski Radgoni. Kako bo Jugoslavija tam škodo plačala, si lahko mislimo. Potrebno bi bilo postaviti enako ceno električne energije za velike porabnike kot materam samohranilkam in upokojencem. Morda bi potem prišli stran od zastarelih tehnologij in beseda prestrukturiranje gospodarstva ne bi bila le beseda.« (Ploskanje.) Ker so predstavniki Elektrogospodarstva ob koncu druge ure javne tribune še kar naprej molčali, je Štefan Smej iz delovnega predsedstva začel izzivati: »Predlagam, da s skupnimi močmi spravimo Elektrogospodarstvo iz dogmatskega dremeža. (Smeh in ploskanje.) Upam, da nam tačas niso pripravljali kakšnih drugačnih alternativ... Skratka, dobro bi bilo, če se v tej učni uri globalnega mišljenja in lokalnega delovanja pojavi mrzel piš razuma Elektrogospodarstva z nalogami, za katere jih je zadolžila domovina, kot radi govorijo.« Vodja projekta gradnje verig hidroelektrarn na Savi in Muri se je naposled le odločil, da spregovori. Pozivajoč na strpnost pri izpolnjevanju sektorskih nalog ter konsenz, je skušal najprej predstaviti sestav enegetske porabe (s cenami in stroški) v naši republiki, nato pa dokazati naslednje: »Tako pripravljenih načrtov graditve

hidroenergetskih objektov, kot jih imamo sedaj v obeh primerih graditve hidroelektrarn na Savi in Muri, v slovenski povojni zgodovini še nismo imeli.« Občinstvo je to njegovo sodbo dočakalo s porogljivim krohotom in žvižgi. Podobna usoda je čakala glavnega projektanta, inž. Janka Kovačeca iz Elektroprojekta v Mariboru.

JEREBICA JE ŽE SKORAJ IZUMRLA

Še prej pa sta imela besedo — kajpak ob nekaterih drugih medkličih in zbadljivkah iz zbrane množice — Pavel Pongrac, predsednik soboškega izvršnega sveta, in Edvard Metličar, predsednik komisije pri medobčinski gospodarski zbornici za spremljanje priprav na gradnjo verige murskih elektrarn. Prvemu se je zdelo ustrezno razgrniti nekaj bolj pragmatičnih dejstev. »Ogromno sredstev vlagamo v melioracije in združevanje zemljišč. Pripravljamo namakanje. Vsi ugotavljamo, da z vodo iz Mure, ki je močno onesnažena, ni mogoče namakati. Hkrati ne vemo, kakšne posledice bo imela — če je Mura umazana — na dvig ali padec podtalnice ter sploh na razvoj kmetijstva, ki ga v regiji postavljamo na prvo mesto. Dalje, gozdovi. V preteklosti smo delali velike napake, saj smo pri melioracijah vse vetrobrane in grmičevje posekali. Ohraniti moramo naravno ravnovesje in manjšo divjad, recimo jerebico, ki je sicer že skoraj izumrla, ker ni razmer za normalno življenje. Ob vsem tem ne smemo pozabiti, da energijo rabimo, da rabimo delovna mesta in ne moremo Pomurja ohranjati kot močvirno območje iz časa Miška Kranjca. Mora biti takšen razvoj, ki bo imel ugodne posledice na življenje in delo ljudi. Elektrogospodarstvo bi moralo bolj konkretno pojasniti določene stvari. Mi smo se 22. 11. dogovarjali, da bi za širšo javnost Elektrogospodarstva pripravilo — na 20 ali 30 straneh — izvleček iz vseh študij in ga dalo v razpravo. O gradnji elektrarn bomo namreč morali razpravljati na zborih skupščine in delegati bodo glasovali, če bo vse skupaj razčiščeno. Če ne bo, delegati verjetno ne bodo glasovali za te načrte,« je spomnil Pongrac. Drugi je v daljšem nastopu ponovil že povedane resnice, polresnice ali neresnice v zvezi z murskimi elektrarnami ter se ustavlil pri vprašanju avstrijskih elektrarn. »Imel sem priložnost ogledati si vse tipe avstrijskih elektrarn. Tudi pri teh jezovi so, vendar nižji. Vendar pa nismo razmišljali, kaj pomeni

PIKANTNEJŠE S TRIBUNINEGA MENUJA

»Okolje je res preveč pomembno, da bi ga lahko prepustili strokovnjakom, toda tudi preveč pomembno, da bi ga pustili filozofom. Mislim, da je okolje tako pomembno, da je last nas vseh.« (Dr. Peter Novak)

»Nič me ne more prepričati, da ste sklenili z naravo takšen samoupravni sporazum, da bo po vseh teh posegih podtalnice v redu. Pri vseh teh pogovorih in pisanju strašansko pogrešam Radensko. Nikih je ni slišati. Zopet: ali je Radenska sklenila samoupravni sporazum z naravo, da bosta dva vrelca izginila, drugi pa ne?« (Ljerkica Godič, botaničarka z mariborske Pedagoške akademije)

»Poseben problem se mi zdi problem vrelcev mineralne vode in pozivam predstavnike Radenske, da povejo svoja stališča. Če se poetically izrazim: Radenska tri srca so osvojila srca Evrope in sveta, mi bomo, bojim se, povzročili infarkt Radenske.« (Dr. Dušan Devetak z mariborske Pedagoške akademije)

za nas že gradnja elektrarn v Avstriji, ne samo pri nas. Ne smemo pozabiti, da 200-metrski kanal, o katerem govorimo, pri naših sosedih v vsej dolžini obstoja in da se visokovodni val in nevarnost razlivanja vode v celoti prenaša na naše ozemlje.«

NA SCENI JE PROJEKTANT

Po že nekoliko obrabljjenem, preprostem spoznanju — okolje je predragoceno, da bi ga zaupali strokovnjakom — in izzivu, češ da se kljub raznim Fenijem, Obrovcem in podobnim megalomanskim projektom ponovno provocira zaupanje, je filozof Smej prepustil besedo glavnemu projektantu, inž. Janku Kovačecu. Izjemna dolžina njegovih pojasnjevanj, več kot pol ure, ne dopuščajo povzetkov v celoti, marveč le nekaj odlomkov. Predstavil je osnovno koncepcijo energetske izrabe reke Mure in se kasneje zadržal — med večkratnimi prekinjavami z žvižgi in glasnimi protesti iz občinstva — pri posameznih odprtih problemih. Slišali smo njegova pojasnila o nekaterih minulih in načrtovanih, ter utemeljitev zadnje, ki predvideva verigo osmih elektrarn. Posebej ostro se je poslušalstvo odzvalo in protestiralo ob naslednji izjavi: »S katerim koli Obmurcem sem govoril, vsak je rekel: Rešite nas poplavi!« Zavrnil je mnenje, da bodo zavoljo elektrarn mrtvice šle po zlu, o močvirjih pa razsodil: »Kmetijci jih neradi vidijo, gozdarji pa jih radi vidijo. Tudi meni se zdi, da ob Muri pripada zemljišče logom ne njivam.« Kar zadeva avstrijske elektrarne, smo zvedeli tole: »Gre za verigo šestih elektrarn z več ali manj enakim, padcem kot ga imajo predvidene naše murske elektrarne. Stojijo na bolj ali manj enakem ozemlju in zemljišču, kot je pri nas. Ne bi si upal trditi, kar je zapisano zunaj na plakatu, da bi Avstrijci rekli, da na tistem območju ne morejo živeti. Prve elektrarne tam obratujejo že več kot 15 let in nisem opazil, da bi domačini rekli, da so uničeni. Se pravi, da je možno najti konsenz in graditi elektrarne. Če bi nekdo hotel uničiti Muro, sem jaz prvi proti temu.« Kaj pa vprašanje podtalnice? »Verjamem, da ste na to vprašanje zelo navezani in v njem leži glavni strah te tribune. V projektu so predvideni določeni ukrepi. To je tista nesrečna peščena preproga pred nasipi, ki nam nasipe odmika od reke Mure za 50 do 70 metrov. Mi dopuščamo, da izpod nasipov preteče točno določena količina vode, ki jo še toleriramo in s katero lahko podtalnico obvladamo po današnjih hidromehaničnih principih na višini, ki jo bodo določili gozdarji, kmetijci in koristniki zemljišča. V laboratoriu smo napisali, naj ostane podtalnica na približno srednji današnji višini,« je pojasnjeval Kovačec.

Na tribuni so se oglasili še številni drugi udeleženci, med njimi tudi dr. Peter Novak, predsednik sveta za varstvo okolja pri republiški konferenci SZDL, ki je odločno zanikal, da bi imeli kakršenkoli tajni sestanek s predsedniki krajevnih konferenc SZDL in jih »posiljevali« z elektrarnami ter se zavzel za nadaljnji odprt, tvoren in demokratičen dialog o vseh posegih v prostor in okolje.

BRANKO ŽUNEC (VESTNIK)

Ouzonia

knjižna

iz izložbe

TROJICA IZ PREŠERNOVE DRUŽBE

Prešernova družba je pričakala slovenski kulturni praznik kar s tremi knjižnimi novostmi, kar lepo potrjuje oživilnost te založniške hiše in njeno spoštovanje do ustvarjalca, po katerem se imenuje: med knjižnimi novostmi je namreč razkošno ilustrirana izdaja Prešernovega Krsta pri Savici, družbo pa mu delata antologija jugoslovanske vojne proze pod naslovom Prebujenje in Zidarjev roman Koliko je morja v zrnu soli.

Prešernov Krst pri Savici z barvnimi ilustracijami Ivana Seljaka-Čopca je že druga knjiga iz načrta Prešernove družbe, po katerem naj bi vsakomur izdal vse Prešernove pesmi ilustrirane. Lani je kot prva knjiga iz tega načrta prišel na trg Povodni mož z ilustracijami Jelke Reichman. Pri bralcih in kupcih je knjiga naletela na zelo lep odziv, saj je za naše razmere zares visoka naklada 20.000 izvodov že pošla. S Krstom pri Savici je založnica segla še višje, knjigo je natisnila v nakladi 30.000 izvodov. Pri tem zahtevnem načrtu ji je finančno pomagala Lesnina, ki sploh zgledno sodeluje s Prešernovo družbo in daje lep zgled, kako združeno delo tudi lahko obrne dinar, namenjen kulturi.

Samo besedilo Krsta pri Savici je dobro znano vsem, ki so kdaj sedli v šolske klopi, kar pa ne pomeni, da ni več vredno branja. Gre pač za tisto vrsto umetnine, ki se ob vsakičnem branju razkriva vse globlje in globlje. Ilustriranje takšnih visokih umetniških dosežkov je seveda zahtevna naloga. Čopič jo je po mnenju dr. Ivana Sedeja imenitno opravil, saj so »ilustracije vredne Prešernove pesnitve in predstavljajo enega velikih dosežkov v slovenski ilustraciji,« kot je zatrdil na tiskovni konferenci ob predstavitvi knjig. Vseh 34 barvnih ilustracij je slikar zasnoval na zanimiv način, pri čemer je vsaka zase zaključen likovni organizem, in sicer je uporabil historično rekonstrukcijo noše, orožja in drugih predmetov, vendar je v nekaterih elementih segel preko časovnih meja 8. stoletja in tako z likovno govorico izpovedal, da gre za pesniško pripoved za vse čase.

Emil Cesar in Jnez Rotar sta pred časom zbrala in izdala antologijo Svitlanje, v katero sta uvrstila izbrane pesmi jugoslovanskih pesnikov, ki so nastale v obdobju od leta 1941 do 1945. Zdaj sta pri Prešernovi družbi izdala podobno časovno zasnovano antologijo Prebujenje, v katero sta uvrstila izbrana prozna dela oziroma odlomke daljših del, ki so prav tako nastajala v vojnih letih v jugoslovanskih književnostih. Pregovor sicer pravi, da muze

molčije, ko govori orožje, vendar je narodnoosvobodilni boj dal poleg osvoboditve tudi zanimivo kulturno dediščino; borci, aktivisti, taboriščniki in talci so, ko so se z orožjem v roki borili, trpeli v taboriščih ali čakali na smrt, s pesmijo, črtico, spominskim zapisom, novelo ali pismom izrisovali kruti čas vojne, trpljenja in umiranja, a tudi čas predanosti, požrtvovalnosti, tovarštva in svetlega idealizma. S temi literarnimi deli imamo pravzaprav ohranjeno podobo vojnih let na tisti človeško najbolj prepičljivi način. Pisatelji namreč najbolj zvesto prenašajo duha časa do naslednjih generacij.

Sestavljalca antologije sta upoštevala literarno tvornost vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti iz tega časa, ki pa je bila ponekod sila skromna, ponekod, še posebno na Slovenskem, pa zelo bogata. Zato ne preseneča, da je v izbor prišlo kar 33 slovenskih avtorjev, od Kosmača, Meška, Vranca do Bora, Jarca, Kocbeka in Kranjca. Med znanimi imeni je tudi nekaj neznanih ali malo znanih.

Iz iste zbirke je tudi novi roman izredno plodovitega pisatelja Pavleta Zidarja (kot poklicni in od plesa živci ustvarjalec lahko samo tako preživi te za kulturo in ustvarjalnost tako stiskaše čase) z romanom koliko je morja v zrnu soli se Zidar približuje menda že svoji končani šesti desetini knjig, a ostaja, bi dejali, zvest svojemu načinu pisanja. Kot iz nič izrisuje osebe, nenavadne in pogosto čudaške, pa vendar neverjetno žive in prepičljive. Tudi pripoved o upokojeni učiteljici, njenem sinu, uporniškem mladem učitelju in še o kopici drugih likov in življenjskih usod je izrisana v domiselnem jeziku, z »divjimi« metaforami, ki presenečajo in seveda tudi vznemirjajo, kot mora vsako dobro in svojsko literarno delo. Zidar gradi svoj pisateljski svet z zgoščenimi stavki, skopo, a vendar močno. Vsak njegov stavek je pomemben, zato je branje Zidarjevih del zahtevno. Ni ga mogoče brati na hitro in površno, če naj Zidarjevo delo podoživimo in od njega obogatimo.

M. MARKELJ

PREBRALI SMO

ZNAMENITA SLOVENCA

Pred slabim desetletjem so pri Partizanski knjigi predvideli, da bo pod uredniškim vodstvom Josipa Vidmarja v zbirki Znameniti Slovenci izšlo blizu devetdeset življenjepisov mož (in nekaj žensk), ki jih časi in jih najbrž nikoli ne bo izbrisal iz slovenskega zgodovinskega spomina, preprosto zato ne, ker se brez njih slovenstvo ne bi izoblikovalo do podobe, kakršno ima danes. Poljudno, a hkrati dovolj poglobljeno pisanje o ljudeh, ki so tako rekoč oporniki slovenskega naroda, kajpak ni lahko opravilo, morebiti je to vzrok, da se zbirka polni

(pre)počasi, saj je z Josipom Stritarjem in Ivanom Tavčarjem pred kratkim dosegla šele slabo tretjino predvidenega obsega.

Po pokojnem F. Koblarju je Jože Pogačnik najbolj temeljit poznavalec Stritarjevega življenja in dela, pričujoče knjige pa se je lotil zato, da je razčlenil štiri sklope vprašanj. Najprej ga je, kakor pravi sam, pri Stritarju zanimal pojav zgodovinskega protislova, ki se kaže v tem, da so sodobniki Stritarjeve besede sprva dojemali kot razodetje, kasneje pa so mu še za njegovega dolgega življenja na moč oporekali kulturnozgodovinsko veljavo. Stritar kot kulturološki fenomen: pri tem je šlo življenjepisцу za to, da prikaže Stritarjev model slovenske kulture, ki naj bi z dokajšnjo kritičnostjo spajala svetovljanstvo z domačijstvom. Tretji sklop obsega vprašanje subjektivizma v konkretnem uresničevanju, pri čemer je v ospredju Stritarjevo zavzemanje za svobodo misli in dejanj kot glavne gibalne sile v slovenstvu in javnem življenju. In slednjič, t. i. slovenski sindrom je Pogačnik izluščil iz naslednjih postavk Stritarjeve pojavnosti: sprva je bil ta mož domala središče slovenskega duhovnega življenja, že dolgo pred

smrtjo pa ga je doletela popolna odtujenost, pozabljenost od okolja.

Franček Bohanec ne bi mogel potožiti, da je Ivan Tavčar slabo raziskan pisatelj, prej narobe. Kljub temu pa življenjepisec še zdaleč ni imel ko na dlani Tavčarjeve življenjske poti. Izkazalo se je, da je pri piscu Visoške kronike, Cvetja v jeseni... še veliko neznank, ako gaje treba hkrati kazati tudi kot enega izmed vodilnih slovenskih politikov, še manj pa je znanega o njegovem zasebnem življenju. Bohanec je torej moral najprej razvozlati prenekatero neznanko, da je lahko v zaokroženih poglavjih prikazal, kako se je prepletalo Tavčarjevo literarno in politično delo, oboje kajpak izhajajoče iz meščanskega načina življenja. To je bilo na zunaj resda urejeno, prepojeno z narodno zavestnostjo, toda v sebi je Tavčar nenehno iskal ravnovesja med ozkimi normami, ki mu jih je postavljali pravniški poklic in z njim družbeni položaj, in nesporno umetniško širino.

Tudi pri teh knjigah se je pokazalo, da iz tega ali onega (opravičljivega?) razloga življenjepisov znamenitih Slovencev ni mogoče enotno dopolniti. Tako Pogačnikova knjiga prinaša bio-bibliografsko gradivo brez pregleda važnejših dogodkov iz časa Stritarjevega življenja, Bohanec je pri tem izdatnejši, a je izpustil bibliografijo, v obeh knjigah, kot že v številnih poprejšnjih iz zbirke, pa je umanjalo kazalo imen.

D. RUSTJA

HIŠA (PESEM) KOT ZAVETJE

Pesniška govorica Toneta Kuntnerja je v slovenski sodobni poeziji nekaj posebnega: izjemna po svoji preprostosti, jasna, razumljiva, jedrnata, neposredna. Za tisto, kar hoče biti po vsej sili moderno ali celo samo modno, je gluha, neodzivna. Takim ali drugačnim novotarijam, ki le meglijo jasnost in preglednost, zavestno pokaže hrbet. S takimi rečmi preprosto ne mara imeti nič skupnega in se jih že na daleč ogiba. Ostali hoče neizumetničena, naravna in sugestivna, kakor se je pojavila že v pesnikovi prvi pesniški zbirki pred dvajsetimi leti in se v vsaki naslednji nanovo potrdila. Drugačnja kot zvesta sama sebi pa ta govorica nikoli niti ni mogla in ne more biti, saj je vseskozi zavezana svetu, ki ga je mogel pesnik izpovedati le tako, kakor ga je. To pa je svet Slovenskih goric s Tratami in Marijo Snežno, propadajoči in izginevaloči svet, kjer življenje ni več hiša veselja na bregu, ni več pesem in pesem ne več vsakdanji kruh, ampak je samo

še razpadajoča hiša, je izumiranje z razami bolečine v pesnikovi duši.

Hiša kot simbol varnosti, življenja in smisla se v Kuntnerjevem pesništvu pojavlja kar naprej in lahko bi rekli, da je to eden središčnih motivov vseh nekaj nad tristo pesmi, ki sestavljajo njegove zbirke, vključujoč Vsakdanji kruh kot prvo, seveda ob drugih, tudi nekako standardnih motivih, kot so zemlja, jablana, lesnika, kmet, oče, pesnik, ljubljena in drugi. Šestdeset takih, se pravi knjižno že obavljenih pesmi, ki jim je skupna rdeča nit hiša, je pesnik povezal v novo zbirko in jo ob koncu minulega leta izdal pod naslovom Moja hiša pri Cankarjevi založbi v Ljubljani. Izbor je tako skrbno in preudarno opravljen, da ima bralec občutek, kot da bere povsem nove pesmi, ne pa nekakšno pesnikovo osebno antologijo.

In kaj je pesniku narekovalo ta izbor? Tone Partljič je v spremni besedi Kuntnerjevo odločitev, da stopi pred slovensko javnost z Mojo hišo, poskušal obrazložiti tako: »Kadar se pesniku zamaje življenje, kadar ne vidi smisla, se mu zdi, da tudi, moja hiša razpada.« Hiša dobi v Partljičevi interpretaciji nov pomen, se pravi, da je hiša pravzaprav pesem sama. Ali hoče povedati, da ima pesnik občutek, kot da bo tudi pesem, ki opeva to hišo, živela samo toliko časa, kolikor bo še stala njegova hiša? Najbrž ima Partljič v mislih tudi to, čeprav prej citirano misel dopolni s tako: »Dokler bo stala pesnikova 'hiša', toliko časa bo živel« (tudi on).

I. ZORAN

SLOVENSKA KRONIKA

Proti koncu lanskega leta je v počastitev 80-letnice rojstva našega znanega pisatelja, dramatika, režiserja in dramaturga Bratka Krefta izšla pri Državni založbi Slovenije knjiga, v kateri je pod skupnim naslovom Slovenska kronika natisnjenih pet najznačilnejših Keftovih dramskih besedil. Gre za znano Kreftovo pentalogijo, v kateri dramatik opisuje in z umetniško

govorico osvetljuje odločilna obdobja v slovenski zgodovini in zgodovinske osebnosti. Časovno zajema obdobja od srednjega veka pa do časa, ko smo Slovenci zaživel v kraljevini Jugoslaviji.

Posebnost knjige je v kritičnih študijah, ki spremljajo vsako od dramskih besedil. V njih Keft razlaga svoja gledanja in razumevanja zgodovinskih dogodkov in osebnosti, v nekaterih (posebno v uvodni študiji k drami o Prešernovem življenju) pa razglablja tudi o estetskih in dramaturških vprašanjih ter daje nasvete in napotila igralcem. Kreft je namreč pred pisanjem svojih zgodovinskih dramskih del temeljito preštudiral posamezna obdobja in jih analitično premotril v duhu marksističnega zgodovinopisja. V Slovenski kroniki ima bralec tako možnost spoznati Bratka Krefta kot dramatika in esejista hkrati.

Drama Celjski grofje obravnava najstarejše obdobje. Gre sicer za znan in večkrat obdelan motiv, vendar se ga je Kreft lotil na nov, dru-

gačen način. Celjske grofe je prikazal v resnični luči, ni jih olepševal niti ni poetiziral nesrečne ljubezni Veronike Deseniške. Zanimivo je, da je v drami Kreft zanikal idejo o nekakšnih slovenskih in jugoslovanskih načrtih Celjanov.

Enaka pobuda po razkrivanju resnice je Krefta vodila tudi pri pisanju dramske kronike iz leta 1573 Velika puntarija, v kateri je obdelal čas slovenskega kmečkega upora. Drama je nastala že pred vojno, zato posebej preseneča, koliko je v

nji elementov, ki jih danes lahko pozujemo z duhom narodnoosvobodilnega boja.

Sledi verjetno najbolj znano Kreftovo delo, komedija Kranjski komedijanti. Posebnost komedije je v tem, da jo je avtor napisal v Linhartovem jeziku in tako tudi jezikovno pričaral na oder obdobje prvih prizadevanj po ustanovitvi slovenskega gledališča. Za nekatere naše poznavalce so Kranjski komedijanti »najvedrejša, najčistejša in najlepša slovenska komedija«. »Neblago igro iz zadnjih dni pesnikovega življenja«. V ječi življenja, je Kreft pospremil z najobsežnejšim spremnim besedilom, ki je zanimivo z več strani, saj na široko razčlenjuje našega velikega pesnika Prešerna, katerega notranjo in zunanjo borbo dramatično v omenjeni igri.

Pentalogijo zaključuje »neblaga komedija« Kreature, ki je zgodovinsko najboljše sedanosti, saj v nji Kreft razgrinja razmere, značilne za staro Jugoslavijo, čeravno je samo dogajanje datiral z letom 1914.

MIM

KOMENTAR

Vse na svetu je podvrženo spremembam in vsako stvar je mogoče gledati z različnih vidikov. Je potem kaj čudnega, če se skozi stoletja izgubljajo obrisi posameznika, če se njegov duševni obraz kaže vsaki dobi drugačen, ima zdaj to, zdaj ono črto bolj poudarjeno, ker ga vsakič oblikujemo iz skupnega spomina na drugačnih točkah gledanja in izkustva. Spremembam in pozabljanju ne morejo uiti niti največji duhovi, med katerimi vidimo mi, Slovenci, našega pesnika Franceta Prešerna.

Njegov zunanji videz se je izgubil v pozabo, za vedno so nam ostale skrite mnoge njegove misli, ne poznamo mnogih njegovih dejanj, odnosov do znancev, prijateljev, sodobnikov, do pomembnih dogajanj, prenekatero njegovo življenjsko delanje nam brani ugledati neprodorna zavasa pozebe. Ob vsem tem je res, da je Prešeren vseeno živ med nami. Njegovo osebnost, življenje in duševni obraz izrisujemo v sebi vsakič, ko odpremo drobno, a neizmerno bogato knjižico njegovih pesmi. V pesmih bo pač živel z nami, dokler se bo govorila in brala slovenska beseda. A to je le del Prešerna, najvažnejši sicer, a vendar le del.

Ne samo literarni zgodovinarji, tudi drugi ljubitelji slovenske pesmi žele odkriti čimveč Prešernove podobe, odkriti človeka, kakršen je nekdanji živel. Ne nazadnje takšna veda niso samo zadeva radovednosti, temveč pomagajo pri globljem dojetju in podoživljanju Pešernove poezije. O Prešernovem življenju je zbrana velika gradiva. Številni pričevalci so napisali spomine nanj, anekdote, drobne zgodbe ali pripovedi, ohranjene so listine in dokumenti, povezani z njegovim življenjem, nastale so številne

SILA SPOMINA

slike, narisane po spominu ali pripovedovanju. Vse to gradivo pomaga izrisati Prešernov lik. Toda večina gradiva leži v težko dostopnih knjižničnih fondih, arhivih in drugod, nekaj ga je natisnjena, še več v rokopisih, tako da širši javnosti ni neposredno dostopno. Točneje, dostej ni bilo.

Nekaj dni pred letošnjim slovenskim kulturnim praznikom je Mladinska knjiga v sodelovanju s Prešernovo družbo poslala na tržišče nadvse zanimivo knjigo Sila spomina, ki precej teh virov, lepo zbranih in urejenih, ponuja v branje vsakomur, ki ga Prešeren zanima tudi kot človek. Knjigo je uredil Janez Mušič, ki je napisal tudi obsežno spremno besedo.

Jedro knjige predstavljajo pričevanja Prešernove nezakonske hčere Ernestine Jelovšek in Zupanovi zapisi pričevanj Prešernove sestre Lenke. Oboje pričevanje sicer pred vojno že izšlo v knjižni obliki, vendar so bili izvorni zapisi močno skrajšani in prirejani, precejšen del je ostal v rokopisih in v primeru Jelovškove seveda tudi nepreveden v slovenščino. Ernestina je spomine na svojega očeta pisala v nemščini, in to izbrani, odlični nemščini. Nasploh je njeno pisanje vredno vse pozornosti, saj predstavlja »eno izmed najbolj dragocenih poglavij v slovenski memoarski literaturi in je še danes neizčrpen vir za označevanje Prešernove osebnosti« (J. Mušič). Za Lenkina pričeva-

nja pa velja, da podajajo zelo zemeljsko podobo pesnika, nimajo sicer tako globokih literarnih in intelektualnih ambicij, so pa zaradi svoje konkretne pomembnosti, še posebno, ker pesnik v njih ni ožarjen z lučjo mita, kar je sicer značilno za mnoga druga pričevanja. Gre za »kruto, vsakdanjo podobo, ki pa daje obilo sociološkega in psihološkega gradiva« (B. Paternu na tiskovni konferenci).

Ob tem jedru je Mušič zbral še več drugih pričevanj: Prešernove nočakinje Marijane Grom, njegovih sošč. ev Simona Villana in Jurija Grabrijana (obema je del življenja tekel v Novem mestu)? Čopovega bratranca

Matije Gollmayerja, Prešernovih prijateljev Jožeta Debeva in Ludvika Ravnikarja, pa pisatelja Janeza Trdine, Bletwisa in drugih: vsa skupaj 32 pričevalcev oziroma 42 pričevanjskih besedil.

K obsežnemu tekstovnemu delu je treba prišteti še likovni delež, ki je v knjigi kar zajeten, saj se poleg podob Prešernovih sodobnikov, ilustracij njegovih del in drugih slikovnih dokumentov skozi knjigo zvršča 62 različnih upodobitev Pešerna, ki jih je napravilo 34 likovnih ustvarjalcev od Goldensteina (1850) do S. Dremilja (1984).

Če potegnemo črto pod vsem skupaj, potem moramo pritrlditi besedam F. Zadravca, ki je na tiskovni konferenci dejal: »Gre za pomembno slavistično in uredniško dejanje.«

Sila spomina je knjiga, ki poleg svojega osnovnega namena, ki ga odlično opravlja, predstavlja tudi svojevrsten izživ. Ne samo za druge založnike, naj poskusijo podobno predstaviti pričevanja gradiva še o katerem od znamenitih Slovencev, marveč tudi vsem tistim, ki žive ali so živeli v bližnjih stikih s katero od slovenskih znamenitih osebnosti. Ernestina Jelovšek je lahko svetel zgled odprtosti, kulturnosti in osveščenosti: strla je predsodke okolja (bila je pač nezakonski otrok) in s ponosom ohranila lik svojega očeta. Slovenska mentaliteta zaprtosti, zasebnosti in zavisti res ni naklonjena dobri pričevanjski literaturi. Danes ji lahko dodamo še splošen nizek kulturni nivo, nerazgledanost in nepoznavanje širin človekove osebnosti — kar vse zahteva pač več zorenja in truda, kot ga zahteva poznavanje dosežkov naših vrhunskih smučarjev ali žogobarčarjev.

MILAN MARKELJ

J. BEVK

OBRAZI

POKOJ BREZ POKOJA

»Lepo bi bilo živeti tukaj v mirnem pokoju in uživati ta razgled,« premišljaš, ko ti z Griča pogled zaplava ob z vinogradi in zidanicami posejani Doblčki gori, nad Doblčami in tja v snežno planjavo, kjer zimske meglice zastirajo obzorje. V daljavi lahko zato samo slutiš Kanižarico in Črnomelj, bolj na desno pa Dragatuš in tam naprej celo Kolpo. »Alojz Muren ima glotovo dovolj časa, da uživa in meditira ob tem razgledu,« sem pomislil, ko me je pot zanesla k njegovemu domačiji na Griču, »upokojenec je.« Pase je moje prepričanje hitro sprevrglo. Alojz sem namesto za pečjo srečal že na dvorišču, kjer je pridno mehčal pravkar nabrano leskovo šibje, da bo bolj prožno, ko ga bo potem cepil in iz njega pletel košare. Povabil me je v toplo kuhinjo, kjer se je njegova žena Pepca tudi pripravljala na pomladanska dela. Iz posebej za to obdelane lipove kože je pridobivala vrvice podobne trakove, ki jih vinogradniki v tem okolišju uporabljajo za privezovanje trt. Ličje pravijo tem trakovom.

Vendar se pri Murnovih nisem oglašil zato, da bi občudoval njihovo spretnost v domačih delih, ampak zato, ker je Alojz Muren poznan predvsem po dveh rečeh: je dokaj nenavaden upokojenec, saj ima pri petdesetih letih priznane že štirideset let delovne dobe, ter dober harmonikar, ki je na z rožicami in trnjem postlano zakonsko pot s pesmijo in šalami pospremil več kot dvesto parov, predvsem v Beli krajini, pa tudi drugod po Sloveniji. »Kakšno čudovito naključje«, pomisliš, »še mnogo let bo sedaj lahko godel in pel brez bojazni, da bi v ponedeljek prišel utrujen in pozan na »ših«.« Pa spet ni tako. V življenju je že vse sprevrženo: mlad si, rad bi potoval, užival svet, pa nimaš denarja ali pa imaš otroke, družino, študij, ko pa bi stvari, ki si si jih želel, lahko počel, si star in betežen. No, Alojz sicer ni star, zaradi težav s hrbtenico pa so mu odreveneli prsti na rokah in tako je nekdanji tako živahna frajtonarica onemela.

»Iztrošen sem,« pravi Alojz zagrenjeno in ima za to več vzrokov. »Očeta smo zgodaj izgubili, bil je rudar v Kanižarici, in v rodni Tančji gori je ostala

mati sama z nami. Devet otrok rās je bilo. Imel sem deset let, ko sem šel prvič na delo. Potem sem šel po očetovih stopinjah: v rudnik. Deset let sem se pehal pod zemljo, kopal, vozil, da je imela družina kaj za pod zob in da so se mlajši lahko šolali. Zame pa je bila to trda šola. Kopalimo, in zaloge so rasle, premog pa ni šel v prodajo. Plačo smo imeli slabo. Danes je drugače. Mi pa smo morali zaradi slabe prodaje celo na Primorsko, v rudnik Raša, pa tudi tam nismo bili dolgo. Zaprti so ga. Bilo je težko. Oženil sem se že, pravega zaslužka pa nikjer. Tako sem šel za eno leto v Nemčijo, kjer sem zidaril in prihranil toliko, da sva z ženo tukaj na Griču kupila starejšo poslopje. Z leti nama je uspelo postaviti novo hišo. Ker pa je bilo denarja malo, smo delali večinoma sami ali pa smo pomoč z delom odslužili. Tukaj so kmetje začeli opuščati zemljo, silili so v tovarne, in zlahka sem je dobil toliko v najem, da smo se preživljali od domačih pridelkov. Sčasoma nam je šlo lažje.«

Ducat let je Alojz služil kot gozdni delavec. Tudi to delo je bilo naporno, kajti on ni človek, ki bi se izogibal ali stal ob strani. Kjer je bilo potrebno, tam je poprijel. Težki hlodi križu seveda niso koristili. Že so se pojavili prvi znaki obolevnosti hrbtenice. Tudi drugih dvanajst let, ki jih je Alojz prebil na žagi črnomaljskega jemvevevega obrata, niso koristili Alojzevi hrbtenici. Nasprotno, še bolj ga je pričelo boleti. Tako je zadnji dve leti in pol, preden so ga dokončno upokojili, namesto na svojem običajnem delovnem mestu pri krojenju lesa delal pri vezanju žamanja. »Prej sem pri krojenju moral ročno pripravljati hlode in jih potiskati. Ko so me že premestili, so namestili električni pogon. Tako bi z veliko manj muke še vedno opravljal isto delo naprej in mi ne bi bilo treba bremeniti socialne.« Vendar je ostal Alojz premeščen vse do upokojitve in boji se, da bo nižji osebni dohodek, ki ga je prejemal zadnja leta, vplival tudi na višino pokojnine, ki jo je s štirimi desetletji trdnega dela gotovo zaslužil.

Medtem, ko je Alojz Muren delal, pa se je večkrat tudi poveselel, še raje pa razveselil druge. Na frajtonarico se je naučil igrati od kapelnika Likarja in Ivana Belkota iz Kanižarice, potem pa je hitro ubral tudi lastne viže. In ko se je širil glas njegove harmonike po Beli krajini, je bil čedalje bolj reden gost na raznih ohceti. »Prej ni bila redkost, da sem igral po dve pa tudi po tri noči skupaj, zadnje čase pa se je veseljačenje uneslo in se skrčilo le na eno noč. Poroke so postale draga zadeva. Kljub temu da sem toliko igral, pa nisem zaradi tega nikoli zamudil ali izostal od dela. Ti dve stvari sem vedno strogo ločil. No, na naših sindikalnih zabavah pa sem tudi kdaj raztegnil meh in razveselil sodelavce.«

Alojzu in Pepci so se rodili štiri otroci. Trije so že poročeni, najmlajši sin pa je pri vojaki. Tudi sedem vnukov že imata. Tako je enainpetdesetletni Alojz, upokojenec s štiridesetletno delovno dobo, v svojem življenju kljub revščini in trdemu delu požel lepe sadove. Zadovoljstvo pa bi bilo še večje, če bi domačijo na Griču zopet napolnili tudi zvoki njegove harmonike.

STONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

MANJ KOT ZA LAS ODPSTOPANJA

Mehanooptika Krško je obrtna delavnica, ki zadovoljuje vse potrebe optikov v Jugoslaviji. Mojster Ivo Rimc, ki ima obrt 14 let, nima prostega časa. Če hoče pravočasno izdelati stroje, ki jih optiki potrebujejo pri svojem delu, poskrbeti za dober servis in predvsem če želi dobiti ustrezen repromaterial, mora delati 10 do 12 ur dnevno. Da bi izdelane stroje lahko preizkusil, je potreboval laboratorij. Zato je v Krškem odprl še optiko, leta 1976 pa je to obrt v Brežicah pričela še Ivanova soproga. Optiki izdelujejo očala po receptih zdravnika — okulistu, strankam skušajo čim bolj prilagoditi okvir očal, ki je pravzaprav optični pripomoček. Šablonski polizdelki raznih oblik dobijo najprimernejšo obliko v spretnih rokah optikov, ki brez strojev, kakršne izdeluje Mehanooptika Krško, ne bi mogli narediti ničesar. Že na očala se je težko privaditi, da pa bi še okvir pretirano žulil in drugače jezil pacienta — temu se je moč izogniti, če izberete dobrega optika. Nepravilno izdelana očala lahko celo škodujejo zdravju.

Optikov je v Jugoslaviji že skoraj kot listja in trave, dobrih pa ne prav veliko. Rimc spada v to manjšino, saj se za stranko potruji in leče, ki jih ni moč dobiti v Jugoslaviji, tudi uvozi iz Nemčije. »Mnogo pacientov ne more nositi očal z dioptrijo plus 12, ali plus 15, saj so debele kot stekla žepnih svetilk, in zato sila neudobna, težka. V takih primerih je treba iz mnogo lažjih materialov narediti drugačen dioptrijski in nosilni del,« razlaga Rimc.

Pravzaprav veliko raje govori o svoji delavnici na Resi na Krškem in o strojih, ki jih sam snuje, konstruira, pri izdelavi pa mu pomagajo 4 delavci. Zaposlenih je imel že šest ljudi, dela pa bi bilo tudi za deset delavcev. Ko je šel delat v Nemčijo, se je navadil na tak red in zaupanje, da je zavrtel telefon in je v dogovorjenem času zasebnik, pri katerem je delal, naročeno blago tudi dobil. Doma se kar ne more sprizniti, da obrtnika še marsikje gledajo zviška in da je tudi »glede davka na repromaterial v mnogo slabšem položaju kot družbeni sektor. Da bi bile vsaj obrtne zadruge (Rimc je pri »Resi« Krško) pravi servis za pomoč obrtnikom, da bi blago tudi nabavljale, ne pa zvečine le izdajale naročilnice in račune... Tako pa se, vsaj pri Rimcu, vse bolj vrašča nekakšen manjvrednostni kompleks. »V Nemčiji mi še danes ponuja trgovec blago v vrednosti tudi do 50.000 mark na lepe oči, češ, boš že plačal, ko boš mogel, toda, ker vem, da si dolga ne morem privoščiti, ne pristajam na take ponudbe. Gre le za odnos...« se trpko spominja Rimc.

V Nemčiji je sprva delal v Hildnu pri Duesseldorfu pri tvrdki Rhein Stahl. Ko ga je zasebnik prosil, da bi mu pomagal pri razvoju strojev za optiko, je Ivo Rimc rade volje pristal, saj je videl lepe možnosti za izpopolnjevanje. Začel je kot strokovni delavec v razvoju, potem je bil v strojni delavnici, nato v servisni službi za ZRN. Kakšno leto preden je zapustil Nemčijo, je bil že svetovalec v podjetju, ki ima danes blizu 300 delavcev. »Prof. Dragan Grims iz Varaždina, ki je bil vedno na vseh kongresih optikov, me je nagovoril, da sem se vrnil domov, ker je rekel, da bi lahko podobne stroje izdeloval tudi v Jugoslaviji,« pravi Rimc.

Ko se zdaj 54-letni obrtnik ozre nazaj, pove, da v 7-članski polproletarski družini na Blanci ni bilo zmeraj dovolj kruha. Oče je ob bližajoči

vojni menil, da bo bolje, če se preselijo z Blance v Boštanj. Kmalu po okupaciji so jih Nemci izselili v Nemčijo, kjer je sestra umrla kot žrtev vivisekcije. Doma so našli pravo razdejavanje, zato so prezimili kar v Zupančičevem hlevu v Dolenjem Boštanju. Ivo je najprej delal v boštanjski opekarni, pozimi je pomagal zidarjem. Med delovnimi akcijami na Kočevskem Rogu se je izkazal, opravil tečaj za lesnega manipulanta. Opazil ga je Rudi Mejak iz sevniške Kopitarne, in ker je bilo tedaj težko za učno mesto, so mu te okoliščine le prinesle nekaj sreče. Izučil se je za strojnega ključavnika. »Tedaj je bilo res treba trdo delati in si nato popoldne in zvečer do približno 20. ure v vajeniški šoli še nabirati teoretična znanja. Res si se kaj naučil,« pravi Rimc.

Potem ko je slekel vojaško suknjo, je 3 leta delal v trboveljski termoelektrarni, v Ljubljani pa je hkrati končal mojstrski strojni oddelek srednje tehnične šole. V finomerilnici Tomosa v Kopru se je še dodatno usposobil za delo z vsemi merili za strojno stroko. Kmalu so ga imenovali za upravnika orodij, stega delovnega mesta pa se je odpravil na izpolnjevanje v Nemčijo.

»Sem v nenehnem razvoju. Praktično imam svoj patent za vrsto strojev, toda nimam ne dovolj časa ne denarja za zapletene postopke zaščite patenta pri nas. Uvajam novotehnološke dela, zato moram priučiti vsakega delavca, kajti v naši delavnici se prepleta delo strugalca, rezkalca, ostrilca orodja, graverja, orodjarja, elektromehnika za jaki in šibki tok. To je zelo natančno delo, z mikrometri, saj je dovoljena toleranca le 5 mikronov, to pa je le petina debeline lasul! Pomembna je seveda tudi varnost stroja za uporabnika,« poudarja Ivo Rimc, ki je za stroja miniopta 140 in kopist 80 dobil zlati plaketi na mednarodnem obrtnem sejmu v Celju. 210.000 mark, ki jih je prinesel iz Nemčije, pa se počasi le obrestuje...

PAVEL PERC

